INSTITUTUL DE ŞTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

LABORATORUL CONSILIERE ŞI ÎNVĂȚARE PERMANENTĂ

SISTEM DE MONITORIZARE A ABSOLVENȚILOR ÎN PERSPECTIVA CONSILIERII PE TOATĂ DURATA VIEȚII

2007

COORDONATOR:

Dr. ANGELA MUSCĂ, cercetător principal III

AUTORI:

Drd. PETRE BOTNARIUC, cercetător principal III

ALINA GAVRILIȚĂ, asistent de cercetare

Drd. MIHAELA LAROCHE, cercetător

Dr. LUMINIȚA TĂSICA, cercetător principal III

Drd. SPERANȚA ȚIBU, cercetător

COLABORATORI:

Dr. CORNELIA NOVAK, cercetător principal III

Contribuții:
Angela Muscă – Introducere, Cap IV. (Itemi 15, 16, 17), Cap. VIII.
Petre Botnariuc – Cap II.2.1, Cap II.2.2, Cap II.2.3, Cap II.2.4, Cap II.2.5, Cap II.2.7, Cap IV. (Itemi 8, 10, 11, 12, 13, 14, 18), Cap.VII.5.1, Cap. VIII.
Alina Gavriliță – Cap II.1, Cap. II.2.5, Cap.III.1, Cap.III.2, Cap IV. (Itemi 7, 9), Cap. VIII.
Mihaela LaRoche - Cap V, Cap. VIII.
Luminița Tăsica - Cap.III.2,6, Cap VI. Cap. VII, Cap. VIII.
Speranța Țibu - Cap.III.1, Cap.III.2.1, Cap.III.2.2, Cap.III.2.3, Cap.III.2.4, Cap.III.2.5, Cap.III.2.6, Cap IV. (Itemi 1, 2, 3, 4, 5, 6), Cap.VII.5.1, Cap. VIII.

Analiza datelor statistice (anexe)

Cornelia Novak

Autorii mulțumesc pentru desfășurarea cercetării în teren următorilor colaboratori: coordonatorilor CJAP din rețeaua națională (Maria Amariei, Lucia Coșa, Daniela Drăghici, Gabriela Anice Drăgoi, Marinela Dumitrescu, Simona Jugariu, Silviu Lazăr, Marin Plosca, Rodica Popa, Alexandra Sfârlogea), profesorilor consilieri şi cadrelor didactice din instituțiile şcolare implicate în aplicarea instrumentelor; consilierului expert ANOFM Luminița Daneş, consilierului expert ANSIT Claudia Doina Andrei.

CUPRINS

I. INTRODUCERE 5
II. CONSILIEREA ŞI EDUCAȚIA PERMANENTĂ 9
II.1.Cadru teoretic 9
II.2. Instrumente şi studii relevante pe plan național şi european 12
II.2.1. Politici de educație permanentă la nivel european 12
II.2.2. Măsuri la nivel național 14
II.2.3. Proceduri de recunoaştere a studiilor 18
II.2.4. Sistemul European al Creditelor Transferabile 19
II.2.5. EURES 19
II.2.6. EUROPASS 21
II.2.7. PLOTEUS 22
III. ABORDAREA METODOLOGICĂ 24
III.1. Scop, obiective, ipoteze 24
III.2. Metodologia cercetării 27
III.2.1 Eşantionarea 27
III.2.2. Variabilele cercetării 28
III.2.3 Populația investigată 29
III.2.4. Etapele cercetării 34
III.2.5 Instituții, resursele umane şi materiale implicate în cercetare 38
III.2.6 Instrumentele cercetării 40
IV. OPȚIUNI DE CARIERĂ ŞI ACTIVITĂȚI DE EDUCAȚIE PERMANENTĂ ALE ABSOLVENȚILOR – REZULTATELE CERCETĂRII 45
IV.1. Opțiunile şcolare şi profesionale ale absolvenților 45
IV.2. Competențele cheie dobândite în şcoală şi învățarea pe tot parcursul vieții – opinii ale absolvenților 62
V. TRANZIȚIA DE LA ŞCOALĂ LA PIAȚA MUNCII 82
V.1. Rolul şcolii în asigurarea pregătirii absolvenților pentru angajare 83
V.2. Factorii angajării 86
V.3. Surse de informare şi criterii de alegere a ocupației 88
V. 4. Opțiuni şi modalități de angajare 91
V. 5. Percepțiile absolvenților asupra dinamicii profesionale 94
VI. PERSPECTIVA CONSILIERILOR ASUPRA SISTEMULUI DE MONITORIZARE A ABSOLVENȚILOR 103
VI.1. Necesitatea sistemului de monitorizare 104
VI.2. Grupurile țintă monitorizate 108
VI.3. Conținutul (aspectele) monitorizării 108
VI.4. Persoane cheie în gestionarea sistemului 110
VI.5. Sursele de finanțare 111
VI.6. Baza informațională şi forma de realizare a sistemului 112
VII. MODEL DE SISTEM DE MONITORIZARE A ABSOLVENȚILOR 113
VII.1. Sisteme de monitorizare a absolvenților în diferite contexte naționale 113
VII.2. Argumentarea propunerii 121
VII.3. Cadru legislativ specific diferitelor domenii (educație, muncă, tineret, protecție socială) 122
VII.4. Frecvența intervențiilor de monitorizare 135
VII.5. Instrumente propuse în cadrul sistemului de monitorizare 136
VII.5.1. Baza de date pentru monitorizarea evoluției în carieră pe tot parcursul vieții 136
VII.5.2. Chestionarul de monitorizare pentru elevi 139
VII.5.3. Chestionarul pentru profesori consilieri 141

VIII. Concluziile cercetării şi strategia monitorizării 143
ANEXE 153
BIBLIOGRAFIE 184

I. INTRODUCERE

Unul dintre obiectivele cheie ale Strategiei Lisabona, precum şi al politicilor europene în domeniul educației şi formării profesionale vizează dezvoltarea abilităților necesare pentru angajare şi buna integrare în societate a tinerilor absolvenți ai sistemelor de educație şi formare.

Piața muncii din Europa este influențată în mod semnificativ de schimbările economice de pe plan mondial, cu implicații asupra abilităților şi competențelor pe care

tinerii absolvenți trebuie să le dețină pentru angajare. Pe plan european, se constată lipsa unor studii prospective sau a unor instrumente care să măsoare şi să anticipeze lipsa unor ocupații sau surplusul acestora, precum şi tipurile sau nivelurile de educație necesare in acest scop[1].

Țintele vizate de politicile europene au în vedere reducerea numărului de persoane care părăsesc timpuriu şcoala, fără o calificare adecvată (până în anul 2010, nu mai mult de 10%). Rata şomajului in cazul tinerilor cu vârsta sub 25 de ani înregistrează o valoare de 15,9% în medie, în statele Uniunii Europene, în timp ce în România, se constată una dintre cele mai mari valori, şi anume: 21,9%[2]. Cauzele şomajului în cazul tinerilor şi durata acestuia depind de factori, precum: genul, nivelul de educație, mediul social si etnic, regiunea, etc.

Perioada de tranziție de la şcoală la muncă s-a prelungit şi a devenit mai puțin predictibilă, în ultimii ani, iar nivelul de educație constituie un indicator important pentru rezultatele acestei tranziții. Astfel, persoanele cu un nivel redus de educație prezintă riscuri majore de şomaj, de a avea o calificare scăzută, statut inferior şi slujbe temporare.

Studiul OECD "*From Initial Education to Working Life - Making Transitions Work"* (2000) subliniază necesitatea unor politici naționale coerente, bazate pe elemente de succes, precum: o economie şi piață a muncii funcționale, sănătoase, o bună organizare a căilor de acces de la educație la muncă sau oferirea unor oportunități de continuare a studiilor sau de combinare a studiilor cu experiența de muncă, soluții pentru persoanele aflate în situații de risc, precum şi sisteme eficiente de informare şi consiliere. La nivel politic, sunt necesare intervenții pentru a reduce

[1] "*Zooming in on 2010- Reassessing vocational education and training"*, Cedefop, 2007
[2] *Euro- Indicators news release* 93/2007- 3 iulie 2007

abandonul şcolar timpuriu sau furnizarea unor rute alternative de achiziționare a abilităților necesare pentru angajare.

Comunicatul de la Helsinki (2006) pune accentul pe dezvoltarea şi ameliorarea consilierii şi orientării pe parcursul întregii vieți, astfel încât să asigure informații adecvate pentru luarea deciziilor referitoare la educația şi formarea profesională, precum şi viața activă[3].

Una dintre concluziile unei conferințe organizate de către Cedefop, intitulată *"The Voice of Users in Guidance*" (Mai, 2007) se referă la faptul că utilizatorii serviciilor de consiliere şi orientare ar trebui să fie implicați în mod sistematic în activități de dezvoltare sistematică a domeniului. Rolul central al beneficiarilor serviciilor de consiliere şi orientare în proiectarea şi evaluarea activităților a fost subliniat şi de către *"Resolution on Lifelong Guidance of the EU Council of Education Ministers* (2004). La nivel european, este necesar un acord comun între Statele Membre, cu privire la o serie de linii directoare în elaborarea politicilor şi strategiilor din domeniul consilierii şi orientării. Acestea vor fi fundamentate pe cercetări, analize ale opiniilor factorilor decizionali, modelare economică şi statistică, analiză cost - beneficiu, studierea opiniilor publicului larg şi ai beneficiarilor serviciilor. Aceste studii sunt necesare pentru a veni în sprijinul decidenților politici, a îndruma dezvoltarea serviciilor de consiliere şi orientare, a analiza modalitățile în care sistemul de educație şi piața muncii interacționează pe parcursul procesului de tranziție de la educație la viața activă şi pentru a asigura un bun start pentru participarea tinerilor pe piața muncii. În consecință, dacă tinerii adulți vor fi implicați în programe de sprijinire a tranziției de la educație spre piața muncii, vor juca un rol mai activ în elaborarea politicilor referitoare la educație şi piața muncii. Pe termen lung, acest fapt poate conduce la ameliorarea politicilor referitoare la educația şi cariera tinerilor adulți, în spiritul educației permanente.

La nivel european există studii[4] care recomandă realizarea unei cercetări ample longitudinale, la nivel european, prin constituirea unui eşantion reprezentativ de tineri în vârstă de 15 ani şi de monitorizare a acestora pe o perioadă de zece ani. De asemenea, există o serie de cercetări comparative asupra asigurării de oportunități egale şi facilitării unei tranziții adecvate de la şcoală pe piața muncii, în diferite țări,

[3] "*Helsinki Communique on Enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training",* 2006

[4] *School to work transitions in Europe"* (2001)

aspecte integrate în cadrul politicilor naționale de învățare permanentă şi angajare. Dintre acestea menționăm: "*From Initial Education to Working Life - Making Transitions Work"* (OECD, 2000), "*Career Guidance and Public Policy - Bridging the Gap"* (OECD, 2004), *"Learning for Employment - Second report on vocational education and training policy in Europe"* (Cedefop, 2004).

Cu toate acestea, sunt prea puține inițiativele de a colecta în mod sistematic date despre valorificarea experiențelor tinerilor în utilizarea serviciilor de consiliere în etapele de tranziție de la şcoală la muncă, care să servească politicile referitoare la educație şi angajare în statele membre.

Pe plan european, există preocupări pentru identificarea unor canale de comunicare eficientă, forumuri, activități participative, de consultare a tinerilor adulți, care traversează perioade de tranziție de la educație spre piața muncii, în legătură cu politicile din domeniul educației, orientării şi consilierii. Sunt necesare acțiuni concrete, precum cercetări longitudinale, studii comparative despre percepțiile absolvenților diferitelor niveluri de educație asupra tranziției şi inserției pe piața muncii, precum şi despre rolul serviciilor de consiliere şi orientare în aceste perioade. Aceste studii vor facilita obținerea unor date relevante şi de actualitate, adresate factorilor decizionali şi practicienilor.

Unul dintre studiile OECD[5] - susține că pentru facilitarea tranziției educație - muncă este esențială reducerea ieşirilor timpurii din sistemul de educație şi facilitarea în cazul tinerilor a dobândirii unor abilități relevante pentru cerințele pieței muncii, prin extinderea programelor de formare profesională, dezvoltarea conexiunilor între educația generală şi educația profesională, ameliorarea serviciilor de consilierea carierei.

Lucrarea de față îşi propune să analizeze opțiunile şcolare şi profesionale ale absolvenților de liceu şi SAM (Şcoala de Arte si Meserii), anul II şi III (anul de completare), din mediul urban şi rural; să identifice opiniile absolvenților despre competențele dobândite în şcoală şi utilitatea acestora pe piața muncii, despre activitățile de educație permanentă şi necesitatea acesteia, să investigheze modalitățile în care tinerii absolvenți percep gradul de pregătire pentru viața profesională, precum şi sprijinul asigurat de serviciile de consiliere şi orientare în tranziția de la şcoală spre piața muncii.

[5] "*Boostings Jobs and Incomes - Policy Lessons from Readressing the OECD Jobs Strategy" (2001)*

De asemenea, cercetarea include şi perspectiva consilierilor şcolari, profesorilor, directorilor unităților şcolare asupra necesității unui sistem de monitorizare a absolvenților, prin propunerea unor activități, etape, instrumente, persoane cheie, etc.

Concluziile cercetării sunt integrate în propunerea unui sistem de monitorizare a absolvenților de liceu şi SAM, prin valorificarea opiniilor elevilor, profesorilor, consilierilor, directorilor unităților şcolare implicați în investigație, în cadrul politicilor şi practicilor educaționale din România.

Sperăm ca aceste rezultate şi concluzii să constituie puncte de plecare pentru decidenți politici şi practicieni la nivel local, regional şi național şi să stimuleze dezvoltarea unor acțiuni sistematice de colectare a informațiilor despre absolvenții sistemului de educație şi formare şi integrarea eficientă a acestora pe piața muncii.

II. CONSILIEREA ŞI EDUCAȚIA PERMANENTĂ

II.1.Cadru teoretic

Educația şi învățarea permanentă

Aceste două concepte intrinsec legate au fost supuse unor dezbateri referitoare la modalitatea lor de definire cât şi a conținutului specific fiecăreia. O abordare din perspectivă temporală creează imagine de permanență a educației, fapt pe care şi cercetarea de față şi-a propus să îl abordeze, la nivelul percepției absolvenților asupra acestor concepte (au fost chestionați asupra gradului de informare şi utilității acesteia în dezvoltarea atât pe plan decizional cât şi profesional).

Am putea defini *educația permanentă* ca fiind totalitatea activităților de învățare realizate de-a lungul întregii vieți, având ca scop îmbunătățirea cunoştințelor, abilităților şi competențelor din mai multe perspective: personală, civică, socială sau ocupațională.

Educația permanentă implică dobândirea şi actualizarea oricărui tip de abilități, interese, cunoştințe şi calificări, începând cu educația preşcolară până la perioada de după pensionare. Conceptul de *învățare permanentă* promovează astfel dezvoltarea cunoştințelor şi competențelor necesare fiecărui cetățean pentru a se adapta la o societate bazată pe cunoaştere şi pentru a participa activ în toate sferele vieții economice şi sociale, deținând astfel controlul propriului viitor.

Educația permanentă presupune ca oportunitățile de învățare să fie disponibile tuturor cetățenilor în orice moment, fiecare persoană îşi poate astfel alcătui propriul parcurs educațional şi de formare, adaptat nevoilor şi intereselor personale, în orice moment al vieții.

Conținutul învățării, modul în care se realizează învățarea şi contextul în care aceasta se produce pot varia în funcție de cel care învață şi de propriile cerințe de învățare.

Educația permanentă presupune valorizarea oricăror forme de învățare:

- *Învățarea formală*, de tip şcolar, reprezintă o învățare organizată şi structurată, care se realizează într-un cadru instituționalizat (şcoli, universități, instituții sau centre de formare profesională, etc.) şi se fundamentează pe o proiectare didactică explicită. Acest tip de învățare presupune stabilirea unor obiective, durate de lucru/ predare/ învățare şi resurselor necesare. Această formă de învățare presupune intenționalitate şi voința celui instruit şi se finalizează prin certificarea cunoştințelor şi competențelor dobândite.
- *Învățarea non-formală* este integrată în cadrul unor activități planificate, care nu sunt proiectate explicit ca reprezentând activități structurate de învățare (nu au obiective explicite, durate prestabilite şi sprijin pentru învățare), dar conțin elemente de învățare (ex. învățarea la locul de muncă). Acest tip de învățare depinde de voința celui care învață şi nu conduce automat la certificarea cunoştințelor şi competențelor dobândite. Este realizată prin intermediul unor instituții sociale cu relevanță educațională, de ordin cultural, ştiințific, media, etc.
- *Învățarea informală* reprezintă rezultatul unor activități zilnice legate de muncă, mediul familial, timpul liber. Nu este organizată sau structurată din punctul de vedere al obiectivelor, duratei sau sprijinului pentru învățare. Acest tip de învățare nu este dependent de voința celui care învață şi nu conduce în mod automat la certificarea cunoştințelor şi competențelor dobândite.

Conceptul de educație permanentă poate fi privit din două perspective, ca integrând formele de educație la diferite niveluri: educația preşcolară, şcolară, universitară şi educația adulților, precum şi a celor trei forme: formală, non-formală şi informală. Este deci un proces integrator al tuturor influențelor educaționale într-un sistem coerent şi convergent.

Educația permanentă este deci un principiu fundamental al participării active a individului în societate, de-a lungul întregii sale vieți.

Educația permanentă înseamnă, de asemenea, a oferi programe de tip „a doua şansă" pentru actualizarea competențelor de bază, dar şi pentru a beneficia de oportunități de învățare de nivel mai înalt. Aceasta presupune că ofertele sistemelor de educație trebuie să devină mai deschise şi mai flexibile, astfel încât aceste oportunități să poată fi cu adevărat adaptate la nevoile celui care învață şi la potențialul real al acestuia. Psihologia vârstelor şi psihologia învățării susțin faptul că indivizii sunt

capabili de a învăța şi de a fi educați la orice vârstă, diferența referindu-se la modul în care sunt abordate conținuturile.

Necesitatea abordării în manieră integrativă se justifică prin necesitatea individului de a putea face față cerințelor pieței muncii pentru o perioadă îndelungată, capacitatea de selecție din oferta educațională a traseelor de instruire şi formare considerate a fi cele mai bune.

Învățarea permanentă şi educația permanentă, deşi preferate în diferite contexte de referire una în raport cu cealaltă, plasează în centru individul responsabil pentru alegerile sale din cadrul acestui proces.

Conturarea actuală a conceputului se bazează pe o serie de definiții de lucru, fiind utilizată de mai bine de 40 de ani (1970), totuşi conținutul său nu este în totalitate surprins, fiind complex şi cu noi valențe. Publicația UNESCO ”Learning: the treasure within” (1996) susține că procesul educațional estre variat, cu numeroase sarcini care susțin învățarea încă de la vârste foarte mici a diferitelor conținuturi referitoare la ceea ce ne înconjoară, despre alții şi implicit despre sine.

Din perspectiva OECD, învățarea permanentă presupune integrarea planului individual de dezvoltare cu cel social atât la nivel formal (şcoli, învățământul profesional şi vocațional, terțiar şi instituțiile de educația adulților), cât şi non-formal (acasă, în familie, la locul de muncă), axându-se pe cunoştințe şi abilități şi nu pe aspecte ce țin de vârstă.

Necesar acestei abordării la nivel sistemic a educație - pregătirea şi motivarea copiilor, încă de la o vârstă timpurie de a învăța pe întreaga durată a vieții, precum şi suportul oferit adulților în achiziționarea, perfecționarea sau descoperirea abilităților proprii – este procesul de consiliere educațională şi a carierei, pe toată durata vieții.
Atingerea obiectivelor europene din domeniul educației presupun dezvoltarea serviciilor de consiliere a individului pe tot parcursul vieții pentru a le permite acestora în orice moment al existenței lor să poată să îşi identifice competențele cu scopul de a urma un traseu educațional, profesional şi de formare coerent.

Procesul de ***consiliere permanentă*** vizează o serie mai largă de categorii: persoane, instituții de educație şi de formare, organizații, decidenții în domeniul politicilor educaționale şi mai larg la nivel social.

La nivel individual, consilierea permanentă are ca scop promovarea valorilor de:

independență şi libertate personală, prin respectarea deciziilor personale şi profesionale; imparțialitatea, fiind în acord cu interesele cetățenilor; confidențialitate; promovarea egalității de şanse a cetățenilor pentru accesul pe piața muncii sau în plan educațional; valorificarea în procesul de consiliere a tuturor aspectelor din diferite planuri ale existenței persoanei (social, cultural şi economic).

În ceea ce priveşte România, sistemul de consiliere educațională şi în carieră are o bună vizibilitate şi percepție publică, însă numărul profesioniştilor din domeniu este insuficient, astfel că serviciile sunt orientate pe principiul cantitativ al evidenței, sau calitativ al gravității situației şi nevoii imediate de intervenție. Alături de această problemă, există o serie de alte deficiențe referitoare la slaba manifestare a sectorului privat în consilierea carierei (în ultimii ani însă în continuă creştere), lipsa continuității dintre consilierea educațională şi consilierea carierei, consilierea carierei adulților este una cu efect imediat, de plasare, de găsirea unui loc de muncă, fără a privi individul în ansamblu cu toate nevoile lui, slaba participare în acest proces a parteneriatelor sociale.

Pentru realizarea acestor obiective am considerat că este necesar conturarea unui sistem de monitorizare a parcursului educațional al absolvenților din învățământul preuniversitar, tranziția acestora de la şcoală la piața muncii. Raportul UNESCO referitor la ”Education Policies and Strategies”, consemnează faptul că aproape toate țările membre UE au baze de date ce conțin rezultatele şcolare ale elevilor, aceste date sunt publicate în anuare, fără o analiză ulterioară.

Monitorizarea absolvenților şi a traseului lor după terminarea ciclurilor de învățământ preuniversitar (liceal şi vocațional) ar permite realizarea unor sugestii în procesul de consiliere şi acordarea suportului necesar pentru reducerea deciziilor randomizate.

II.2. Instrumente şi studii relevante pe plan național şi european

II.2.1. Politici de educație permanentă la nivel european

În anul 2000 Comisia Europeană lansează *Memorandum-ul privind învățarea permanentă* cu cele şase mesaje cheie: noi competențe de bază pentru toți, investiții superioare în resursele umane, încurajarea inovației didactice, valorificarea învățării, regândirea consilierii şi orientării şi apropierea învățării de domiciliu. Un an mai

târziu Consiliul European stabileşte trei obiective strategice ale învăţării permanente: îmbunătăţirea calităţii şi eficienţei sistemelor de educaţie şi formare profesională în Europa; facilitarea accesului tuturor indivizilor la sistemele de educaţie şi formare profesională; şi deschiderea sistemelor de educaţiei şi formare profesională către alte sisteme (economic, social, cultural etc.) în scopul de „a oferi tuturor cetăţenilor oportunităţi de a învăţa oricând, oriunde şi în ce mod alege fiecare". Acestea sunt urmate în 2002 de elaborarea unui *Program Detaliat de Lucru* prin care se stabilesc mijloace concrete de atingere a acestor obiective şi de stabilirea în 2005 a cinci indicatori strategici pentru anul 2010, în vederea măsurării obiectivelor Lisabona:

- rata medie la nivelul UE a celor care părăsesc prematur sistemul de educaţie şi formare profesională nu trebuie să depăşească 10%;
- cel puţin 85% din populaţia Europei în vârstă de 22 de ani trebuie să finalizeze cel puţin învăţământul secundar superior;
- proporţia tinerilor de 15 ani cu rezultate scăzute privind alfabetizarea trebuie să scadă cu cel puţin 20%, comparativ cu anul 2000
- la nivelul UE, numărul absolvenţilor în domeniile: matematică, ştiinţe şi tehnologii trebuie să crească cu cel puţin 10% faţă de anul 2000; în acelaşi timp trebuie să se reducă discrepanţele de gen în totalul absolvenţilor acestor domenii;
- la nivelul UE, nivelul mediu de participare la educaţia permanentă va fi de cel puţin 12,5% din totalul populaţiei cu vârste cuprinse între 25 şi 64 de ani. Participarea adulţilor la educaţia permanentă.

Situaţia României din ultimii ani, în raport cu media europeană este următoarea:

- În perioada 1997-2004, rata de părăsire timpurie a sistemului de educaţie a crescut de la 19,7% la 23,6%. Anul 2005 înregistrează pentru prima dată o scădere cu aproape 3% a ponderii tinerilor în vârstă de 18-24 de ani care au absolvit numai învăţământul de nivel secundar inferior şi care nu sunt cuprinşi în nici o formă de educaţie sau de formare profesională. Datele comparative privind acest indicator situează România cu mult sub nivelul statelor care au aderat recent la UE. Atingerea ţintei stabilite de UE cu privire la reducerea

ratei populației care părăseşte prematur sistemul educațional la maximum 10% până în anul 2010 în România este încă îndepărtată.

- În perioada 2002-2005, ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 ani care a absolvit cel puțin studii de nivel secundar superior a oscilat între 75%-76%. Prelungirea duratei învățământului obligatoriu la 10 ani (clasele a IX-a şi a X-a fiind incluse în nivelul ISCED 3), se aşteptă să determine o creştere importantă a nivelului indicatorului şi apropierea de ținta stabilită de UE. Raportând situația actuală a României la indicatorul european conform căruia cel puțin 85% din populația Europei în vârstă de 22 de ani trebuie să fi finalizat cel puțin învățământul secundar superior, decalajul este încă important.
- Analiza indicatorilor referitori la absolvenții de matematică, ştiințe şi tehnologie arată că România se situează într-o poziție foarte bună, înregistrând în anul 2003 una dintre cele mai ridicate valori (23,2%), în comparație cu alte țări care au aderat recent la UE (Ungaria, Polonia, Letonia, Estonia, Slovenia) şi apar la proporția absolvenților de sex feminin din totalul absolvenților în matematică, ştiință şi tehnologie. În România valoarea acestui indicator a cunoscut o creştere de 3,4% între anii 2000-2003 (35,1% - 38,5%), cu o uşoară scădere de 0,5% în 2004 (până la 38,0%). Comparativ cu țările care au aderat recent la UE, România se situează pe un loc superior, cu o valoare mai ridicată decât media UE de 31,1%.
- Indicatorul referitor la participarea adulților la educație şi formare. Un procent foarte mic de adulți cu vârste cuprinse între 25 şi 64 de ani (1.9%) au participat la educația permanentă, în raport cu media europeană care este de 12,5%.

II.2.2. Măsuri la nivel național

Principiile educației permanente au fost incluse ca priorități în cadrul principalelor documente de politică în domeniul educației, formării continue şi ocupării forței de muncă prin care se urmăreşte realizarea obiectivelor Lisabona. Planul Național de Dezvoltare 2007-2013 (PND) şi Programul Operațional în domeniul Dezvoltării Resurselor Umane (POS DRU) Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de muncă 2004-2010 (MMSSF, 2004), Strategia pe termen scurt şi

mediu privind formarea profesională continuă 2005-2010 (MMSSF, ANOFM, MEC, CNFPA cu sprijinul Comitetelor sectoriale, 2005), Direcții strategice ale Ministerului Educației şi Cercetării pentru perioada 2006-2008 (2005).

Două dintre prioritățile pe baza cărora Ministerul Educației, Cercetării şi Tineretului va propune implementarea unei strategii de învățare permanentă în România sunt:

- *diversificarea şi multiplicarea serviciilor de consiliere şi orientare în carieră pe parcursul întregii vieți* care au un rol important în îndeplinirea obiectivelor prevăzute în documentele de politică educațională şi de ocupare. În 2004, după consultări la nivel național şi comunitar, Consiliul Uniunii Europene a adoptat **Rezoluția privind întărirea politicilor, sistemelor şi practicilor europene din domeniul consilierii pe tot parcursul vieții („**Resolution 9286/04 EDUC 109 SOC 234 on Strengthening Policies, Systems and Practices in the field of Guidance throughout life in Europe"**)**, prin care recunoaşte rolul acestora în abilitarea cetățenilor de orice vârstă şi aflați în diferite momente ale vieții lor *să îşi descopere capacitățile, competențele şi interesele, să ia decizii de studiu, formare şi ocupare profesională, să-şi gestioneze parcursul individual în diferite contexte de viață*. Sistemul de educație din țara noastră a integrat încă din anul 1991 această dimensiune într-o **arie** curriculară distinctă din planul de învățământ. La nivel primar, orele de consiliere şi orientare continuă să aibă statut de disciplină opțională, la nivel gimnazial – facultativă, iar în liceu şi şcoli profesionale – obligatorie în anii terminali de studiu. Învățământul general din România prevede servicii de consiliere disponibile chiar în structurile învățământului preşcolar, pe criteriul numărului de copii înscrişi la unitatea respectivă.

- *dezvoltarea sistemului de evaluare şi monitorizare a progreselor înregistrate în domeniul învățării permanente*. În vederea urmăririi sistematice a progreselor înregistrate în domeniul învățării permanente este necesară formularea unor ținte concrete de atins (niveluri de referință) pentru un orizont de timp mediu şi lung în domeniul educației permanente şi includerea acestora în documentele de politică, în strategiile şi programele ce urmează a fi derulate în următoarea perioadă. De asemenea, este necesară implicarea tuturor actorilor implicați în dezvoltarea unui sistem de **cercetare şi colectare sistematică a datelor privind indicatorii europeni** în domeniul educației permanente. România trebuie să îşi asume în continuare

participarea la **evaluările inițiate la nivel european** privind învățarea permanentă, cu toate costurile financiare şi umane implicate de un astfel de demers.

După cum se arată într-un studiu recent[6] România se confruntă în prezent cu următoarele obstacole:

- existența unor decalaje istorice față de prevederile strategiei Lisabona, dublate de insuficienta dezvoltare a unei culturi a învățării permanente la nivelul populației;
- lipsa unei dezbateri sistematice şi coerente, care să implice ministerele, instituțiile publice, societatea civilă şi sectorul privat în elaborarea, implementarea şi monitorizarea politicilor în domeniul educației permanente;
- inexistența abordărilor globale în politicile privind educația permanentă, care să privească întregul parcurs de educație şi formare al unui individ şi care să înglobeze într-o viziune unitară atât învățământul preşcolar, obligatoriu şi de formare profesională inițială, dar şi educația şi formarea continuă a adulților;
- distanța uneori semnificativă între prevederile legislative cu referire la educația permanentă şi punerea în practică a acestora la nivel regional şi local;
- lipsa de concordanță între prioritățile stabilite în documentele de politică educațională şi resursele financiare alocate pentru îndeplinirea acestora;
- implicarea redusă a partenerilor sociali în dezvoltarea şi implementarea politicilor de dezvoltare a resurselor umane.

În ceea ce priveşte participarea tinerilor şi adulților la educație şi formare, România se situează conform analizelor realizate pe unul dintre ultimele locuri în Europa, la următorii indicatori: participarea adulților cu vârste între 25-64 de ani la educație şi formare, rata de părăsire timpurie a sistemului de educație, ponderea elevilor în vârstă de 15 ani care nu reuşesc să atingă decât nivelul cel mai scăzut de performanță în domeniul unor competențe de bază.

Din punct de vedere al gradului de integrare a politicilor la nivel național se remarcă o serie de lipsuri care favorizează funcționarea paralelă a unor sisteme (sistemele de asigurare a calității, de consiliere şi orientare în carieră, de evaluare şi validare a competențelor dobândite în contexte non-formale şi informale de educație). Printre acestea se numără[7]:

---

[6] Raport Național privind implementarea în România a programului de lucru Educație şi Formare 2010, ISE, Bucureşti, 2007.
[7] Idem

- inexistența unor abordări globale, integratoare şi coerente, referitoare la întregul parcurs de educație şi formare al unui individ, care să înglobeze într-o viziune unitară atât învățământul preşcolar, obligatoriu şi de formare profesională inițială, dar şi educația şi formarea continuă a adulților;
- lipsa unei viziuni unitare asupra educației permanente, care să asigure coerența şi flexibilitatea unui parcurs individual de învățare de-a lungul întregii vieți, prin corelarea educației şi formării inițiale cu formarea continuă;
- nivelul înalt de generalitate al unor obiective referitoare la educația permanentă, care fac dificilă evaluare şi monitorizarea rezultatelor aşteptate;
- slaba implicare a partenerilor sociali, a societății civile şi a sectorul privat în validarea şi implementarea obiectivelor strategice;
- lipsa de concordanță între prioritățile stabilite în documentele de politică şi resursele financiare alocate pentru îndeplinirea acestora.

Se constată însă şi demersuri în direcția armonizării politicilor şi a cadrului legislativ. Amintim în acest sens demararea procesului de dezvoltare instituțională în domeniul calificărilor şi de definire a Cadrului Național al Calificărilor.

În ceea ce priveşte creşterea calității şi sporirea atractivității sistemului de educație şi formare profesională inițială (IVET) principalele măsuri adoptate sunt: crearea unor noi trasee de profesionalizare; dezvoltarea unui nou curriculum în concordanță cu standardele de pregătire profesională şi pe baza unui sistem de credite transferabile; planificarea strategică a priorităților dezvoltării formării profesionale printr-un sistem distribuit la toate nivelurile decizionale; dezvoltarea structurilor de parteneriat; creşterea numărului de furnizori de formare autorizați.

Aceste măsuri au contribuit la sporirea atractivității sistemului IVET, în special pentru elevii din mediul rural. Numărul elevilor cuprinşi în licee tehnologice şi şcoli de arte şi meserii fiind în anul şcolar 2005/ 2006 cu peste 36 mii mai mare decât în anul 2002/ 2003.

Inițiative mai importante în direcția încurajării participării adulților la educație permanentă se regăsesc în următoarele documente: Strategia României pe termen scurt şi mediu privind formarea continuă (HG 875/2005), Planul de reformă, cât şi Programul Sectorial Operațional.

II.2.3. Proceduri de recunoaştere a studiilor

Instituția abilitată în domeniul recunoaşterii studiilor este Centrului Național de Recunoaştere şi Echivalare a Diplomelor. CNRED realizează recunoaşterea academică, este punct de contact pentru recunoaşterea profesională, colaborează cu celelalte centre naționale de recunoaştere (ENIC/NARIC, UNESCO-CEPES, IAU, SOLVIT) şi este responsabil cu promovarea şi implementarea obiectivelor Strategiei Lisabona, Programului Educație şi Formare de-a lungul vieții, cât şi a Procesului Bologna. CNRED este responsabil în plus cu recunoaşterea academică a studiilor efectuate în străinătate de cetățenii români, în conformitate cu Convenția de la Lisabona şi acordurile bilaterale de recunoaştere a studiilor preuniversitare, a studiilor din învățământul superior (Licență şi Master) şi a celor doctorale (prin CNATDCU).

Recunoaşterea diplomelor sau altor documente de studiu asimilate acestora se realizează prin urmărirea compatibilității studiilor efectuate de solicitantul aflat în mobilitate academică sau profesională cu programul de studii sau calificările academice/profesionale din România în ce priveşte: statutul instituției de învățământ emitente, nivelul diplomei, numărul de ani de studii/numărul de credite acumulate, domeniul de studiu, profilul, specializarea, curriculum/volumul de muncă aferent/Suplimentul la diplomă, calificarea profesională (Suplimentul la Diplomă).

În cazul în care studiul dosarului evidențiază diferențe majore în domeniul şi profilul respectiv, se pot propune măsuri compensatorii: stagii de adaptare/perioade de studiu sau probe de aptitudini/examene de diferență, care se pun în aplicare de către universitățile acreditate din țară.

Cadrul legal care reglementează recunoaşterea şi echivalarea diplomelor include:

- Legea nr. 172/1998 privind ratificarea Convenției de la Lisabona
- H.G. nr. 49/1999 privind înființarea Centrului Național de Recunoaştere şi Echivalare a Diplomelor
- H.G nr. 1477/2003 pentru aprobarea criteriilor minime obligatorii de autorizare şi acreditare pentru instituțiile de învățământ superior
- Legea nr. 200/2004 privind recunoaşterea diplomelor şi calificărilor profesionale pentru profesiile reglementate din România
- H.G nr. 1921/2004 pentru modificarea anexelor nr. 2, 3 şi 5 la Legea nr. 200/2004
- OUG nr. 109/2007 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 200/2004

- Ordinul ministrului educației şi cercetării nr. 5820/2006 privind organizarea şi funcționarea CNRED

II.2.4. Sistemul European al Creditelor Transferabile

Acest sistem a fost introdus în România în 1997 şi a fost generalizat prin Legea nr. 288/2004, şi prin Ordinul ministrului educației şi cercetării nr. 3617 / 16.03.2005. Metodologia Sistemului European de Credite Transferabile, prevede un număr de 60 de credite pentru cantitatea normală de muncă specifică unui an universitar, sau 30 de credite ca fiind echivalentul unui semestru de învățământ superior.

Alocarea numărului de credite pentru fiecare disciplină se face luând în considerare cantitatea de muncă pe care o solicită disciplina respectivă, raportată la totalul cantității de muncă necesară pentru a promova un an întreg de studiu. Pentru aflarea cantității de muncă se calculează orele de prezență fizică la cursuri, seminarii, laboratoare, orele de studiu individual, pentru elaborarea de lucrări, cercetare etc.

Aceeaşi disciplină poate fi prevăzută cu număr diferit de credite în structura planurilor de învățământ ale diferitelor facultăți din aceeaşi universitate sau din diferite universități, în măsura în care respectiva disciplină are funcție de formare fundamentală, de specialitate sau complementară.

II.2.5. EURES

EURES - rețeaua Europeană de promovare a mobilității forței de muncă în Europa a fost înființată în anul 1993 şi funcționează prin cooperarea dntre Comisia Europeană, serviciile publice de ocupare a forței de muncă din statele membre ale Spațiului Economic European (țările UE plus Norvegia, Islanda şi Liechtenstein) şi alte organizații partenere implicate pe piața muncii europene.

La nivel național, activitățile care vizează asigurarea liberei circulații a lucrătorilor în cadrul Comunității sunt coordonate de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. În prezent, rețeaua națională este formată din 43 de consilieri EURES.

Statutul agenției este definit prin „Documentul de Poziție al României privind libera circulație a persoanelor”, referitor la Directiva Comisiei nr.93/569 din 22 octombrie 1993. Aceste reglementări europene prevăd că „orice cetățean al unui Stat

Membru are dreptul să îşi caute un loc de muncă într-un alt Stat Membru”. Acest fapt acordă tuturor cetățenilor europeni dreptul să se adreseze serviciilor publice de ocupare din țara unde lucrează sau vor să lucreze pentru a beneficia de asistență comparabilă cu cea de care beneficiază cetățenii Statului Membru gazdă. Astfel, prin intermediul rețelei EURES, Agenția Națională pentru Ocupare acordă asistență pentru găsirea unui loc de muncă în România, precum şi într-un alt Stat Membru oricărui cetățean UE. EURES oferă servicii de informare, mediere şi consiliere atât în mod direct în cadrul centrelor EuRES, cât şi informații despre ofertele de locuri de muncă vacante prin intermediul platforme online www.anofm.ro/eures.

II.2.6. EUROPASS

Conceptul de ***învățare permanentă*** promovează dezvoltarea cunoştinţelor şi competenţelor necesare fiecărui cetăţean pentru a se adapta la o societate bazată pe cunoaştere şi pentru a participa activ în toate sferele vieţii economice şi sociale.

Ca şi în celelalte ţări europene, în România s-a înfiinţat Centru Național Europass (CNE) prin Hotărârea de Guvern nr. 67 din 24 ianuarie 2007 privind participarea la programele comunitare, din cadrul Agenției Naționale pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației şi Formării Profesionale (ANPCDEFP).

Europass este un portofoliu personal de cinci documente, ce poate fi folosit pentru a face cunoscute pregătirea profesională şi competenţele personale, pe teritoriul european, pentru a facilita accesul pe piața muncii sau la educație şi formare.

Acesta conține:

- Curriculum vitae Europass asigură transparența competentelor şi calificărilor;
- Paşaportul lingvistic Europass descrie competenţele lingvistice cu scopul de a facilita accesul la educație, formare profesională sau pe piața muncii, pe baza unei platforme standardizate de autoevaluare şi prezentare a acestora;
- Suplimentul la Certificatul profesional Europass poate fi obținut de persoanele care posedă o diplomă sau un certificat de formare profesională şi include informații despre aptitudinile şi competenţele dobândite, categoriile de ocupații la care oferă acces, instituția emitentă şi instituția care asigură acreditarea sau recunoaşterea certificatului, condiții de admitere, grila de notare etc.;
- Suplimentul la Diplomă Europass poate fi solicitat de orice absolvent de învățământ superior care posedă o diploma eliberată de o universitate acreditată din România şi include informații cu privire la beneficiar, instituția emitentă, calificarea obținută, programul de studii urmat şi rezultatele obținute, sistemul de învățământ al țării în care a fost obținută diploma;
- Documentul de mobilitate Europass este un instrument standardizat necesar înregistrării perioadelor de mobilitate transnațională efectuată în scopul învățării sau formării profesionale, derulată la orice vârstă, nivel educațional sau tip de ocupație şi include informații cu privire la beneficiar, instituția de origine, instituția gazdă, persoanele de referință/mentorii din cele două instituții, descrierea perioadei de mobilitate, programul în cadrul căruia se desfăşoară, descrierea competenţelor dobândite, înregistrarea cursurilor urmate şi a rezultatelor obținute.

II.2.7. PLOTEUS

Portalul Oportunităților de Formare în Europa - PLOTEUS reprezintă instrumentul oficial al Comisiei Europene de informare în domeniul oportunităților de studiu existente la nivelul țărilor membre ale Uniunii Europene, EFTA şi a țărilor candidate cu scopul sprijinirii mobilității pentru studiu şi formare. Portalul este un motor de căutare (atât după cuvinte cheie, cât şi pe categorii), multilingv, ce oferă conținut personalizat, dinamic şi permanent actualizat. Prin informarea pe care o asigură tuturor categoriilor de populație (studenți, persoane aflate în căutarea unui loc de muncă, profesori, consilieri), reprezintă un instrument foarte important în susținerea îndeplinirii obiectivului UE de a deveni cea mai competitivă societate bazată pe cunoaştere din lume.

Spre deosebire de motoarele de căutare disponibile pe Internet care pot lista o multitudine de rezultate nerelevante la solicitarea utilizatorului, care vor conține cuvintele cheie menționate, Ploteus, oferă în schimb, doar acele informații care corespund în totalitate criteriilor solicitate de utilizator: instituția de învățământ care oferă cursuri de nivelul dorit, domeniul specificat, din locul dorit etc, cât şi posibilitatea unei analize comparative a rezultatelor obținute, facilitând astfel utilizatorului identificarea instituției adecvate de studiu în funcție de preferințele personale.

Portalul oferă cinci categorii de informații: oferte de formare clasificate după diferite criterii (nivelul de studiu, limba de predare, țara sau regiunea, domeniul de studiu); sisteme de învățământ din țările membre şi candidate ale UE prezentate generic şi comparabil; schimburi cu informații despre diferite programe de mobilități existente; date de contact ale centrelor de informare naționale sau regionale; informații utile specifice diferitelor țări (actele necesare deplasării, despre specificul local al fiecărei regiuni în parte, cazare etc.), adresate celor care intenționează să se mute temporar sau definitiv în altă țară.

Etapa a doua presupune realizarea unui sistem informatic capabil să asigure „inter-operabilizarea” bazelor de date naționale. Acesta reprezintă o interfață care permite traducerea în mod automatizat a solicitărilor utilizatorilor în limbajul propriu bazelor de date naționale şi să extragă informațiile necesare pentru a răspunde

utilizatorilor. Toate aceste exigențe a ridicat numeroase probleme de natură tehnică, administrativă şi chiar culturală.

Obiectivele PLOTEUS II sunt: asigurarea unui management mai eficient al resurselor web, utilizarea de instrumente *open source*; asigurarea unui acces direct la sursele naționale de date cu oportunități de educație

În faza pilot derulată în decursul anului 2007 au fost incluse 11 baze de date din 9 țări: Belgia (Comunitatea flamandă), Danemarca (două), Estonia, Franța, Ungaria, Italia (două), Lituania, Portugalia, Spania. În faza a doua, ce se va desfăşura în decursul anului 2008 vor fi adăugate noi baze de date cu informații despre sistemele de învățământ din: Bulgaria, România, Islanda, Letonia, Norvegia şi Turcia.

De la data lansării sale, luna martie 2003, portalul a cunoscut o rată de acces în continuă creştere ajungând la aproximativ 3000 de accesări zilnice şi peste 100 de mesaje de feedback pe lună.

După cum arată statisticile, informațiile cele mai accesate din Ploteus sunt Oportunitățile de învățare cu 55% urmate de informațiile despre bursele de studii cu 21%, informațiile utile despre deplasarea în alte țări ale Uniunii Europene cu 11%, informații despre sistemele de învățământ cu 10% şi datele de contact ale centrelor de informare locale cu 3%.

Detaliind în cadrul oportunităților de învățare, statisticile indică faptul că cele mai căutate de către utilizatorii portalului sunt informațiile despre instituțiile de învățământ superior luate generic 33%, apoi studiile postuniversitare cu o incidentă de 23% dintre totalul accesărilor, urmate de ciclul 1 (licența) al studiilor universitare 12%, şi despre cursurile de educație şi formare continuă cu 11%.

Chestionarul online de satisfacție a utilizatorilor relevă distribuția pe categorii de populație a celor care au nevoie de astfel de informații: cea mai mare parte a utilizatorilor este formată din elevi şi studenți (55%), urmată de muncitori care accesează în proporție de 25%, apoi persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă, alte categorii 8% şi o categorie interesantă din perspectiva cercetării noastre este cea de 1% a pensionarilor.

În ceea ce priveşte nivelul de educație deținut de utilizatorii portalului se poate constata că: cea mai mare parte este compusă din absolvenți ai primului ciclu al învățământului superior (licența) cu 42%, a doua categorie de populație ca pondere este formată din absolvenții învățământului obligatoriu 31%, apoi absolvenții de studii postuniversitare 20%.

De remarcat este faptul că portalul are bună adresabilitate publicului larg (elevi, studenți, adulți aflați în căutarea unui loc de muncă) 73%, totuşi un procent important de utilizatori (20%) este reprezentat de consilieri ai carierei sau profesori.

Se constată deja o foarte bună dimensiune europeană în ceea ce priveşte intențiile de studiu sau realizarea acestora, astfel: 35% dintre cei care au accesat portalul vor studia sigur în următorul an într-o altă țară europeană; 23% dintre repondenți vor studia sigur în anul următor, dar nu sunt încă hotărâți dacă o vor face în țară sau în străinătate; 15% dintre repondenți vor studia în următorul an academic în propria țară; 8% ar putea să studieze anul următor, dar nu sunt siguri încă, iar 7% au răspuns că este posibil să studieze într-o altă țară şi 3% ar putea studia în următorul an în propria țară. Interpretarea acestor rezultate trebuie făcută cu prudență întrucât cei care au acces la Internet au şi cunoştință despre oportunitățile de studiu din alte țări, şi prin urmare, poate apărea intenția de a studia în altă țară, în timp ce în anumite zone ponderea celor care doresc să studieze în străinătate poate fi inversată. Aceste date nu pot fi generalizate statistic la populația Europei, aplicându-se doar la utilizatorii portalului.

În plus, dimensiunea europeană este dovedită şi prin faptul că 81% dintre utilizatori sunt strict interesați de obținerea unor informații despre alte țări, în timp ce doar 14% îl accesează pentru obținerea de informații despre propria țară.

Statisticile indică o bună vizibilitate la nivel european. Aproximativ 80% dintre utilizatori accesează portalul pentru prima dată. Doar 12% îl utilizează ocazional, 3% de câteva ori pe lună, numai 2% îl accesează de câteva ori pe săptămână, şi 1% dintre utilizatori îl utilizează zilnic.

Cei mai mulți dintre utilizatori (66%) au identificat portalul prin trimiterea dintr-o altă pagină web, 16% au aflat despre portal de la o persoană cunoscută, 8% prin intermediul unui motor de căutare, şi 7% din presa scrisă.

III. ABORDAREA METODOLOGICĂ

III.1. Scop, obiective, ipoteze

Abordarea temei de cercetare presupune stabilirea unor obiective şi ipoteze concrete de lucru, pentru a avea o imagine cât mai exactă a situației actuale a

domeniului consilierii permanente şi a nevoii existenței unui sistem de monitorizare coerent.

Scopurile cercetării

1. Identificarea importanței şi ponderii procesului de consiliere în luarea deciziilor referitoare la carieră.
2. Identificarea percepției absolvenților în raport cu educația permanentă.
3. Argumentarea necesității unui sistem de monitorizare a absolvenților din învățământul preuniversitar şi a parcursului lor educațional şi/ sau socio-profesional şi a unor instrumente de realizare a procesului de monitorizare a absolvenților.
4. Propunerea unui set coerent de sugestii de implementare a sistemului la nivel local/ regional/ național.

Obiective:

1. Delimitarea cadrului conceptual referitor la educația şi învățarea permanentă şi consilierea pe tot parcursul vieții.
2. Identificarea opțiunilor absolvenților din învățământul preuniversitar (liceu şi SAM) de continuare a studiilor şi/ sau de inserție socio-profesională.
3. Elaborarea unor instrumente necesare procesului de monitorizare a absolvenților din învățământul preuniversitar (liceu/ SAM).
4. Conceperea şi elaborarea unei propuneri de implementare la nivel local/național a sistemului de monitorizare (foruri de decizie din educație, muncă şi tineret).

Ipoteze:

1. Nivelul de pregătire educațională, mediul de rezidență şi genul influențează opțiunile educaționale/ de muncă.
2. Absolvenții învățământului secundar superior optează pentru continuarea studiilor, pe când absolvenții din învățământul profesional optează pentru integrarea pe piața muncii în baza calificărilor obținute.
3. Absolvenții consideră utile şi suficiente cunoştințele şi abilitățile practice dobândite prin activitățile şcolare şi de educație permanentă, pentru continuarea traseului educațional/ integrarea pe piața muncii.
4. Opțiunile educaționale/ de carieră ale absolvenților sunt influențate de modul în care acestea sunt percepute la nivel social, ceea ce necesită intensificarea activităților de consiliere şi orientare în carieră.
5. Activitățile de educație permanentă nu sunt suficient de cunoscute în rândul absolvenților de învățământ preuniversitar.
6. Agenții de consiliere şcolară şi profesională consideră necesară existența unui sistem de monitorizare la nivel național şi zonal.
7. Monitorizarea prin acest sistem asigură eficiența alegerii rutei educaționale şi inserției profesionale a absolvenților.

III.2. Metodologia cercetării

III.2.1 Eşantionarea

Monitorizarea absolvenților a vizat trei categorii de populație țintă: absolvenții învățământului de bază, reprezentați de absolvenții anului II SAM, absolvenții anului de completare şi absolvenții de liceu, anul de referință fiind anul şcolar 2006-2007. În aceste condiții, fiecare dintre cele trei categorii de populații au fost luate în considerare ca bază de eşantionare, cercetarea realizându-se la nivelul a trei eşantioane distincte de absolvenți, proiectarea fiecăruia având în vedere reprezentativitatea populației din perspectiva mediului de rezidență a şcolii. De asemenea, pentru a evita o influență concentrată a unui număr limitat de factori de mediu socio-educațional (posibilă în cazul selecției unei majorități a subiecților din aceeaşi zonă sau unitate şcolară), fără a fi abordată ca şi criteriu de eşantionare, selecția a urmărit o împrăştiere teritorială cât mai mare a subiecților, realizată prin derularea cercetării în județe din toate cele opt regiuni de dezvoltare. În aceste condiții, ca urmare a validării chestionarelor administrate în unitățile selectate, au rezultat următoarele ***trei eşantioane de elevi***:

Tabel 1: Eşantioanele de elevi care au participat în cercetare

		Populație şcolară			**Eşantion**			**Reprezentativitate eşantion**	
	Nivel	Rural	Urban	Total	Rural	Urban	Total	Hi-pătrat	Test z
Pop. 1	Liceal	19298	251720	271018	61	645	706		
Pop. 2	SAM cls. a X-a	18987	67371	86358	88	218	306		
Pop. 3	An de completare	6934	63094	70028	12	190	202		
Pop. 1	Liceal	7,1%	92,9%	100,0%	8,6%	91,4%	100,0%	1,11	0,44
Pop. 2	SAM cls. a X-a	22,0%	78,0%	100,0%	28,8%	71,2%	100,0%	3,21	1,66
Pop. 3	An de completare	9,9%	90,1%	100,0%	5,9%	94,1%	100,0%	2,09	0,57
TOTAL		10,6%	89,4%	100,0%	13,3%	86,7%	100,0%	4,01	1,09

Sub aspect statistic, reprezentativitatea eşantioanelor a fost confirmată atât pe baza testului de concordanță hi-pătrat, cât şi pe baza testului z de diferență între procente. Valorile coeficienților hi-pătrat, rezultate ca urmare a validării instrumentelor de cercetare, confirmă reprezentativitatea eşantionului din punct de vedere al mediului de rezidență a şcolii (valoarea tabelară pentru un grad de libertate şi o probabilitate de 95% este de Hi-tab=3,81). Valoarea de 4,01, raportată la ansamblul populației analizate, se regăseşte în zona critică, fiind foarte apropiată de pragul de semnificație menționat. De asemenea, reprezentativitatea este susținută şi de valorile rezultate din aplicarea testului z, toate valorile rezultate fiind mai mici decât valoarea critică de 1,96, permițând garantarea cu o probabilitate de 95% a faptului că fiecare eşantion reprezintă statistic populația din care provine.

Pentru a investiga percepția consilierilor a fost chestionat un lot de **100 de specialişti** din domeniul consilierii caracterizați astfel: 62 de consilieri şcolari, 20 de coordonatori CJAP, 11 cadre didactice/ diriginți, 2 directori CRAE şi doi directori experți (ANOFM şi ANSIT).

Reprezentativitatea lotului a fost echilibrată atât din punct de vedere al variabilelor statistice (vârstă, gen, funcții), cât şi din punct de vedere zonal şi județean (8 regiuni naționale).

III.2.2. Variabilele cercetării

Principalele variabile analizate în cadrul prezentei cercetări constituie formalizarea factorilor de mediu cu presupuse influențe asupra rutei şcolare a viitorului absolvent. Analiza vizează cu deosebire factorii de mediu socio-economic şi cei de mediu educațional. Influența particularităților de gen în orientarea şcolară şi profesională o constituie cea de a treia categorie de factori abordați în cercetare.

Din perspectiva mediului socio-economic, mediul de rezidență este factorul de influență confirmat de cercetări diferite asupra sistemului educațional. De altfel, acesta este şi motivul pentru care mediul de rezidență a şcolii a fost ales drept criteriu de selecție a eşantionului.

Dintre elementele de natură educațională, cel mai important factor îl constituie nivelul de învățământ absolvit. Importanța lui se regăseşte chiar în definirea celor trei populații, fiecare dintre ele reprezentând câte unul dintre cele trei finalități posibile ale învățământului preuniversitar. Acestuia i se adaugă şi alți factori asupra cărora s-a

emis ipoteza influenței lor în deciziile educaționale la final de ciclu de învățământ, şi anume profilul de studiu - în cazul tuturor absolvenților şi filiera educațională – în cazul absolvenților de liceu.

Lotul de consilieri a provenit în mod exclusiv din mediul urban, a acoperit toate cele patru categorii de vârstă, întreaga ierarhie a funcțiilor şi au fost reprezentativi în raport cu repartiția de gen.

III.2.3 Populația investigată

Ca urmare a proiectării instrumentelor în vederea analizării influențelor de mediu şi a validării celor trei eşantioane au rezultat principalele caracteristici ale populației supuse analizei.

- Totalul populației investigate a fost de 1214 elevi din clase de final de ciclu, cuprinşi în eşantioane distincte, cu următoarele caracteristici:

Tabel 2: Totalul populației investigate în cercetare

		Volum eşantion	Eroare de selecție
Populația 1	Liceal	706	3,7%
Populația 2	SAM cls. a X-a	306	5,6%
Populația 3	An de completare	202	6,9%
TOTAL populație investigată		1214	

- Împrăştierea teritorială a populației selectate este demonstrată prin structura pe județe a eşantionului total de elevi, județe reprezentând toate zonele de dezvoltare ale țării:

Figura 1: Structura eşantionului în funcție de județele în care s-a desfăşurat investigația

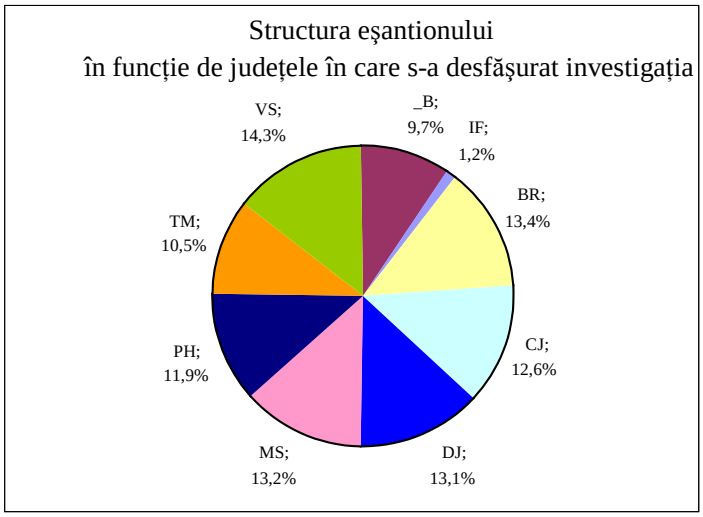

- Structura eşantionului pe principalele variabile de cercetare este prezentată atât la nivel global, cât şi la nivelul fiecărei populații. În legătură cu prezentarea informațiilor se impun două precizări: pentru a extinde variabila „filieră" la întreg eşantionul studiat, în mod formal, filierelor educaționale de liceu li s-au adăugat clasa a X-a şi anul de completare SAM. De asemenea, numărul mare de profile de studiu, dar cu frecvențe reduse de subiecți, au determinat grupări ale acestora pe profile/domenii mai mari, care permit analize şi comparații statistice.

Tabel 3: Structura eşantionului în funcție de filiera şi profilul de studiu

Kod	**Profil/domeniu**	**Liceu**	**SAM cls. a X-a**	**An de completare**	TOTAL
1	umanist	118			118
2	real	238			238
3	tehnic	136	8	4	148
4	servicii	76			76
5	res. naturale, prot. mediului	52			52
7	teologic	1			1
8	artistic	18			18
9	pedagogic	32			32
10	sportiv	9			9
11	mecanica	2	105	68	175
12	electromecanica	10	27	12	49
13	electronica-automatizari	1	12	12	25
16	electric		12	12	24
17	constructii,instalatii si lucrari publice		19	14	33
18	agricultura		22		22
19	silvicultura	2	12	2	16
20	comert	2	12	4	18
21	turism si alimentatie	1	7	2	10
22	industrie alimentara	7	28	22	57

23	fabricarea produselor din lemn	1	22	34	57
24	ind. textila, pielarie		14	8	22
26	estetica, igiena corpului omenesc		2	8	10
27	teologic SAM		4		4
	TOTAL	706	306	202	1214

Tabel 4: Structura eşantionului în funcție de variabilele cercetării: mediu, nivelul educațional, filieră, gen, profil de studiu

		Liceu	**SAM cls. a X-a**	**An de completare**	**TOTAL**
Mediu	Urban	61,3%	20,7%	18,0%	100,0%
	Rural	37,9%	54,7%	7,5%	100,0%
Nivel ed.	Liceu	100,0%			100,0%
	SAM		60,2%	39,8%	100,0%
Filiera	Teoretic	100,0%			100,0%
	Tehnologic	100,0%			100,0%
	Vocational	100,0%			100,0%
	SAM-10		100,0%		100,0%
	SAM-compl			100,0%	100,0%
Gen	masculin	48,6%	29,5%	22,0%	100,0%
	feminin	67,5%	21,0%	11,4%	100,0%
Profil/ domeniu	umanist	100,0%			100,0%
	real	100,0%			100,0%
	tehnic ind.g.	32,8%	40,3%	26,9%	100,0%
	tehnic ind.u.	5,9%	47,1%	47,1%	100,0%
	tehnic agro-silvic	5,3%	89,5%	5,3%	100,0%
	res. naturale, prot. mediului	100,0%			100,0%
	comert-servicii	69,3%	18,4%	12,3%	100,0%
	pedagogic	100,0%			100,0%
	vocațional (artistic/sportiv/teol)	87,5%	12,5%		100,0%
	Total	58,2%	25,2%	16,6%	100,0%

Tabel 5: Structura eşantionului pe cele trei niveluri educaționale, în funcție de variabilele cercetării

		LIC	SAM cls. a X-a	An de completare
mediu	Urban	91,4%	71,2%	94,1%
	Rural	8,6%	28,8%	5,9%
nivel ed.	Liceu	100,0%		
	SAM		100,0%	100,0%
filiera	Teoretic	50,4%		
	Tehnologic	39,5%		
	Vocational	10,1%		
	SAM-10		100,0%	
	SAM-compl			100,0%
gen	masculin	41,4%	57,8%	65,3%
	feminin	58,6%	42,2%	34,7%
Profil/ domeniu	umanist	16,7%		
	real	33,7%		
	tehnic ind. grea	21,1%	59,8%	60,4%
	tehnic ind. uşoară	1,1%	20,9%	31,7%
	tehnic agro-silvic	0,3%	11,1%	1,0%
	res. naturale, prot. mediului	7,4%		
	comert-servicii	11,2%	6,9%	6,9%
	pedagogic	4,5%		
	vocational	4,0%	1,3%	
	Total	100,0%	100,0%	100,0%

Figurile 2-3: Distribuția pe medii de rezidență, respectiv pe genuri a eşantioanelor de elevi

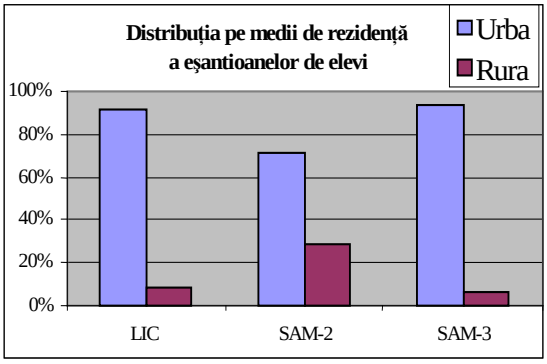

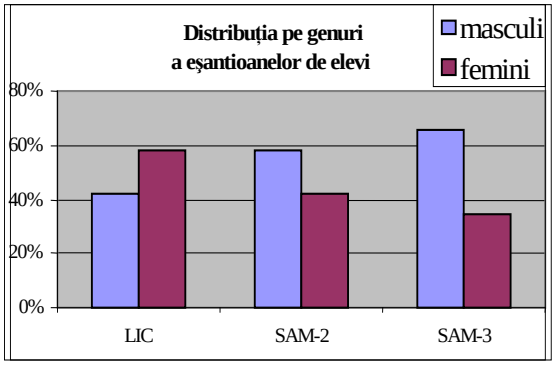

Figura 4: Structura în funcție de filiera educațională

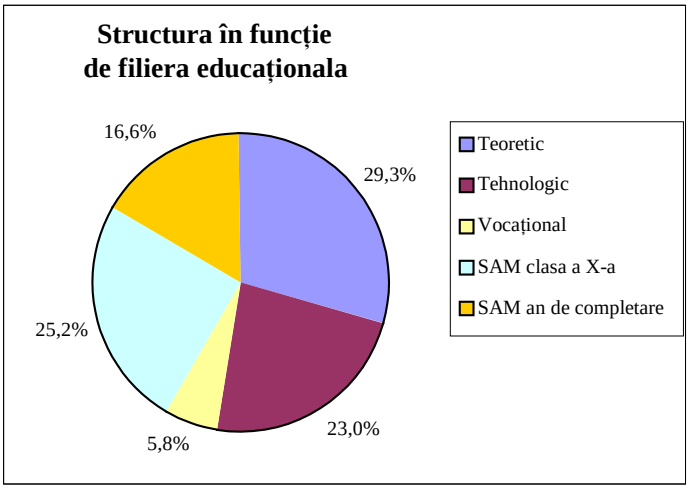

Figura 5: Structura eşantionului absolvenților de liceu pe principalele domenii de studiu

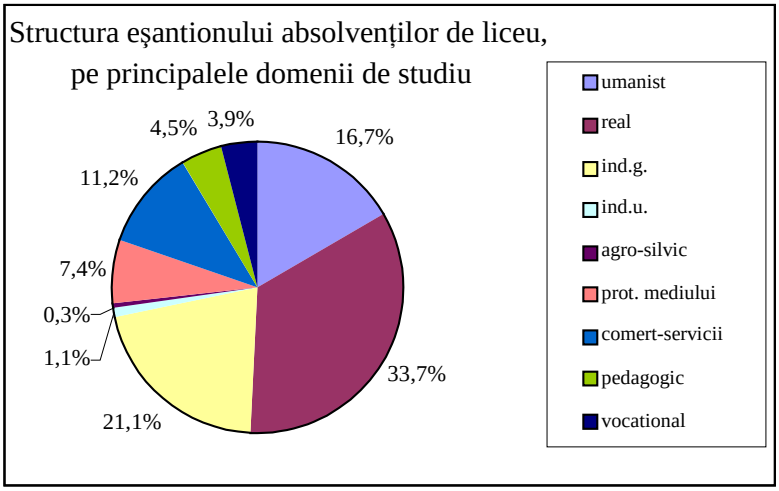

Figurile 5-6: Structura eşantionului absolvenților clasei a X-a SAM şi a anului de completare, pr principalele domenii de studiu

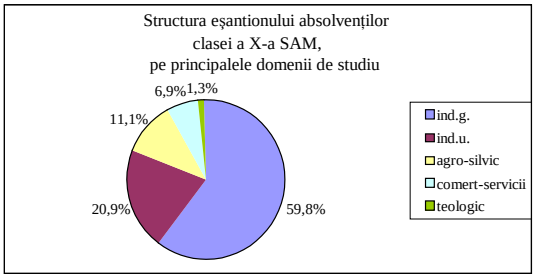

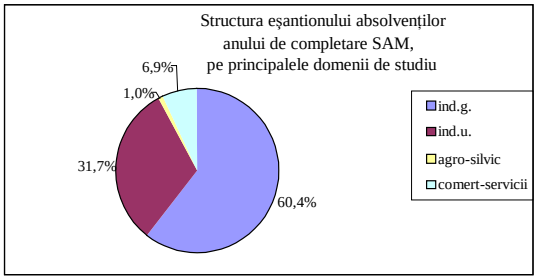

Cercetarea de teren s-a realizat prin anchetă pe bază de chestionar şi a inclus în investigație atât elevi (clasele a X-a SAM, an de completare şi a XII-a liceu), cât şi cadre didactice, diriginți şi consilieri.

III.2.4. Etapele cercetării

Etapa 1: Cercetarea cu privire la opțiunile şcolare şi profesionale ale elevilor

Ancheta pe bază de chestionar a încercat să surprindă *intențiile* viitorilor absolvenți cu privire la traseul educațional sau profesional după finalizarea clasei a X-a SAM, a anului de completare sau a clasei a XII-a liceu.

Pe lângă aspectele metodologice deja prezentate (stabilirea criteriilor de eşantionare pe regiuni de dezvoltare/județe, identificarea variabilelor cercetării, identificarea populației care va participa la cercetare şi stabilirea criteriilor de eşantionare), această etapă a cuprins următoarele **faze**:

- Proiectarea şi elaborarea instrumentului cercetării: Chestionar pentru elevi - Anexa 1;
- Stabilirea structurilor județene care vor coordona cercetarea şi aplicarea chestionarelor şi contactarea acestora, în scopul obținerii acordului de participare;
- Elaborarea Fişei de instructaj pentru Coordonatorii Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică – CJAP - Anexa 3;
- Elaborarea Fişei de instructaj pentru operatorii de teren (profesorii consilieri şi diriginți) care vor aplica chestionarele şi vor culege datele - Anexa 4;
- Chestionarele pentru elevi (150 exemplare), Fişa de instructaj pentru Coordonatorii CJAP (1 exemplar), Fişa de instructaj pentru profesorii diriginți şi profesorii consilierii (30 de exemplare) - au fost multiplicate de către ISE şi trimise prin poştă fiecărui coordonator CJAP.
- Stabilirea termenelor pentru aplicarea chestionarelor; Fiecare coordonator județean a selectat la nivel de județ unitățile şcolare, clasele, filierele şi profilurile de studiu, conform instructajului din Fişa de instructaj pentru Coordonatorii CJAP. Totodată, coordonatorul CJAP a realizat informarea operatorilor de teren cu privire la scopul cercetării, a coordonat aplicarea chestionarelor la nivel de județ şi centralizarea datelor;

- Stabilirea modalității de centralizare a datelor la nivel județean: fiecare coordonator CJAP a primit chestionarele completate de la fiecare operator la nivelul județului şi le va trimite pin poştă către ISE. Datele NU au fost introduse în baza de date la nivel local, această sarcină revenind unității centralizatoare la nivel național (ISE);
- Stabilirea termenelor pentru trimiterea datelor către instituția națională de centralizare (ISE);
- Proiectarea şi validarea bazelor de date la nivel național;
- Primirea chestionarelor de la coordonatorii de județ şi codificarea datelor pentru a putea fi introduse în bazele de date;
- Introducerea datelor în bazele de date;
- Analiza şi prelucrarea statistică a datelor;
- Interpretarea datelor şi întocmirea raportului cu privire la *intențiile* viitorilor absolvenți asupra traseului educațional sau profesional după finalizarea clasei a X-a SAM, a anului de completare sau a clasei a XII-a liceu (octombrie-noiembrie).

Tabel 6: Cercetarea cu privire la opțiunile şcolare şi profesionale ale elevilor. Fazele etapei 1

Luna **Activitatea**	**Ian. Febr**	**Mart. April**	**Mai**	**Iun**	**Iul.**	**Aug.**	**Sept.**	**Oct.**	**Nov.**	**Dec.**
Analiza documentelor de specialitate										
Eşantionarea şi stabilirea variabilelor cercetării										
Proiectarea instrumentelor cercetării (chestionare fişe)										
Stabilirea structurii naționale de operatori de teren										
Aplicarea chestionarelor pentru elevi şi profesori										
Colectarea datelor la nivel național										
Proiectarea şi validarea bazelor de date la nivel național										
Codificarea datelor										
Introducerea datelor în baza de date										
Analiza statistică a datelor										
Interpretarea datelor										
Corelarea datelor obținute în etapa 1 cu cele din etapa 2										
Concluzii generale, proiectarea sistemului de monitorizare										

Etapa 2: Cercetarea cu privire la modelul dezirabil de monitorizare a absolvenților

Această a doua etapă a presupus culegerea datelor referitoare la un posibil model de monitorizare a absolvenților. Ancheta pe bază de chestionar a presupus investigarea opiniilor consilierilor şcolari, diriginților şi cadrelor didactice cu privire la situația reală din România la finalul anului şcolar 2006-2007 în ceea ce priveşte acțiunile de monitorizare ale absolvenților, precum şi culegerea unor date concrete cu privire la dezvoltarea unui sistem coerent de monitorizare.

Fazele acestei etape sunt:

2.1 Proiectarea şi elaborarea instrumentului cercetării (Chestionarul pentru profesori consilieri – Anexa 2);

2.2 Aplicarea chestionarului;

2.3 Centralizarea datelor la nivel județean: fiecare coordonator CJAP va reprimi chestionarele completate şi le va trimite pin poştă către ISE. Datele NU vor fi introduse în baze de date, aceasta fiind sarcina unității centralizatoare la nivel național (ISE).

2.4 Proiectarea şi validarea bazei de date la nivel național;

2.5 Primirea chestionarelor de la coordonatorii de județ şi codificarea datelor pentru a putea fi introduse în bazele de date;

2.6 Introducerea datelor în bazele de date;

2.7 Analiza statistică a datelor;

2.8 Interpretarea datelor şi întocmirea raportului cu privire la opiniile cadrelor didactice (profesori diriginți, profesori consilieri) asupra unui sistem coerent de monitorizare.

2.9 Corelarea datelor din cele două etape ale cercetării;

2.10 Extragerea concluziilor generale ale cercetării şi proiectarea sistemului de monitorizare.

Tabel 6: Cercetarea cu privire la modelul dezirabil de monitorizare a absolvenților.

Luna / **Activitatea**	**Iun**	**Iul.**	**Aug.**	**Sept.**	**Oct.**	**Nov.**	**Dec.**
Analiza documentelor de specialitate							
Proiectarea instrumentelor cercetării (chestionare fişe)							
Aplicarea chestionarelor pentru profesori							
Colectarea datelor la nivel național							
Proiectarea, validarea bazelor de date la nivel național							
Codificarea datelor şi introducerea în baza de date							
Analiza statistică şi interpretarea datelor							
Corelarea datelor obținute în etapa 1 cu cele din etapa 2							
Concluzii generale, proiectarea sistemului de monitorizare							

Fazele etapei 2

III.2.5 Instituții, resursele umane şi materiale implicate în cercetare

1. Institutul de Ştiințe ale Educației – Bucureşti, departamentul de Consiliere şi învățare permanentă a îndeplinit următoarele roluri:
    - design al cercetării şi concepție metodologică,
    - centralizarea datelor la nivel național,
    - coordonarea cercetării la nivel național,
    - analiza şi interpretarea datelor la nivel național,

- elaborarea propunerii de sistem de monitorizare

Resurse umane implicate:

- coordonator departament: 1
- număr de cercetători: 5
- statistician: 1

Resurse materiale utilizate:

- multiplicarea 1214 chestionare;
- multiplicarea Fişelor cu instructaje pentru coordonatorii CJAP (8 exemplare);
- multiplicarea Fişelor cu instructajul pentru profesori (240 de exemplare);
- taxe de trimitere prin poştă către 8 judeţe a coletelor.

2. Centrul Judeţean de Asistenţă Psihopedagogică a îndeplinit următorul rol:
    - coordonarea cercetării la nivel regional/judeţean;
    - selecţia şcolilor şi a operatorilor de teren în funcţie de criteriile stabilite de ISE;
    - asigurarea instructajului pentru operatorii de teren (diriginţi, consilieri şcolari, profesori);
    - colectarea chestionarelor la nivel judeţean/regional;
    - trimiterea prin poştă a chestionarelor către ISE.

    Resurse umane implicate:

    - 8 coordonatori CJAP

    Resurse materiale implicate:

    - Multiplicarea (în caz de necesitate) a unui număr suplimentar de chestionare, Fişe de instructaj.

3. Şcolile şi cabinetele de consiliere psihopedagogică au îndeplinit următorul rol:
    - Implicarea diriginţilor, profesorilor consilieri şi/sau a profesorilor de specialitate în activitatea de aplicare la clasă a chestionarelor

    Resurse umane implicate:

    - 20-30 cadre didactice/judeţ. Total: 200 operatori la nivel naţional

Resurse materiale implicate: 0

Colaborarea dintre ISE, CJAP şi şcoli s-a stabilit în baza unui protocol de colaborare

Schema 1: Instituțiile şi resurselor umane implicate în cercetarea “Sistem de monitorizare a absolvenților din perspectiva monitorizării pe toată durata vieții”

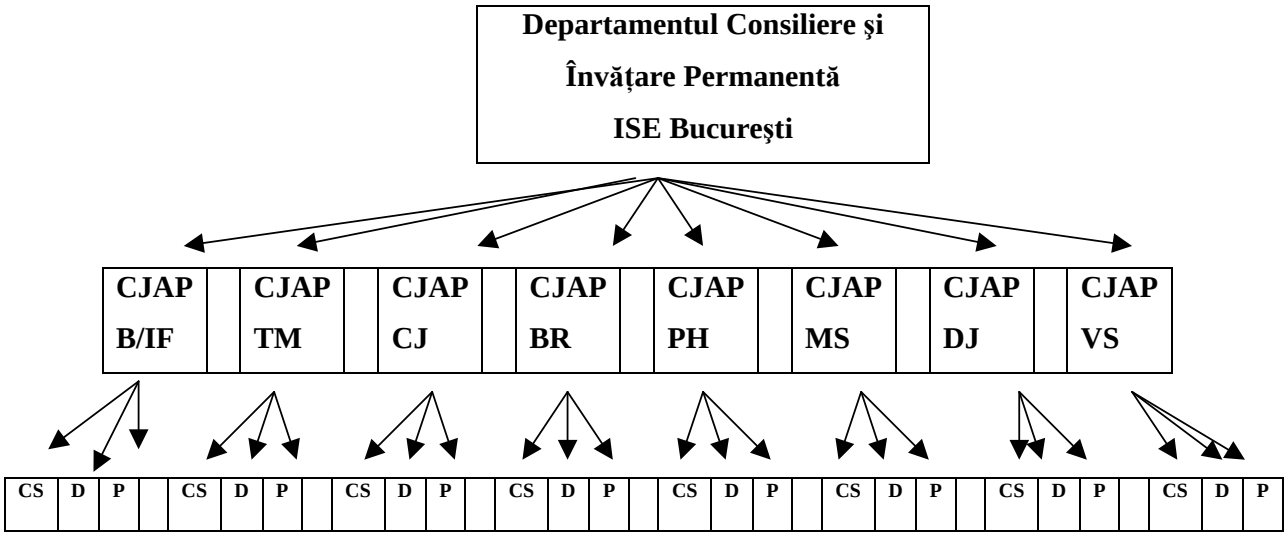

III.2.6 Instrumentele cercetării

1. Chestionarul pentru elevi

A cuprins 28 de întrebări adresate elevilor din clasele a X-a SAM, an de completare sau a XII-a liceu.

Scopul principal a fost acela de a culege date cu privire la opțiunile şcolare şi profesionale ale elevilor, aşa cum s-au conturat acestea înainte de finalizarea anului şcolar 2006-2007.

Structura chestionarului

Instructajul a cuprins câteva date generale cu privire la: scopul cercetării, etapele cercetării, confidențialitatea asupra datelor, posibilitatea elevilor de a avea acces la rezultatele cercetării după finalizarea acesteia. A fost utilizat un limbaj simplu şi o formulă de adresare la pers. a II-a plural ("voi").

Întrebarea 1: Ce doreşti să faci după finalizarea anului şcolar 2006-2007 a permis alegerea unei singure variante de răspuns dintre următoarele 5 posibile:

a. continui şcoala

b. mă angajez

c. continui şcoala şi lucrez în acelaşi timp

d. nu m-am hotărât

Această întrebare a avut rolul de "filtru", de a împărți eşantionul în două categorii, în funcție de răspunsul ales:

- prima categorie: elevii care doresc să continue şcoala;
- cea de-a doua categorie: elevii care doresc să se angajeze după finalizarea anului şcolar 2006/2007.

Fiecărei categorii i-au revenit, în continuare, anumite secțiuni ale chestionarului, cu întrebări specifice traseului educațional/ profesional ales.

Împărțirea în cele două categorii s-a realizat astfel:

- elevii care au ales ca variante de răspuns a, c, d (continuarea şcolii, continuarea şcolii concomitent cu găsirea unui loc de muncă sau nehotărâți) au continuat completarea chestionarului cu întrebările 2-17;
- elevii care au ales ca variantă de răspuns b (angajarea) au continuat completarea chestionarului cu întrebările 10-28.

Au fost utilizate însemne grafice şi atenționări text care să permită elevilor identificarea rapidă a setului de întrebări care trebuie completate în continuarea întrebării filtru 1.

Secțiunea 1: Întrebările adresate celor care şi-au exprimat intenția de a continua şcoala după finalizarea anului şcolar 2006-2007

Întrebările 2-17 au fost adresate celor care au declarat la întrebarea filtru 1 că doresc să continue şcoala, să continue şcoala şi să îşi găsească un loc de muncă sau celor care încă nu au încă o opțiune clară asupra ceea ce doresc să facă după finalizarea anului şcolar 2006/2007 şi au fost structurate pe următoarele tematici:

- Opțiuni şcolare şi profesionale: itemul 1 (întrebare „filtru”)
- Cererea de educație
    - opțiuni imediate: itemii 2, 5, 6, 7, 9
    - opțiuni pentru viitorul apropiat (diploma de bacalaureat): itemii 3-4
    - opțiuni pentru educația permanentă: itemii 12, 15, 16, 17
- Satisfacția față de pregătirea oferită de şcoală – competențe dobândite
    - competențe profesionale: item 8
    - competențe extraprofesionale: itemii 10, 11, 13, 14

Secțiunea 2: Întrebările adresate celor care şi-au exprimat intenția de a-şi găsi un loc de muncă după finalizarea anului şcolar 2006-2007

Întrebările 18-28 au fost adresate celor care au declarat la întrebarea filtru 1 că doresc să se angajeze după finalizarea anului şcolar 2006/2007 şi au fost structurate pe următoarele tematici:

- Rolul şcolii în asigurarea tranziției de la şcoală la locul de muncă: item 18;
- Factori angajării: item 19;
- Surse de informare şi criterii de alegere a ocupației: itemii 20, 21;
- Opțiuni şi modalități de angajare: itemii 22, 23;
- Percepțiile absolvenților asupra dinamicii ocupaționale: itemii 24-28.

Chestionarul a cuprins atât întrebări închise, cât şi întrebări deschise sau mixte. (4 întrebări deschise, 11 întrebări închise şi 13 întrebări mixte). Elevii au avut astfel posibilitate de a răspunde la întrebările închise ale chestionarului şi în acelaşi timp să îşi expună propria opinie în cadrul întrebărilor deschise, pentru a putea detalia şi aprofunda calitativ diferite aspecte, îndeosebi cele legate de “motivația” unei anumite acțiuni.

La întrebările cu răspunsuri închise, elevii au avut posibilitatea:

- să aleagă o singură variantă din 2/3/4 prestabilite;
- să îşi exprime acordul/dezacordul faţă de fiecare variantă de răspuns pe o scară în 3 trepte: *total de acord, parţial de acord* sau *nu sunt de acord; da, parţial, nu*;
- să identifice importanţa fiecărei variante de răspuns pe o scală în 4 trepte: *foarte important, important, parţial important, deloc important*;
- să ierarhizeze variantele de răspuns în funcţie de importanţa acestora pentru propria persoană;
- să încercuiască 2/3 variante de răspuns din cele 9-12 oferite;
- să opteze pentru o singură variantă de răspuns din 2/4 oferite ca alternative posibile.

Chestionarul a cuprins şi un set de date de identificare. Cadrele didactice care au aplicat chestionarele la clasă au avut ca sarcină verificarea corectitudinii datelor de identificare şi completarea unui tabel sintetic. Datele de identificare sunt deosebit de importante în vederea recontactării elevilor şi aplicării celui de-al doilea chestionar de monitorizare prin care vom vedea în ce măsură au fost realizate intenţiile elevilor exprimate în primul chestionar.

2. **Chestionarul pentru profesori consilieri**

Cu ajutorul celor 12 itemi ai acestui chestionar s-au colectat informaţii necesare elaborării unui model de monitorizare sistemică a absolvenţilor înainte şi pe perioada tranziţiei de la şcoală la piaţa muncii.

Chestionarul a fost adresat exponenţilor diferitelor trepte ierarhice ale reţelei naţionale de consiliere şi orientare: în primul rând consilierilor şcolari (şi celor ocupaţionali din reţeaua agenţiilor de ocupare) dar şi coordonatorilor de centre CJAP, directorilor CRAE, experţilor ANSIT (reţeaua centrelor de tineret).

Structura chestionarului: Instructajul care precede chestionarul oferă date explicative asupra naturii, scopului, etapei investigaţiei precum şi câteva referinţe conceptuale asupra monitorizării în viziunea cercetării propuse.

Întrebările sunt construite variat: 6 întrebări deschise, cu răspunsuri opţionale predefinite, ierarhizate în ordinea importanţei (de la 1 la 3, de la 1 la 4 sau de la 1 la 6), 3 întrebări mixte, cu solicitarea motivării unora sau mai multor variante de răspuns, 3 întrebări cu răspunsuri închise (întrebarea 2, da – nu, cu rol de filtru pentru

întrebarea următoare, întrebarea 5 (cu ierarhizare 1 – 4) şi întrebarea 10 (cu alegeri între 3 variante).

Conținutul întrebărilor a fost direcționat către obținerea unor informații esențiale structurării unui model al sistemului de monitorizare: necesitatea sistemului în etapa actuală, (item 1), natura activităților de monitorizare derulate de consilieri (itemi 2, 3), baza legală de reglementare a acestui sistem (item 4), gradul lui de descentralizare spațială (item 5), grupurile țintă care ar trebui monitorizate (item 6), aspectele preponderent monitorizate (item 7), frecvența intervențiilor în procesul de monitorizare (item 8), persoane cheie în gestionarea sistemului (item 9), surse de finanțare (item 10), documente şi instrumente care ar susține sistemul (item 11), baza informațională şi forma de realizare a sistemului (item 12).

Caseta de identificare a grupat la final datele referitoare la funcția ocupată, instituția de învățământ/ ocupare/ tineret, genul, vârsta, localitatea şi județul. Ultimele informații sunt foarte utile cercetării prin interpretarea opiniilor respondenților în lumina criteriilor de statut profesional, gen şi vârstă**.**

IV. OPȚIUNI DE CARIERĂ ŞI ACTIVITĂȚI DE EDUCAȚIE PERMANENTĂ ALE ABSOLVENȚILOR – REZULTATELE CERCETĂRII

IV.1. Opțiunile şcolare şi profesionale ale absolvenților

Primul item al instrumentului de cercetare (Chestionarul pentru elevi) a încercat să surprindă intențiile viitorilor absolvenți cu privire la continuarea studiilor sau inserția pe piața muncii după finalizarea anului şcolar 2006-2007. Astfel, la întrebarea: *„Ce doreşti să faci după finalizarea anului şcolar 2006-2007”*, elevii au putut alege o singură variantă de răspuns din cele patru propuse:

1. continui şcoala
2. mă angajez
3. continui şcoala şi mă angajez
4. nu ştiu.

Variabilele în funcție de care vom face analiza şi interpretarea datelor statistice sunt următoarele:

- nivelul educațional: liceu (clasa a XII-a), SAM (clasa a X-a), an de completare;
- filiera în cadrul liceului: teoretică, tehnologică, vocațional;
- profilurile din cadrul filierelor/SAM/an de completare: umanist, real, tehnic industrie grea, tehnic industrie uşoară, tehnic agro-sivic, resurse naturale-mediu, comerț-servicii, pedagogic, vocațional;
- mediul de rezidență: rural, urban;
- genul: masculin, feminin.

Analizând opțiunile şcolare şi profesionale ale elevilor în funcție de nivelul educațional absolvit, constatăm:

- *elevii de liceu* şi-au exprimat în proporție de 48,2% opțiunea de a cotinua şcoala concomitent cu inserția pe piața muncii, 39% doresc doar să continue studiile (fără a lucra în acelaşi timp), în timp ce un procent de 10,5% doreşte să se angajeze după finalizarea anului şcolar 2006-2007.
- *elevii de SAM (clasa a X-a)* doresc în proporție de 58,5% să continue studiile, 17,6% doresc să continue studiile şi să lucreze în acelaşi timp. Numai un procent foarte mic dintre elevii de SAM clasa a X-a (15%) doresc să se angajeze după finalizarea anului şcolar 2006-2007.

- *elevii de SAM (clasa a XI-a)* doresc în proporție de 56,4% să continue şcoala şi într-o proporție extrem de redusă să se angajeze (12,9%). Opțiunea de a continua studiile şi a se angaja în acelaşi timp a fost exprimată de 23,8%. (Figura 1)

Figura 1: Opțiunile absolvenților de liceu, SAM, an de completare după absolvirea şcolii

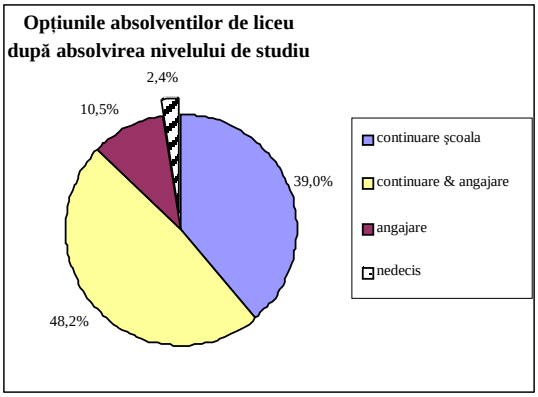

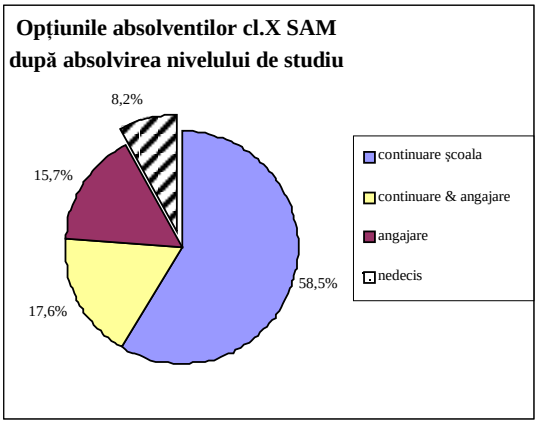

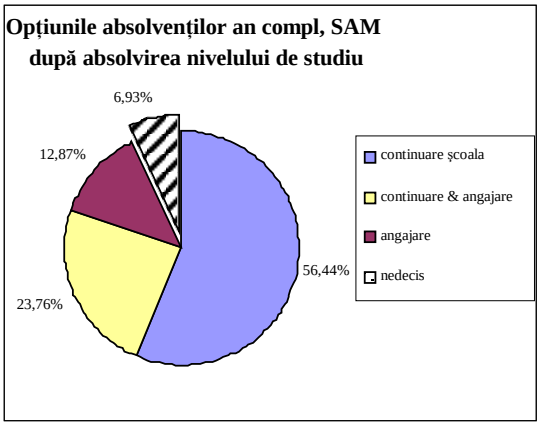

Constatăm faptul că intenția de continuare a studiilor este foarte ridicată în rândul elevilor de SAM clasa a X-a şi anul de completare (peste jumătate dintre elevii acestor clase + 58,5% respectiv 56,4% - şi-au exprimat opțiunea în acest sens), în timp ce opțiunea exprimată de aproape jumătate dintre elevii de liceu (48,2%) este aceea de a studia *şi* a munci în acelaşi timp. Intenția de angajarea (fără a studia în acelaşi timp) este slab manifestată, fiind aleasă de un procent foarte mic de elevi, atât pe ruta liceală, cât şi pe ruta profesională. Remarcăm totuşi faptul că aceasta opțiune este preferată de un procent puțin mai mare de elevi de elevi SAM clasa a X-a (15,7%), urmați de elevii anului de completare (10%) şi de un procent foarte mic de elevi de liceu (6,93%)

Pentru fiecare dintre cele trei filiere: teoretică, tehnologică, vocațională din cadrul liceului se păstrează ca fiind intenția exprimată de cei mai mulți dintre respondenți - cea de continuare a studiilor concomitent cu inserția pe piața muncii (cel mai mare procent, comparativ, îl regăsim la absolvenții filierei vocaționale 52,1%). ***Diferențe semnificative*** apar în exprimarea intenției de inserție pe piața muncii, intenție pe care elevii de liceu teoretic şi vocațional o plasează pe ultimul loc (cu numai 4,2% respectiv 1,4%), în timp ce 20% dintre elevii de liceu tehnologic de declară că ar dori să se angajeze după finalizarea anului şcolar 2006-2007 (Hi-p=70,66).

În ceea ce priveşte profilurile din cadrul celor trei filiere, remarcăm următoarele:

- cei mai mulți dintre absolvenții profilurilor: uman, tehnic (industrie grea), tehnic (industrie uşoară) şi tehnic agro-silvic doresc să continue studiile după finalizarea anului şcolar 2006-2007 (51,7%, respectiv 50,9% şi 55,3%), în timp ce pentru profilurile resurse naturale şi mediu cei mai mulți dintre absolvenți şi-au exprimat intenția de inserție profesională (36,5%), iar cei mai mulți dintre absolvenții celorlalte profiluri declară că doresc să îşi continue studiile concomitent cu inserția profesională: profil real 52,1%, profil comerț-servicii 49,1%, profil pedagogic 53,1% şi profil vocațional 56,3%.
- în ceea ce priveşte opțiunea exprimată cu privire la angajarea pe piața muncii, remarcăm diferențe foarte mari între profiluri: de la aproximativ 36% pentru profilurile tehnic agro-silvic şi resurse naturale, la 13-19% profilurile tehnic industrie (grea şi uşoară), la 7,9% comerț-servicii, la 4,2% real-uman, până la 3,1% profil pedagogic sau 0% profil vocațional.
- opțiunea de a continua studiile concomitent cu inserția pe piața muncii este exprimată de doar 5,3% dintre absolvenții profilului tehnic agro-silvic, în timp ce pentru toate celelalte profiluri această opțiune a fost aleasă de absolvenți în procente cuprinse între 19,9% (profil tehnic industrie uşoară) şi 53,6% (profil vocațional).

Diferențe semnificative în opțiunile şcolare şi profesionale remarcăm şi în funcție de mediul de rezidență (Tabel 1): elevii din mediul urban preferă să

continue studiile (48,2%) sau să continue studiile şi să şi muncească în acelaşi timp (37,8%), iar pe ultimul loc se plasează intenția de angajare (9,7%), în timp ce pentru elevii din mediul rural, ordinea preferințelor este: continuarea studiilor (37,3%), angajare (28,6%) şi la mică distanță procentuală continuarea studiilor concomitent cu angajarea (27,3%). Astfel, intenția de angajare după finalizarea anului şcolar 2006-2007 este semnificativ mai mare în mediul rural față de mediul urban (HI-p de 107,95).

Tabel 1: Opțiunile absolvenților de liceu în funcție mediul de rezidență urban-rural

Gen	**Continuarea studiilor**	**Inserția pe piața muncii**	**Continuarea studiilor şi inerția pe piața muncii**	**Nehotărâți**	**Hi-p**
urban	48,2%	9,7%	37,8%	4,3%	50,63
rural	37,3%	28,6%	27,3%	6,8%	

În ceea ce priveşte diferențele în exprimarea opțiunilor şcolare şi profesionale în funcție de gen, acestea nu sunt semnificative (Hi-p=3,08): în marea majoritate, atât fetele, cât şi băieții şi-au exprimat intenția de continuare a studiilor (47,3% respectiv 36,3%). Procente mai mici atât de băieți, cât şi de fete şi-au manifestat intențiile de continuare a studiilor concomitent cu inserția profesională, în timp ce opțiunea de angajare a fost plasată, în ordinea procentelor, pe ultimul loc, fiind aleasă de numai 13,5% dintre băieți şi 10,3% dintre fete (Tabel 2).

Tabel 2: Opțiunile absolvenților de liceu în funcție de gen

Gen	Continuarea studiilor	Inserția pe piața muncii	Continuarea studiilor și inerția pe piața muncii	Nehotărâți	Hi-p
M	47,3%	13,5%	35,3%	4,0%	3,08
F	46,3%	10,9%	37,5%	5,2%	

CEREREA DE EDUCAȚIE

Opțiuni imediate

Rezultatele obținute au evidențiat faptul că există ***diferențe semnificative*** în intenția exprimată de continuare a studiilor în funcție de nivelul educațional, filiera educațională și mediul de rezidență al respondenților (Tabel 3 și Figura 2).

Astfel, față de 87,1% dintre elevii de liceu, numai 80,2% dintre elevii anului de completare și doar 76,1% dintre elevii de SAM își propun continuarea școlii în anul imediat următor. Deși procentele sunt mari pentru toate cele trei niveluri educaționale, diferențele constatate sunt semnificative la Hi-p=19,92. Remarcăm scăderea intenției de continuare a studiilor la absolvenții de SAM clasa a X-a cu 4 procente față de cei ai anului de completare, de unde putem deduce că nivelul de profesionalizare crescut al absolvenților anului de completare poate contribui la creșterea inserției profesională. Rolul serviciilor de consiliere în sprijinirea tranziției spre piața muncii constă astfel, în informarea cu privire la oportunităților educaționale și profesionale existente, explicarea avantajelor și dezavantajelor pentru fiecare dintre cele două opțiuni (angajare/studiu) atât pentru elevii rutei profesionale, cât și pentru cei de liceu, identificarea intereselor și aptitudinilor elevilor, sprijin concret în elaborarea unui CV, astfel încât decizia de continuare a studiilor sau de inserție profesională să fie o decizie informată și responsabilă.

În ceea ce privește diferențele manifestate în funcție de filierele liceale, peste 95% dintre elevii filierelor teoretică și vocațională și-au exprimat intenția de continuare a studiilor față de numai 74,6% dintre respondenții filierei tehnologice. Scăderea cu aproape 15 procente a intenției de continuare a studiilor exprimată de elevii filierei tehnologice este explicată prin finalitatea explicită a rutei tehnologice, care, prin oferirea unui nivel de profesionalizare superior, îndreaptă elevii în mai mare măsură spre piața muncii. Cu toate acestea, angajarea NU reprezintă o opțiune a

majorității absolvenților, dimpotrivă, constatăm intenția foarte mare de continuare a studiilor şi în rândul absolvenților de liceu tehnologic.

Elevii din mediul urban intenționează să continue studiile în proporție de 86% față de numai 64,4% în mediul rural. Deşi 64,4% rămâne un procent ridicat, nu putem să nu remarcăm scăderea cu 22% înregistrată în intențiile de continuare a studiilor pentru elevii din mediul rural față de cei din mediul urban.

Nu s-au constatat diferențe statistic semnificative între intențiile de continuare a studiilor exprimate de fete şi cele exprimate de băieți (83,8% respectiv 82,5%)

Figura 2: Ponderea absolvenților care doresc să continue studiile în anul şcolar următor

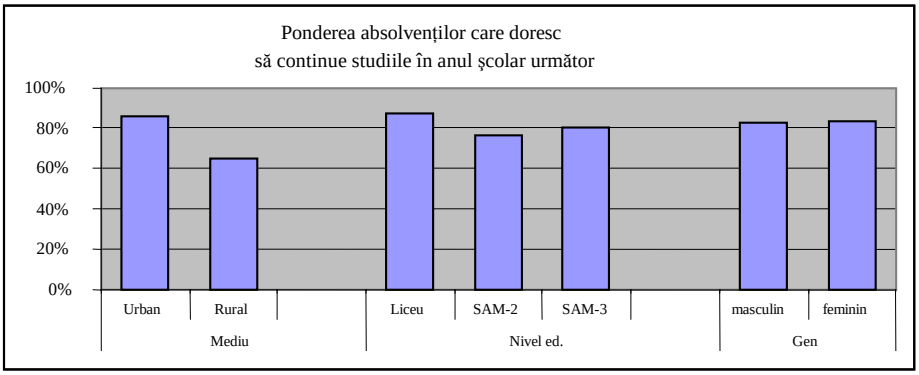

Tabel 3: Opțiunile de continuare a studiilor în funcție de mediul de rezidență, nivelul educațional, gen, filieră şi profil.

		Total	**Continuare**	**%**	**Test z / hi^2**
Mediu	Urban	**1053**	906	**86,0%**	**5,47**
	Rural	**161**	104	**64,6%**	
Nivel ed.	Liceu	**706**	615	**87,1%**	**19,92**
	SAM clasa a X-a	**306**	233	**76,1%**	
	SAM an de completare	**202**	162	**80,2%**	
Gen	masculin	**601**	496	**82,5%**	**0,62**
	feminin	**613**	514	**83,8%**	
Filiera liceu	Teoretic	**356**	339	**95,2%**	**225,1**
	Tehnologic	**279**	208	**74,6%**	
	Vocational	**71**	68	**95,8%**	
Profil/	umanist	**118**	113	**95,8%**	
domeniu	real	**238**	226	**95,0%**	
	tehnic ind.g.	**454**	359	**79,1%**	
	tehnic ind.u.	**136**	93	**68,4%**	
	tehnic agro-silvic	**38**	23	**60,5%**	
	res. naturale, mediu	**52**	32	**61,5%**	
	comert-servicii	**114**	101	**88,6%**	

	pedagogic	**32**	31	**96,9%**	
	vocational	**32**	32	**100,0%**	
	Total	**1214**	1010	**83,2%**	

Itemul 2 al Chestionarului adresat elevilor şi-a propus să surprindă opţiunile elevilor cu privire la continuarea şcolii după finalizarea anului şcolar 2006-2007. Elevii au avut de ales o singură variantă de răspuns dintre următoarele posibile:

1. SAM (an de completare)
2. la liceu
3. la o scoală postliceală
4. la o facultate

Astfel, răspunsurile la întrebarea: *„Unde doreşti să continui studiile după terminarea anului şcolar 2006-2007?”* au evidenţiat interesul foarte mare pentru a urma o facultate imediat după absolvirea clasei a XII-a de liceu (92,4%) şi interesul scăzut pentru şcolile postliceale (6,0%). Elevii rutei profesionale vor continua studiile conform prevederilor legii învăţământului: elevii SAM clasa a X-a vor continua cu anul de completare, iar absolvenţii anului de completare vor continua studiile în clasa a XI-a liceu tehnologic.

Itemul 5 al chestionarului a urmărit să adune informaţii suplimentare faţă de itemul 2. Elevii au precizat *“cum anume vor continua studiile”* (o singură variantă de răspuns din 4 posibile: *în aceeaşi localitate, în altă localitate decât cea de domiciliu, în străinătate, la distanţă*).

Cei mai mulţi dintre respondenţi (48,7%) declară că intenţionează să continue studiile în localitatea în care au domiciliul. Remarcăm totuşi mobilitatea în scopuri educaţionale destul de ridicată pe plan naţional: 46,6% dintre elevii doresc să îşi continue studiile în altă localitate decât cea de domiciliu (practica ne-a confirmat că elevii se îndreaptă după absolvirea liceului preponderent spre marile centre universitare din ţară cele mai apropiate de mediul de rezidenţă: Bucureşti, Cluj, Iaşi Timişoara). Comparativ, mobilitatea în scopuri educaţionale pe plan internaţional nu a fost atât de prezentă pe cât ne-am fi aşteptat: un procent foarte mic de elevi (2,4%) doreşte să studieze în afara ţării, procent care contrastează puternic cu preferinţele absolvenţilor din Uniunea Europeană. Nici învăţarea la distanţă (on-line, prin corespondenţă) nu este preferată de prea mulţi absolvenţi (2,2%), ceea ce întăreşte concluzia că elevii români preferă, în continuare, stilul tradiţional de învăţare. Pe de

altă parte, procentele mici de elevi care au optat pentru continuarea studiilor în străinătate sau la distanță ar putea fi explicate prin faptul că alegerea unui astfel de mod de continuare a studiilor presupune acces la informare, dar şi anumite resurse financiare. Serviciile de consiliere ar trebui să se implice mai mult în informarea elevilor cu privire la posibilitățile educaționale locale, regionale, naționale şi internaționale precum şi în informarea elevilor cu privire la oportunitățile de finanțare: tipuri de burse de studii, vizite, schimburi pe care viitori studenți le pot accesa – ce instituții oferă astfel de finanțări, cum se procedează concret pentru accesarea unui astfel de grant, cum pot fi obținute formularele de aplicație, cum se completează acestea etc.

Itemul 6 al chestionarului *"De ce doreşti continuarea studiilor"* a permis elevilor exprimarea acordului total, a acordului parțial sau a dezacordului față de un set de răspunsuri prestabilite:

It.1: Îmi place viața de elev/student;

It. 2: Îmi place să învăț, să descopăr lucruri noi;

It. 3: Dacă fac mai multă şcoală am şanse mai mari să mă angajez;

It. 4: Este o legătură directă între şcoală şi salariul pe care îl pot obține ulterior;

It. 5: Este bine să ai o diplomă;

It. 6: Tinerii cu şcoală sunt mai bine văzuți în societate;

It. 7: Admir oamenii de succes care au studii;

It. 8: Sunt prea tânăr/ă să mă angajez;

It. 9: Nu sunt pregătit/ă profesional să mă angajez;

It. 10: Mai pierd timpul 3-4 ani;

It. 11: Mă obligă părinții;

It. 12: Nu ştiu ce altceva aş putea face la vârsta asta.

87,6% dintre elevi sunt total de acord că "este bine să ai o diplomă", 73,8% că "tinerii cu diplomă sunt mai bine văzuți în societate" şi 73,9% afirmă "dacă fac mai multă şcoală am şanse mai mari să mă angajez". Aceste trei tipuri de motivații se plasează, în medie, în topul motivațiilor absolvenților cu privire la continuarea studiilor. Remarcăm preponderențe motivației extrinseci: o diplomă, formarea unei de imagini mai bune în societate, dar şi acordul în privința faptului că un nivel superior de studii oferă şanse mai mari de angajare.

Pe ultimele locuri, în medie, se situează motivațiile de tipul: “nu ştiu ce altceva aş putea face la vârsta asta“ (0,7%), “mă obligă părinții“ (0,3%) şi “mai pierd timpul 3-4 ani“ (0,2%). Totodată, aceştia au fost itemii pentru care cea mai mare parte a elevilor şi-a exprimat dezacordul şi este îmbucurător faptul că *motivațiile negative* au reieşit a nu fi cele care motivează elevii pentru continuarea studiilor.

Este interesantă, de asemenea, distribuția răspunsurilor vis-a-vis de itemul 8: “nu sunt pregătit/ă profesional să mă angajez” şi itemul 9 „sunt prea tânăr/ă să mă angajez”. Astfel, spre deosebire de itemii 1-7 care au primti în proporții covârşitoare acordul total al elevilor sau de itemii 10-12 care au primit în proporții covârşitoare dezacordul elevilor, la itemii 8 şi 9 a existat tendința echilibrării răspunsurilor de tip acord total, parțial şi dezacord, cu o uşoară tendință spre acordul parțial:

- În privința itemului 8 “nu sunt pregătit/ă profesional să mă angajez” - 19,8% dintre elevi sunt total de acord, 39,9% sunt parțial de acord şi 38,9% şi-au manifestat dezacordul.
- În privința itemului 9 „sunt prea tânăr/ă să mă angajez” – 24% dintre elevi şi-au manifestat acordul total, 41,7% acordul parțial şi 32,6% dezacordul.

<u>În funcție de mediul de rezidență</u>, constatăm diferențe în motivațiile elevilor privind continuarea studiilor: elevii din mediul rural sunt motivați în mai mare măsură decât cei din mediul urban de motivații de tipul: „Îmi place să învăț, să descopăr lucruri noi” (it.2) sau de motivațiile negative (it.10-12) – Figura 3.

<u>În funcție de gen</u>, constatăm aderența fetelor în mai mare măsură decât a băieților spre motivații “emoționale”: it. 7, 1 şi 2 (“admir”, “îmi place..”), dar şi un dezacord mai mare în ceea ce priveşte motivația exprimată prin itemul 4: “este o legătură directă între şcoală şi salariul pe care îl pot obține ulterior” (Figura 3).

Figura 3: Motivația opțiunii de continuare a studiilor în funcție de mediul de rezidență al şcolii şi în funcție de gen

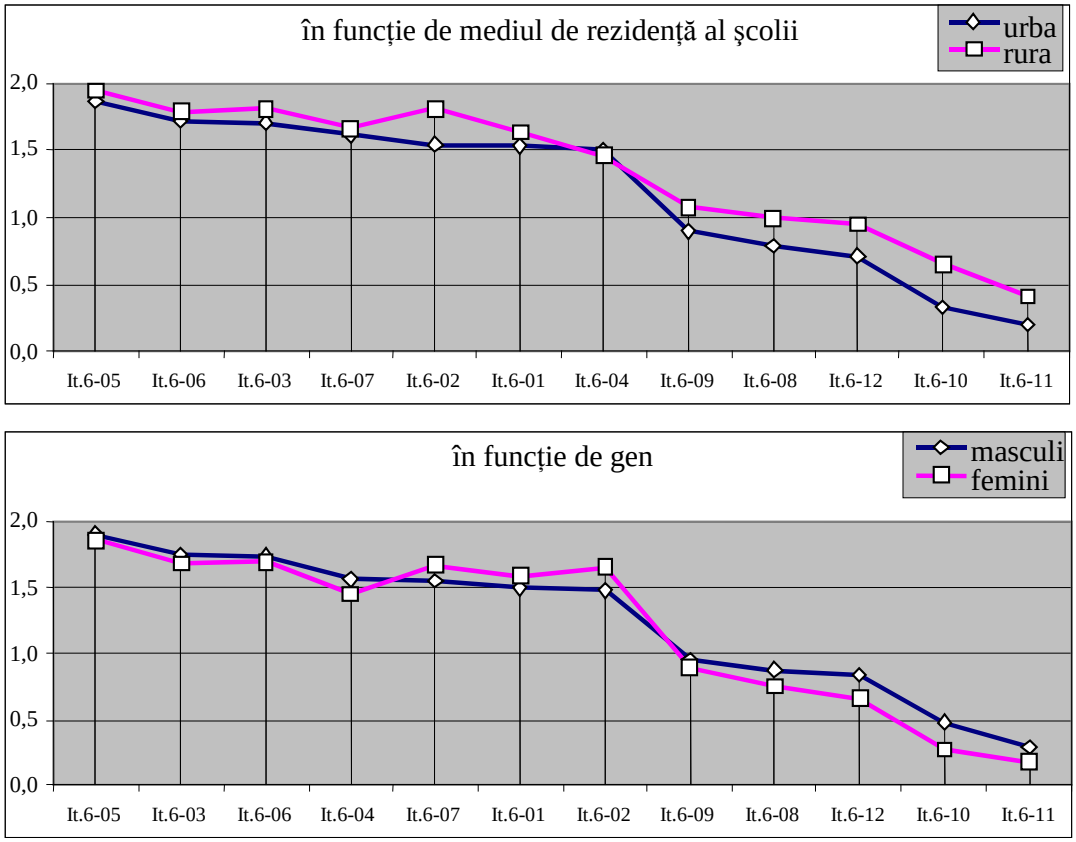

<u>În funcție de nivelul de studii</u>, principalele diferențe se constată la nivelul itemilor 1,2 şi 3, în sensul preferării acestui tip de motivație de către elevii rutei profesionale: “Îmi place viața de elev/student”, „Îmi place să învăț, să descopăr lucruri noi”, „Dacă fac mai multă şcoală am şanse mai mari să mă angajez” (două motivații de tip emoțional şi o motivație legată direct de creşterea şanselor de angajare). O altă diferență remarcată între ruta liceală şi cea profesională se referă la itemii 8-9 (ambivalenți pentru elevii de liceu, mult mai preferați de elevii din ruta profesională), dar şi în preferința mai mare pentru motivațiile “negative” (it. 10-12) – Figura 4.

Figura 4: Motivația opțiunii de continuare a studiilor în funcție de nivelul de studii

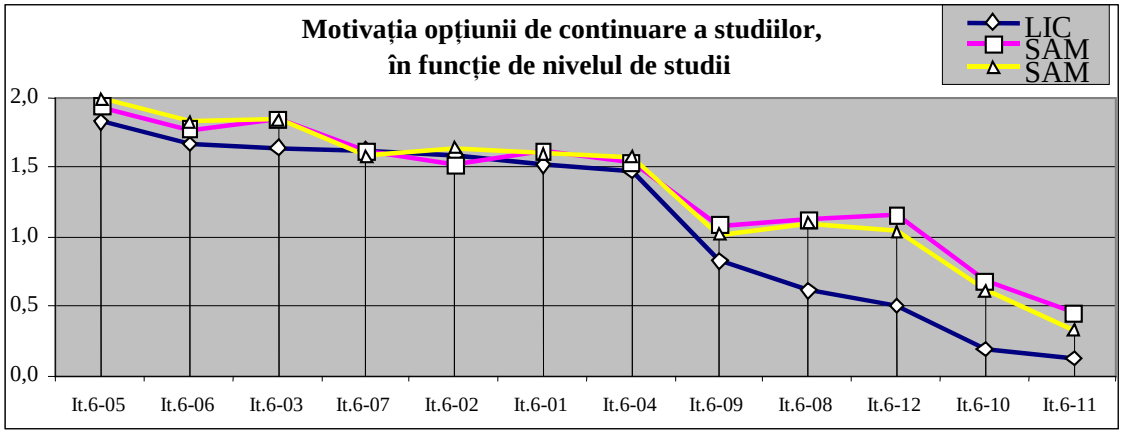

Criterii de alegere a instituției de învățământ

Surprinderea importanței acordate unor criterii de alegere a instituției de învățământ în care absolvenții de liceu, SAM clasa a Xa şi cei din anul de completare doresc să continue studiile, ne permite să realizăm o ierarhizare a acestora şi în acelaşi timp extrapolarea acestei ierarhizări la întreaga populație şcolară de absolvenți reprezentată statistic de cele trei eşantioane.

Datele statistice relevă faptul că toate criteriile propuse spre apreciere elevilor sunt considerate a fi importante, însă unele au o pondere mai mare în opinia elevilor în raport cu celelalte.

Criteriile propuse în urma analizei şi validării sunt:

- 01 – apropierea de domiciliu;
- 02 – media de intrare;
- 03 – locurile disponibile;
- 04 – prestigiul instituției;
- 05 – prestigiul profesiei;
- 06 – prestigiul profesorilor din instituția aleasă;
- 07 – sfaturile familiei;
- 08 – sugestia profesorilor care au predat în instituția din care aceştia absolvă;
- 09 – recomandarea consilierului şcolar;
- 10 – moda generației mele;
- 11 – aspirații proprii;
- 12 – profilul şcolii pe care am absolvit-o;

- 13 – câştigul material ulterior.

Din analiza statistică a datelor obținute reiese că un criteriu cu relevanță importantă este cel al aspirațiilor proprii, urmat îndeaproape de prestigiul profesiei, ceea ce conturează ipoteza că aspirațiile personale sunt influențate la nivel social, nimeni nu îşi doreşte să practice o profesie care nu îi aduce şi o bună recunoaştere socială.

O analiză a criteriilor pe medii de rezidență (figura 1), ne permite să observăm faptul că atât elevii din mediul urban, cât şi cei din mediul rural pun pe primul plan câştigul material ulterior ce poate fi obținut prin formarea într-o profesie.

Există o serie de diferențe semnificative în cazul altor criterii precum: prestigiul instituției de învățământ în care aceştia doresc să îşi continue studiile, elevii din mediul rural consideră acest criteriu ca fiind mai puțin important - 5,594 (în %) în comparație cu cei din mediul urban care i-au acordat o pondere de 7, 311(în %).

Figura 1

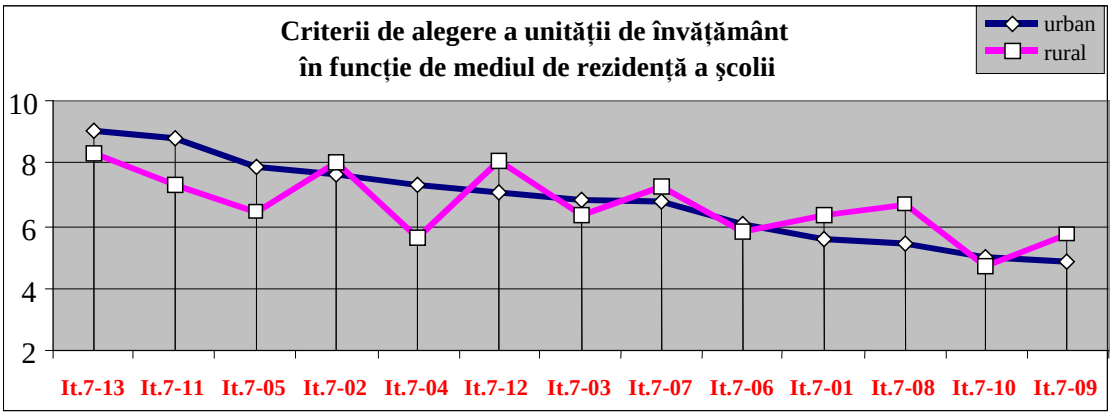

În ceea ce priveşte aspirațiile proprii se constată de asemenea diferențe (8,971 – urban şi 7,292 – rural), ceea ce ar putea însemna o mai profundă preocupare a elevilor din mediul urban față de ceea ce îşi doresc, mai multe opțiuni şi deci o distribuție mai rafinată pe profiluri, aceste diferențe se mențin şi pentru prestigiul profesiei (7,877 – urban şi 6,480 – rural).

Criteriile la care se obțin diferențe în sens invers rural – urban, sunt cele ce țin de sugestia profesorilor, recomandarea consilierului şcolar, apropierea de domiciliu. Absolvenții din instituțiile de învățământ din mediul rural pun un mai mare accent pe aceste criterii decât cei din mediul urban.

Pentru o mai amplă imagine asupra criteriilor de selecție a instituției de învățământ, am realizat şi o analiză a acestora în funcție de nivelul de studii absolvit (figura 2). Astfel, absolvenții de liceu şi cei de SAM clasa a X-a şi cei din anul de completare acordă o pondere considerabil diferită pentru anumite criterii. Absolvenții de liceu pun un accent mai mare pe aspirațiile proprii atunci când optează pentru continuarea studiilor într-o anumită instituție de învățământ fapt relevat şi prin faptul că apropierea de domiciliu nu constituie un criteriu important (4,727), pe când elevii de SAM consideră acest criteriu ca fiind important (7,339 - SAM clasa a Xa şi 6,520 - anul de completare). Ei acordă o pondere scăzută sugestiei profesorilor instituției de învățământ absolvite (4,928).

Figura 2

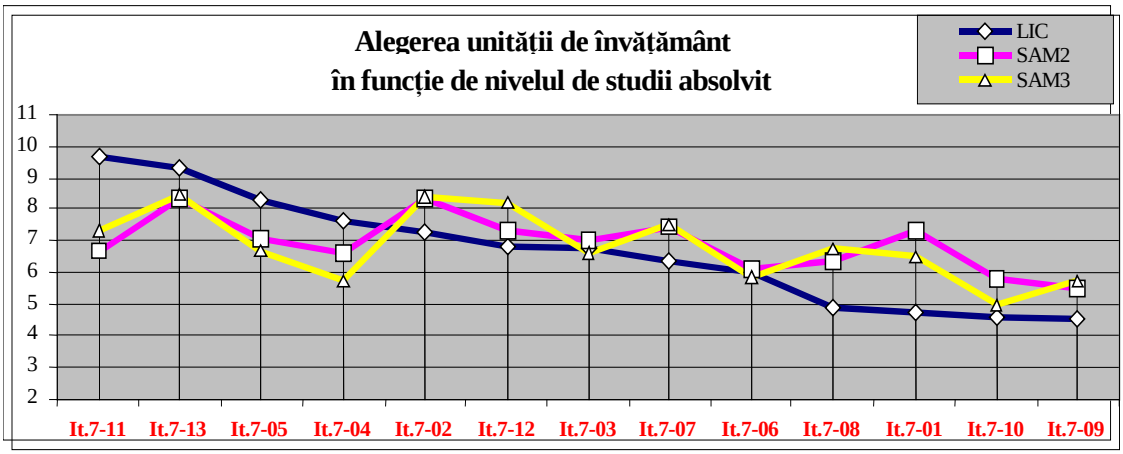

Absolvenții de SAM din ambele eşantioane (clasa a Xa şi anul de completare).,

Absolvenții de SAM din ambele eşantioane (clasa a Xa şi anul de completare), consideră sugestia profesorilor (6,350 respectiv, 6,757) cât şi recomandările consilierului şcolar ca fiind importante.

Atât absolvenții de liceu, cât şi cei de SAM acordă aceeaşi importanță situată la un nivel mediu (6,019 – liceu, 6,109 – SAM clasa a Xa şi 5,865 – anul de completare) prestigiului profesorilor care predau în instituție aleasă pentru continuarea studiilor şi cu mici diferențe în favoarea absolvenților anului de completare pentru profilul şcolii absolvite.

Diferențele în alegerea instituției de învățământ pe criterii de gen (figura 3) dovedesc o convergență în acordarea ponderii criteriilor propuse, cu mici diferențe în ceea ce priveşte apropierea de domiciliu (6,368 – băieți şi 5,151 – fete) şi moda

generație (5,407 – băieți şi 4,438 – fete) care par a fi mai importante pentru băieți decât pentru fete.

Figura 3

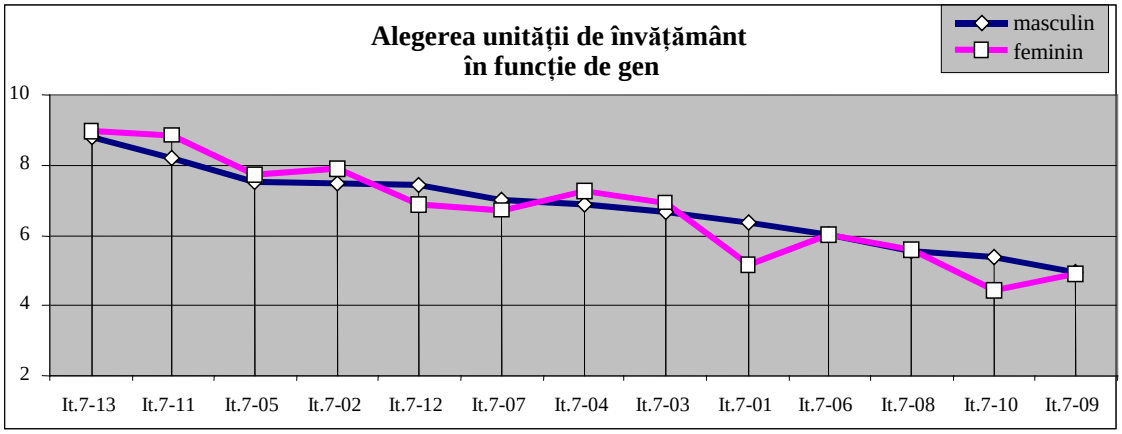

Compararea criteriilor din trei perspective: de gen, nivel de studii absolvit şi mediu de rezidență permit să concluzionăm că cel mai important criteriu de selecție a instituției de învățământ este cel referitor la câştigul material ulterior formarii într-o profesie. Elevii acordă un rol important unui criteriu de ordin financiar ce poate fi obținut prin alegerea uneia sau alteia din profilurile de învățământ care va conduce la profesarea într-un domeniu care asigură bunăstarea economică.

Modalități de informare a absolvenților despre continuarea studiilor

Răspunsurile oferite de absolvenți cu privire la informațiile primite de ei în şcoală reflectă gradul în care informația ajunge la elevi şi prin ce mijloace.

Ceea ce am considerat relevant pentru investigare sunt:

- 01 - instituțiile de învățământ din orașul natal (şcoli, licee, facultăți);
- 02 - instituții de învățământ din țară (şcoli, licee, facultăți);
- 03 - instituții de învățământ din străinătate;
- 04 – burse de studiu în străinătate;
- 05 – resurse Internet utile pentru continuarea studiilor;
- 06 – publicații utile pentru continuarea studiilor;
- 07 – târguri ale educației;
- 08 – alte servicii de informare pentru continuarea studiilor;
- 09 – altele.

Am ales interpretarea răspunsurilor pe două criterii: informațiile primite de către elevi în şcoală în funcție de nivelul de studii absolvit şi de mediul de rezidență al şcolii (tfigura 4.1 şi 4.2)

Figura 4.1 şi 4.2

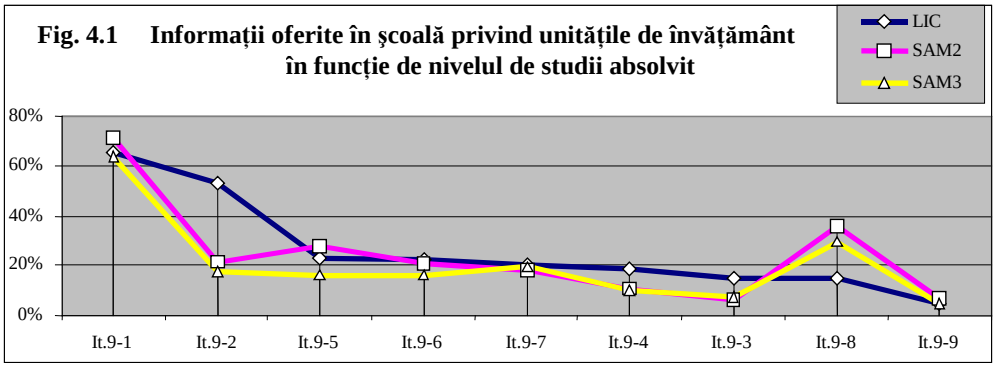

Fig. 4.1 Informații oferite în şcoală privind unitățile de învățământ în funcție de nivelul de studii absolvit

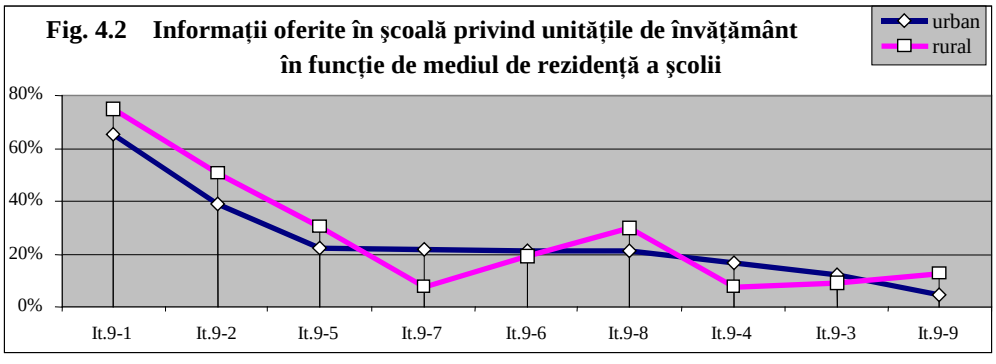

Fig. 4.2 Informații oferite în şcoală privind unitățile de învățământ în funcție de mediul de rezidență a şcolii

Mare parte a informațiilor obținute de elevi în şcoală sunt cu privire la instituțiile de învățământ din oraşul natal sau de reşedință ceea ce reflectă o mai mare accesibilitate la acestea.

Pentru absolvenții de liceu (fig. 4.1) se observă o tendință descrescătoare a curbei indicând gradul de informare a acestora în şcoală cu privire la instituțiile de învățământ în care îşi pot continua studiile. Un loc important revine informațiilor referitoare la instituțiile de învățământ din țară (53%) comparativ cu informațiile privind alternativa continuării studiilor în străinătate (18,5%). De asemenea, datele statistice evidențiază şi faptul că modalitățile alternative de căutare a informației cu privire la instituțiile pentru continuarea studiilor nu sunt prea populare în şcoli (resurse Internet - 22,9%, publicații utile pentru continuarea studiilor – 22.3%, târguri ale educației – 20,5%).

Diferențe semnificative între informațiile primite în şcoală de către absolvenții de liceu, SAM clasa a X-a şi din anul de completare sunt raportate la instituțiile de învățământ din țară. Elevii de liceu (53%) au primit mai multe informații despre acestea, decizia lor bazându-se deci pe o ofertă diversificată, în timp ce absolvenții de SAM clasa a Xa şi cei din anul de completare sunt informați într-o proporție mai mică (21,5%, respectiv 17,3%).

Diferențele există şi în raport cu informarea privind bursele de studiu în străinătate, elevii de liceu susțin în proporție de 18, 7 % că au primit date despre acestea, pe când absolvenții de SAM clasa a X-a şi anul de completare doar în proporție de 10, 7% şi respectiv 9,9%. Şi cu privire la instituțiile de învățământ din străinătate cantitatea de informație primită în şcoală este mai mică pentru elevii de la SAM.

Mici diferențe procentuale se pot observa de asemenea între informațiile primite în şcoală de elevii de SAM clasa a Xa şi cei din anul de completare.

În ceea ce priveşte mediul de rezidență şi informațiile primite în şcoală (fig. 4.2), între mediul rural şi mediul urban există o serie de diferențe semnificative. Deşi atât elevii din mediul urban, cât şi cei din rural susțin că au primit informații referitoare la instituțiile de învățământ din oraşul/ județul de rezidență şi se constată uşoare diferențe referitor la informarea despre instituțiile de învățământ din afara țării (8,7% rural şi 12% urban), informațiile cu privire la bursele de studii din străinătate (7,7% rural şi 16,2% urban) şi târgurile educației (7,7% rural şi 21,3 % urban) sunt mai accesibile elevilor din mediul urban comparativ cu mediul rural.

Putem concluziona că modalitățile de informare în cadrul şcolii a viitorilor absolvenți despre opțiunile educaționale ulterioare sunt diferite pe mediu de rezidență şi pe nivel de studii absolvit, însă există în toate situațiile descrise o preferință pentru informarea directă decât prin mijloace alternative (ex: prezentarea resurselor Internet existente).

Analiza comparativă a opțiunilor absolvenților care decid continuarea studiilor versus cei care se angajează

Observând ponderea acordată de către respondenți criteriilor propuse, ierarhizarea acestora atât pentru cei care optează pentru continuarea studiilor, cât şi pentru cei care doresc să se angajeze, converge în ceea ce priveşte alegerea criteriului de obținere a câştigului material care este considerat a fi cel mai important pentru ambele categorii.

Pentru celelalte criterii există însă o serie de diferențe, însă în ambele cazuri regăsim cam aceleaşi criterii care ocupă, locații uşor diferite. Putem de asemenea concluziona, că deşi ne-am fi aşteptat ca moda generației să fie un factor motivat puternic, acesta obține o pondere moderată, uşor inferioară.

Tinerii absolvenți consideră, deci, că alegerea profesiei sau a unei instituții de învățământ trebuie să fie o sursă de venit imediată sau ulterioară stabilă.

Ierarhizarea opțiunilor absolvenților care continuă studiile:

- câştigul material ulterior;
- aspirații proprii;
- prestigiul profesiei;
- media de intrare în instituția de învățământ;
- prestigiul instituției;
- profilul şcolii absolvite.

Ierarhizarea opțiunilor absolvenților care se angajează:

- câştigul material;
- sfatul familiei;
- apropiere de domiciliu şi ocaziile care apar;
- aspirațiile proprii;
- locuri de muncă disponibile pe plan local;
- prestigiul profesiei.

IV.2. Competențele cheie dobândite în şcoală şi învățarea pe tot parcursul vieții – opinii ale absolvenților

Prin aplicarea chestionarului, am urmărit identificarea gradului de satisfacție al elevilor aflați în pragul absolvirii față de pregătirea oferită de şcoală, a competențelor dobândite şi conştientizate de elevi în decursul şcolarității, cât şi stabilirea de corelații între cele dorite, cele obținute şi cele considerate utile pe piața muncii.

În definirea variabilelor cercetării, competențele au fost abordate din trei perspective:

- competențe dobândite în şcoală;
- competențe necesare ocupării unui loc de muncă;
- competențe ce se doresc completate pe parcursul pregătirii viitoare.

S-a făcut, în acelaşi timp, distincția între competențele profesionale şi cele extraprofesionale. Datele despre competențele profesionale au fost extrase prin intermediul itemului 8 şi a itemului 12-punctul 9, iar despre competențele extraprofesionale prin intermediul itemilor 10, 11, 12, 13 şi respectiv 14.

În ceea ce priveşte satisfacția față de pregătirea oferită de şcoală, se constată că doar jumătate (48%) dintre absolvenți consideră că au primit în şcoală pregătirea necesară pentru continuarea studiilor după încheierea şcolii, dar acest procent este completat de cei care consideră că au primit parțial pregătirea necesară, ajungând astfel la un total cumulat de 85%. Doar 2,6% dintre absolvenți consideră că nu au primit în şcoală pregătirea necesară pentru continuarea studiilor. Se înregistrează un procent destul de consistent de non-răspunsuri (13%). Ținând cont că respondenții sunt elevi din anul terminal, acest fapt reprezintă un semnal de alarmă din perspectiva deziderатul educației permanente şi desemnează, fie necunoaşterea cerințelor socio-profesionale, fie dezinteres față de şcoală în special şi continuarea studiilor în general.

Procentele cumulate ale celor care consideră că nu au primit pregătirea necesară cu al celor de non-răspunsuri şi de elevi care au răspuns parțial sugerează existența în continuare a unor disfuncționalități ale instituției şcolare, care pot viza fie un curriculum necorespunzător cerințelor individuale şi socio-profesionale, fie deficiențe la nivelul corpului profesoral sau a pregătirii inițiale sau continue a acestora.

Analizând diferențele relevate pe tipuri de instituții de învățământ se remarcă faptul că elevii de SAM consideră în proporție mai mare că au dobândit în şcoală pregătirea necesară pentru continuarea studiilor decât elevii de liceu, care după cum este de aşteptat denotă o exigență crescută. Diferențe nesemnificative apar între mediul rural şi urban, observându-se faptul că elevii din mediul rural consideră în proporție mai mare că au primit în şcoală pregătirea necesară pentru continuarea studiilor. De asemenea, diferențele de gen sunt nesemnificative la toate punctele referitoare la competențele dobândite în şcoală, persoanele de sex feminin indicând un nivel oarecum mai ridicat de exigență față de absolvenții de sex masculin (vezi tabelul 2).

Detaliind pe domenii de competență se remarcă faptul că cei mai mulți elevi consideră că au dobândit *competența de comunicare în limba maternă* (83%), urmată pe locul doi de *comunicarea în limbi străine* şi *competența de a învăța să înveți* şi de *abilitățile de utilizare a calculatorului* şi a *abilităților de bază în matematică, ştiință şi tehnologie*. Pe ultimul loc se află *deschiderea către alte culturi şi creativitatea artistică*, întrunind un procent de 32% al celor care consideră că au dobândit această competență în şcoală, 40% al celor care consideră că au primit-o parțial şi un procent semnificativ de 27,4% al celor care au spus că şcoala nu i-a înzestrat cu aceasta. Un alt procent consistent al răspunsurilor negative este cel de 25% dintre absolvenți care consideră că şcoala nu le-a dezvoltat *spiritul întreprinzător*. De asemenea, se remarcă procentul semnificativ (19,2%) al absolvenților care consideră că şcoala nu le-a cultivat deloc competențele interpersonale şi civice, semnalând necesitatea unui proces educațional care să pună un mai mare accent pe colaborarea dintre elevi în activitățile de învățare şi evaluare, cât şi includerea sau sporirea activităților extraşcolare cu accent pe acest tip de abilități.

Un procent cumulat de 79% dintre absolvenți consideră că şcoala i-a înzestrat cu *competențele necesare pentru angajare*. 34,5% dintre absolvenți consideră acest lucru în mod categoric, iar 44,6% consideră că şcoala le-a oferit doar parțial competențele necesare pentru aceasta. Se constată în general o exigență şi aşteptări mai scăzute pentru elevilor din mediul rural față de şcoală. Procentul absolvenților care consideră că şcoala nu le-a format competențele necesare pentru integrarea pe piața muncii se ridică la aproximativ o cincime din efectivul total.

Tabel.1. Item 10

Competențe dobândite în şcoală:			da	parțial	nu	NonR	Medie
		Punctaj	**2**	**1**	**0**	**0**	
Profesionale	**It.08**	competențe profesionale	48,0%	36,5%	2,6%	12,9%	**1,521**
Extra-profesionale	**It.10-1**	comunicarea în limba maternă	82,8%	9,7%	6,2%	1,3%	**1,776**
	It.10-2	comunicarea în limbi străine	58,3%	36,4%	4,5%	0,7%	**1,542**
	It.10-3	competențe de utilizare TIC	51,3%	39,5%	8,2%	1,0%	**1,436**
	It.10-4	competențe de bază în matematică, ştiință şi tehnologie	50,7%	36,5%	11,9%	0,8%	**1,391**
	It.10-5	spirit antreprenorial	33,3%	40,0%	24,6%	2,1%	**1,088**
	It.10-6	competențe interpersonale şi civice	35,6%	43,0%	19,2%	2,2%	**1,168**
	It.10-7	competența de a învăța să înveți	58,1%	31,6%	8,7%	1,6%	**1,501**
	It 10-8	deschidere spre alte culturi şi creativitate artistică	31,8%	39,0%	27,4%	1,8%	**1,044**

Este interesant de remarcat faptul că elevii de SAM consideră în proporție mai mare că au dobândit în şcoală competențele necesare de utilizarea calculatorului decât cei de liceu, fapt care se explică probabil prin nivelul dezirabil de cunoaştere în domeniu mai redus. De remarcat este şi faptul că absolvenții din mediul rural consideră în mai mare măsură că şcoala i-a înzestrat cu *abilitatea de a învăța să învețe*, față de cei din mediul urban.

Previzibilă este diferența dintre elevii de liceu şi cei de SAM, în ce priveşte *dezvoltarea spiritului întreprinzător* în şcoală, aceştia din urmă considerând în mai mare măsură că şcoala i-a ajutat în acest sens.

Se constată o bună apropiere a valorilor relative obținute la cele trei categorii de competențe (itemii 10, 11 şi 12). Astfel, în general, competențele dobândite în şcoală se situează deasupra valorilor competențelor considerate necesare pentru angajare. Există doar două excepții: *competențele de comunicare într-o limbă străină* dobândite în şcoală sunt considerate în medie insuficiente față de necesarul pentru angajare. De asemenea, în şcoală nu se oferă în medie suficiente cunoştințe şi *abilități de utilizarea calculatorului* astfel încât să asigure o bună integrare la locul de muncă. Un mare număr de absolvenți doresc să urmeze după încheierea anului şcolar cursuri despre *demararea unei afaceri pe cont propriu*.

Deşi *abilitatea de a învăța să înveți* se numără printre cele pe care se pune accentul cel mai puțin în şcoală, această valoare este totuşi în concepția absolvenților cu peste 20 de procente superioară față de necesarul pentru angajare.

Cea mai mare diferență între competențele considerate necesare angajării şi cursurile de profil la care absolvenții doresc să se înscrie după terminarea anului şcolar se constată la matematică, ştiințe şi tehnologie, creativitate şi exprimare artistică şi comunicarea.

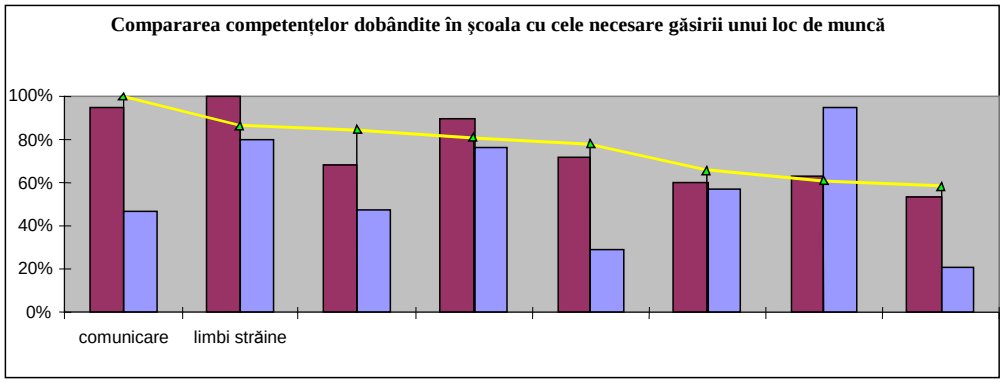

Sub aspect metodologic, evaluările în cazul celor trei itemi (10,11,12) sunt exprimate în mod diferit:

- itemii 8/10: gradul de satisfacție, a fost sintetizat printr-o **medie de trei puncte pe scala 0-2**;
- itemul 11: competențele ierarhizate pe o scală 1-8 (unde 8 este cea mai utilă competență), au fost sintetizate într-un **punctaj mediu** corespunzător;
- itemul 12: ponderea subiecților care au nominalizat o variantă a fost transpusă **în procente**.

Pentru compararea opiniilor s-a impus utilizarea unor scale de evaluare echivalente. Echivalarea unităților de măsură a variabilelor se poate realiza fie pe baza utilizării valorilor standardizate (transformarea în variabila z), fie pe baza utilizării mărimilor relative şi normarea variabilelor.

Pentru analiza de față am ales cea de a doua metodă, care ne oferă nu numai posibilitatea operării simultane cu cele trei serii de date, dar oferă şi informații asupra distanțelor pe scala ierarhizată a variantelor din cadrul fiecărei variabile. Sub aspect metodologic, valoarea fiecărei variante se obține prin raportarea nivelului respectiv la nivelul maxim atins de variabila în discuție (procent din nivelul maxim realizat). Analiza comparativă se face total şi la nivelul fiecărei populații.

În urma realizării unei ierarhizări pentru gradul de satisfacție asupra tipurilor de competențe dobândite în şcoală şi a corelării acestora cu ceilalți itemi referitori la

competențele considerate necesare pentru angajare şi domeniile în care doresc să se formeze în continuare am obținut următoarele rezultate (tabel 20).

Cel mai ridicat grad de satisfacție a fost exprimat de toți elevi în legătură cu *competențele de comunicare în limba maternă*. Se constată o apropiere foarte mare față de valoarea maximă posibilă (1,77 pe o scală de la 0 la 2). Pe locul doi, ca grad de satisfacție se poziționează competențele de comunicare într-o limbă străină şi *competențele profesionale* cu un punctaj apropiat de 1,5. Acestea sunt urmate în ordine de*: competența de a învăța să înveți, competențele de tehnologia informației şi comunicării* (TIC), *competențele de bază în matematică, ştiințe şi tehnologie,*. Cel mai redus grad de satisfacție exprimat de elevi în legătură cu pregătirea oferită de şcoală se referă la *competențele interpersonale şi civice, spiritul antreprenorial* şi *deschiderea spre alte culturi şi creativitatea artistică*, toate cu valori care depăşesc cu puțin media scalei valorice.

Ierarhia competențelor considerate necesare pentru angajare se prezintă astfel: cele mai importante sunt considerate de toți elevii *competențele de comunicare*, atingând o valoare de 5,9 pe o scală cu opt trepte. A doua ca importanță este *comunicarea într-o limbă străină* menționată de un număr destul de mare de absolvenți (94,8%), urmată de *competențele de utilizare TIC* care au fost menționate de aproximativ 90% dintre absolvenți. Acestea sunt urmate în ordine de *competențele de bază în matematică, ştiințe şi tehnologie, spiritul antreprenorial, competența de a învăța să înveți, competențele interpersonale şi civice* şi *deschiderea spre alte culturi şi creativitatea artistică* ultimele două situându-se sub media scalei (3,6 şi respectiv 3,2 pe o scală de 8).

Din totalul absolvenților doar un procent de 45,4% şi-a exprimat dorința de a urma după terminarea şcolii cursuri de pregătire profesională, al doilea domeniu ca interes exprimat de un procent considerabil de elevi (94,3%) este *educația antreprenorială*, urmate de *comunicarea într-o limbă străină* (79,7%), *competențele de utilizare TIC* (76,2%), *competențele interpersonale şi civice*, *competența de a învăța să înveți*. Pe ultimele locuri ca domeniu de interes se situează *comunicarea în limba maternă* şi *deschiderea spre alte culturi şi creativitatea artistică*, toate cu procente sub jumătatea efectivului de absolvenți, ultima fiind menționată doar de 20,2% dintre respondenți.

Corelând rezultatele la cei trei itemi despre competențe putem conchide că: toți absolvenții sunt mulțumiți de *competențele de comunicare în limba maternă*, le

consideră necesare în angajarea la viitorul loc de muncă şi în proporţie majoritară nu mai consideră necesar continuarea studiilor în această direcţie.

Toţi absolvenţii consideră necesare *competenţele de comunicare în limbi străine* pentru angajare, doar aproximativ 13 procente dintre aceştia nu sunt satisfăcuţi cu pregătirea şcolară în acest sens şi marea majoritate a lor vor continua pregătirea în această direcţie.

În ceea ce priveşte gradul de satisfacţie privind *competenţele de utilizare a calculatorului* dobândite în şcoală, 81% dintre absolvenţi consideră că au primit pregătirea necesară în cadrul şcolii, un procent de 90% le consideră necesare, dar doar 76% dintre absolvenţi se vor înscrie efectiv la cursuri de formare în domeniul TIC.

Mai mult de două treimi dintre absolvenţi consideră că au primit o bună pregătire (în medie cu o valoare de 1,4 pe o scală de la 0 la 2) în şcoală în domeniul *matematicii, ştiinţelor şi tehnologiei*, doar 71,6% le consideră şi necesare pentru angajare şi mai puţin de o treime din totalul absolvenţilor se vor înscrie la cursuri de pregătire după încheierea anului şcolar.

Aceeaşi schemă statistică descendentă se aplică şi în cazul *competenţelor interpersonale şi civice*, *competenţa de a învăţa să înveţi* şi *deschiderea spre alte culturi şi creativitatea artistică* (tabel 20).

În cazul *spiritului antreprenorial* însă, se constată o avidă dorinţă de formare după încheierea şcolii (94,3%), în condiţiile în care aproximativ două treimi dintre absolvenţi sunt doar pe jumătate mulţumiţi de oferta şcolii în acest sens.

Deşi marea majoritate a absolvenţilor (85,6%) consideră că au dobândit în şcoală suficiente *competenţe profesionale*, cu toţii vor să urmeze în viitor cursuri de pregătire (fie pentru dezvoltarea competenţelor profesionale existente, fie pentru specializarea în alte domenii).

La o analiză comparativă a răspunsurilor absolvenţilor de liceu şi de SAM se remarcă anumite diferenţe previzibile: toţi elevii de liceu intenţionează să urmeze cursuri de *pregătire într-o limbă străină*, în timp ce doar aproximativ jumătate dintre absolvenţii de SAM vor urma astfel de cursuri după încheierea şcolii. Se remarcă, de asemenea, procentul însemnat (96,4%) al absolvenţilor de liceu care vor urma după încheierea şcolii cursuri de *deschiderea unei afaceri*.

Diferenţe majore se constată între preferinţele absolvenţilor de a urma după încheierea şcolii cursuri de dezvoltarea *competenţelor interpersonale şi civice*. Astfel 87,6% dintre elevii de liceu vor urma astfel de cursuri, în timp ce doar 25,6% dintre

absolvenții de SAM clasa a X-a şi 13,6% dintre absolvenții de SAM ai anului de completare.

Jumătate dintre elevii de liceu (45% au răspuns da categoric şi 4,5% parțial) consideră că factorul determinant al bunei lor pregătiri şcolare îl constituie *calitățile profesionale şi personale ale profesorilor* precum: „competența, buna pregătire, experiența, abilitățile de predare şi transmitere a informațiilor, motivația, interesul pentru pregătirea şi oferirea de sprijin şi îndrumare elevilor, predarea pe înțelesul elevilor, seriozitatea, însuşirea de a fi înțelegători, severi, implicați şi după orele de clasă etc."

Dacă pe primul loc se poziționează aspectele pozitive ale profesorilor, pe locul doi ca motivație a rezultatelor şcolare se află cu 39 de procente *aspectele pozitive de autoevaluare*: efortul individual (suplimentar), „pentru că în liceu mi-am format un stil de învățat … pentru că am avut cunoştințe proprii în afară de ceea ce am învățat la şcoală … în toți anii de liceu m-am străduit să fiu printre elevii cu rezultate bune la învățătură".

Pe al treilea loc ca pondere cu 15,4% se află *profilul şcolii, materiile studiate, informațiile primite care sprijină opțiunea de continuare a studiilor*.

Un procent cumulat de 18,5% dintre elevii de liceu consideră că neajunsurile din pregătirea pe care le-a oferit-o şcoala se datorează unor *aspecte negative legate de profesori*. Spre exemplu: „slaba pregătire profesională a profesorilor, lipsa abilităților de predare, modul de explicare neadecvat (nu toți au reuşit să mă facă să înțeleg materia), incompetența, mobilitatea cadrelor didactice (deoarece s-au schimbat mulți profesori au fost stiluri diferite şi nu s-a putut crea o conexiune bună între elevi şi profesori), calificarea necorespunzătoare, insuficiența informațiilor din domeniul personal de interes primite, cât şi slabe calități personale ale profesorilor precum: indiferență, interes scăzut, lipsa de conştiinciozitate, lipsa de autoritate, lipsă de răbdare, lipsă de implicare, neasigurarea disciplinei la ore împiedică învățarea, unii profesori nu erau interesați în a ne pregăti … nu şi-au dat silința … nu toți profesorii şi-au făcut datoria în toți aceşti ani, unii dintre ei lăsându-ne prea lejeri la ore … nu explică prea bine şi nu au răbdare şi noi nu înțelegem prea bine şi trebuie să luăm ore particulare".

Un procent destul de însemnat de elevi din anii terminali ai liceului (37% afirmă categoric acest lucru la care se adaugă aproximativ 17% care au răspuns parțial) consideră că pregătirea insuficientă pe care le-a oferit-o şcoala se explică prin

profilul şcolii, materiile studiate şi programele de liceu, care sunt diferite de profilul pe care doreşte să-l urmeze absolventul şi nu sprijină opțiunea profesională: „examenele la facultatea pe care doresc să o urmez (spre exemplu Jurnalism şi Ştiințele Comunicării) are o structură şi evaluează nişte competențe deloc dezvoltate în liceu … programele şcolare liceale nu corespund întotdeauna cu ele pentru admiterea la facultate … pentru profilul pe care doresc să îl urmez, am făcut doar puțin din cât ar trebui … ceea ce facem în şcoală nu are nici o legătură cu ce facem în facultate, chiar dacă admiterea se bazează pe aceste noțiuni" sau profilul şcolii diferit de posibilitățile angajare.

Un alt neajuns semnalat în procent destul de mare de absolvenții de liceu (22,2% afirmă că nu au primit pregătirea necesară în şcoală, iar 28,3% consideră că au primit-o doar parțial) este dat de *problemele învățământului preuniversitar*: oferă numai pregătire de bază, teoretică, medie, parțial utilă, care nu pune accent pe dezvoltarea personalității „deoarece nu am învățat toate lucrurile utile pentru mine în domeniul care mă interesa cel mai mult, ci am obținut doar o pregătire de bază … pentru că am fost mai mult pregătiți teoretic şi mai puțin practic … şcoala românească nu creează încă specialişti, ci se bazează pe predarea culturii generale … pentru a fi pregătit suficient pentru un anumit lucru, trebuie să practici, nu numai să înveți teorie … învățământul preuniversitar românesc nu face aproape nimic pentru a dezvolta latura aplicată, practică a teoriei predate … nu suntem puşi în situația de a interacționa în mod direct cu societatea, de a acumula o minimă experiență în orice domeniu – şi atunci când vrem să ne angajăm ne lovim de lipsa acesteia, în schimb, din punct de vedere teoretic mă consider foarte pregătită, însă nu cred ca teoria mai are importanța pe care o avea acum 20-30 de ani, angajatorul întrebă ce ştii să faci, nu ce ştii teoretic! … şcoala oferă o pregătire limitată, orientată către satisfacerea unor nevoi intelectuale medii şi submedii, însă nu pot spune că nu a fost benefică … pentru că nu toate informațiile necesare pentru admitere au fost învățate în şcoală"; şcoala nu dezvoltă caracterul, aptitudinile, conduita „în cadrul şcolii trebuie să se dezvolte şi alte aptitudini … nu se pune accent pe dezvoltarea caracterului, ci pe învățarea tuturor materiilor … la capitolul pregătire psihică şi conduită am lucrat singur"; nu toate informațiile primite sunt necesare/utile pe mai departe/importante „sunt multe lucruri inutile şi nefolositoare pe care a trebuit să le studiem … doar o parte din materii sunt utile … unele materii nu au avut rost".

Un procent cumulat de aproximativ 20% (7,4% cu răspuns categoric şi 12,2% care au răspuns parțial) dintre absolvenții de liceu consideră că nu au dobândit în şcoală pregătirea necesară pentru continuarea studiilor din cauza unor aspecte negative de autoevaluare precum: neimplicare personală în activitățile şcolare, absența de la ore, neatenția, interesul scăzut pentru învățare, „nu prea m-a interesat să întreb pe alții, pentru că n-am ştiut sigur ce vreau … poate că pregătirea oferită de profesori a fost suficientă şi adecvată, dar şi eu puteam învăța mai bine … nu am învățat cât a trebui, când a trebuit".

Aceeaşi ierarhizare a argumentelor care susțin concepțiile elevilor despre pregătirea şcolară se regăseşte şi la absolvenții de SAM de clasa a X-a (pe primul loc ca pondere se află *calitățile pozitive ale profesorilor* cu 37,7%, urmate de *aspectele pozitive de autoevaluare* cu 30,2% şi de *profilul şcolii concordant cu interesele personale de continuare a studiilor sau de angajare* cu 7%), cât şi la cei din anul de completare (30,2%, 28,3% şi respectiv 11,3%).

Printre factorii cu influență negativă pe care îi reclamă absolvenții de SAM se numără în ordine *aspectele negative legate de cadrele didactice* cu un procent cumulat de 52% (33,3% răspuns categoric şi 19% cu răspuns parțial); *problemele învățământului preuniversitar* cu un procent cumulat de 43% (16,7% răspuns categoric şi 23,6% cu răspuns parțial) şi *aspectele negative de autoevaluare* cu un procent cumulat de 29% (16,7% cu răspuns categoric şi 12,4% cu răspuns parțial).

Competențele considerate utile in găsirea unui loc de muncă

Competențele considerate de absolvenți cele mai utile în găsirea unui loc de muncă sunt în ordine ca valori absolute: *comunicarea în limba maternă* (36,6%), *comunicarea într-o limbă străină* (27,6%) şi *tehnologia informației* (15,2%) şi *competența de a învăța să înveți* cu 10,3%. Ca valori medii, ierarhia este oarecum diferită: *comunicarea în limbi străine* este considerată cea mai utilă, urmată de *comunicarea în limba maternă, utilizarea computerului, competențele de bază în matematică, ştiință şi tehnologie* şi *abilitatea de a învăța să înveți*. Pe ultimele locuri se situează *competențele interpersonale şi civice, spiritul antreprenorial* şi *deschiderea spre alte culturi şi creativitatea artistică*.

Nu se constată diferențe în ceea ce priveşte importanța competențelor necesare pentru angajare între mediul rural şi urban, iar diferențele de punctaj absolut sunt nesemnificative (vezi tabelul 16).

Tabel 16. Competențele considerate utile in găsirea unui loc de muncă

		1	2	3	4	5	6	7	8	Loc mediu
Total	**It.11-1**	11,2%	5,2%	4,0%	4,9%	6,8%	10,0%	17,5%	36,6%	**5,620**
	It.11-2	3,9%	5,5%	4,9%	5,3%	7,3%	14,0%	28,7%	27,6%	**5,927**
	It.11-3	2,6%	6,2%	8,5%	9,2%	13,4%	25,2%	16,6%	15,2%	**5,329**
	It.11-4	12,2%	8,8%	11,3%	13,0%	22,5%	13,6%	7,3%	8,0%	**4,250**
	It.11-5	13,5%	14,7%	14,1%	19,2%	14,7%	6,8%	6,4%	7,0%	**3,767**
	It.11-6	11,9%	16,6%	22,4%	15,2%	11,0%	8,6%	5,8%	4,6%	**3,566**
	It.11-7	8,1%	18,8%	15,9%	14,3%	10,4%	8,9%	9,7%	10,3%	**4,063**
	It.11-8	31,7%	15,1%	10,5%	9,9%	7,7%	7,6%	5,5%	8,0%	**3,195**
Urban	**It.11-1**	10,8%	5,4%	4,1%	4,9%	7,3%	10,5%	17,9%	35,2%	**5,603**
	It.11-2	3,9%	5,4%	4,9%	4,9%	7,1%	13,7%	29,2%	27,9%	**5,944**
	It.11-3	2,6%	5,9%	8,5%	9,8%	13,0%	25,7%	16,2%	15,1%	**5,328**
	It.11-4	12,7%	8,9%	10,8%	12,8%	22,4%	13,6%	7,3%	8,1%	**4,236**
	It.11-5	13,4%	15,1%	14,6%	18,7%	14,5%	6,6%	6,7%	6,7%	**3,754**
	It.11-6	12,0%	16,4%	22,5%	14,3%	11,3%	8,5%	6,1%	4,7%	**3,575**
	It.11-7	8,6%	18,9%	15,4%	15,0%	10,7%	8,4%	9,0%	10,4%	**4,024**
	It.11-8	31,4%	14,7%	10,7%	10,5%	7,5%	7,8%	5,7%	7,6%	**3,201**
Rural	**It.11-1**	13,7%	3,7%	3,1%	5,0%	3,7%	6,2%	14,9%	45,3%	**5,733**
	It.11-2	3,7%	6,2%	4,3%	7,5%	8,7%	16,1%	25,5%	25,5%	**5,814**
	It.11-3	3,1%	8,1%	8,7%	5,6%	16,1%	21,7%	18,6%	15,5%	**5,335**
	It.11-4	8,7%	8,1%	14,3%	14,3%	23,0%	13,7%	7,5%	7,5%	**4,335**
	It.11-5	14,3%	11,8%	10,6%	22,4%	15,5%	8,1%	4,3%	8,7%	**3,851**
	It.11-6	11,2%	17,4%	21,7%	21,1%	8,7%	9,3%	3,7%	3,7%	**3,509**
	It.11-7	4,3%	18,0%	19,3%	9,9%	8,1%	12,4%	14,3%	9,9%	**4,323**
	It.11-8	33,5%	17,4%	8,7%	5,6%	9,3%	6,2%	4,3%	10,6%	**3,155**

Perspective de continuare a studiilor

Domenii în care absolvenții doresc să urmeze stagii de formare după încheierea anului şcolar

În medie domeniile cele mai căutate în care absolvenții doresc să se formeze după încheierea anului şcolar sunt în ordine: *specializarea într-o meserie* (45,4%), *deschiderea unei afaceri* (42,8%), cursuri de *limbi străine* (36,2%), *tehnologia informației* (34,6%), *comunicare şi relații sociale* (25,9%), cele mai puțin căutate fiind cele de *cultură şi creativitate artistică*.

La absolvenții de liceu se constată o ierarhizare diferită a domeniilor de interes: pe primul loc se situează *limbile străine* cu 41,2%, urmate de cursurile de *educație antreprenorială* cu 39,7%, *comunicarea şi relațiile sociale* cu 35,7%, *specializarea într-o meserie* pentru 35% dintre absolvenți şi cursurile de *tehnologia informației* pentru 31,7%. Interesant este de remarcat faptul că inclusiv pentru elevii de liceu *cultura şi creativitatea artistică* se află pe ultimul loc ca interes, fiind menționată doar de 12,5% dintre absolvenți.

Pentru absolvenții de SAM din clasa a X-a şi respectiv cei din anul de completare se remarcă aceleaşi priorități pentru primele patru poziții după cum urmează: *specializarea într-o meserie* pe primul loc ca importanță, dar cu o pondere superioară nejustificată pentru cei din anul de completare (65,3% față de 56,2% pentru cei din clasa a X-a). Pe locul doi ca importanță se află cursurile de *educație antreprenorială* cu 47%, apoi cursurile de *tehnologia informației* cu 39,9% şi respectiv 36,6%, urmate de *comunicarea în limba maternă*, *limbi străine* şi cursurile de *dezvoltare personală*.

Dacă urmărim diferențele dintre absolvenții de liceu şi cei de SAM în ceea ce priveşte opțiunea pentru specializarea într-o meserie se remarcă o incidență mult mai ridicată la absolvenții de SAM (56,2% pentru cei de clasa a X-a şi 65,3% pentru cei din anul de completare) față de procentul de 35% la elevii de liceu.

Nu se constată diferențe semnificative între opțiunile absolvenților provenind din mediul rural şi cel urban. Elevii din mediul rural preferă ca a treia opțiune cursurile de *tehnologia informației*, în timp ce cei din mediul urban preferă cursurile de *limbi străine* (vezi tabelul 18). Interesul pentru cursurile de *cultură generală* şi *creativitate artistică* este mai mare pentru absolvenți din mediul urban, față de cei din mediul rural cu un procentaj duble (10%).

O analiză a diferențelor de gen relevă alte priorități pentru categoria de populație de sex feminin care preferă pe primul loc cursurile de limbi străine (42,6%), spre deosebire de absolvenții de sex masculin care preferă pe primul loc *specializarea într-o meserie* în procent de peste 50%. Pe locul al doilea ca pondere absolventele au ales *specializarea într-o meserie* (40,8%), iar băieții cursurile de *educație antreprenorială* (48,6%). Pe locul trei fetele au ales domeniul *comunicării şi relațiilor sociale* (38,2%), în timp ce băieții au optat pentru cursurile de *tehnologia informației* (40,4%). În continuare, în ordinea importanței la fete se află *educația antreprenorială*, *calculatorul* şi *comunicarea în limba maternă*, pe ultimul loc situându-se alte domenii şi *cultura generală şi creativitatea artistică*. La categoria de populație de sex masculin următoarele opțiuni ca pondere sunt *limbile străine*, *dezvoltarea personală* şi *comunicarea în limba maternă* cu aceeaşi incidență pentru domeniile de ultim interes ca şi pentru populația de sex feminin.

Gradul de informare al absolvenților despre instituțiile/ organizațiile de formare

Doar aproximativ o treime din totalul absolvenților cunosc instituții sau organizații care oferă cursuri de formare în domeniile care îi interesează. Proporția suficient de consistentă de două treimi de absolvenți care nu ştiu unde pot apela pentru formare continuă în domeniile în care sunt direct interesați, justifică necesitatea unor activități de informare mai susținute din partea consilierilor şcolari (de la centre județene sau interşcolare) care să vizeze întreaga cohortă a generației terminale, indiferent că şcoala respectivă dispune sau nu de cabinet de consiliere. În mediul urban, după cum era de aşteptat se constată o mai bună informare în rândul absolvenților (cu aproximativ 10 puncte procentuale) față de mediul rural.

Cele mai cunoscute oferte de educație existente după terminarea şcolii vin din partea instituțiilor de învățământ superior (19,4%), urmate de ofertele unor companii, firme, ONG-uri sau ale Agenției locale de Ocuparea Forței de Muncă (7,3%), cele de diferite tipuri şi niveluri existente în străinătate (5,4%). Foarte puțin cunoscute sunt ofertele organizațiilor de educație nonformală, instituțiilor de învățământ postliceal, ale liceelor şi grupurilor şcolare. Instituțiile de învățământ superior sunt de două ori mai cunoscute în rândul absolvenților din mediul urban față de cei din mediul rural. Se remarcă în plus şi lipsa totală a (cunoştințelor despre) ofertelor de formare la locul de muncă din mediul rural.

Mediul preferat pentru urmarea cursurilor de formare continuă

Jumătate dintre elevii din anul terminal doresc să urmeze cursurile unei facultăți de profil, 36,7% doresc să continue studiile la aceeaşi unitate de învățământ unde se află în prezent, aproximativ o treime dintre absolvenți doresc să se perfecționeze la locul de muncă, şi 20,8% intenționează să se înscrie la cursurile unei instituții private. Doar 4% dintre absolvenți se vor înscrie la cursurile oferite prin agenția locală de ocupare a forței de muncă.

Absolvenții din mediul urban doresc în număr mai mare să urmeze o facultate, în timp ce absolvenții din mediul rural doresc preponderent să continue studiile la aceeaşi unitate de învățământ unde încheie şcoala. De asemenea, se constată diferențe considerabile în proporție inversă între elevii de liceu şi cei de SAM în ceea ce priveşte continuarea pregătirii la unitatea de învățământ actuală (70% absolvenți de SAM şi 13,2% absolvenți de liceu) sau la facultate (73,1% absolvenți de liceu şi 19% respectiv 12% pentru absolvenții de SAM clasele a X-a şi anul de completare).

Învățarea pe tot parcursul vieții în opinia absolvenților

Gradul de informare a absolvenților despre învățarea pe tot parcursul vieții

Itemul 15 al chestionarului adresat elevilor a vizat investigarea gradului de informare al respondenților despre învățarea pe tot parcursul vieții. Rezultatele indică faptul că 44,8% dintre absolvenții de liceu dețin informații pe această temă, în timp ce în cazul elevilor din clasa a X-a SAM, doar 34,6% şi respectiv, 32,7% în cazul elevilor anului de completare. Remarcăm valori semnificative ale răspunsurilor legate de deținerea parțială a informațiilor, şi anume 44,5% în cazul elevilor de liceu, 47,4% pentru elevii din clasa a X-a SAM şi 50,5% în cazul elevilor anului de completare. În acest context, se impune intensificarea activităților sistematice de informare a tinerilor în legătură cu acest domeniu, prin acțiuni conjugate ale factorilor educaționali (consilieri şcolari, profesori, directori ai unităților şcolare).

Persoane - resursă în oferirea informațiilor

Principala sursă de informații pentru toate cele trei categorii de absolvenți o reprezintă *familia*, aceasta fiind creditată drept factorul principal de consultare de către 53,5% dintre elevii din clasa a XI-a an de completare, 51,6% dintre elevii din clasa a X-a SAM şi 40,5% dintre liceeni.

Profesorul diriginte este considerat o persoană resursă în furnizarea informațiilor despre învățarea permanentă de către 42,8% dintre elevii din clasa a X-a SAM, 31,7% dintre elevii din clasa a XI-a an de completare şi doar 25,6% dintre liceeni.

În ordinea importanței atribuite, pe locul al treilea se situează *alți profesori*, considerați furnizori de informații legate de învățarea permanentă, observându-se valori apropiate atribuite de toate cele trei categorii de respondenți, şi anume: 22,8%, în cazul liceenilor, 21,2% pentru elevii din clasa a X-a SAM şi 20,8% dintre elevii de liceu. Prin reunirea valorilor atribuite, în general, se remarcă obținerea unor procente semnificative de către factorul educațional, şcoala, alături de familie, aceştia fiind recunoscuți de către tinerii absolvenți drept surse principale de informații.

Un alt factor semnificativ este reprezentat de către *mass-media*, apreciată drept sursă de informații despre învățarea permanentă de către 24,1% dintre liceeni şi 11,9% elevii din clasa a XI-a an de completare.

Consilierul şcolar este considerat, de asemenea, drept o persoană resursă în furnizarea informațiilor pentru 8,5% dintre elevii de la SAM, 8,4% dintre liceeni şi 7,9% dintre elevii anului de completare.

În funcție de variabila mediu, nu se constată diferențe semnificative legate de principalele surse de informație despre învățarea permanentă, în cazul tuturor celor trei categorii de respondenți. Clasificarea surselor de informare este aceeaşi, remarcându-se o încredere mai mare atribuită *profesorilor* (în general) de către elevii din mediul rural şi o pondere mai mare a valorilor referitoare la mass media, în cazul elevilor din mediul urban, ca urmare a faptului că aceştia au acces mai mare la informații.

Disponibilitatea absolvenților pentru învățarea pe tot parcursul vieții

În ceea ce priveşte disponibilitatea absolvenților de a continua educația şi pregătirea profesională pe tot parcursul vieții, remarcăm valori semnificative ale răspunsurilor pozitive, şi anume, 66,0% în cazul liceenilor, 60,4% în cazul elevilor de la anul de completare şi 53,3% pentru elevii din clasa a X-a SAM. Se observă un număr mai mare de răspunsuri afirmative în cazul elevilor din mediul urban 62,8%, în comparație cu elevii din mediul rural (55,9%). Remarcăm faptul că respondenții conştientizează necesitatea şi importanța continuării studiilor şi a pregătirii profesionale, oferind şi motivații interesante pentru răspunsurile furnizate.

Prezentăm în cele ce urmează exemple pentru motivele de tip intrinsec şi extrinsec, furnizate de către respondenți. Acestea oferă o imagine de ansamblu asupra principalelor nevoi ale tinerilor absolvenți, în raport cu învățarea pe parcursul întregii vieți şi sunt grupate pe baza următorilor indicatori:

- **nevoia de autoperfecționare**

- Da, deoarece sunt o persoană care doreşte tot timpul mai mult, doreşte să se autodepăşească.
- Întotdeauna omul trebuie să-şi depăşească limitele.
- Da, deoarece îmi doresc să asimilez cât mai multe lucruri noi şi consider că omul este menit să învețe până la moarte.
- Mereu apar noi informații şi pentru a fi profesionist trebuie să fii mereu la curent.
- Da, deoarece omul cât trăieşte învață, chiar şi în timpul desfăşurării unor activități.
- Cine are carte, are parte.
- Mereu există ceva de îmbunătățit,ceva de învățat.
- Cât trăieşti înveți şi obții experiență, indiferent de rezultatele obținute.
- Da, deoarece niciodată nu ştii ce va fi în viață şi pentru că îmi place să mă dezvolt şi să aflu multe lucruri.
- Da, pentru că viața este o continuă învățare.
- În viață trebuie să înveți tot mai mult, niciodată nu ajungi să le ştii pe toate.
- Omul trebuie să caute mereu să progreseze, să nu se plafoneze.
- Consider că întotdeauna ai câte ceva de învățat şi oricât ai fi de instruit, întotdeauna e loc de mai mult.
- Niciodată nu este suficient cât ştii, întotdeauna este loc de mai bine.
- Deoarece tot timpul vor apărea metode şi tehnologii noi, este important să învățăm toată viața.
- Educația şi pregătirea profesională pe tot parcursul vieții sunt necesare pentru a face față inovațiilor din orice domeniu.
- Tehnologiile avansează permanent şi pentru a avea randament maxim, trebuie să înveți.

- **dezvoltarea carierei**

- Da, pentru că în acest fel ne pregătim mult mai bine şi dacă serviciul este legat de această pregătire ne remarcăm.
- Pentru că numai în acest mod pot avansa în grad, la locul de muncă.
- De-a lungul vieții omul este liber să aleagă modul în care îşi câştigă existența. Dar cum toate se schimbă în ziua de azi, la fel se întâmplă şi cu meseria pe care ne-o alegem inițial. De aceea, omul trebuie să aibă posibilitatea să se pregătească mai bine în meseria pe care o alege, sau de ce nu, să îşi aleagă alta.
- Pentru a deveni unul din cei mai buni în profesia pe care vreau să o urmez trebuie să învăț continuu, să încerc mereu să mă autodepăşesc.
- Omul are tot timpul câte ceva de învățat în meserie.
- Având în vedere că vreau să devin medic, asta presupune pregătire profesională pe tot parcursul vieții.
- Având în vedere că voi urma Facultatea de Farmacie, va trebui să învăț pe tot parcursul vieții şi o voi face cu plăcere.
- Sunt dispusă să îmi continui pregătirea pe parcursul vieții şi consider că îmi este necesară pentru a-mi menține statutul câştigat după angajare.
- Acesta este secretul succesului.
- Pentru că din punctul meu de vedere cariera profesională este cel mai important lucru.
- Mi-ar plăcea să îmi continui studiile în specializarea pe care o am, dar nu putem şti sigur ce ne rezervă viitorul, aşa că prefer să mă pregătesc şi pentru altceva.
- Este important să fii mereu informat despre tot ce apare nou în domeniul tău, dar fără a neglija viața personală.

- **adaptarea la schimbare/ la cerințele societății**

- Da, pentru că eu consider că întotdeauna este nevoie să ştii mai mult în acord cu progresul societății.
- Este necesară continuarea pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții datorită schimbărilor din societate.
- Da, deoarece consider că mă va ajuta în adaptarea la diferite medii.
- Lumea se schimbă, iar eu trebuie să țin pasul cu ea/ nu vreau să mă limitez la un singur domeniu.
- Pentru că moda se schimbă, iar noi ca persoane trebuie să ne adaptăm.

- **beneficiile economice derivate**

  Pentru a avea un salariu mai bun/ pentru a câştiga bine.

- **nevoia de statut social, de autorealizare, de independență**

- Pentru a fi un om respectat.
- Vreau să fiu cineva în viață.
- Da, pentru a-mi crea un drum în viață, să fiu pe picioarele mele.
- Da, deoarece vreau să am posibilitatea de a realiza cât mai multe în viață.
- Omului cu carte i se oferă multe şanse în viață.
- Da, deoarece vreau să ajung ceva în viață, să fiu un model pentru copii.
- Pentru că înveți ceva mai mult decât alții care nu continuă educația şi pregătirea profesională.

- **responsabilitatea pentru viitor/ calitatea vieții**

- Pentru un viitor mai bun
- Pentru a mă realiza în viitor.
- Vreau să am o viață mai bună.
- Pentru că omul cât trăieşte învață, în special pentru a putea duce o viață măcar decentă în țara noastră.
- Da, deoarece omul nu poate trăi fără a urmări un scop clar în viață.

- **facilitarea accesului pe piața muncii**

- Pentru a avea şanse mai mari pe piața muncii.
- Cu cât ai mai multe cunoştințe teoretice şi practice, cu atât îți găseşti mai uşor un loc de muncă.
- Prin continuarea studiilor, îți poți găsi mai rapid un loc de muncă.
- Pentru că doar cu diploma de bacalaureat nu poți să-ți găseşti un loc de muncă plăcut, dar şi bine plătit.

- **reticență față de continuarea educației şi pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții**

- Pregătirea profesională se va termina într-un final, deoarece nu mă văd studiind chiar toată viața.
- Nu vreau să învăț toată viața, vreau să am o familie şi să pot să mă bucur de ea.
- Nu mă văd îmbătrânind pe băncile şcolii, vreau o familie, vreau responsabilități.
- Nu, pentru că sunt şi alte lucruri mai bune de făcut.
- Nu, deoarece eu cred că învățarea unei meserii este de ajuns, nu mai am timp să învăț.
- Nu, m-am săturat de atâta şcoală.
- Nu, deoarece am alte scopuri în viață.
- Nu-mi cunosc viitorul.

- **indecizie**.

- Nu mă pot decide.
- Nu sunt hotărât.
- Nu ştiu, pentru că după facultate nu ştiu ce mai urmează, nu pot să prevăd viitorul.
- Nu ştiu, deoarece nu m-am hotărât dacă o să continui şcoala în țară sau în străinătate.
- Nu ştiu, deoarece continuarea educației şi pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții va depinde de profesia pe care o voi avea.
- Nu ştiu, aş vrea să fac altceva.
- Nu ştiu, pentru că se poate să îți schimbi profesia şi să îți dai seama că ție îți place să faci cu totul altceva.
- Nu ştiu, depinde de situația financiară şi familială.
- Nu ştiu sigur ce voi face în viitor, aşa că nu pot da un răspuns sigur.
- Nu ştiu, deoarece nu ştii niciodată ce îți rezervă viitorul sau cariera profesională pe care o vei urma.
- Nu ştiu, am nevoie de mai multe informații.
- Nu ştiu, deoarece încă nu am primit informații în legătură cu această pregătire.
- Nu ştiu, deoarece nu sunt instituții care să mă informeze.
- Nu ştiu, în caz că îmi găsesc un loc de muncă nu voi continua pregătirea profesională.
- Nu sunt momentan hotărâtă dacă vreau să îmi termin şcoala.
- Nu ştiu exact ce voi face, după terminarea anului şcolar.
- Nu ştiu ce aş mai putea învăța.
- Nu ştiu, deoarece nu pot spune că sunt total pregătită.

În cazul **elevilor de liceu** care au motivat răspunsurile, se observă procente semnificative acordate indicatorului referitor la *nevoia de autoperfecționare,* şi anume 45,7%. *Dezvoltarea carierei* este considerată un aspect semnificativ, pentru care 20,8% dintre liceeni sunt interesați să îşi continue educația şi pregătirea profesională pe tot parcursul vieții. Un procent de 12,7% dintre absolvenții de liceu au în vedere *nevoia de a se adapta la schimbare şi la cerințele societății*, ca elemente care să îi motiveze în continuarea educației şi formării profesionale, în timp ce 7,1% dintre aceştia sunt stimulați de *nevoia de a dobândi un statut social adecvat, de a se autorealiza, de a fi independenți*. Remarcăm valori semnificative în cazul răspunsurilor care demonstrează *reticență* față de continuarea educației şi pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții, şi anume 55,1% dintre liceenii care au oferit motivații răspunsurilor furnizate.

În cazul **absolvenților de clasa a X-a SAM**, ponderea acordată răspunsurilor se concentrează asupra următoarelor aspecte: *nevoia de autoperfecționare,* pentru 30,1% dintre respondenții care au motivat răspunsurile, în timp ce 17,2% dintre aceştia pun accentul pe nevoia de a învăța pentru d*ezvoltarea carierei,* iar 9,8% dintre elevi consideră deosebit de importante nevoile legate de *dobândirea unui statut social*

adecvat, de autorealizare şi independență. Remarcăm valori importante ale situațiilor de *indecizie* (38,2%) în cazul acestor absolvenți.

În ceea ce priveşte **elevii din clasa a XI-a, an de completare** se observă următoarea situație:

- *nevoia de autoperfecționare* a fost considerată un motiv principal pentru a continua studiile şi formarea de către 36,1% dintre respondenți;
- *dezvoltarea carierei* a constituit pentru *23%* dintre elevii de la anul de completare factorul motivator pentru a continua să studieze pe parcursul vieții;
- *adaptarea la schimbare/ la cerințele societății, nevoia de statut social, de autorealizare, de independență* şi *responsabilitatea pentru viitor/ calitatea vieții*, au primit aceleaşi scoruri, şi anume 8,2%, în viziunea absolvenților anului de completare.

De asemenea, se observă valori semnificative atribuite situațiilor de *indecizie* (48,6%) în cazul elevilor din clasa a XI-a, an de completare.

Concluzionând, remarcăm motivații similare pentru toate cele trei categorii de populații țintă implicate în investigație, pe primele locuri situându-se: nevoia absolvenților de autoperfecționare, nevoia dezvoltării carierei, nevoile legate de dobândirea unui statut social adecvat, de autorealizare şi independență. Constatăm diferențe în cazul elevilor din clasa a XI-a, an de completare, care au luat în considerare şi indicatorii adaptarea la schimbare/ la cerințele societății, precum şi responsabilitatea pentru viitor/ calitatea vieți*i*, aceştia fiind considerați factori stimulatori pentru continuarea educației şi formării profesionale, pe parcursul întregii vieți. Dacă liceenii manifestă un anumit grad de reticență față de continuarea educației şi pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții, în cazul elevilor de la SAM se observă un anumit grad de dezorientare, semnalat prin valori semnificative acordate situațiilor de *indecizie* în ceea ce priveşte continuarea educației şi pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții.

V. TRANZIȚIA DE LA ŞCOALĂ LA PIAȚA MUNCII

Această secțiune îi confruntă pe tinerii subiecți cu două probleme: 1) evaluarea prezentă a stadiului propriu de pregătire pentru viața profesională la finele ciclului de învățământ (post)obligatoriu şi 2) proiectarea carierei la nivel de referință şi de aspirație pe baza pregătirii lor actuale.

Logica instrumentului de cercetare nu a urmărit implicarea respondeților într-un demers de conştientizare explicită a nevoilor şi țintelor de carieră sau atragerea lor într-un proces de consiliere privind stadiul următor de dezvoltare profesională. Cu toate acestea, prin răspunsuri punctuale şi subiective, respondenții îşi pot clarifica şi motiva stări de spirit ce vizează profesia şi responsabilitatea socială. Aici se impune intervenția unui educator competent în asistență psihopedagogică, respectiv a consilierului şcolar, care pune la lucru un set specific de metode şi tehnici de autocunoaştere, învățare eficientă şi motivare a elevilor/ părinților/ profesorilor în sensul valorificării maxime a oportunităților psiho-intelectuale şi ocupaționale pentru elev.

Putem vorbi, în baza descriptorilor de eşantion, despre caracterul generalizat al reprezentărilor, proiecțiilor şi atitudinilor față de muncă la întreaga populație şcolară de tineri din cohorta vizată. Răspunsurile primite de la elevii din toate tipurile de şcoli şi ambele forme de rezidență investigate sunt consistente cu tendința observată la forța de muncă dintr-o piață dinamică şi slab predictibilă, anume de implicare timpurie în muncă şi ulterior de clarificare a opțiunilor de dezvoltare profesională. Regăsim în răspunsurile tinerilor convingerea implicită că ofertele de dezvoltare profesională se vor diversifica într-un viitor apropiat, astfel încât să se refere în mod explicit la ei şi la traseul lor de calificare şi experiență, convingere derivată din analogia cu exemple ale generațiilor anterioare (frați şi colegi mai mari, modele de rol din generația precedentă).

Itemii de la 18 la 28 presupun elemente corelate de reflecție şi anticipare, posibile numai în gândirea unor persoane care au mai efectuat acest exercițiu într-o anumită măsură. Judecățile exprimate prin răspunsurile la aceşti itemi s-au cristalizat pe de o parte ca rezultat al interogațiilor şi presiunilor implicite asupra tinerilor din partea educatorilor, angajatorilor, autorităților din educație şi formare profesională, în mod natural din partea generațiilor adulte. Pe de altă parte, trebuie să menționăm şi rolul propriilor frământări şi planuri ale tinerilor, necesar diferite cu fiecare generație

şi subcultură, în contact cu aşteptările şi schema mentală a lumii adulte. Ambii factori contribuie la definirea atitudinii absolvenților față de problema ocupării.

V.1. Rolul şcolii în asigurarea pregătirii absolvenților pentru angajare

Itemul vizează opinia subiecților despre rolul şcolii în furnizarea pregătirii absolvenților pentru angajare.

Răspunsurile liceenilor variază de la „parțial" (frecvență 36) la „afirmativ" (24) şi „negativ"(12) cu observația că răspunsurile exprimate prin „da/nu" abia însumate egalează ponderea răspunsului „parțial".

Elevii din anul II la SAM au proporțiile răsturnate față de liceeni în răspunsurile de tip „da" şi „parțial" cu greutatea pe „da", în schimb suma acestor răspunsuri exprimă aceeaşi apreciere predominant pozitivă (21+16) față de 10 cu „nu".

Elevii din anul de completare au apreciat diferit față de colegii lor, marcând răspunsul „parțial" în peste jumătate din chestionare. Răspunsurile care indică lipsa pregătirii din şcoală sunt, la fel, în cea mai scăzută valoare (4), însă dacă o adunăm cu cea a non-răspunsurilor (2) atingem aceeaşi valoare (6) cu a răspunsurilor de factură clar pozitivă.

Tinerii chestionați din mediul urban sunt în număr dublu față de cei din rural, însă proporția celor care consideră că şcoala nu îi pregăteşte pentru angajare este triplă la oraş față de provincie (20 la 6). O posibilă explicație este aceea că orăşenii au acces la sursele de informare asupra calității mediului de învățare şi formare şi în consecință sunt mai descurajați sau confuzi în privința oportunităților de angajare oferite direct din şcoală. Aceasta ar trebui să fie de fapt un sprijin pentru ei în identificarea zonelor cu potențial de creştere şi alegerea corespunzătoare a rutelor de educație şi formare profesională. Interpretarea datelor din rapoarte publice, sondaje de opinie şi alte studii de specialitate, precum şi dezvoltarea măsurilor de depăşire a dificultăților constatate intră în misiunea consilierului şcolar în colaborare cu managementul şcolii şi autoritățile locale.

Situația se remarcă şi la răspunsurile cumulate ale tuturor respondenților la chestionar, cu o proporție consistentă a răspunsului dual (aproape 45%) față de răspunsul afirmativ (cu 10 procente mai puțin); persoanele care nu admit rolul educației profesionale inițiale reprezintă jumătate din numărul celor care îl admit (17,6% față de 34,5%). Ponderea persoanelor care se simt clar pregătite de şcoală şi

parțial pregătite se ridică la aproape 80% din total, ceea ce este departe de a fi o valoare liniştitoare pentru calitatea sistemului sau încrederea populației în acesta. Non-răspunsurile nu sunt în cotă semnificativă (3,4%) şi nu schimbă balanța răspunsurilor; cu toate acestea, înclinăm să credem că non-răspunsurile sunt expresia unei stări a beneficiarilor de insatisfacție cu nivelul pregătirii primite în şcoală, însă neaduse din anumite motive la nivel de conştiință sau de verbalizare.

Motivarea cea mai frecventă a răspunsului privind rolul formativ al şcolii în relație cu piața muncii este oferită de elevi prin aceea că:

- au asimilat comportamentul cerut la locul de muncă şi în meserie;
- au obținut cunoştințe generale şi sfaturi practice;
- au învățat că lucrul în echipă este esențial pentru succesul în afaceri.

Componenta instrumentală alcătuită aici din *comportament, sfaturi practice, învățare situațională* apare deci pe primul loc, iar cunoştințele şi abilitățile au un rol suportiv.

Următoarea motivație ca pondere în răspunsurile de apreciere a pregătirii din şcoală este că profesorii i-au informat pe elevi despre faptul că pot avea şi altă meserie decât cea înscrisă în diplomă/ certificat prin specializarea aleasă. Deschiderea perspectivelor şi construirea încrederii în capacitatea de învățare permanentă şi de transfer al competențelor pentru o cât mai bună integrare profesională sunt efecte ale unor intervenții de consiliere inteligente şi justificate.

Ca argumente mai puțin frecvente pentru acelaşi răspuns pozitiv apar:

- dorința şi încrederea în abilitatea de lucra în domeniul dat;
- absența până acum a ocaziilor de a aplica informațiile oferite în şcoală şi speranța că astfel de ocazii vor apărea;
- experiența facilitată de consilierul şcolar de căutare a locurilor de muncă pe Internet şi din alte surse.

Pentru răspunsul parțial avem următoarele explicații, care au conotație evident negativă, dar nu au fost încadrate ca atare la răspunsul negativ:

- nu am primit pregătirea practică necesară; în şcoală lipsesc echipamentele necesare pentru pregătirea practică; prea multă teorie; informațiile oferite de şcoală nu se regăsesc în viața profesională (explicație majoritară a peste10% din respondenți);

- ar fi fost nevoie sa mai învăț încă 2-3 ani; mai am multe de învățat; am absentat de la cursuri din motive personale; sunt prea mic pentru angajare (explicație a 7,1% din răspunsurile ezitante).

Cele două categorii de răspuns sunt polarizate prin aceea că alocă responsabilitatea pentru pregătirea nemulțumitoare o dată sistemului (insuficiența componentei practic-aplicative a conținuturilor învățării, orientarea greșită a discursului didactic, slaba dotare materială a şcolii) şi apoi beneficiarului (elevul care învață şi care consideră că nu a fost eficient în procesul de învățare şi formare, mai are nevoie de timp, nu e gata să se lanseze în munca pentru care a optat). Elementul comun este *percepția pregătirii ca necorespunzătoare*, indiferent de categoria la care au exprimat motivele de mai sus.

Răspunsurile cu o frecvență slabă la acest item folosesc argumente de tipul următor:

- structura disciplinelor şcolare şi stilul de predare („unele discipline au fost predate mai clar decât altele”);
- amânarea deciziei de angajare („profesorii ne susțin să mergem în continuare la facultate şi nu să ne angajăm imediat după liceu”);
- lipsa de informare („nu am primit informații şi despre alte meserii decât cea studiată”, concret: textile-pielărie);
- comic-cinic („ne-a pregătit cu trezitul de dimineață”).

Pentru a justifica <u>insatisfacția față de pregătirea din şcoală</u>, respondenții au exprimat următoarele poziții:

- orientarea diferită a conținuturilor de învățare şi formare („materia predată nu este suficientă sau relevantă pentru profesie”);
- lipsa de finalitate practică a învățării („profilul matematică-informatică nu ne pregătește pentru realizarea profesională”);
- fatalistă („nu mi-a plăcut meseria” „nu are nici un rost”; „pierdem timpul degeaba”).

Un fapt statistic deosebit este că jumătate din subiecții care au marcat câmpul „nu” au evitat să dea un răspuns justificativ. Lipsa de argument din partea atâtor elevi ne lasă într-un vid de interpretare a cauzelor pentru care ei îşi percep formarea inițială

ca necorespunzătoare, din tripla perspectivă a variabilelor considerate: generație, nivelul de învățământ pe cale de a fi absolvit, mediul de rezidență.

V.2. Factorii angajării

Itemul vizează aprecierea pe care elevii o pot exprima în legătură cu o listă predefinită de factori importanți în angajarea ocupațională. Aceşti factori se referă la: cunoştințe teoretice, experiența practică, tehnicile de căutare a unui loc de muncă (CV, scrisoare de intenție, etc.), informațiile despre locuri de muncă, modelele de succes, calități personale, sfaturile consilierului, sprijinul familiei, diploma obținută, "pile", noroc, altele (categorie neexplificată în chestionar şi lăsată la interpretarea subiectului).

Dintre factorii foarte importanți pentru o bună intrare în profesie respondenții au numit, în ordine, următoarele categorii cu scoruri semnificative:

- experiența practică (68,2%) şi calificarea înscrisă în diplomă (58,1%);
- sprijinul familiei (48,6%), tehnicile de căutare a unui loc de muncă (40,5%) şi calitățile personale ale aplicantului (39,2%).

Prima categorie se referă la finalitățile formării profesionale inițiale (experiență de specialitate şi diplomă recunoscută pe piața muncii) cărora li se confirmă valoarea obiectivă cu fiecare elev care alege să răspundă astfel, pe când cea de a doua categorie cuprinde factorii subiectivi (familie, *job skills*-urile, trăsăturile de personalitate demonstrabile la angajare). Combinația lor poate fi considerată formula de succes în abordarea pieței muncii ca tânăr absolvent.

Scorurile cele mai omogene sunt în coloana „important", unde răspunsurile au fost creditate cu valori procentuale situate între 18,9% (pentru relațiile informale cu persoane care pot facilita accesul la un anumit post) şi 46,6% (pentru cunoştințele teoretice). Între aceste valori se încadrează toți ceilalți factori pe care elevii îi percep cu un rol important la angajare. Faptul demonstrează seriozitatea cu care subiecții privesc problema tranziției de la şcoală spre ocupare şi atenția relativ egală acordată factorilor care pot influența succesul profesional la debut.

Trei indici despre aspectele lipsite de importanță au acumulat fiecare peste 20% dintre opțiunile exprimate: pilele, alți factori, modelele de succes din domeniu. Acelaşi tablou obținem dacă însumăm pe orizontală valorile de „parțial important" şi „deloc important" acordate indicilor în discuție. Prin excluderea acestor factori

exteriori procesului de formare, rezultă că elevii au apreciat elementele tari implicate în procesul de pregătire pentru angajare, respectiv cărora le-au acordat valori de „foarte important şi „important”.

Categoria „altele” a atras cele mai multe opțiuni de „neimportant”, probabil pentru că nu a fost explicitată şi astfel subiecții nu s-au lansat în a o umple cu conținut propriu, ori pentru că în înțelegerea lor semantica era deja acoperită de celelalte categorii. Acelaşi item a cules şi cele mai multe non-răspunsuri (de circa 4 ori mai multe decât oricare din coloană) opinăm noi că tot din motivele amintite.

Privind pe linie aprecierile acordate fiecărui item după scala importanței, observăm că trebuie să reordonăm lista de factori obținuți prin aplicarea chestionarului. Însumând valorile acordate în coloanele „foarte important şi „important”, avem următorii factori cu scorurile cele mai mari:

- calitățile personale;
- experiența practică;
- diploma obținută;
- sprijinul familiei;
- informațiile despre piața muncii;
- tehnicile de căutare a unui loc de muncă;
- cunoştințele teoretice;
- norocul;
- sfaturile consilierului.

Ultimele trei poziții şi-au pierdut calitatea de „importante”, deci nu le mai listăm în prezenta ierarhie.

Concluzia pe care o putem exprima despre acest item este că ne-a ajutat la configurarea unei imagini calitative despre rolul factorilor cu un rol deosebit de important în pregătirea tinerilor pentru angajare. *Calitățile personale* sunt în mare parte produsul învățării şi formării din şcoală, al comportamentelor care au primit întăriri pozitive în situații concrete de la persoane semnificative; de aceea se află în imediată succesiune cu *Experiența practică*, *Diploma* şi *Familia*. Pozițiile consecutive sunt ocupate de factori care reflectă intervenția profesorilor de specialitate şi a consilierului şcolar (diriginte sau psihopedagog) sub forma *Informațiilor despre piața muncii,* a *Tehnicilor de căutare a unui loc de muncă* şi a *Cunoştințelor teoretice*. Consilierului şcolar îi este recunoscut meritul („important” şi „parțial important”) de

a-i asista pe viitorii absolvenți în cunoaşterea şi apropierea de fenomenul muncii cu valoare socială.

V.3. Surse de informare şi criterii de alegere a ocupației

La întrebarea referitoare la sursele de informare folosite de elevi în relație cu ocupația vizată, gama de răspunsuri posibile era dată de: familie, mass media, şcoală, consilier şcolar, prieteni, colegi, experiență personală, altele.

Majoritatea răspunsurilor au gravitat în jurul *familiei* (circa trei sferturi din total). La 22 de puncte procentuale diferență se clasează sursa *prieteni*, urmată la distanță de 13 procente de *experiența personală* şi apoi de *şcoală*. Putem aprecia că familia este principalul sistem de referință pentru elevii care urmăresc şi evaluează cu mijloace proprii piața muncii. Istoriile profesionale ale membrilor de familie constituie exemple cu diferite conotații, dar în orice caz cu mare impact asupra tinerilor investigați. Ei vin în contact direct cu motivele, convingerile, afectele, impresiile vehiculate în familie despre diferite sfere profesionale, le preiau şi perpetuează ca atare în grupul de covârstnici. În acest mod se poate ajunge la clişee şi prejudecăți despre angajatorul public-privat, destinul absolventului de la un anumit profil de şcolarizare, oportunitățile de promovare din anumite domenii de muncă, etc. Orice informație structurată care nu vine pe canale emoționale sensibile pentru beneficiar este receptată cu mai puțin entuziasm şi încredere.

Prietenii sunt pe locul doi menționați în lista surselor frecvente de informare cu privire la angajare, pentru jumătate din subiecți. Prietenii fac parte din acelaşi registru cu factorul „familie", unde componenta afectivă are rol major de susținere. *Experiențele directe* cu 36,5% dintre exprimări sunt sub punctajul experiențelor comunicate de prieteni (50,7%), ceea ce conferă ascendent vârstei, distanței, alter-ului față de propriile contacte cu realitatea profesională. Nesiguranța în raport cu înțelegerea lumii muncii şi a relațiilor dezvoltate aici se datorează slabei abilități a tinerilor de a decoda lecțiile timpurii ale profesiei, lipsei modelelor de rol tangibile, inconsistenței condițiilor de pe piața muncii.

Şcoala a fost alegerea a 33% din respondenți. Putem comenta că în această denumire se includ profesorii (în afară de consilier şcolar, menționat în continuare de sine-stătător), conducerea şcolii, partenerii instituționali (i.e. medic şcolar, organizații de copii şi tineret, agenția de ocupare şi formare profesională). Cu această încărcătură

implicită, şcoala are şanse să îşi întărească poziția ca sursă credibilă, solidă de informații pentru tinerii angajabili.

În afara şcolii, alte surse formale (respectiv *mass media, colegii* şi *consilierul şcolar*) se află pe trepte inferioare de credit, întrucât lasă interpretarea şi decizia finală în seama tinerilor înşişi. Se poate întâmpla ca evaluările obiective ale consilierului să vină în conflict cu aşteptările şi planurile de acțiune ale subiecților şi/sau ale familiei lor, ceea ce fie slăbeşte poziția consilierului, fie ridică pune problema unor demersuri aprofundate cu rezultat incert şi consumatoare de timp. Intervenția consilierului (apreciată de 9,5%) ar fi de dorit să vină pe un teren favorabil creat de familie, unde toate elementele de ajutor specializat contează, în special asistența psihopedagogică pentru angajare. Semnalele negative din presă despre starea sistemului de învățământ slăbesc treptat şi întemeiat încrederea publicului în succesul măsurilor de înnoire a şcolii. Confruntați cu dificultatea de a rămâne într-o instituție cu o reputație în declin precum şcoala, elevii demonstrează că investesc în continuare 20,3% în valoarea formativă a mass media privind lumea ocupațiilor şi a aspiranților la angajare. Colegii (cu 12,2%) sunt surse de informare relativ neglijate de informare deopotrivă din cauza caracterului informal al materialului vehiculat, a transmiterii eminamente subiective către beneficiar. În ultimă instanță, „colegii" sunt parte a categoriei „prieteni" şi putem privi scorul obținut la cea dintâi categorie ca o completare disponibilă pentru a doua categorie menționată; în acest caz, încrederea în sursa *prieteni şi colegi* capătă greutatea de 62,9% şi rămâne tot pe locul secund în alegerile tinerilor.

O sursă fără nume, care posibil include influențele resimțite de elevi ca fiind în afara unui control instituțional, este cea numită „*altele*". Putem să ne imaginăm că un număr redus de subiecți (4,1%) s-au gândit la diverse întâmplări, biografii, revelații personale care le orientează indirect decizia de carieră, ori nu au considerat semnificative opțiunile predefinite.

Criteriile pe baza cărora elevii îşi aleg ocupația la absolvire au fost următoarele: *apropierea de domiciliu, prestigiul instituției, prestigiul profesiei, sfaturile familiei, sugestia profesorilor, recomandarea consilierului şcolar, moda generației mele, aspirații proprii, câştigul material, locuri de muncă disponibile pe plan local*, în funcție de ocaziile care apar, altele.

Având posibilitatea alegerilor multiple, 57,4% din cei 590 de subiecți declară că urmăresc *câştigul material* prin profesie. În continuare, *sfaturile familiei* sunt importante pentru 44,6%, iar pentru câte un sfert din lotul investigat contează

apropierea de domiciliu, ocaziile care apar şi *aspiraţiile proprii*. În partea a doua a tabloului de răspunsuri figurează cu procente diminuate *locurile de muncă disponibile pe plan local* (18,2%), *prestigiul profesiei* (16,9%), *prestigiul instituţiei* (11,5%), *moda generaţiei din care fac parte* (10,1%). *Profesorii* şi *consilierul* par să nu aibă vreun rol sau un rol neglijabil pentru cei mai mulţi subiecţi, cu procente de alegere egale cu cele din categoria *altele* (3-4%).

Câştigul material poate fi privit din mai multe perspective:

- ca un scop în sine al angajării în muncă, ce asigură prosperitatea şi statutul social al deţinătorului;
- ca parte a aspiraţiilor proprii ale tânărului, de a contribui la bunăstarea familiei, de a-şi îndeplini visul, sau de a încheia un parcurs de formare;
- ca modă a generaţiei de apartenenţă.

Nu putem spune că subiecţii din cercetarea noastră aspiră la câştiguri deosebite, întrucât nivelul pregătirii lor iniţiale îi califică pentru primele trepte de profesionalizare. Numai formarea continuă le poate asigura accesul la posibilităţi de creştere a venitului realizat prin muncă. Pentru moment, considerăm că tinerii vor să ia contact cu acest tip de întăriri ale lumii ocupaţionale, să îşi confirme capacitatea de a realiza un venit şi de a fi socotiţi „de încredere” printre covârstnici şi adulţi.

Familia este o instanţă importantă şi de această dată, iar situarea sa pe locul secund cu aproape jumătate din răspunsurile cumulate ne arată că subiecţii se consultă cu membrii de familie sau urmează modelele profesionale valorizate de aceştia; este incert în ce măsură subiecţii se identifică cu proiecţiile familiei sau doar le respectă din motive de tradiţie. Numai un sfert din respondenţi declară că sunt ghidaţi de *aspiraţii proprii* în alegerea ocupaţiei, ceea ce vine în susţinerea rolului familiei ca mediu de germinare şi clarificare a deciziei tinerilor absolvenţi. Tinerii de această vârstă, în aceste condiţii socio-economice-culturale şi care care susţin că se vor angaja imediat după absolvirea şcolii secundare superioare nu se simt responsabili pentru situaţia lor profesională ce debutează în curând. Procente similare (circa 25%) sunt oferite la două criterii slabe care vizează *locaţia serviciului* şi *ocaziile care apar*. Faptul ne înclină spre interpretarea că tinerii sunt nesiguri de elementul concret al pieţei muncii (reflectat în factorul *locuri de muncă disponibile pe plan local*, pe care

l-au creditat cu mai puține răspunsuri) în favoarea factorilor spontani, incontrolabili, doriți în viitorul mediu de muncă.

Posibile ipoteze pentru a înțelege lipsa de încredere în cererea locală de forță muncă este accesul nexploatat la informația despre angajatori, termeni şi condiții de ocupare, ca şi experiențele negative proprii sau ale terților în legătură cu transparența procesului de anunțare şi ocupare a posturilor vacante. O colaborare mai bună între profesorii anilor terminali şi inspectorii de resurse umane din agențiile de ocupare, cu sprijinul consilierilor şcolari, ca şi prezența angajatorilor locali în şcoli ar putea crea un mediu favorabil de circulație a informației relevante privind locurile de muncă, necesarul de competențe cerut pe piață, aşteptările reciproce angajat-angajator, etc.

Prestigiul profesiei şi al instituției în care tinerii se văd funcționând întrunesc relativ puține opțiuni, deci nu impresionează în mod semnificativ alegerea ocupației. Aceşti doi factori nu au fost alegerea principală, ci cea secundară sau terțiară pentru 17%, respectiv 10% dintre respondenți. Putem observa aici tendința de a investi cu mai mare încredere profesia decât o anumită instituție unde tinerii o pot exercita în plan teritorial. Profesia înscrisă în diplomă/ certificat conferă absolvenților posibilitatea să se angajeze în orice ocupație din domeniul dat de specializare, pe plan local sau mai larg. Odată conştientizat acest fapt, subiecții au libertatea de a dispune de competențele din diplomă/ certificat în ocupații înrudite sau pentru construirea unui traseu de formare continuă.

Moda este un factor pe care îl recunosc doar o zecime dintre respondenți, dar care există în subconştientul colectiv şi poate deschide direcții de acțiune comune membrilor unei generații. Ocupațiile care se creează la marginea domeniilor profesionale consacrate sunt tot produsul modei generaționale. Cu alte cuvinte, dorința de a activa în pionierat şi altfel decât generația de apartenență a fost motorul dezvoltării şi emancipării profesionale din toate timpurile.

V. 4. Opțiuni şi modalități de angajare

Ca modalități de acțiune pentru realizarea obiectivelor de carieră, tinerii au avut de ales între:

- angajarea în țară sau în străinătate;
- angajarea în sectorul public sau privat;
- angajarea pe specializare sau în afara specializării;

- angajarea pe un salariu mai mare sau angajarea indiferent de salariu;
- angajarea în regim de voluntariat, colaborare, normă întreagă, afacere pe cont propriu.

Răspunsurile vizează parcursul profesional imediat după absolvire, astfel încât să reflecte cât mai fidel şi complet imaginea despre angajare a tinerilor.

Alegerile în cadrul primei perechi dihotomice au fost exprimate majoritar pentru *angajarea în ţară*, de către 64,2% dintre subiecţi. Mai mult de un sfert din total vor explora oportunităţile de *angajare în străinătate* sau au făcut deja paşi în acest sens. Desigur că procentele privind munca în afara ţării se vor ajusta la contactul direct cu recrutorii forţei de muncă, în mod concret la aflarea şi îndeplinirea condiţiilor impuse prin acordurile bilaterale dintre statul român şi alte state, în funcţie de domeniu, specializare, experienţă, competenţele cerute şi disponibile ale candidaţilor, nevoile economice ale părţilor străine. Perspectiva angajării în străinătate nu ar trebui să fie o soluţie extremă pentru persoanele descurajate de situaţia locală a pieţei muncii sau cu o pregătire inadecvată pentru standardele pe ramură promovate de angajatori, ci un alt fel de motivator pentru formare profesională. Considerăm că şi de data aceasta putem vorbi despre puterea de influenţă a modelelor din familie sau de la prieteni şi colegi asupra tinerilor absolvenţi, care la rândul lor vor avea de depus propriile eforturi în vederea cunoaşterii şi adaptării rapide la un mediu de muncă diferit.

Circa 10% nu au ales nici una dintre variante, ceea ce denotă că sunt nehotărâţi în această privinţă. Presupunem că ei nu schimbă semnificativ proporţiile răspunsurilor deja analizate.

Din totalul respondenţilor, peste jumătate (52,7%) optează să lucreze în *sectorul privat*. Atractivitatea exercitată de sectorul privat se relaţionează cu aspiraţia principală spre câştig material de la itemul 21, în condiţiile în care veniturile angajaţilor din sistemul antreprenorial le depăşesc pe cele oferite de stat. Totuşi, un procent de 38,5% aleg să lucreze în *sectorul public*, probabil pentru angajatori locali, ceea ce ne conduce la aprecierea că restul de circa 25% (până la 64,2%) care rămân în ţară se vor angaja la patron.

Aceeaşi pondere de non-răspunsuri (sub 10%) caracterizează grupul de subiecţi indecişi cu privire la acţiunile concrete pe care le vor face după absolvire în vederea angajării.

Elevii doresc să profeseze în specialitatea pentru care s-au pregătit şi în afara acesteia, în proporţii sensibil egale (49,3% faţă de 43,2%). Acest fapt se clarifică în itemul următor, unde elevii care admit schimbarea opţiunii profesionale iniţiale ne oferă motivele lor. Dintr-o cohortă de absolvenţi numai jumătate se vor regăsi în *domeniul pentru care au fost şcolarizaţi*; provocarea este serioasă pentru învăţământ şi pentru producţia de forţă calificată de muncă, întrucât conduce la diminuarea investiţiilor de formare iniţială şi paralizarea programelor de formare continuă pentru o populaţie ce nu intenţionează să rămână în sistem. Între aceste două măsuri extreme se află tinerii (aproape jumătate din subiecţii investigaţi) pentru care oferta existentă de formare şi de angajare este suficientă.

Spre o *specializare diferită* se îndreaptă cealaltă jumătate de respondenţi, chiar mai mulţi dacă luăm în seamă şi pe cei care nu au ales vreo variantă. Canalele de trecere spre meserii, altele decât cele înscrise în diplomă, nu sunt evidenţiate în chestionar, însă întrebările îi orientează pe elevi să se consulte pentru exprimarea unor alegeri conştiente şi asumate, în loc de a le amâna sau a ignora realitatea ocupaţională.

Salariul mare revine în răspunsurile a 68,9% dintre subiecţi ca o cheie de verificare a răspunsurilor precedente privind criteriul de alegere a ocupaţiei. Pentru aproape un sfert din respondenţi *nu contează salariul*, întrucât îl ştiu mic, ci contează statutul de persoană angajată şi beneficiile non-salariale care însoţesc acest statut. Din nou înregistrăm un număr apreciabil de non-răspunsuri (7,5%), marcă a grupului de nehotărâţi în privinţa angajării imediate şi a caracteristicilor de comportament descurajat pe piaţa muncii. Lipsa modelelor de rol, pe care 60,5% le consideră parţial sau deloc importante şi rolul dominant al familiei în informarea despre profesii conservă un model anacronic de alegere a meseriei, rezistent la influenţele pieţei globale a muncii.

Forma preferată de lansare în viaţa profesională pentru absolvenţi este *angajarea cu normă întreagă* (59,5%). Aceasta corelează pozitiv cu intenţia de angajare în ţară şi pe specializarea dobândită în şcoală, însă numai indirect cu salariul mare şi angajatorul privat. Concluziile acestui studiu sunt utile ca bază de discuţie cu un profesor consilier, care cunoaşte personal elevii, posibilităţile locale de angajare sau antreprenoriat, are o viziune asupra situaţiei absolvenţilor din anii precedenţi.

Voluntariatul este o opţiune în sine (pentru cei care nu s-au hotărât încă ce vor să facă) sau una complementară angajării pentru 16,2%. Ponderea relativ mare a voluntarilor asipranţi este încurajatoare pentru domeniul vieţii comunitare, slab

structurat deocamdată şi unde este nevoie de energia şi ideile tinerilor. Descifrăm astfel succesul campaniilor de sensibilizare pentru voluntariat la nivelul populației aici studiate.

Lucrul cu jumătate de normă reprezintă o soluție pentru doar 3,4% dintre subiecți, posibil a fi explicată fie prin necunoaşterea, fie prin neacceptarea condițiilor impuse/ oferite pentru timp parțial de muncă. Din nou, profesorul consilier ar trebui să se implice în informarea elevilor, părinților şi profesorilor despre avantajele şi limitele tuturor formelor de activitate, pentru ca elevii să decidă responsabil pentru sine.

Deschiderea unei afaceri proprii sau *activitățile de tip asociere familială* sunt atractive pentru circa 10% dintre subiecți. Procentul respectiv se datorează probabil sprijinului familial menționat mai sus şi calităților personale cultivate în general la respondenți, nu în mod special prin şcoală.

Ponderea constantă a *non-răspunsurilor* completează şi această secțiune a itemului, dovadă a procentului de absolvenți care vor valorifica oportunitățile ce urmează să apară, însă fără convingere sau entuziasm.

V. 5. Percepțiile absolvenților asupra dinamicii profesionale

Dintre subiecții investigați, cei mai mulți *şi-au păstrat opțiunea inițială* privind calificarea profesională (66,2%). Mediul de rezidență este un factor ajutător mai ales pentru cei ce studiază în rural şi mai puțin pentru cei din oraş la nivelul întregului lot (în proporție de 80-60), ceea ce se poate explica prin faptul că opțiunile din mediul urban sunt multiple, iar accesul la diversele oferte ocupaționale este mai facil. Oraşele de provincie unde funcționează unități de învățământ secundar, ca şi localitățile de unde provin elevii sunt mai puțin expuse schimbărilor de pe piața muncii, îşi conservă pe o durată mai mare specificul inițial de ocupare şi atrag persoane cu planuri de viață relativ stabile. Elevii din anul III SAM sunt cei mai constanți în privința opțiunii exprimate la admitere (76,9%), urmați îndeaproape de colegii din anul II SAM (75%) şi la distanță mare de liceeni (56,8%).

Toți elevii din rural au oferit răspunsuri la acest item, pe când 6,9% din orăşeni au lăsat itemul necompletat; acesta este un indicator al lipsei de interes sau de informație despre posibilitățile de valorificare sau transfer al competențelor într-o concepție benefică pentru fiecare.

Justificarea acordată de elevi pentru stabilitatea opțiunii lor profesionale inițiale este dată prin răspunsuri libere; grupăm aceste răspunsuri după frecvență şi semnificație:

- non-răspunsuri (52,7%);
- am fost decis de la început/ mi-am dorit-o din prima (11,5%);
- îmi place această meserie (6,8%);
- nu îmi voi schimba opțiunea decât în cazuri urgente (6,1%);
- meseria învățată în şcoală se caută peste tot (construcții) (2%);
- nu mi-am schimbat opțiunea din motive financiare (0,7%);
- nu am avut o altă opțiune, nu exista alt profil în şcoală (0,7%).

O primă observație este că ponderea covârşitoare a non-răspunsurilor, la peste jumătate din totalul subiecților, pune în umbră motivele invocate de cealalată jumătate de subiecți; majoritatea elevilor nu ştiu de ce rămân în profesie dar consideră că alegerea le aparține. Argumente personale şi optimiste sunt primele patru, respectiv dorința mai veche de a profesa şi ataşamentul pentru meserie, ca şi declarațiile celor care admit că îşi vor schimba meseria doar dacă situația o va impune cu necesitate; pe lângă ei sunt şi elevii care întrevăd perspectivele de dezvoltare în domeniul ales. Procentul cumulat al răspunsurilor explicit afirmative ajunge astfel la 26,4%.

În cadrul aceluiaşi item avem şi două categorii de răspunsuri aparent afirmative, dar care ascund motivații negative pentru rămânerea în profesie: lipsa de suport financiar pentru schimbarea profilului şi inexistența unei alte opțiuni de specializare în teritoriu. Putem suspecta că non-răspunsurile îşi au originea în aceste tipuri de motive, ca şi în indecizia perpetuată până spre momentul absolvirii.

Elevii care au ales varianta *schimbării opțiunii profesionale* dau următoarele explicații:

- pe parcurs am aflat mai multe informații despre anumite meserii; sunt şi meserii mai bine plătite/ de prestigiu (10,8%);
- nu îmi place meseria aleasă/ îmi place alta/ doresc să obțin o calificare în alt domeniu decât cel studiat în şcoală (5,4%);
- lipsa mijloacelor financiare/ nu am posibilitatea financiară să mă pregătesc pentru medicină sau domeniul juridic (2%);
- mi-am dat seama că am nevoie de medii mari la bacalaureat (0,7%);
- am fost nehotărât (0,7%).

Primele două argumente sunt de aceeaşi natură şi arată o maturizare a persoanelor care vin în contact cu surse diversificate de informare şi experienţă pe parcursul anilor de şcoală. Compararea indicatorilor specifici profesiei pentru care se pregătesc cu cei din alte profesii, indiferent de factorul său declanşator, este o acţiune responsabilă şi realistă de adaptare la mediul nou creat odată cu absolvirea. Indiferent de sursele schimbării, care probabil sunt aceleaşi ca şi la exprimarea opţiunii iniţiale (în ordinea de mai sus: familia, prietenii, experienţele practice), aceşti subiecţi le identifică şi le dau importanţă în construirea vieţii profesionale viitoare.

Următoarele argumente au, ca şi la varianta păstrării opţiunii, o conotaţie negativă: lipsa mijloacelor financiare pentru continuarea pregătirii, slaba mobilizare pentru performanţă, nehotărârea iniţială. Acestea nu reprezintă însă decât 3,4% din total.

Înregistrăm multe *non-răspunsuri* la justificarea schimbării opţiunii profesionale, semn al indeciziei cronice din rândul absolvenţilor.

Itemul următor se referă la viziunea asupra păstrării locului de muncă peste 5 ani. 48% dintre respondenţţi au răspuns că se văd în acelaşi loc de muncă (mai ales băieţii, peste jumătate dintre ei şi doar 38,8% dintre fete). Un procent apropiat, de 45,3% au răspuns că nu se imaginează în acelaşi loc de muncă peste 5 ani; fetele s-au dovedit mai mobile în 53,7% din cazuri, faţă de băieţi în 38,3%. Astfel, stabilitatea pe post pare să fie o caracteristică masculină la lotul investigat, poate şi datorită responsabilităţii sociale timpurii pe care o resimt bărbaţii prin modelul familial perpetuat.

În proporţii relativ egale absolvenţii din mediul rural îşi propun să rămână pe post (50%) şi să îl părăsească (47,8%) în termen de 5 ani; în mediul urban procentele sunt mai mici în valoare absolută, dar tot la aceeaşi distanţă în favoarea stabilităţii pe post. Non-răspunsurile elevilor din oraşe sunt de 4 ori mai multe decât ale celor din provincie, semn că ataşamentul faţă de profesie nu este autentic, ci datorat lipsei de opţiuni de la momentul prezent.

Elevii din anul III SAM sunt cei mai mobili (53% prevăd o schimbare în viitor), iar liceenii sunt cei mai stabili (52,7% anticipează că vor avea acelaşi loc de muncă). Acest fapt se poate datora încrederii în valoarea calificării profesionale obţinute în şcoală, care înclină balanţa de partea SAM.

Elementele de susţinere a rolului de *persoană angajată şi peste 5 ani în aceeaşi muncă* sunt, după cum arată respondenţii:

- nevoia de a beneficia de stabilitate la locul de muncă (15,5%);
- plăcerea de a efectua munca respectivă (10,8%);
- calități personale (hărnicie, cinste)/ climat pozitiv (relațiile cu ceilalți) (6,1%);
- salariu atractiv (4,1%);
- starea de sănătate (1,4%).

Observăm că *factorii externi* (i.e. condițiile de muncă) se combină în aprecierea elevilor cu cei *interni* (i.e. compatibilitatea dintre locul de muncă şi caracteristicile de personalitate); însă factorul determinant este dorința de a răspunde unor aşteptări explicite sau implicite față de noul statut al absolventului, angajat ca tânăr adult pe un post unde poate demonstra că este capabil sau chiar superior pregătit.

Respondenții care nu *se imaginează făcând aceeaşi muncă încă 5 ani de acum înainte* ne oferă următoarele motive:

- nu ştiu (35,1%);
- dorința de schimbare (antreprenoriat, promovare), participare la profitul firmei (12,8%);
- nesiguranța că acest post de muncă va mai exista până atunci (10,8%);
- incertitudinea cu privire la răbdarea şi perseverența proprie (2,7%);
- speranța că îşi vor continua studiile şi vor avansa profesional (0,7%);
- indiciile probabile de apariție a noilor locuri de muncă (0,7%).

Non-răspunsurile ocupă din nou cea mai mare parte a tabloului statistic, ceea ce echivalează cu un răspuns negativ fără justificare („nu, nu mă pot imagina în acelaşi loc de muncă peste 5 ani, dar nu pot spune de ce”). Aici avem, teoretic, două categorii de actori pe piața muncii: i) primii care să reacționeze la oportunitățile nou apărute, cu condiția să se păstreze în zona informației, a interesului, a învățării şi formării continue; ii) persoanele nehotărâte, descurajate, dependente de sprijinul altora pentru decizii formative.

Primele argumente semnficative sunt cele provenite din *autocunoaştere*, în sensul dorinței de schimbare, a trăsăturilor de personalitate care îi califică pentru mobilitate şi a intenției de perfecționare formală (în pondere cumulată de 16,2%). Pe locul al doilea avem argumentele ce privesc *piața forței de muncă*, respectiv dinamica locurilor de muncă tradiționale pentru care s-au pregătit şi al celor create pentru

economia viitorului, între care poziția lor prezentă este nesigură (procente însumate de 11,5%).

Itemul următor presupune ca subiecții să își definească rolul ocupațional la finele intervalului de 5 ani. Cele mai multe răspunsuri au fost de tipul:

- nu ştiu; nu-mi place să fac planuri; nu m-am gândit; depinde ce-mi rezervă viitorul; poate mă înscriu la facultate (36,5%);
- non-răspuns (23,6%).

În total aproape de 60% dintre elevii chestionați nu pot da un răspuns la această întrebare pentru că nu sunt clarificați cu privire la ofertele de formare şi promovare din domeniul lor de pregătire sau din domenii înrudite în care îşi pot transfera cu succes competențele dobândite în şcoală şi la locul de muncă. Domeniile cu procente oarecum semnificative, dar care se pot datora aplicării instrumentului de cercetare pe mai multe unități de profil, sunt:

- transporturi auto (şofer, manager firmă de transport internațional) – 6,1%;
- servicii (barman, ospătar, bucătar, cosmeticiană, agent de vânzări) – 5,4%;
- armată/ poliție/ pompieri/ pază şi protecție – 3,4%;
- mecanică – 3,4%;
- medical (faramcist, tehnician veterinar) – 3,4%;
- construcții (prelucrarea lemnului) – 3,4%;
- informatică – 2%;
- turism – 1,4%;
- agricultură – 1,4%;
- sport (fotbal) – 1,4%;
- finanțe – 0,7%;
- educație (director de şcoală) – 0,7%;
- artă (amenajări interioare) – 0,7%..

Unii respondenți preferă să nu denumească un domeniu ocupațional, însă prin aceasta repetă răspunsurile la itemii precedenți şi încarcă procentul de răspunsuri pierdute:

- voi avea propria mea afacere – 4,7%;
- voi lucra în acelaşi loc, dar în condiții mai bune – 2%.

Motivația pentru alegerea domeniilor sus-amintite este formată din:

- specializarea obținută (64,2%);
- intenția de continuare a studiilor la facultate (12,2%);
- plăcerea de a lucra în domeniu (9,5%);
- non-răspunsuri (9,5%).

Valori considerabil mai mici sunt acordate următoarelor motive:

- interesul pentru dezvoltarea personală (aptitidini, competențe) (4,1%);
- condiții bune de muncă şi salariu atractiv (3,4%);
- descoperirea de abilități manageriale (2,7%);
- posibila tentație a altor joburi (2%);
- dezvoltarea viitoare a domeniului (1,4%);
- nevoia de stabilitate/ continuitate/ avansare profesională (0,7%).

Lista neașteptat de lungă a motivelor exprimă preocupările complexe ale tinerilor care au răspuns la acest item pentru alegerea şi menținerea ocupației; în schimb abținerea de la răspuns este din nou simptomatică pentru o generație întreagă care este expusă inegal la influențele şi beneficiile pieței muncii.

Cu ajutorul itemului următor am avut ocazia să analizăm preferințele subiecților pentru domenii ocupaționale alternative, în eventualitatea că şi-ar schimba ocupația dată prin formarea inițială.

Confruntați cu această perspectivă, un număr deosebit de mare de subiecți aleg variantele *nu ştiu* (22,3%) şi *non-răspuns* (25%). În total sunt jumătate dintre elevii chestionați care nu au o opinie despre ce ar face în cazul schimbării domeniului sau ocupației pentru care se pregătesc în prezent. Corelat cu motivațiile prezentate în continuare, deducem că această jumătate de respondenți *nu doreşte să îşi schimbe ocupația* şi de aceea nu a oferit vreun răspuns semnificativ.

Pe primele locuri în opțiunile elevilor din cealaltă jumătate se află:

- serviciile (distribuitor, maseur); alimentație publică (barman, bucătar, ospătar); industrie alimentară – 12,2%;
- transporturile (şofer, mecanic auto, mecanic CFR, vopsitor auto) – 8,1%
- domeniul privat/ afacerile – 6,1%;

Rarele indicii spre alte domenii se grupează în jurul următoarelor:

- armată/ poliție/ pompieri – 3,4%;

- construcții, tâmplărie, tehnică – 2,7%;
- turism – 2,7%;
- inginerie (calculatoare, tehnologic) – 2,7%;
- medicină/ medicină veterinară – 2,7%;
- agricultură/ silvicultură – 2,7%;
- economic (marketing) – 2%;
- social (psiholog) – 1,4%.

Câte o alegere (0,7%) a fost exprimată pentru fiecare dintre domeniile: electricitate, telecomunicații, exploatare lemn, confecții, artă (muzică).

Toate acestea pot proveni din activitățile de timp liber în care subiecții s-au specializat pe cont propriu sau de care au fost pasionați şi în care au beneficiat de îndrumarea unui cunoscător, ori poate din modelele de rol specifice generației, sfaturile familiei, etc. În orice caz, reprezintă zone de refugiu pentru tinerii care pot şi doresc să facă şi altceva decât ocupația pentru care s-au pregătit. Faptul că au atins nivelul de reprezentare mintală ne arată că sunt preocupări cu oarecare consistență, cărora li se acordă timp şi o anumită organizare. Domeniile principale spre care tineri tind sunt cele profitabile în cadrul economiei naționale, respectiv serviciile (mai ales în legătură cu industria ospitalității) şi transporturile.

Motivele care stau la baza alegerilor alternative sunt, confirm răspunsurilor primite:

- non-răspuns (65%);
- salariu atractiv, meserie mai bine plătită (9,5%);
- îmi place meseria aleasă, nu o schimb, păstrez profilul pregătirii din şcoală (6,8%);
- îmi schimb meseria cu alta care îmi place; meserie plăcută (6,1%);
- meserie căutată în țară şi în străinătate (6,1%);
- meserie frumoasă, în care eşti bine îmbrăcat, elegant (ospătar) (2,7%);
- îmi schimb meseria cu alta în care am experiență (2,7%);
- meserie stabilă (2%);
- meserie utilă („Prefer o meserie din alimentația publică, deoarece înveți bunele maniere la masă şi cum să mănânci sănătos.”) (1,4%);
- meserie mai uşoară (alimentația publică decât construcțiile) (1,4%).

Din *non-răspunsuri* înțelegem că subiecții fie nu au putut formula pe loc o motivație coerentă pentru situația în care li s-ar oferi ocazia unei schimbări profesionale, fie sunt aceeași care au declarat mai sus că nu își schimbă ocupația și astfel nu au simțit că ne datorează vreun răspuns la acest item.

Atributele folosite pentru a descrie ocupațiile preferate din alt domeniu decât cel de apartenență variază între registrul „soft" (frumusețe, ușurință) și „hard" (stabilitate, utilitate, experiență) dar sunt aplicate cu optimism unor aspecte de muncă pentru care subiecții au o anumită sensibilitate (salariu, operații de muncă, apariția fizică, nevoia socială pentru acea activitate). Din nou, *salariul* pare să domine aspirațiile tinerilor, ca și la criteriile de alegere a prezentei ocupații.

Itemul final se referă la activitățile de timp liber și măsura în care acestea pot deveni sursă de existență pentru elevi. Un procent de 54,1% admit posibilitatea, pe când 39,9% și-o refuză. Între ei 6,1% nu răspund, deci considerăm că înclină spre negarea posibilității de a trăi din hobby. Tinerii din mediul urban sunt mai dispuși să accepte hobby-ului (54,9%), pe când cei din mediul rural sunt puțin mai reticenți (52,2%). În mod surprinzător avem și elevi din urban care nu au răspuns la întrebare (8,8%), deci putem deriva de aici că nu au activități de timp liber sau nu le consideră demne de a fi sursele unui trai decent.

În *conceperea hobby-ului ca sursă de existență*, am cules următoarele motive:

- se poate combina plăcutul cu utilul; îmi place activitatea; doresc să dobândesc experiență (12,2%)
- activitățile de timp liber sunt bine plătite/ căutate pe piața muncii/ asigură un venit suplimentar (i.e. telecomunicațiile) (8,1%)
- pasiunea (muzica, sportul, mecanica, șofatul) (6,8%);
- incertitudinea asupra viitorului profesional (2,1%);
- dorința se poate transforma în realitate (1,4%);
- implicarea deja în activități de timp liber care îmi aduc un venit (construcții) (1,4%);
- ajutor oferit părinților în gospodărie (0,7%).

Subiecții care *nu sunt de acord cu statutul formalizat al hobby-ului* se justifică prin:

- non-răspunsuri (51,4%);

- conservarea statutului tradițional de timp liber („îmi place să mă distrez/ relaxez”) (5,4%);
- lipsa timpului liber (5,4%);
- delimitarea între plăcere şi utilitate („Îmi place să citesc şi să călătoresc, dar acestea nu sunt surse de existență”, „Nu înveți nimic dacă petreci”, „Statul pe net nu poate fi o sursă de existență”, „Nu mi-ar aduce nici un câştig”, „E doar un hobby”) (4,9%).

În răspunsurile elevilor am întâlnit confuzia dintre *activitate de timp liber* şi *activitate extraşcolară*, în sensul devalorizării celei care nu are un scop de învățare explicit. Este evident că numeroase activități neplătite pe care le efectuăm pentru nevoile căminului propriu sau pentru relaxare şi refacerea capacității de efort sunt de natură să ne aducă, în anumite condiții, un venit. Însă acestea fac parte din familia noilor ocupații, create prin transferul de competențe şi recunoaşterea învățării nonformale.

Nu în toate cazurile hobby-ul poate servi ca sursă de existență, dar pentru imaginarea unui atare scenariu este nevoie de disponibilitate intelectuală şi afectivă, de creativitate şi inițiativă, curaj şi simț de asumare a noului. Elevii care nu au răspuns sunt cei care ar putea admite rolul formativ al hobby-ului, dacă ar avea experiență proprie sau contact cu persoane implicate cu succes în lnsarea productivă a unui hobby. Sugerăm că ar fi binevenite discuții la clasă despre nişele profesionale unde se întâlnesc, transformă şi creează ocupațiile viitorului. Interdisciplinaritatea trebuie coborâtă de pe soclul academic unde se află în prezent în realitatea din şcoală, prin module şi programe care promovează interesele de cunoaştere şi acțiune ale vârstei şi generației, satisfacția obținută prin munca depusă cu plăcere în beneficiul propriu şi al altora.

VI. PERSPECTIVA CONSILIERILOR ASUPRA SISTEMULUI DE MONITORIZARE A ABSOLVENȚILOR

Acest chestionar a fost adresat specialiştilor din domeniul consilierii carierei şi a fost aplicat pe un lot care a cuprins 100 de persoane cu următoarele caracteristici:

Populația investigată

Funcție	**Număr**	**%**
Director	5	**5,0%**
Consilier şcolar	62	**62,0%**
Cadru didactic	11	**11,0%**
Coordonator CJAPP	20	**20,0%**
Director CRAE	2	**2,0%**
Total	100	100,0%

După criteriul **funcției**, respondenții pot fi grupați în 2 categorii semnificative: persoane direct implicate în activitatea de consiliere şi orientare (62 consilieri şcolari şi 20 coordonatori CJAP / ANOFM / ANSIT) şi persoane indirect implicate în acest gen de activitate (11 cadre didactice şi 7 decidenți, respectiv 5 directori şcoli şi 2 directori CRAE).

Gen	Număr	%
Feminin	87	**87,0%**
Masculin	13	**13,0%**
Total	100	100,0%

După variabila **gen**, disproporția dintre numărul de femei şi bărbați a reflectat situația reală a angajabilității în domeniu.

Vârsta	Număr	%
V-1	41	**41,0%**
V-2	38	**38,0%**
V-3	13	**13,0%**
V-4	8	**8,0%**
Total	100	100,0%

Vârsta respondenților evidențiază trei grupuri relativ echilibrate numeric: 41 tineri şi foarte tineri, 40 adulți maturi şi 19 adulți din categoria maturității târzii.

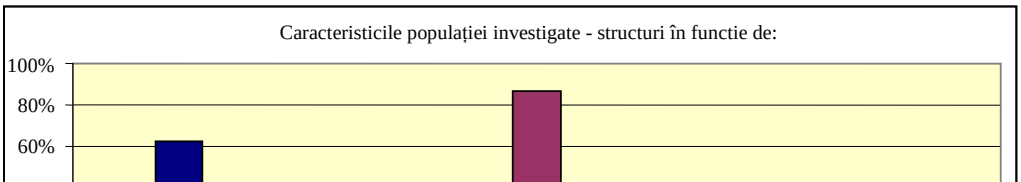

Lotul a fost echilibrat şi ca **reprezentare zonală**, respectiv **județeană**. Astfel, 33 persoane provin din Muntenia (Bucureşti 15, CL 1, CS 1, DB 1, DJ 1, GJ 1, IF 8, GR 1, MH 1, OT 1, TR 1, VL 1), 19 provin din Moldova (BR 1, BZ 1, GL 2, IS 1, SV 1, VS 13), 48 provin din Transilvania (AR 1, BV 1, CJ 20, HR 1, MM 1, MS 1,SB 1, SM 1, SV 1, TM 20).

Toată populația investigată provine din mediul urban, acoperind funcții de decizie, de coordonare sau de predare (în instituții inexistente în mediul rural).

VI.1. Necesitatea sistemului de monitorizare

Majoritatea covârşitoare (97%) optează pentru un răspuns pozitiv şi doar 3% care nu consideră necesar un sistem de monitorizare al absolvenților, nici nu argumentează poziția adoptată.

Motivațiile exprimate în cazul răspunsului pozitiv se grupează astfel:

Pe primul loc procentual (35,1%): Rezultatele monitorizării absolvenților sprijină alegerile, inserția şi succesul pe piața muncii (v. ex.);

Pe locul secund (26,8%): monitorizarea constituie un feed-back pentru sistemul de educație (v. ex.);

Pe locul trei procentual (22,7%): Un astfel de proces ar conduce la creşterea eficienței activităților de consiliere (v. ex.).

Alte motivații (7,2%) plasează consilierea permanentă ca însoțitor al educației şi învățării permanente, sau (4,1%) subliniază efectul monitorizării asupra formării caracteriale şi a calității (morale) a tinerilor absolvenți. Rata nonrăspunsurilor (4,1%) este nesemnificativă.

Motive	Da	Nu	Da	Nu
101	26		**26,8%**	
102	22		**22,7%**	
103	34		**35,1%**	
104	7	3	**7,2%**	100,0%
106	4		**4,1%**	
NonR	4		4,1%	
Total	97	3	100,0%	100,0%

Itemul doi este de natură dihotomică (da - nu) şi urmăreşte să identifice dacă practicienii au derulat activități de monitorizare a elevilor sau absolvenților în perspectiva consilierii pe parcursul întregii vieți. Numărul răspunsurilor se polarizează între afirmație (49) şi negație (47), ceea ce creează o dificultate de apreciere cu atât mai mult cu cât negațiile aparțin unor respondenți plasați în funcții de decizie şi coordonare.

Negația în cazul celor 32 consilieri şcolari ar putea fi justificată de activitatea desfăşurată în instituții şcolare de mare capacitate (licee sau grupuri şcolare cu peste 1000 elevi şi cu mai multe cicluri) ceea ce ar face extrem de dificilă monitorizarea în cazul unui singur consilier lipsit de mijloace adecvate (instrumente, înregistrarea într-o bază de date electronică etc.).

			Da	Nu	NonR	Total
Functie	**F1**	Director	**60,0%**	**40,0%**	**0,0%**	**100,0%**
	F2	Consilier şcolar	**45,2%**	**51,6%**	**3,2%**	**100,0%**
	F3	Cadru didactic	**63,6%**	**36,4%**	**0,0%**	**100,0%**
	F4	Coordonator CJAPP / Director CRAE	50,0%	40,9%	9,1%	**100,0%**
Virsta		V-1	**58,5%**	**41,5%**	**0,0%**	**100,0%**
		V-2	**36,8%**	**55,3%**	**7,9%**	**100,0%**
		V-3	**53,8%**	**38,5%**	**7,7%**	**100,0%**
		V-4	**50,0%**	**50,0%**	**0,0%**	**100,0%**
		Total	**49,0%**	**47,0%**	**4,0%**	**100,0%**

În ceea ce priveşte tipurile de activități desfăşurate de practicieni se constată că primele trei poziții pe scala importanței, însumate (locul 1+2+3) sunt ocupate de:

- colaborarea cu cadrele didactice (6,1+49+8,2) 63,5%;

- colaborarea cu familia elevului (30,6+12,2+18,4) 61,2%;
- completarea de fişe şcolare (28,6+12,2+14,3) 55,1%.

O pondere relativ egală este acordată colaborării cu alte organizații (6,1+20,4+28,4) 54,9 %.

Surprinzător, înregistrarea într-o bază de date (44,9%) şi participarea la consiliul de orientare al şcolii (30,5%) nu par la fel de importante în procesul monitorizării, deşi sunt procentual semnificative.

	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	NonR	**Loc mediu**
completarea de fişe şcolare	28,6%	12,2%	14,3%	6,1%	18,4%	14,3%	6,1%	**3,174**
înregistrarea într-o bază de date	24,5%	14,3%	6,1%	6,1%	14,3%	20,4%	14,3%	**3,381**
participarea la consiliul de orientare al şcolii	6,1%	12,2%	12,2%	28,6%	14,3%	12,2%	14,3%	**3,810**
colaborarea cu cadrele didactice	6,1%	49,0%	8,2%	6,1%	24,5%	0,0%	6,1%	**2,935**
colaborarea cu familia elevului	30,6%	12,2%	18,4%	6,1%	6,1%	20,4%	6,1%	**3,065**
colaborarea cu alte organizații	6,1%	20,4%	28,6%	20,4%	8,2%	12,2%	4,1%	**3,426**

Itemul patru solicită respondenților să ierarhizeze după propria apreciere reglementările predefinite care ar fundamenta sistemul de monitorizare: lege (ordine, cod etic, regulament, fişa postului, acorduri de colaborare sau alte norme/instituții posibile.

	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	NonR	**Loc mediu**
unei legi/ ordin la nivel național	58,0%	6,0%	10,0%	0,0%	15,0%	11,0%	0,0%	**2,410**
codului etic	7,0%	29,0%	10,0%	33,0%	10,0%	7,0%	4,0%	**3,323**
regulamentelor interne de funcționare	15,0%	19,0%	39,0%	13,0%	10,0%	0,0%	4,0%	**2,833**
sarcină implicită în fişa postului	6,0%	20,0%	21,0%	29,0%	17,0%	3,0%	4,0%	**3,417**
acorduri de colaborare	16,0%	18,0%	10,0%	14,0%	32,0%	6,0%	4,0%	**3,479**
altele niveluri/ instituții	4,0%	11,0%	6,0%	4,0%	9,0%	66,0%	0,0%	**5,010**

Cu un scor foarte mare (74%), prima poziție este firesc revendicată de un act normativ cu forță legală majoră, o lege, un decret sau un ordin care să reglementeze o astfel de activitate.

O aceeaşi importanță ierarhică (73%) este acordată unui regulament de ordine interioară. Fişa postului (47%) şi codul etic (46%) ocupă pozițiile cu scoruri semnificative, fapt explicabil având în vedere caracterul lor normativ secundar, executoriu.

Şi acordurile de colaborare cu alți specialişti din alte rețele sau cu alte instituții se pare că merită menționate. În ansamblu, la interpretarea acestui item se poate exprima concluzia că în teren, specialiştii şi practicienii din domeniu resimt nevoia reglementării legale a activității lor. (În România, nu există încă o lege de sine stătătoare a orientării şi consilierii carierei).

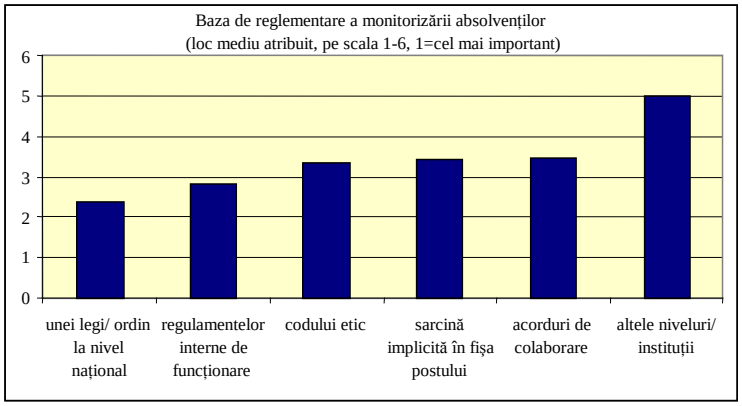

În ceea ce priveşte opinia lotului investigat cu privire la gradul de descentralizare spațială (pe unități administrative sau pe regiuni/zone geografice) a organizării procesului de monitorizare se remarcă faptul că la nivel județean (73%) şi la nivel local (50%) repondenții indică ponderi mai mari comparativ cu nivelul regional (37%) respectiv național (43%). Acest fapt confirmă că respondenții conştientizează necesitatea descentralizării la nivel de sistem educațional, ipoteză deja avansată în proiectul de lege a educației propus în iulie 2007. Motivație v. ex.

		1	**2**	**3**	**4**	NonR	**Loc mediu**
1	local	47,0%	3,0%	20,0%	27,0%	3,0%	**2,278**
2	județean	6,0%	67,0%	23,0%	4,0%	0,0%	**2,250**
3	regional	14,0%	23,0%	51,0%	9,0%	3,0%	**2,567**
4	național	30,0%	13,0%	0,0%	54,0%	3,0%	**2,804**

Funcție	Opinii raportate la funcții	**It.5 a**	**It.5 b**	**It.5 c**	**It.5 d**
F1	1	80,0%	0,0%	0,0%	20,0%
	2	0,0%	60,0%	40,0%	40,0%
	3	0,0%	20,0%	60,0%	0,0%
	4	20,0%	20,0%	0,0%	40,0%
	T	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
F2	1	45,2%	6,5%	17,7%	27,4%
	2	1,6%	71,0%	19,4%	11,3%
	3	24,2%	19,4%	51,6%	0,0%
	4	25,8%	3,2%	8,1%	58,1%
	T	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
F3	1	45,5%	9,1%	9,1%	36,4%

	2	9,1%	54,5%	36,4%	18,2%
	3	18,2%	36,4%	36,4%	0,0%
	4	27,3%	0,0%	18,2%	45,5%
	T	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
F4	1	45,5%	4,5%	9,1%	36,4%
	2	4,5%	63,6%	22,7%	9,1%
	3	13,6%	27,3%	54,5%	0,0%
	4	31,8%	4,5%	9,1%	50,0%
	T	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

VI.2. Grupurile țintă monitorizate

Întrebarea şase cu răspuns deschis şi cu posibilitatea opțiunilor simultane a sondat opiniile practicienilor şi ale decidenților cu privire la cohortele de absolvenți şi etapele care necesită monitorizare.

Scorurile oglindesc o majoritate covârşitoare (90%) acordată elevilor/absolvenților de clasele XII/XIII, urmați de grupul elevilor de clasele VIII (64%) şi la diferență foarte mică de grupul celor de clasele X/XI (62%).

Este interesant de consemnat că 37 respondenți consideră necesară monitorizarea tuturor elevilor (celor 3 cicluri), 18 a celor de ciclul 2 şi 3, 17, a celor de ciclul 1 şi 2, 18, a celor de ciclul 1 şi 3; deci cumulate (18+17+18) procentele se află în contrapondere balansată statistic.

Aşadar, cei care consideră necesară monitorizarea ciclului final se regăsesc şi în lotul celor cu răspunsuri simultane.

Grila de verificare a acestui item se află în răspunsurile itemului 8, referitor la frecvența procesului monitorizării (vezi analiza itemului 8).

VI.3. Conținutul (aspectele) monitorizării

La itemul 7 s-a cerut opinia practicienilor privitor la următoarele aspecte: ruta educațională aleasă de către elev/ absolvent, inserția profesională a elevilor/ absolvenților, relația profesor – elev, relația şcoală – familie, alte aspecte legate de sistemul educațional.

ruta educațională aleasă de către elev/ absolvent	91	91,0%
inserția profesională a elevilor/ absolvenților	94	94,0%
relația profesor – elev	33	33,0%
relația şcoală – familie	42	42,0%
alte aspecte legate de sistemul educațional	3	3,0%
Total	100	100,0%

Ca şi în cazul itemilor anteriori, deschiderea către bifarea simultană a mai multor alternative îmbogățește interpretarea finală şi oferă concluzii multiple.

În mod previzibil, scoruri majoritare au fost acordate la mică diferență primelor două aspecte:

- inserției profesionale a elevilor/ absolvenților (94%);
- ruta educațională aleasă de către elev/ absolvent (91%).

Sub jumătatea semnificativă se situează relația şcoală – familie (4%) şi relația profesor – elev (38%). Răspunsurile libere justificative cu cea mai mare frecvență s-au grupat astfel: motivația pentru învățare şi alegerea profesiei, mediul social de proveniență, cel social vizat în care obține succes profesional (49%), monitorizarea situațiilor speciale (condiții materiale precare, părinți decedați sau plecați la muncă în străinătate) (35%), realizarea şcolară/profesională (9+3+4+3=19%).

		It.7-1	**It.7-2**	**It.7-3**	**It.7-4**	**It.7-5**
Functie	F1	80,0%	80,0%	40,0%	60,0%	20,0%
	F2	91,9%	93,5%	29,0%	40,3%	1,6%
	F3	81,8%	90,9%	45,5%	45,5%	9,1%
	F4	95,5%	100,0%	36,4%	40,9%	0,0%
Gen	Fem	90,8%	95,4%	31,0%	41,4%	2,3%
	Masc	92,3%	84,6%	46,2%	46,2%	7,7%
Virsta	V1	87,8%	95,1%	29,3%	39,0%	2,4%
	V2	92,1%	92,1%	39,5%	44,7%	2,6%
	V3	100,0%	100,0%	23,1%	38,5%	0,0%
	V4	87,5%	87,5%	37,5%	50,0%	12,5%

Frecvența intervențiilor în procesul de monitorizare

Perioadele propuse au variat între limitele: a. 1-3 luni; b. 4-6 luni; c. pe perioada unui an şcolar/universitar; d. în fiecare an terminal al fiecărui ciclu; e. pe o perioadă mai mare de un an; f. cu o lună înaintea absolvirii; g. numai după absolvirea unor trepte/cicluri (2 ani).

Au fost favorizate ponderările perioadelor care depăşesc un an (45%) sau la fiecare an terminal (41%); după absolvirea unor trepte/cicluri (31%) sau înaintea absolvirii (30%).

		It.8-1	**It.8-2**	**It.8-3**	**It.8-6**	**It.8-7**
Functie	F1	60,0%	0,0%	20,0%	0,0%	40,0%
	F2	41,9%	35,5%	27,4%	25,8%	41,9%
	F3	45,5%	36,4%	36,4%	18,2%	45,5%
	F4	31,8%	22,7%	36,4%	9,1%	54,5%
Gen	Fem	39,1%	26,4%	31,0%	18,4%	47,1%

	Masc	53,8%	61,5%	23,1%	30,8%	30,8%
Virsta	V1	36,6%	31,7%	34,1%	17,1%	46,3%
	V2	39,5%	28,9%	28,9%	23,7%	42,1%
	V3	46,2%	23,1%	30,8%	7,7%	46,2%
	V4	62,5%	50,0%	12,5%	37,5%	50,0%

Analiza răspunsurilor simultane: a+b+c = 4%; a+b+f= 8%; a+c + 10%; b+g +37%. Ultima ponderare care cumulează un procent semnificativ atrage atenția prin asocierea variantelor b (numai după absolvirea unor trepte/ cicluri) şi g (pe o durată mai mare de un an), asociere care dovedește înțelegerea profundă a caracterului de lungă durată în cazul monitorizării cohortelor de absolvenți.

VI.4. Persoane cheie în gestionarea sistemului

Itemul nouă a vizat specialişti din domeniul educației (consilieri şcolari, directori cu munca educativă, profesori diriginți), consilierii pentru orientare profesională din cadrul agențiilor de ocupare, specialişti din alte domenii, alte persoane cheie.

Ierarhizarea preferințelor reprezentată procentual a respectat ordinea sugerată de anchetator: specialişti din domeniul educației (consilieri şcolari, directori cu munca educativă, profesori diriginți) 68%, consilieri pentru orientare profesională (din cadrul agențiilor de ocupare) 50%, specialişti din mai multe domenii (muncă, educație) 46%. Alte persoane implicate (sociologi, părinți, patroni, angajatori) au înregistrat o frecvență slabă (4%) deci nesemnificativă.

		It.9-1	**It.9-2**	**It.9-3**	**It.9-4**
Functie	F1	20,0%	0,0%	40,0%	40,0%
	F2	69,4%	48,4%	41,9%	3,2%
	F3	63,6%	54,5%	54,5%	0,0%
	F4	77,3%	63,6%	54,5%	0,0%
Gen	Fem	63,2%	47,1%	44,8%	4,6%
	Masc	100,0%	69,2%	53,8%	0,0%
Virsta	V1	68,3%	51,2%	41,5%	2,4%
	V2	65,8%	42,1%	55,3%	2,6%
	V3	61,5%	61,5%	38,5%	7,7%
	V4	87,5%	62,5%	37,5%	12,5%

VI.5. Sursele de finanțare

Pentru susținerea funcționării sistemului de monitorizare a elevilor/ absolvenților observăm că dintre cele 3 posibilități ale itemului (bugetară, privată, mixtă), finanțarea mixtă a primit 61 de opțiuni, cea bugetară 36, cea privată doar 3.

Prin urmare, se remarcă o viziune realistă a practicienilor asupra posibilităților de finanțare a procesului investigat, în situația economică actuală a României.

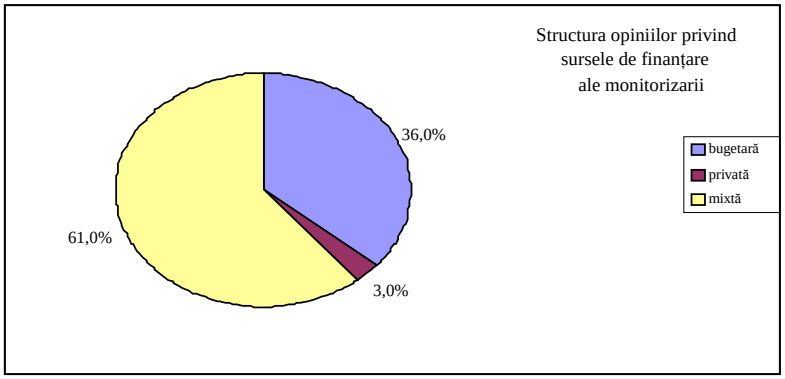

Referitor la documentele/ instrumente care ar putea susține un astfel de sistem s-au propus 6 variante care au fost scorate ierarhic astfel: documente/ instrumente specifice consilierii carierei (79%), documente/ instrumente centralizate la nivel național (76%), documente/ instrumente la alegerea consilierilor (29%), documente/ instrumente specifice educației (18%), documente/ instrumente din mai multe domenii (11%), ente/ tehnici manageriale (10%).

Acest item corelează cu şi completează itemul următor care exprimă preferința specialiştilor chestionați de a utiliza documentele menționate on-line sau pe suport electronic.

		It.11-1	It.11-2	It.11-3	It.11-4	It.11-5	It.11-6
Functie	F1	40,0%	60,0%	20,0%	20,0%	0,0%	40,0%
	F2	74,2%	80,6%	14,5%	11,3%	9,7%	27,4%
	F3	63,6%	72,7%	36,4%	9,1%	9,1%	36,4%
	F4	95,5%	81,8%	18,2%	4,5%	18,2%	27,3%
Gen	Fem	74,7%	79,3%	14,9%	9,2%	10,3%	25,3%
	Masc	84,6%	76,9%	38,5%	15,4%	15,4%	53,8%
Virsta	V1	75,6%	80,5%	14,6%	7,3%	14,6%	24,4%
	V2	81,6%	76,3%	15,8%	2,6%	5,3%	36,8%
	V3	76,9%	84,6%	15,4%	15,4%	23,1%	15,4%
	V4	50,0%	75,0%	50,0%	50,0%	0,0%	37,5%

VI.6. Baza informațională şi forma de realizare a sistemului

În continuarea analizei itemului anterior, din cele trei forme plauzibil eficiente de completare a informațiilor din sistem, portalul internet (cu acoperire națională) a întrunit 61 opțiuni, bazele de date electronice locale, 24 opțiuni, iar suportul editat pe hârtie doar 2.

Respondenții sunt familiarizați şi competenți să utilizeze frecvent tehnologia computerizată şi au asimilat-o, evident, locului lor de muncă.

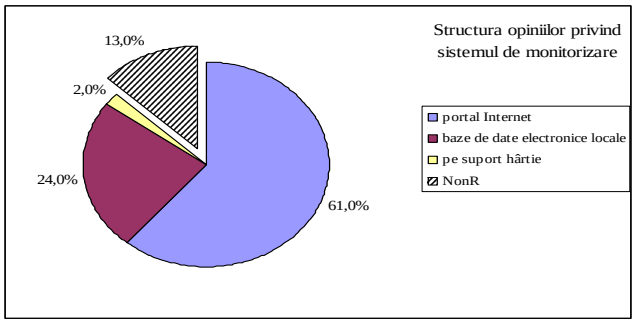

13 nonrăspunsuri ar putea fi interpretate în sensul indeciziei sau confuziei, ambele greu de acceptat din partea acestei categorii de respondenți.

VII. MODEL DE SISTEM DE MONITORIZARE A ABSOLVENȚILOR

VII.1. Sisteme de monitorizare a absolvenților în diferite contexte naționale

Delimitări conceptuale

Din perspectiva studiului nostru, intr-o definire accesibilă şi foarte sintetică, **monitorizarea** (proceselor, persoanelor, proiectelor) apare ca fiind o parte importantă în managementul unui proces (proiect, sistem) atât pentru cel/ cei care implementează proiectul sau asistă persoanele cât şi pentru organismele/ instituțiile finanțatoare. Reflectă modul în care progresează un proiect/proces şi cum se cheltuie banii.

Monitorizarea se efectuează în funcție de un plan desfăşurat în timp ce se urmăreşte în special, dacă sunt necesare anumite modificări în implementarea activităților.

Monitorizarea şi evaluarea sunt termeni care adesea se suprapun, determinând confuzie. Deşi au elemente comune, acestea prezintă diferențe semnificative: monitorizarea este un proces continuu, pe când evaluarea este un proces efectuat la un anumit interval de timp, în perioade bine stabilite.

Monitorizarea se referă la procesul de urmărire a implementării activităților, iar evaluarea urmăreşte, în special, atingerea obiectivelor .

Primul pas în procesul de monitorizare este acela de a specifica indicatorii care reflectă schimbările propuse de obiective.

Al doilea pas stabileşte mijloacele, modalitățile, metodele şi tehnicile de operare şi evidențiere a acestor transformări.

Paşii se realizează prin culegerea informațiilor necesare despre activități, rezultate şi resurse.

Istoric

În ultimii 20 ani, sistemele europene de organizare a domeniului (orientare / consiliere) au traversat mai multe modele determinate de tendințele de reorganizare din sistemul educațional.

- După **criteriul implicării**, se disting: modelul autonom, prin care serviciile de consiliere, sunt oferite de organizații din exteriorul sistemului educațional; modelul dinamic, prin care aceste servicii sunt incluse în programul şcolar de

formare şi fac parte din aria curiculară; modelul interior, prin care serviciile de consiliere sunt oferite de cabinete şi centre aparţinând instituţiilor de învăţământ.

După **criteriul serviciilor oferite**, ponderea se poate acorda serviciilor de orientare şcolară, consilierii profesionale (a carierei) sau consilierii individuale şi comunitare / sociale.

După **natura activităților**, serviciile pot oferi mai ales informaţii, pot evalua, consilia, opta pentru valori, plasa, media, negocia conflicte.

În sfârşit, după **sursa de finanțare**, se pot administra cu finanțare guvernamentală centrală, regională sau locală, cu finanțare mixtă sau din surse private.

Atât înainte, cât şi după anul 1989, au funcționat în România două modele posibile ale sistemului de orientare şi consiliere şcolară şi profesională:

- modelul autonom, prin care serviciile de consiliere, deşi derulate în şcoală, sunt oferite de organizaţii din exteriorul sistemului educațional;
- modelul dinamic, prin care aceste servicii sunt incluse în programul şcolar de formare şi fac parte din aria curiculară.

În scopul refacerii rețelei de cabinete şi laboratoare de OSP, primele acte normative de după revoluție au înființat o nouă unitate instituțională care să acopere nevoile imediate ale elevilor, părinților şi profesorilor: Centrul județean de asistență psihopedagogică.

Schimbările profunde la nivelul conținutului şi formei procesului educațional produse de reforma sistemică din învățământ determină reorganizarea instituțională a rețelei de consiliere din România, fapt ce justifică elaborarea acestui studiu.

În majoritatea statelor membre, aşa cum reflectă documentele programatice, orientarea şi consilierea permanentă ocupă deja un loc prioritar în cadrul politicilor educaționale şi ocupaționale.

În raport cu ultimele decenii ale secolului trecut, se pot identifica trei tendințe majore în evoluția domeniului :

- perceperea consilierii ca un proces continuu de-a lungul vieții;
- evoluția către un model de activitate profesională mai deschis către cerințele pieței muncii;

- centrarea pe individ şi pe nevoile acestuia în procesul de orientare şi consiliere.

La aceste tendințe, în prezent se adaugă aceea de conştientizare a dimensiunii europene şi de globalizare a fenomenului.

Simultan, în unele state membre apar şi alte tendințe: aceea de dereglementare, aceea de supunere flexibilă la legile pieții, aceea de decentralizare a sistemului de consiliere ca urmare a reformelor educaționale.

Se observă de asemenea preocuparea pentru criteriile de asigurare a calității, de evaluare şi standardizare.

Nici unul din statele membre nu a aplicat până în prezent o strategie globală fondată pe respectarea şi înglobarea tuturor acestor criterii, deşi unele fac eforturi susținute în acest sens.

Sisteme structurate în diferite contexte naționale

Comparativ, prezentăm în continuare structura rețelelor implicate în consilierea şi monitorizarea absolvenților în cele mai importante din țările membre ale Uniunii Europene:

AUSTRIA

- Serviciile de informare, consiliere şi orientare a carierei din şcoli, universități şi centrele de formare pentru adulți subordonate Ministerului Educației, Științei şi Culturii; Grup țintă: elevi, studenți şi adulți.
- Centrele de Orientare Vocațională aparținând Serviciilor Publice pentru Ocupare, subordonate Ministerului Federal al Muncii şi Economiei; Grup țintă: şomeri.

BELGIA

- Centrul Psiho-Medico-Social (PMS) subordonat Ministerului Educației; Grup țintă: elevi 4 –21 ani
- Centre de orientare din universități subordonate universităților; Grup țintă: studenți, absolvenți

- Centre de Informare pentru Tineri (SIEP, CEDIEP, InfoJeune/Jeugd) subordonate Ministerului Tineretului; Grup țintă: tineri 15 – 35 ani
- Centre de orientare şi informare socio-profesională (CA – COISP) subordonate Agențiilor de Ocupare (în Comunitatea Franceză); Grup țintă: şomeri.

CEHIA

- Serviciile de Orientare şi Consiliere Şcolară aparținând Ministerului Educației; Grup țintă: elevi 7 – 18 ani
- Serviciile de Orientare şi Consiliere profesională ale Ministerului Muncii şi al Afacerilor Sociale; Grup țintă: absolvenți, adulți
- Serviciile de Orientare şi Consiliere pentru Tineri subordonate ministerului Tineretului şi Sportului; Grup țintă: tineri 18 – 35 ani
- Servicii private ale angajatorilor şi asociațiilor coordonate de Ministerul Industriei şi Comerțului; Grup țintă: angajați.

DANEMARCA

- Centre de Consiliere în Şcoli subordonate Municipalităților; Grup țintă: elevi 14 – 17 ani
- Centre de Orientare Tineret subordonate Municipalităților; Grup țintă: tineri care au părăsit şcoala, 16 – 18 ani
- Centre provinciale / regionale de orientare educativă subordonate autorităților statale; Grup țintă: absolvenți după 16 ani până la angajare
- Servicii publice de orientare profesională subordonate Agențiilor / Oficiilor de Ocupare; Grup țintă: adulți şi şomeri
- Birourile Fondurilor de Asigurare pentru Şomaj subordonate Sindicatelor; Grup țintă: şomeri.

FRANȚA

- Centre de Informare şi Orientare (CIO) subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: elevi 11 – 18 ani
- Servicii de Informare şi Orientare din universități (SCUIO) subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: studenți 19 – 24 ani
- Centre Permanente de Primire, Informare şi Orientare (PAIO) / Misiuni Locale, cu subordonare mixtă; Grup țintă: tineri 16 – 25 ani

- Centre de Informare şi Documentare pentru Tineret (CIAJ) şi Centre de Documentare pentru Tineri subordonate Ministerului Tineretului şi Sportului; Grup țintă: tineri în căutarea unui loc de muncă
- Agenția Națională de Ocupare (ANPE) subordonată Ministerului Muncii; Grup țintă: şomeri şi persoane în căutarea unui loc de muncă (după 16 ani)
- Centre Inter - Instituționale pentru Bilanțul Competențelor (CIBC) cu subordonare mixtă; Grup țintă: salariați şi şomeri (după 16 ani)
- Asociația națională pentru Formarea Profesională a Adulților, subordonată Ministerului Muncii; Grup țintă: adulții formabili prin educație permanentă.

GRECIA

- Centre de Orientare Şcolară şi Profesională în şcoli subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: elevi 12 – 17 ani
- Servicii de orientare Profesională aparținând Organizației Pentru Angajarea Forței de Muncă; Grup țintă: absolvenți 15 – 18 ani.

GERMANIA

- Servicii de Orientare Educativă subordonate statelor federale, autorităților locale sau universităților; Grup țintă: elevi sau studenți, 6 – 25 ani
- Cursuri de orientare şcolară şi profesională integrate în programele şcolare subordonate statelor federale; Grup țintă: elevi 13 –15 ani
- Servicii de Orientare Profesională prestate de Agenția Federală de Ocupare; Grup țintă: tineri după absolvire.

IRLANDA

- Centre de Orientare şi Consiliere în Şcoli subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: elevi 12 – 18 ani
- Servicii de consiliere profesională în colegii şi universități; Grup țintă: studenți
- Servicii de Ocupare coordonate de Autoritatea Națională de Ocupare şi Formare Profesională (FAS); Grup țintă: absolvenți peste 15 ani.

ITALIA

- Organisme de orientare din sectorul privat şi asociativ aparținând organizațiilor independente (contractate de instituții publice / statale); Grup țintă: elevi, absolvenți, tineri şi adulți

- Birouri de Orientare din universități coordonate de autorități regionale sau municipale; Grup țintă: studenți
- Centre de Informare pentru Tineri coordonate de autorități provinciale sau municipale; Grup țintă: tineri.

LETONIA

- Centre de Consiliere în Cariera Profesională subordonate Ministerului Bunăstării; Grup țintă: elevi, studenți, şomeri, angajați, persoane cu dizabilități.
- Oficiile Publice de Ocupare coordonate de Ministerul Bunăstării; Grup țintă: şomeri, adulți în căutarea unui loc de muncă
- Cursuri de orientare şcolară şi profesională integrate în programele şcolare subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: elevi 12 – 18 ani
- Centre ale Consilierilor Studenților subordonate universităților şi colegiilor; Grup țintă: studenți
- Centre Publice de Inițiativă pentru Tineret subordonate Ministerului Tineretului; Grup țintă: tineri.

LITUANIA

- Centre de orientare şcolară în şcoli subordonate Ministerului Educației şi Științei; Grup țintă: elevi ciclul primar şi gimnazial
- Centre de Orientare Vocațională (organizate în afara spațiului şcolar) subordonate Ministerului Educației şi Științei; Grup țintă: elevi de toate ciclurile, absolvenți
- Servicii Psiho – Pedagogice subordonate municipalităților; Grup țintă: clienți variați , între 10 – 18 ani
- Centre Universitare de Carieră subordonate marilor universități; subordonate universităților şi colegiilor; Grup țintă: studenți
- Servicii Teritoriale de Consiliere şi Formare Pentru Piața Muncii subordonate Ministerului Muncii şi Securității Sociale; Grup țintă: absolvenți, tineri , şomeri
- Serviciul de Schimb Lituanian de Forță de Muncă (LLL – Lituanian Labour Exchange) subordonat Ministerului Muncii şi Securității Sociale; Grup țintă: absolvenți, tineri , adulți şomeri

- Autoritatea Lituaniană de Formare pentru Forța de Muncă) subordonată Ministerului Muncii şi Securității Sociale; Grup țintă: absolvenți, tineri , adulți şomeri
- Organizații Private de Consultanță – independente.

LUXEMBURG

- Centre de Psihologie şi Orientare Şcolară (CPOS) subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: elevi şcoala primară
- Centre de Psihologie şi Orientare Şcolară (CPOS) subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: elevi ciclul gimnazial şi liceal
- Centre de Psihologie şi Orientare Profesională (CPOP) subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: studenți 18 –25 ani
- Servicii de Orientare Profesională prestate de Administrația Națională a Forței de Muncă; Centre de Psihologie şi Orientare Şcolară (CPOS) subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: ucenici 14 – 16 ani şi adulți, şomeri.

MAREA BRITANIE

- Servicii de Orientarea Carierei coordonate de autoritățile educative locale; Grup țintă: elevi 14 - 19 ani
- - Servicii de Orientarea Carierei coordonate de Ministerul Muncii; ; Grup țintă: absolvenți
- Servicii de Educație şi Orientare Şcolară în şcoli şi colegii tehnologice; Grup țintă: elevi 14 – 18 ani
- Servicii de Orientare profesională din învățământul superior coordonate de universități; Grup țintă: studenți 18 – 21 ani
- Servicii de Ocupare prestate de agențiile de ocupare subordonate Ministerului Muncii; Grup țintă: absolvenți şi tineri, adulți, şomeri
- Servicii de Orientare educativă pentru Adulți ale autorităților educative locale în asociere cu alți parteneri; Grup țintă: adulți peste 19 ani
- Cabinete de Orientare Privată – independente.

OLANDA

- Orientare în şcoli; Grup țintă: elevi 13 – 18 ani
- Birouri de Consiliere Educațională şi Ocupațională (AOB) funcționând independent; Grup țintă: absolvenți, tineri

- Servicii de orientare din învățământul superior coordonate de universități; Grup țintă: studenți 18 – 27 ani
- Agenții de Ocupare subordonate Biroului Regional de Ocupare; Grup țintă: absolvenți şi şomeri.

PORTUGALIA

- Servicii de Psihologie şi Orientare în şcoli subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: elevi 12 – 18 ani
- Servicii de orientare profesională organizate de Institutul de Ocupare şi Formare profesională; Grup țintă: absolvenți, adulți, şomeri.

SPANIA

- Servicii Provinciale de Orientare educativă şi Profesională (destinate elevilor cu retard) subordonate Ministerului Educației, Culturii şi Sportului; Grup țintă: elevi 6 – 14 ani din învățământul obligatoriu
- Departamente de Orientare în şcolile primare şi secundare subordonate Ministerului Educației şi Științei; Grup țintă: elevi 6 –16 ani
- Centre de Orientare şi Informare asupra Angajării (COIE) subordonate Institutului Național de Ocupare (INEM) şi universităților; Grup țintă: tineri 21 – 25 ani şi studenți
- Birouri de Ocupare subordonate INEM; Grup țintă: şomeri.

UNGARIA

- Centre de Orientare Şcolară în şcoli subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: elevi
- Cursuri de orientare şcolară şi profesională integrate în programele şcolare subordonate Ministerului Educației; Grup țintă: elevi 12 – 18 ani
- Departamentele de Informare Vocațională din cadrul Oficiilor de Ocupare subordonate Oficiul Național de Ocupare; Grup țintă: public variat
- EUROFIT (instituție care oferă informații asupra oportunităților de formare şi angajare în alte țări europene) subordonată Centrului Național de Resurse de Orientare Profesională din Szeged
- Centre de Ocupare municipale, locale şi regionale subordonate Ministerului Muncii; Grup țintă: tineri, adulți, şomeri

- Servicii psihologice aparținând Ministerului Muncii; Grup țintă: tineri, adulți, șomeri
- Job Cluburi arondate Oficiilor de Ocupare; Grup țintă: tineri, adulți, șomeri.

VII.2. Argumentarea propunerii

În România în prezent sistemul de monitorizare al absolvenților din perspectiva consilierii permanente ar fi justificat prin următoarele argumente: ar oferi un feedback pentru sistemul de educație; ar creşte eficienței activităților de consiliere; ar facilita alegerilor, inserției şi succesului pe piața muncii; ar preveni şi ar reduce reducerea şomajul.

Necesitatea unui sistem de monitorizare a absolvenților în condițiile actuale ale României, la un an de la aderarea la UE ar oferi o raliere la sistemul european de monitorizare a absolvenților, o extindere a mobilității absolvenților români în plan european şi ar determina apariția unor noi organisme grefate pe rețelele existente: forumul consilierii, organisme de sine stătătoare pentru a moonitoriza tranziția dintre momentul absolvirii şi momentul angajării, instituție transnațională pentru facilitarea angajării pe piața europeană (EURES).

Structuri

- necesitatea descentralizării teritoriale;
- rețeaua decidenților: Departamentul Învățământului Preuniversitar şi Direcția de Resurse Umane din cadrul MECT, ARACIP, ARACIS, CNFP, ISE;
- Institutul Național de Statistică;
- ANOFM, ANT, ANSIT, MIE, EURES, Ministerul Finanțelor, Institutul pentru Calitatea Vieții;
- rețeaua de execuție: CMAP, CJAP, CRAE, AJOFM;
- rețeaua centrelor de consiliere tineret;
- rețeaua CIO din universități;
- colaborare şi cooperare între rețele.

VII.3. Cadru legislativ specific diferitelor domenii (educație, muncă, tineret, protecție socială)

Cadrul legal de funcționare a sistemului de orientare şi consiliere în România

Atât înainte, cât şi după anul 1989, au funcționat în România ambele modele posibile ale sistemului de orientare şi consiliere şcolară şi profesională:

- modelul autonom, prin care serviciile de consiliere, deşi derulate în şcoală, sunt oferite de organizații din exteriorul sistemului educațional;
- modelul dinamic, prin care aceste servicii sunt incluse în programul şcolar de formare şi fac parte din aria curriculară.

În scopul refacerii rețelei de cabinete şi laboratoare de OŞP, primele acte normative de după revoluție au înființat o nouă unitate instituțională care să acopere nevoile imediate ale elevilor, părinților şi profesorilor: Centrul județean de asistență psihopedagogică.

Schimbările profunde la nivelul conținutului şi formei procesului educațional produse de reforma sistemică din învățământ au determinat reorganizarea instituțională a rețelei de consiliere din România.

Prin **Ordinul MEdC Nr. 5418 din 08.11.2005** se aprobă Regulamentul de organizare şi funcționare a Centrelor Județene/ al Municipiului Bucureşti de resurse şi de asistență educațională şi regulamentele-cadru ale instituțiilor din subordine.

Acest document reflectă profunde modificări ierarhice, de structură şi de conținut care au intervenit în funcționarea centrelor şi cabinetelor de asistență psihopedagogică la nivel județean şi local.

Primele articole ale Capitolului I, Dispoziții generale, reglementează înființarea la nivel de județ/municipiul Bucureşti, a **Centrului județean/municipal de resurse şi asistență educaționlă,** ca *„unități conexe ale învățământului preuniversitar, cu personalitate juridică, subordonate Ministerului Educației şi Cercetării şi coordonate de inspectoratele şcolare/ale municipiului Bucureşti*" (art. 1, al. 2).

Centrul Județean/al municipiului Bucureşti de resurse şi de asistență educațională (CRAE) reprezintă o nouă instituție de învățământ specializată în oferirea, coordonarea şi monitorizarea serviciilor educaționale specifice acordate copiilor, elevilor, cadrelor didactice, părinților şi membrilor comunității pentru a asigura tuturor accesul la o educație de calitate, precum şi asistența necesară în acest sens". (art. 2).

CRAE este conceput ca un organism supraordonat pentru trei structuri: centrele şcolare de educație incluzivă, centrele județene şi cabinetele de asistență psihopedagogică şi centrele şi cabinetele interşcolare logopedice.

Regulamentul-cadru privind organizarea şi funcționarea centrelor şi cabinetelor de asistență psihopedagogică se află în anexa nr. 3 a Ordinului MEdC Nr. 5418 din 08.11.2005..

Vom analiza în continuare aspectele de noutate apărute în statutul pe care l-a dobândit CJAP, prin regulament, comparativ cu regulamentul anterior (abrogat):

- CJAP sunt instituții subordonate organizatoric ISJ şi CRAE, iar din punct de vedere metodologic, MEdC (art. 2, al 1).
- CRAE devine astfel coordonatorul, monitorul, evaluatorul şi finanțatorul acestor centre/cabinete;
- Cabinetele de asistență psihopedagogică asigură asistența psihopedagogică unui număr de 800 de elevi sau 400 de preşcolari. Unui cabinet interşcolar i se pot aronda şi unități de învățământ preşcolar (art. 1 al. 4). Asistența preşcolarilor constituie o premieră în domeniu.
- Categoriile de personal care funcționează în cadrul CJAP sunt: personal de conducere, didactic şi didactic auxiliar (Cap. II, art. 8, al.1). Dispare categoria de personal nedidactic, fiind preluată la angajare de CRAE.
- Coordonatorul CJAP este asimilat funcției de director de unitate de învățământ.
- Tehnicile de intervenție în domeniul psihoterapiei şi consilierii psihologice, examinarea şi testarea psihologică (inclusiv a cadrelor didactice) pot fi

efectuate doar de profesorul psiholog conform atestării din partea Colegiului Psihologilor din România (cap. III, secțiunea a 2-a, art. 16, al. b şi c). Această atribuție constituie de asemenea o premieră stipulată de lege şi suscită încă dezbateri din partea practicienilor.

- Regulamentele de ordine interioară, precum şi fişele de posturi sunt monitorizate anual de către CRAE şi de ISJ.

Legislația pe educație şi învățare permanentă (Legea calității educației)

Acte normative conexe din alte domenii

Legislația muncii

Sistemul educațional de orientare şi consiliere este întregit cu rețele ale unităților de profil aparținând altor ministere sau organisme autonome.

A fost menționat anterior un ordin comun tripartit prin care s-au înființat în 1998 rețele ale centrelor de informare şi consiliere în domeniul educațional, de tineret şi al forței de muncă.

Astfel, ministrul muncii si protecției sociale a semnat la 24.12.1997 Ordinul Nr. 921 de organizare şi funcționare a propriei rețele de centre de informare şi consiliere a carierei. În fapt, aceste centre au fost înființate în cadrul agențiilor teritoriale pentru ocuparea forței de muncă (la nivel național, județean, local şi al municipiului Bucureşti).

Legea nr. 145 din 09.07.1998 de înființare, organizare şi funcționare a Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă stipulează că administrarea rețelei de centre menționate intră în sarcina organismului național nou înființat şi subordonat MMPS (la acea dată). La rândul lor, agențiile teritoriale preluau sarcina organizării acestor centre la nivel județean.

Serviciile de informare şi consiliere a tinerilor şi adulților aflați în căutarea unui loc de muncă sunt reglementate prin **Legea Nr. 76 din 16.01.2002 privind sistemul asigurărilor pentru şomaj şi stimularea ocupării forței de muncă**, precum şi prin **Hotărârea Guvernului Nr. 377 din 18.04.2002 pentru aprobarea procedurilor privind accesul la măsurile pentru stimularea forței de muncă, modalitățile de finanțare şi instrucțiunile de implementare a acestora**.

În capitolul IV, *Măsuri pentru prevenirea şomajului*, secțiunea a II-a, *Creşterea şanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă*, subsecțiunea 1, *Informarea şi Consilierea Profesională,* articolul 58 defineşte natura serviciilor de

informare şi orientare, modul de organizare, personalul specializat şi metodele de consiliere utilizate.

Subsecțiunea 3, referitoare la formare profesională, menționează în articolul 1 că „*accesul la programele de formare profesională se face în urma activității de informare şi consiliere profesională sau mediere*”.

Legea uceniciei la locul de muncă (Legea Nr. 279/2005)

Acest act normativ reglementează situația legală a ucenicului la locul de muncă: condițiile de încheiere şi validitate a contractului de ucenicie, statutul ucenicului, susținerea financiară, autorizarea angajatorului şi atestarea maistrului de ucenicie, organizarea şi controlul activității ucenicului la locul de muncă.

Pentru tema investigată, intervenția legii este salutară în investirea angajatorului şi a maistrului de ucenicie cu roluri de monitorizare a ucenicului pe toată perioada contractuală.

Serviciile de informare şi consiliere profesională exterioare sistemului educațional care aparțin altor organisme publice sau private sunt reglementate prin **Ordonanța Guvernului Nr. 68/2003 privind serviciile sociale**, prin **Nomenclatorul instituțiilor de asistență socială** şi prin **Regulamentul-cadru de organizare şi funcționare a acestora,** apărute în 2001 şi modificate prin **Hotărârea Guvernului Nr. 1007 din 01.09.2005.**

În capitolul dedicat serviciilor sociale specializate se menționează (art. 25 f) „*servicii de sprijin şi orientare pentru integrarea, readaptarea şi reeducarea profesională*”, precum şi (art. 25 i) „*consiliere în cadru instituționalizat, în centre de informare şi consiliere*”.

Actul legal sus-menționat, coroborat cu **Ordinul MMSSF Nr. 323/2005 pentru aprobarea standardelor de calitate privind serviciile sociale şi a modalității de evaluare a îndeplinirii acestora** constituie temeiul legal al condițiilor de acreditare a serviciilor sociale.

Legislația pentru tineret

Rețeaua centrelor de informare şi consiliere înființată de Ministerul Tineretului şi Sportului prin acelaşi ordin comun Nr. 59 aprobat la 22.01.1998 continuă să funcționeze în subordinea Autorității Naționale pentru Tineret şi s-a extins prin noi centre teritoriale. **Hotărârea Nr. 384 din 28.04.2005 privind organizarea şi**

funcționarea Autorității Naționale pentru Tineret (ANT) stipulează că ANT preia coordonarea activității centrelor de informare şi consiliere privind cariera din rețeaua anterioară INFOTIN.

Astfel, **Legea Nr. 333 din 17.07.2006 privind înființarea centrelor de informare şi consiliere pentru tineret** stipulează în art. 1 (1) că *„se înființează, în cadrul ANT, în subordinea direcțiilor județene de tineret, respectiv a municipiului Bucureşti, centre de informare şi consiliere pentru tineri, pentru categoria de vârstă 14-35 ani*".

Se reglementează structura, atribuțiile, serviciile, spațiile, dotarea şi finanțarea acestor centre de către ANT, prin intermediul autorităților administrației publice locale.

Legea tinerilor (Legea Nr. 350 din 21/07/2006) reglementează cadrul juridic necesar asigurării unor condiții adecvate integrării socio-profesionale a tinerilor.

Prin această lege sunt stipulate principiile generale de fundamentare a politicilor de tineret, sunt reorganizate şi înființate structurile administrației publice centrale şi locale cu responsabilități în domeniul activității de tineret: Autoritatea Națională pentru Tineret, Consiliul Interministerial pentru educație, cultură, cercetare, tineret, sport şi minorități, Direcțiile Județene pentru Tineret, respectiv a Municipiului Bucureşti, Agenția Națională pentru Sprijinirea Inițiativelor Tinerilor, Centre de Informare şi Consiliere pentru Tineri. Participarea tinerilor la activitățile comunitare şi de voluntariat este stimulată prin acordarea de facilități în domeniul economic, în domeniul educațional-cultural şi de cercetare.

Sunt reglementate de asemenea funcționarea şi finanțarea organizațiilor şi fundațiilor neguvernamentale de tineret şi pentru tineret, a Consiliului național al Tineretului şi baza materială de drept public destinată activității de tineret.

Demne de interes pentru procesul de monitorizare sunt prevederile secțiunii a 4-a din capitolul IV care stipulează obligațiile statului cu privire la factorii de risc specifici integrării socioprofesionale a tinerilor şi măsurile de protecție socială a tineretului.

Începând din octombrie 2006 au intrat în vigoare noile reglementări privind protecția muncii, prevăzute în **Legea Nr. 319 din 01.10.2006 a securității şi sănătății în muncă**.

Legea stabileşte principii generale referitoare la prevenirea riscurilor profesionale, protecţia sănătăţii şi securitatea lucrătorilor, eliminarea factorilor de risc şi accidentare, informarea, consultarea, participarea echilibrată potrivit legii, instruirea lucrătorilor şi a reprezentanţilor lor, precum şi direcţiile generale pentru implementarea acestor principii.

Noile reglementari se vor aplica, în toate sectoarele de activitate, atât publice, cât şi private, cu excepţia anumitor activităţi specifice din serviciile publice, cum ar fi forţele armate sau poliţia, precum şi cazuri de dezastre, inundaţii şi pentru realizarea măsurilor de protecţie civilă.

Prin aceste dispoziţii, actul normativ adaugă o atribuţie la fişa postului consilierului, aceea de a-l informa şi îndruma pe client asupra securităţii şi sănătăţii în muncă.

Acte ne-normative (fără caracter normativ)

Tabloul legislativ al sistemului de orientare şi consiliere în România poate fi completat cu o serie de documente care, deşi nu au forţă juridică, se bucură în schimb de recunoaştere deontologică din partea specialiştilor şi practicienilor.
Facem referire la carte, statute, coduri, teze. În România există în prezent cel puţin câte un exemplu din fiecare tip de act ne-normativ, care merită amintite:

- **Carta Centrelor Naţionale de Resurse pentru Orientare Profesională**

În ţara noastră, Centrul Naţional de Resurse pentru Orientare Profesională (CNROP) s-a înfiinţat ca o componentă a reţelei europene de orientare profesională (Euroguidance).

CNROP a fost creat prin **Ordinul MEN Nr. 3703 din 29.04.1999** în conformitate cu Programul Naţional de Aderare a României la Uniunea Europeană şi cu cerinţele naţionale în planul formării şi inserţiei profesionale.

Carta este un document care clarifică identitatea centrelor, baza lor legală în cadrul Uniunii Europene, obiective, grupuri-ţintă, clienţi, sarcini, moduri de înfiinţare şi raportare, finanţare, probleme de ansamblu ale reţelei.

Statutul Asociaţiei Naţionale de Orientare Şcolară şi Profesională

Asociaţia Naţională de Orientare Şcolară şi Profesională (ANOSP) este o asociaţie profesională cu caracter interdisciplinar care organizează şi desfăşoară

activități specifice domeniului, colaborează cu Asociația Internațională de Orientare Şcolară şi Vocațională (AIOSP) şi cu alte asociații de profil.

ANOSP a fost înființată în 1995 în baza unui statut structurat pe 7 capitole (16 articole în total) prin care se precizează: denumirea, forma juridică, sediul, scopurile, obiectivele, calitatea, drepturile şi îndatoririle membrilor, conducerea, comisia de cenzori, structurile organizatorice şi patrimoniul.

- **Codul etic şi standarde de calitate în consilierea carier**ei este un studiu elaborat în anul 2003 ca proiect de cod deontologic de către un colectiv de cercetători din Laboratorul de Orientare Şcolară şi Profesională din ISE.

După Mercier (1999), obiectivele unui cod de etică profesională sunt următoarele:

- **îndreptar de conduită**, în măsura în care oferă modele de comportament şi sugestii în situații specifice;
- **reper şi suport**, în măsura în care oferă sprijin pentru aspecte dilematice din activitatea profesională;
- **ghid disciplinar**, în măsura în care constituie forma legală de investigare a cazurilor de încălcare a deontologiei profesionale;
- **îndrumător educativ**, în măsura în care se poate introduce în mediul şcolar în scopul studiului eticii aplicate;
- **oglindirea imaginii profesiei**, în măsura în care prezintă prerogativele profesiei pentru publicul larg;
- **mijloc** de reglementare a adeziunii şi loialității colaboratorilor;
- **protector al statutului profesiei**, în măsura în care oferă protecție membrilor săi, sporește prestigiul profesional şi mediază dezacordurile de opinie referitoare la acea profesie;
- **intermediar** între lege şi valorile comunității (codurile etice sunt recunoscute ca documente programatice, dar nu au forța coercitivă a unui act normativ);
- **contract moral** între beneficiari şi organizații/ instituții/ specialişti, menținându-se, astfel, coeziunea dintre aceştia.

În lucrarea amintită, principiile codului etic şi standardele de calitate conexe sunt structurate pe 6 secțiuni (A – F) şi 30 subsecțiuni după cum urmează:

- **Secțiunea A:** Relațiile cu persoanele consiliate (A.1. Precizarea poziției consilierului, A.2. Confidențialitatea, A.3. Egalitatea şanselor, A.4. Informarea clientului, A.5. Relația personală cu clienții, A.6. Persoane cu cerințe speciale de consiliere, A.7. Testarea clientului, A.8. Evaluarea şi interpretarea rezultatelor, A.9. Rezolvarea problemelor etice, A.10. Finalizarea relației de consiliere, A.11. Aspecte financiare ale consilierii);
- **Secțiunea B**: Formarea şi dezvoltarea profesională (B.1. Formarea profesională inițială, B.2. Formarea profesională continuă, B.3. Utilizarea tehnologiei informatice şi de comunicare, B.4. Consilierul formator);
- **Secțiunea C:** Evaluarea consilierilor (C.1. Termenii desfăşurării activității, C.2 Supervizare şi consultanță, C.3. Evaluarea şi monitorizarea activității consilierului);
- **Secțiunea D**: Activitatea ştiințifică (D.1. Subiecții cercetării ştiințifice, D.2. Desfăşurarea cercetării, D.3. Publicarea rezultatelor cercetării, D.4. Recunoaşterea contribuțiilor la cercetare);
- **Secțiunea E:** Relația cu terții (E.1. Colaborare, E.2. Persoane semnificative pentru client, E.3. Persoane şi instituții ca surse de informații);
- **Secțiunea F:** Management instituțional (F.1. Elaborarea şi evidența documentelor, F.2. Coordonarea activităților, F.3. Activitatea de marketing şi atragere de fonduri, F.4. Asigurarea bazei materiale).

Rod al eforturilor de consultare, documentare, colectare şi adaptare a conținutului unui mare număr de documente similare din spațiul european şi nord-american, lucrarea a fost propusă ca sugestie metodologică de cod etic specialiştilor şi practicienilor din domeniu, cu care s-a colaborat intens în vederea elaborării lui.

Este primul model de act deontologic în România în domeniul consilierii profesionale, iar autorii speră să poată fi recunoscut, aprobat în plan național şi legiferat în viitorul apropiat.

- **Teze/ principii directoare în informare, consiliere şi orientare**

În lucrarea „**Consilierea carierei – Un model deschis şi flexibil**”, Mihai Jigău structurează o *„matrice de referință a serviciilor de informare, consiliere şi orientare (SICO)*” prin intermediul a 24 teze / principii.

În opinia autorului, *„acest ansamblu de principii, concepte şi suport explicativ este menit să contureze dimensiunea europeană a SICO din cadrul sistemelor de educaţie şi ale pieţei muncii din diferite ţări.*" (Jigău, 2005)

Tezele marchează un cadru de referinţă pentru proiectarea SICO, care *„asigură dezvoltarea resurselor umane ale unei societăţi în momente de tranziţie*". (idem)

Dimensiunea europeană: aplicarea acquisului UE în domeniu, documentele programatice europene pe care România trebuie să le respecte şi să le adopte/adapteze

Între 2001-2003, la nivelul comunităţii internaţionale s-au desfăşurat ample cercetări evaluative ale politicilor naţionale de consiliere şi orientare. România a făcut obiectul a două rapoarte, conduse de European Training Foundation şi de Banca Mondială, în care se descrie contribuţia serviciilor de consiliere la implementarea politicilor de educaţie permanentă şi a politicilor de ocupare activă. În concluziile acestor cercetări se indică principalele domenii care favorizează dezvoltarea sistemelor comprehensive de consiliere pe toată durata vieţii (OECD, 2004): *condiţii pentru satisfacerea nevoilor de consiliere profesională ale tinerilor şi adulţilor, acces larg la serviciile de consiliere profesională, informare profesională, personalul şi finanţarea serviciilor de consiliere, leadership strategic.*

Potrivit autorilor, două sunt provocările majore pentru un sistem de consiliere pe toată durata vieţii: 1) schimbarea accentului în oferta de servicii de la asistarea deciziei şcolare sau profesionale spre dezvoltarea abilităţii persoanei de a-şi gestiona propria carieră şi 2) identificarea unor modalităţi necostisitoare de lărgire a accesului beneficiarilor la serviciile de consiliere. Un sistem care face faţă acestor provocări se caracterizează prin:

- transparenţă, acces facil pe toată durata vieţii, capacitatea de a îndeplini nevoile diverselor categorii de clienţi;
- atenţie acordată momentelor de tranziţie în viaţă;
- flexibilitate şi inovaţie în oferta de servicii pentru a răspunde nevoilor şi situaţiilor diferite ale grupurilor-ţintă;
- programe de dezvoltare a abilităţilor clienţilor de gestionare a propriei cariere;
- posibilitatea de a cerceta şi experimenta oportunităţile de studiu şi muncă înainte de a decide asupra lor;

- acces la informații detaliate şi integrate privind educația, ocuparea şi piața muncii;
- acces la consiliere individuală cu practicieni pregătiți şi calificați în domeniu, pentru persoanele care au nevoie şi la momentul când au nevoie;
- acces la servicii independente de interesele unor instituții sau companii;
- proces care să stimuleze regândirea şi planificarea periodică;
- implicarea entităților care dețin interese în domeniu.

Agenda de lucru *Educație şi Formare 2010* a Uniunii Europene prevede un set de finalități şi principii ale consilierii pe toată durata vieții, la care au colaborat experții din respectivul grup de lucru al Comisiei Europene. Finalități sunt reluate în *Rezoluția Consiliului* din mai 2004, privind *întărirea politicilor, sistemelor şi practicilor de consiliere pe toată durata vieții în Europa*. Rezoluția subliniază nevoia de situare a individului în centrul serviciilor de consiliere, precum şi prioritățile: i) reformularea ofertei spre dezvoltarea competențelor profesionale ale persoanei; ii) lărgirea accesului la servicii; iii) îmbunătățirea calității serviciilor.

Finalitățile consilierii pe toată durata vieții, definite în documentele programatice, sunt:

- abilitarea cetățenilor în gestionarea propriului traseu de educație şi muncă, corespunzător scopurilor de viață asumate, prin punerea în relație a competențelor şi intereselor proprii cu oportunități de formare, de ocupare şi de angajare pe cont propriu;
- asistarea instituțiilor de educație şi formare în motivarea elevilor/ studenților/ formabililor pentru preluarea responsabilității în învățare şi stabilirea propriilor scopuri;
- asistarea întreprinderilor şi organizațiilor în motivarea personalului pentru valorificarea oportunităților de învățare apărute în cadrul şi în afara locului de muncă;
- asigurarea unui instrument de intervenție în politicile publice pentru decidenții politici;
- sprijinirea economiilor locale, regionale, naționale, europene prin dezvoltarea forței de muncă şi adaptarea la cerințele economice şi circumstanțele sociale în schimbare;
- asistarea cetățenilor pentru contribuție activă la dezvoltarea socială, democratică şi durabilă a comunității din care fac parte.

Principiile care stau la baza serviciilor de consiliere:

- ***Centralitatea beneficiarului***
    - indepenedență – în consiliere se respectă libertatea de alegere profesională şi de dezvoltare personală a beneficiarului;
    - imparțialitate – serviciile de consiliere sunt în interesul cetățeanului, nu sunt influențate de interesele furnizorului, instituției sau ale finanțatorului, şi nu sunt discriminate de sex, vârstă, etnie, clasă socială, calificări, abilități, etc.;
    - confidențialitate – cetățenii au dreptul la păstrarea confidențialității informației pe care o oferă consilierului;
    - egalitate de şanse – oportunități egale de studiu şi muncă pentru toți cetățenii;
    - abordare holistică – consilierea pune în valoare contextul personal, social, cultural, economic în care cetățeanul ia decizii.
- ***Abilitarea cetățeanului***
    - implicare activă – consilierea este o activitate colaborativă între cetățean, furnizor şi alți actori semnificativi şi se bazează pe implicarea activă a cetățeanului;
    - împuternicire – serviciile de consiliere abilitează cetățenii în planificarea şi gestionarea propriei cariere educaționale şi ocupaționale şi în tranziția spre/ dinspre acestea.
- ***Îmbunătățirea accesului***
    - transparență – natura serviciilor de consiliere este imediat elocventă pentru beneficiar;
    - apropiere şi empatie – consilierii asigură o atmosferă plăcută pentru cetățeni;
    - continuitate – serviciile de consiliere sprijină cetățenii în tranzițiile pe care le fac în sfera educației, muncii, societății şi în cele personale;
    - disponibilitate – toți cetățenii au dreptul la consiliere în orice perioadă a vieții lor;
    - accesibilitate – serviciile de consiliere se asigură în manieră flexibilă şi adecvată beneficiarului, cum ar fi: față în față, la telefon, prin email, la

distanță şi sunt disponibile în momentele şi locurile solicitate de cetățeni;

- capacitate de răspuns – consilierea se realizează printr-o varietate de metode care răspund nevoilor cetățenilor.

➢ ***Asigurarea calității***

- adecvarea metodelor de consiliere – metodele de consiliere au o bază teoretică şi/sau ştiințifică relevantă pentru scopul în care sunt folosite;
- îmbunătățire permanentă – serviciile de consiliere se îmbunătățesc prin integrarea feedback-ului de la cetățeni şi prin crearea de oportunități de formare continuă pentru personal;
- dreptul la replică – cetățenii au dreptul de a formula plângeri formale, dacă au primit servicii nesatisfăcătoare;
- personal competent – personalul are acreditare națională pentru identificarea şi abordarea nevoilor cetățenilor, iar unde este cazul, pentru recomandarea altor servicii.

Exercițiile de consultare pe marginea documentului Comisiei Europene, *Memorandum privind învățarea permanentă*, semnalau în 2001 o serie de constrângeri în domeniul consilierii şi orientării (mesajul-cheie nr. 5): *informație publică deficitară despre serviciile de specialitate, capacitate instituțională redusă pentru utilizarea eLearning, personal insuficient, funcționarea serviciilor de consiliere în cadrul unor instituții cu atribuții mai largi, relații internaționale limitate* (ISE, 2001).

Aceste probleme se regăsesc printre cele evocate de colaboratorii noştri, ca semn că în perioada scursă nu au fost adresate la nivel de esență.

Studiul nostru are meritul de a fi pornit de la acumulările înregistrate de practicienii consilieri din domeniul educației în efortul de depăşire a acestor dificultăți; în plus, ca for metodologic pentru centrele de asistență psihopedagogică, Institutul de Ştiințe ale Educației se află în centrul frământărilor legate de noile dezvoltări din consiliere. Datele obținute în teritoriu ne-au ajutat să definim provocările cu care se confruntă în prezent sistemul de consiliere, exemple de bună practică şi răspunsuri posibile la aceste provocări.

Resurse umane

- decidenții: agenți de gestionare / management educațional şi ocupațional;
- specialişti din domeniul educației (consilieri şcolari, profesori diriginți, directori cu munca educativă) ;
- consilieri de orientare profesională din agențiile de ocupare şi din centrele de tineret;
- alți specialişti implicați: statisticieni, sociologi;
- angajatori, părinți;
- asistenți sociali, agenți comunitari.

Resurse financiare

Sursa de finanțare adecvată situației actuale a României este cea mixtă, deşi în prezent ea este exclusiv bugetară, cu contribuții/sponsorizări sporadice partea ONG-urilor şi companiilor/firmelor interesate în monitorizarea propriilor angajați (sau ucenici).

Majoritatea țărilor din UE utilizează surse mixte majoritar bugetare, considerând monitorizarea absolvenților ca o problemă națională de importanță strategică majoră.

VII.4. Frecvența intervențiilor de monitorizare

În cazul proceselor de natură socială, educațională sau a cohortelor de populații, monitorizarea are de obicei caracter îndelungat, acoperind perioada de derulare a activității planificate, perioada de consumare a evenimentului urmărit sau de etapă/ciclu traversat în evoluția persoanei sau grupului asistat (supravegheat, urmărit).

În cazul cohortelor statistice de absolvenți la nivel de cicluri/etape şcolare este recomandabil să fie monitorizate continuu pe perioada întregului ciclu.

În general, ciclurile şcolare durează 1, 2 sau mai mulți ani (colegii, facultăți), deci monitorizarea se va derula prin intervenții frecvente, uneori permanent.

Din perspectiva procesului consilierii permanente, un sistem de monitorizare a absolvenților ar presupune implicit urmărirea evoluției acestora măcar pe parcursul unui ciclu de învățământ: 2 ani înainte de absolvirea clasei a VIII-a, 2 ani până la clasa aX/XI-a, (în cazul SAM sau liceu, 1 an în cazul anului de completare SAM, 2-4 ani înainte de clasa a XII/XIII-a.

Unele țări dezvoltate din UE (Danemarca, Germania, UK, Irlanda) continuă monitorizarea şi după absolvirea ultimului ciclu de învățământ obligatoriu, mai ales în cazul când absolventul nu s-a angajat, prin intermediul unor organizații special create pentru a acoperi prin monitorizare această perioadă de tranziție a absolventului către piața muncii. Considerăm că o astfel de măsură ar fi foarte utilă şi pentru România.

VII.5. Instrumente propuse în cadrul sistemului de monitorizare

VII.5.1. Baza de date pentru monitorizarea evoluției în carieră pe tot parcursul vieții

După cum indică rezultatele cercetării o bază de date pentru monitorizarea evoluției în carieră pe tot parcursul vieții trebuie să îndeplinească simultan o serie de **condiții:**

- asigurarea transparenței transectoriale (să ofere acces la datele relevante tuturor consilierilor vizați indiferent de sectorul şi nivelul în care profesează, facilitând colaborarea acestora);
- accesibilitate online prin intermediul unor coduri instituționale de acces pentru informațiile confidențiale şi acces public la informațiile cu caracter general;
- integrarea diferitelor instrumente existente: PICC - Programul informatizat pentru consilierea carierei, Ploteus (prin păstrarea primelor trei cele mai importante opțiuni de continuarea studiilor), Europass, portofoliul de educație permanentă etc.;
- durabilitatea în timp şi costuri reduse de dezvoltare şi întreținere presupun utilizarea din punct de vedere tehnic a unor soluții *open source* şi un design flexibil pentru a putea integra noi funcții în timp dacă noile condiții o vor impune;
- abilitarea clientului (funcție suplimentară, dar dezirabilă), acordarea posibilității acestuia de a utiliza în beneficiul propriu acest instrument, oferind în acelaşi timp consilierilor informații utile despre evoluția proprie în carieră;
- integrarea unei funcții de urmărire a indicatorilor strategici ai Consiliului European pentru 2010, în vederea măsurării obiectivelor Lisabona: rata

medie la nivelul UE a celor care părăsesc prematur sistemul de educație şi formare profesională, rata populației în vârstă de 22 de ani care trebuie să finalizeze învățământul secundar superior, proporția tinerilor de 15 ani cu rezultate scăzute privind alfabetizarea trebuie, numărul absolvenților în domeniile: matematică, ştiințe şi tehnologii, discrepanțele de gen în totalul absolvenților acestor domenii, nivelul mediu de participare la educația permanentă din totalul populației cu vârste cuprinse între 25 şi 64 de ani şi participarea adulților la educația permanentă.

Rubricile bazei de date (rubricile marcate cu * sunt vizibile doar de către consilierii din rețeaua MECT şi MMSSF)

- Cod individual de identificare – CNP *
- Numele complet
- Data naşterii *****
- Locul naşterii *****
- Domiciliul stabil *****
- Unitatea de învățământ unde a încheiat educația de bază
- Calificarea inițială obținută
- Anul absolvirii
- Instituție de învățământ unde doreşte să continue studiile
- Alte calificări (cu posibilitatea de adăugare de noi coloane)
  - instituția
  - perioada
  - calificarea
  - observații
- Locuri de muncă (cu posibilitatea de adăugare de noi coloane)
  - instituția/organizația angajatoare
  - perioada
  - postul
  - observații
- Fisă psiho-pedagogică individuală (PICC) *****
- Portofoliul de educație permanentă *****

Cod de culori utilizate:

Albastru se aplică acelor celule care sunt total corespondente din punct de vedere al pregătirii necesare cu etapa anterioară de educație (ex. absolvent al specializării Filologie şi candidat/admis la facultatea de Limbi străine etc.).

Galben marchează înscrierea la o instituție de învățământ sau angajare într-un domeniu care presupune suficiente competențe transferabile dobândite în etapa anterioară de studiu/muncă sau păstrarea aceluiaşi profil (ex. trecerea de la specializarea filologie la ştiințe sociale).

Roşu va marca acele continuări ale studiilor sau angajări care presupun un mic bagaj de competențe transferabile sau schimbarea profilului precum trecerea de la profilul real, specializarea matematică-informatică la profilul umanist, specializarea ştiințe sociale.

Clasificarea domeniilor de studiu conform PLOTEUS

- Abilități personale
- Afaceri şi administrare
- Agricultură, silvicultură şi pescuit
- Arhitectură şi construcții
- Arte
- Domeniu veterinar
- Drept
- Formarea profesorilor şi ştiințele educației
- Informatică
- Inginerie şi ocupații inginerești
- Jurnalism şi informare
- Limbi
- Matematică şi statistică
- Producție şi prelucrare
- Protecția mediului
- Servicii
- Servicii securitate
- Servicii sociale
- Servicii transport
- Sănătate
- Ştiințe fizice

- Ştiinţe sociale şi comportamentale
- Ştiinţe umane
- Ştiinţele vieţii

VII.5.2. Chestionarul de monitorizare pentru elevi

În construirea Chestionarului de monitorizare pentru elevi (Anexa 200) s-a pornit de la itemii şi tematicile Chestionarului utilizat în prima etapă a cercetării (Anexa 1). Astfel, dacă primul chestionar aplicat elevilor a avut drept scop identificarea *intenţiilor* de continuare a studiilor şi/sau de inserţie profesională şi a fost aplicat *înainte de finalizarea anului şcolar* (în cazul nostru, anul şcolar 206-2007), Chestionarul de monitorizare urmează a fi aplicat, aceleiaşi cohorte de absolvenţi, la o perioadă de 6 luni, pentru a vedea în ce măsură opţiunile exprimate de elevi înainte de încheierea anului şcolar s-au materializat. Cu alte cuvinte, acest chestionar îşi propune să vină în completarea celui dintâi şi să aducă informaţii suplimentare cu privire la realizarea planurilor educaţionale sau profesionale ale absolvenţilor, la un interval de 6 luni.

Structura chestionarului

Chestionarul de monitorizare pentru elevi cuprinde 26 întrebări. Au fost incluse în Chestionarul de monitorizare:

- Un set de întrebări identice cu întrebările din Chestionarul pentru elevi aplicat cu 6 luni înainte. Scopul acestora este de a ***verifica*** dacă opiniile prezentate înainte de finalizarea anului şcolar s-au realizat întocmai sau au existat modificări parţiale sau totale.
- Un set de întrebări noi cu privire la diferite aspecte care nu au putut fi integrate în Chestionarul pentru elevi pentru a fi aplicate cu 6 luni înainte. Scopul acestora este de a oferi o imagine completă asupra parcursului educaţional şi/sau profesional.

Întrebările au fost structurate pe următoarele tematici:

a. Anul şcolar pe care absolvenţii tocmai l-au finalizat: itemii 1-6
b. Opţiuni şcolare şi/sau profesionale: itemii 7-17
c. Formare continuă: itemii 18-22
d. Consiliere şcolară şi profesională: itemii 23-26.

Întrebarea 7: În acest moment

a. Îți continui studiile

b. eşti angajat

c. îți continui şcoala şi lucrezi în acelaşi timp

d. eşti şomer (cu indemnizație)

e. altele. Specifică situația ta……

A avut rolul de "filtru", de a împărți eşantionul în două categorii, în funcție de răspunsul ales:

- prima categorie: elevii care în momentul aplicării chestionarului îşi continuă şcoala;
- cea de-a doua categorie: elevii care în momentul aplicării chestionarului lucrează.

Fiecărei categorii îi vor revenit, în continuare, anumite secțiuni ale chestionarului, cu întrebări specifice traseului educațional respectiv profesional pe care îl urmează.

Împărțirea în cele două categorii s-a realizat astfel:

- elevii care vor alege variantele de răspuns a, c (continuarea şcolii, continuarea şcolii concomitent cu găsirea unui loc de muncă sau nehotărâți) vor continua completarea chestionarului cu întrebările 8-12;
- elevii care vor alege ca variantă de răspuns b, d sau e (angajat, şomer sau altele) vor continua completarea chestionarului cu întrebările 14-2.

Sunt utilizate însemne grafice şi atenționări text care să permită elevilor identificarea rapidă a setului de întrebări care trebuie completate în continuarea întrebării filtru 7.

Chestionarul cuprinde atât întrebări închise, cât şi întrebări deschise sau mixte.

La întrebările cu răspunsuri închise, elevii au posibilitatea:

- Să aleagă o singură varianta din 2/3/4 prestabilite;
- Să îşi exprime acordul/dezacordul față de fiecare variantă de răspuns pe o scară în 3 trepte: total de acord, parțial de acord sau nu sunt de acord; da, parțial, nu;
- Să identifice importanța fiecărei variante de răspuns pe o scală în 4 trepte: foarte important, important, parțial important, deloc important;

- Să ierarhizeze variantele de răspuns în funcție de importanța acestora pentru propria persoană;
- Să încercuiască 2/3 variante de răspuns din cele 9-12 oferite;
- Să opteze pentru o singură variantă de răspuns din 2/4 oferite ca alternative posibile.

Chestionarul include, la final, un set de date de identificare legate de nivelul educațional al părinților, ocupația părinților, numărul de frați/surori, cât şi date de identificare legate de propria persoană: nivel educațional, date de contact.

VII.5.3. Chestionarul pentru profesori consilieri

Cu ajutorul celor 12 itemi ai acestui chestionar s-au colectat informații necesare elaborării unui model de monitorizare sistemică a absolvenților înainte şi pe perioada tranziției de la şcoală la piața muncii.

Chestionarul a fost adresat exponenților diferitelor trepte ierarhice ale rețelei naționale de consiliere şi orientare: în primul rând consilierilor şcolari (şi celor ocupaționali din rețeaua agențiilor de ocupare) dar şi coordonatorilor de centre CJAP, directorilor CRAE, experților ANSIT (rețeaua centrelor de tineret).

Structura chestionarului: Instructajul care precede chestionarul oferă date explicative asupra naturii, scopului, etapei investigației precum şi câteva referințe conceptuale asupra monitorizării în viziunea cercetării propuse.

Întrebările sunt construite variat: 6 întrebări deschise, cu răspunsuri opționale predefinite, ierarhizate în ordinea importanței (de la 1 la 3, de la 1 la 4 sau de la 1 la 6), 3 întrebări mixte, cu solicitarea motivării unora sau mai multor variante de răspuns, 3 întrebări cu răspunsuri închise (întrebarea 2, da – nu, cu rol de filtru pentru întrebarea următoare, întrebarea 5 (cu ierarhizare 1 – 4) şi întrebarea 10 (cu alegeri între 3 variante).

Conținutul întrebărilor a fost direcționat către obținerea unor informații esențiale structurării unui model al sistemului de monitorizare: necesitatea sistemului în etapa actuală, (item 1), natura activităților de monitorizare derulate de consilieri (itemi 2, 3), baza legală de reglementare a acestui sistem (item 4), gradul lui de descentralizare spațială (item 5), grupurile țintă care ar trebui monitorizate (item 6), aspectele preponderent monitorizate (item 7), frecvența intervențiilor în procesul de monitorizare (item 8), persoane cheie în gestionarea sistemului (item 9), surse de

finanțare (item 10), documente şi instrumente care ar susține sistemul (item 11), baza informațională şi forma de realizare a sistemului (item 12).

Caseta de identificare a grupat la final datele referitoare la funcția ocupată, instituția de învățământ/ ocupare/ tineret, genul, vârsta, localitatea şi județul. Ultimele informații sunt foarte utile cercetării prin interpretarea opiniilor respondenților în lumina criteriilor de statut profesional, gen şi vârstă**.**

VIII. Concluziile cercetării şi strategia monitorizării

Opțiunile şcolare şi profesionale ale absolvenților

Rezultatele obținute au evidențiat faptul că există **diferențe semnificative în intenția exprimată de continuare a studiilor în funcție de:**

1. **nivelul educațional** (față de 87,1% dintre elevii de liceu, numai 80,2% dintre elevii anului de completare şi doar 76,1% dintre elevii de SAM îşi propun continuarea şcolii în anul imediat următor)
2. **filiera educațională** (peste 95% dintre elevii filierelor teoretică şi vocațională şi-au exprimat intenția de continuare a studiilor față de numai 74,6% dintre respondenții filierei tehnologice)
3. **mediul de rezidență** al respondenților (elevii din mediul urban intenționează să continue studiile în proporție de 86% față de numai 64,4% în mediul rural)
4. în ceea ce priveşte diferențele în exprimarea opțiunilor şcolare şi profesionale **în funcție de gen, acestea nu sunt semnificative**: în marea majoritate, atât fetele cât şi băieții şi-au exprimat intenția de continuare a studiilor, în timp ce opțiunea de angajare a fost plasată, în ordinea procentelor, pe ultimul loc.

Constatăm că - atât în rândul elevilor de liceu (cls. a XII-a), cât şi în rândul elevilor SAM (clasa a X-a) şi elevilor din anul de completare - **intenția de continuare a studiilor după finalizarea anului şcolar 2006-2007 este foarte ridicată, pe când intenția de angajare foarte scăzută.** Acest lucru este surprinzător în cazul elevilor SAM şi cei ai anului de completare, finalitatea rutei profesionale fiind de a pregăti absolvenții pentru inserția profesională. Principalele argumente exprimate de elevii rutei profesionale în ceea ce priveşte intenția de continuare a studiilor au fost: “Îmi place viața de elev/student”, „Îmi place să învăț, să descopăr lucruri noi”, „Dacă fac mai multă şcoală am şanse mai mari să mă angajez” (două motivații de tip emoțional şi o motivație legată direct de creşterea şanselor de angajare), aduc clarificări suplimentare: pe de o parte, elevii sunt conştienți de necesitatea de a **continua şcoala pentru a spori şansele de angajare**; pe de altă parte, răspunsurile de tip emoțional dovedesc dorința elevilor de a „prelungi” perioada de studiu (asociată, în general, cu o viață „fără griji”, lipsită de responsabilități financiare, amânarea deciziei de asumare a rolului profesional), concomitent cu declararea unui interes pentru studiu mai mare decât cel pentru inserția profesională, pentru că (motivație „negativă”) „Nu ştiu ce altceva aş putea face la această vârstă”.

Astfel, se impune ca serviciile de consiliere adresate SAM sau elevilor anului de completare să ofere mult mai multe informații despre piața muncii şi realitățile socio-economice concrete la nivel local, național sau internațional în scopul unui sprijin real pentru inserția pe piața muncii.

În ceea ce priveşte elevii de liceu, surprinde intenția exprimată de aproape jumătate dintre aceştia de continuare a studiilor concomitent cu angajarea. Acest aspect scoate în evidență necesitatea dobândirii unei experiențe de muncă imediat după terminarea liceului, dar şi necesitatea auto-susținerii financiare. Câteva consecințe se impun în urma acestei analize în ceea ce priveşte serviciile de consiliere şi orientare: 1. o mai eficientă sprijinire a inserției profesionale a tinerilor prin informare mai clară asupra oportunităților, stagiilor de ucenicie disponibile şi a modalităților de găsire a unui loc de muncă şi 2. identificarea modalităților de auto-finațare prin proiecte, burse, participarea la diferite evenimente de voluntariat.

În urma analizei statistice şi a interpretării datelor putem afirma că **ipoteza 2 „Absolvenții învățământului secundar superior optează pentru continuarea studiilor, pe când absolvenții din învățământul profesional optează pentru integrarea pe piața muncii în baza calificărilor obținute”** se confirmă pentru elevii de liceu şi NU se confirmă pentru elevii din învățământul profesional.

Un alt aspect relevant identificat prin cercetarea noastră se referă la **diferențele semnificative între opțiunile exprimate de elevi în funcție de mediul de rezidență în ceea ce priveşte intenția de angajare după finalizarea anului şcolar 2006-2007, aceasta fiind semnificativ mai mare în mediul rural față de mediul urban**. Este cunoscut faptul că în România, serviciile de consiliere sunt oferite îndeosebi elevilor din mediul urban, de aceea considerăm necesară extinderea rețelei şi la nivel rural, prin alocarea unor locuri suplimentare şi/sau beneficii financiare suplimentare practicienilor din zonele rurale sau derularea unor programe de formare a cadrelor didactice din mediul rural pentru a putea derula mai eficient orele de Consiliere şi orientare.

De asemenea, cercetarea a evidențiat **interesul foarte mare pentru a urma o facultate imediat după absolvirea clasei a XII-a şi interesul scăzut pentru şcolile postliceale.** Serviciile de consiliere ar trebui să informeze elevii despre avantajele şi dezavantajele unei facultăți comparativ cu urmarea unei şcoli postliceale şi să susțină editarea unui ghid al şcolilor postliceale, asemănător cu Ghidul studentului, cu informații utile celor care doresc să urmeze

Remarcăm mobilitatea în scopuri educaționale destul de ridicată pe plan național. Comparativ, **mobilitatea în scopuri educaționale pe plan internațional nu a fost atât de** mare pe cât ne-am fi aşteptat: un procent foarte mic de elevi doreşte să studieze în afara țării. **Nici învățarea la distanță (on-line, prin corespondență) nu este preferată** de prea mulți absolvenți ceea ce întăreşte concluzia că elevii români preferă, în continuare, stilul tradițional de învățare. Pe de altă parte, procentele mici de elevi care au optat pentru continuarea studiilor în străinătate sau la distanță ar putea fi explicate prin faptul că alegerea unui astfel de mod de continuare a studiilor presupune acces la informare, dar şi anumite resurse financiare. Serviciile de consiliere ar trebui să se implice mai mult în informarea elevilor cu privire la posibilitățile educaționale locale, regionale, naționale şi internaționale precum şi în informarea elevilor cu privire la oportunitățile de finanțare: tipuri de burse de studii, vizite, schimburi pe care viitori studenți le pot accesa – ce instituții oferă astfel de finanțări, cum se procedează concret pentru accesarea unui astfel de grant, cum pot fi obținute formularele de aplicație, cum se completează acestea etc.

Ipoteza 1: **"Nivelul de pregătire educațională, mediul de rezidență şi genul influențează opțiunile educaționale/ de muncă"** se confirmă pentru variabilele de cercetare: nivel de pregătire educațională şi mediul de rezidență şi NU se confirmă pentru variabila de cercetare: gen.

Competențe cheie dobândite în şcoală şi învățarea pe tot parcursul vieții

Rezultatele cercetării indică nemulțumirea elevilor față de pregătirea oferită de şcoală, doar jumătate dintre aceştia consideră că au primit în şcoală pregătirea necesară pentru continuarea studiilor după încheierea şcolii (procentul absolvenților de SAM fiind superior celor de liceu).

Gradul cel mai mare de satisfacție al absolvenților față de pregătirea şcolară revine competenței de comunicare în limba maternă, urmată de comunicarea în limbi străine, competența de a învăța să înveți, de abilitățile de utilizare a calculatorului şi a abilităților de bază în matematică, ştiință şi tehnologie. Gradul cel mai scăzut de satisfacție este obținut pentru deschiderea către alte culturi şi creativitatea artistică.

O pătrime dintre absolvenți consideră că şcoala nu le-a dezvoltat spiritul întreprinzător; aproximativ o cincime consideră că şcoala nu le-a cultivat deloc competențele interpersonale şi civice. Decurge din acest fapt, necesitatea organizării procesului educațional astfel încât să pună un mai mare accent pe colaborarea dintre

elevi în activitățile de învățare şi evaluare, cât şi includerea sau sporirea activităților extraşcolare cu accent pe acest tip de abilități.

Elevii din mediul rural manifestă în general o exigență şi aşteptări mai scăzute față de instituția şcolară.

Procentul absolvenților care consideră că şcoala nu le-a format competențele necesare pentru integrarea pe piața muncii se ridică la aproximativ o cincime din efectivul total.

Majoritatea covârşitoare a absolvenților au manifestat o avidă dorință de formare pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial după încheierea şcolii.

Marea majoritate a absolvenților consideră că au dobândit în şcoală suficiente competențe profesionale, cu toate acestea toți vor să urmeze în viitor cursuri de pregătire (fie pentru dezvoltarea competențelor profesionale existente, fie pentru specializarea în alte domenii).

În ceea ce priveşte domeniile de interes, la absolvenții de liceu pe primul loc se situează limbile străine, urmate în ordine de cursurile de educație antreprenorială, comunicarea şi relațiile sociale, specializarea într-o meserie şi cursurile de tehnologia informației.

Foarte puțini dintre absolvenți, incluzându-i şi pe cei de liceu, au manifestat interese în direcția educației pentru cultură şi a creativității artistice.

Instituțiile de învățământ superior sunt de două ori mai cunoscute în rândul absolvenților din mediul urban față de cei din mediul rural. Se remarcă, în plus, şi lipsa totală a (cunoştințelor despre) ofertelor de formare la locul de muncă din mediul rural. Devine evidentă astfel necesitatea extinderii activităților de informare din partea consilierilor şcolari (de la centre județene sau interşcolare) care să vizeze întreaga cohortă a generației terminale, şi includerea în planul de activități şi a şcolilor care nu dispun de un cabinet propriu de consiliere.

Calitățile personale sunt în mare parte produsul învățării şi formării din şcoală, al comportamentelor care au primit întăriri pozitive în situații concrete de la persoane semnificative; de aceea se află în imediată succesiune cu *Experiența practică*, *Diploma* şi *Familia*. Pozițiile consecutive sunt ocupate de factori care reflectă intervenția profesorilor de specialitate şi a consilierului şcolar (diriginte sau psihopedagog) sub forma *Informațiilor despre piața muncii*, a *Tehnicilor de căutare a unui loc de muncă* şi a *Cunoştințelor teoretice*. Consilierului şcolar îi este recunoscut

meritul („important” şi „parțial important”) de a-i asista pe viitorii absolvenți în cunoaşterea şi apropierea de fenomenul muncii cu valoare socială.

Opțiuni pentru şi informarea despre continuarea studiilor

Absolvenții din învățământul preuniversitar (liceu, SAM şi anul de completare) care doresc să continue studiile, precum şi cei care doresc să se angajeze consideră câştigul material imediat sau ulterior un criteriu relevant în alegerea unei instituții de învățământ şi/ sau profesiei. Această stare de fapt evidențiază şi semnalează necesitatea unei activități de consiliere în şcoală centrată pe identificarea nevoilor individului precum şi a capacităților acestuia în identificarea oportunităților educaționale şi profesionale nu doar pe criterii de natură economică.

Pe locurile secunde în operarea acestei selecții sunt plasate aspirațiile proprii sau sfatul familiei, prestigiul profesiei etc. Alegerea unor criterii de selecție în mare parte de natură extrinsecă, reflectă faptul că absolvenții sunt în puține cazuri implicați în luarea deciziilor ținând cont de ceea ce pot ei cu adevărat să realizeze, fiind supuşi unor „presiuni exterioare” („salariu bun”, „e o meserie căutată”).

Datele statistice obținute reflectă deci nevoia de coerență în procesul de consiliere din cadrul şcolilor şi liceelor pentru ca elevii, viitorii absolvenți să poată face alegeri care să le permită stabilitatea într-o profesie şi nu doar profitul material imediat.

O distincție se poate observa în compararea răspunsurilor absolvenților în funcție de profilul acestora, elevii de liceu integrează în alegeri şi criterii ce țin de aspirațiile proprii, pe când cei din SAM şi anul de completare consideră mai utile criterii de genul apropierii instituției de învățământ de domiciliu.

Implementarea unui sistem de monitorizare coerent atât în plan național cât şi la nivel local este o necesitate care permite obținerea de informații detaliate privitoare la parcursurile personale şi opțiunile absolvenților, dar permite totodată colectarea unor date generale asupra tendințelor şi direcțiilor concrete de acțiune adaptate situațiilor reale.

Ipoteza conform căreia opțiunile educaționale şi de carieră ale absolvenților sunt influențate de modul în care acestea sunt percepute la nivel social se confirmă, atât absolvenții din mediul urban cât şi cei din mediul rural consideră că un factor puternic pentru continuarea studiilor sau pentru ocuparea unui loc de muncă îl reprezintă câştigul material ulterior.

În ceea ce priveşte modalitățile de informare a elevilor despre continuarea studiilor şi/ sau găsirea unui loc de muncă, modalitățile preferate sunt cele directe în raport cu mijloacele de tip Internet sau târguri ale educației. Acest lucru reflectă inechitatea utilizării resurselor de informare şi se datorează faptului că elevii caută şi găsesc adesea oportunități de studiu fără a fi implicați în procesul de consiliere, astfel că impasul se depăşeşte individual prin contact direct cu informația.

Implementarea şi funcționarea coerentă a unui sistem de monitorizare vine în întâmpinarea procesului de consiliere educațională şi de carieră a elevilor, prin prezentarea unei imagini clare asupra contextelor în care elevii se manifestă.

Absolvenții consideră utile şi suficiente cunoştințele şi abilitățile practice dobândite prin activitățile şcolare şi de educație permanentă, pentru continuarea traseului educațional/ integrarea pe piața muncii.

În ceea ce priveşte satisfacția față de pregătirea oferită de şcoală, un procent mare de absolvenți consideră că au primit, cel puțin parțial, pregătirea necesară pentru continuarea studiilor (85%, dintre care 48% sunt deplin satisfăcuți). Acest fapt este totuşi un semnal de alarmă din perspectiva educației permanente, pentru că elevii din anii terminali fie nu cunosc cerințele socio-profesionale, fie manifestă dezinteres față de şcoală în special şi continuarea studiilor în general.

Această situație confirmă ipoteza noastră de cercetare şi preconizează nevoia intensificării acțiunilor de informare a elevilor din învățământul preuniversitar despre ceea ce este educația permanentă.

Persoana sau sursa de informare referitoare la educația permanentă reflectă faptul că familia este pe primul loc în furnizarea unor asemenea informații, apoi profesorul diriginte urmat de categoria „alți profesori", însă toate aceste eforturi sunt distribuite pe diferite categorii şi nu se integrează într-un efort de susținere a elevului/ viitorului absolvent.

Perspectiva consilierilor asupra sistemului de monitorizare a absolvenților

Specialiştii în domeniu consideră cvasi-unanim că în România se impune implementarea unui sistem de monitorizare a absolvenților în procesul tranziției de la şcoală la locul de muncă.

Se confirmă astfel una din ipotezele cercetării noastre: **"Agenții de consiliere şcolară şi profesională consideră necesară existența unui sistem de monitorizare la nivel național şi zonal."**

Cei deja implicați în procesul monitorizării constată că relațiile de colaborare (cu alți colegi, cu alte organizații sau cu familia elevului) condiționează reuşita acestor tipuri de activități.

Atât decidenții cât şi practicienii resimt nevoia reglementării procesului printr-un act normativ cu forță legală majoră (lege, decret sau ordin).

Multe dintre documentele legislative privind consilierea pe tot parcursul vieții elaborate în ultimii ani sunt racordate la cele mai moderne abordări ale educației permanente la nivel european, incluzând aspecte ce țin de asigurarea accesului la formare (profesională continuă), validarea învățării anterioare, asigurarea calității ofertei de formare etc.

Cu toate acestea, analizele privind nivelul de implementare şi evaluările de impact au arătat că există încă o distanță semnificativă între prevederile legislative şi punerea în practică a acestora.

Din punct de vedere administrativ şi teritorial, se propune soluția descentralizării sistemului, ca model de lucru mai eficient, agreat şi la nivel european.

Cele mai importante aspecte monitorizate sunt considerate a fi ruta educațională aleasă de elev şi inserția profesională a absolvenților.

O altă ipoteză a cercetării este confirmată de datele statistice oferite de investigația de teren: ”**Monitorizarea prin acest sistem asigură eficiența alegerii rutei educaționale şi inserției profesionale a absolvenților”**.

Demne de interes sunt sugestiile de a monitoriza situațiile speciale (mediu de rezidență defavorabil, condiții materiale precare, membri de familie decedați sau imigrați).

Rezultatele cercetării evidențiază că agenții de consiliere şi orientare înțeleg profund caracterul de lungă durată al monitorizării cohortelor de absolvenți, optând pentru perioade de 1 – 2 ani.

Amplitudinea şi complexitatea procesului determină colaborarea dintre specialiştii mai multor rețele (educație, muncă, tineret) în funcționarea sistemului.

În situația economică actuală din România, sursa de finanțare cea mai realistă se impune a fi cea mixtă (majoritar bugetară, cu fonduri atrase din sectorul privat).

Pentru a derula un astfel de proces, practicienii utilizează mai ales documente şi instrumente specifice consilierii carierei acceptate la nivel național, dar şi pe acelea din alte domenii atunci când ele pot fi adecvate problemelor clientului.

Tehnologia computerizată (portalul Internet) este evident preferată celei tradiționale (pe suport hârtie) ca bază informațională de realizare şi funcționare a acestui sistem.

Fundamente ale unei strategii de monitorizare a absolvenților

Existența unui sistem de monitorizare a absolvenților din perspectiva consilierii pe toată durata vieții se justifică la mai multe niveluri şi din mai multe puncte de vedere: al absolvenților pentru a-şi introspecta nevoile şi a dezvolta simț critic față de calitatea serviciilor oferite şi standardelor dorite, din perspectiva cadrelor didactice pentru a avea un feed-back asupra eforturilor depuse, consilierilor pentru a pute pregăti, susține şi interveni în procesul de construire pas cu pas al traiectoriei educaționale şi profesionale a elevului.

Cercetarea de față evidențiază existența unor carențe în modul în care informația este transmisă de la dascăl către elev, de cum sunt formate şi însuşite o serie de abilități practice necesare continuării studiilor sau găsirii unui loc de muncă în cazul absolvenților din învățământul preuniversitar, precum şi a criteriilor de selecție folosite de către aceştia din urmă în alegerile personale.

Monitorizarea acestor intenții, precum şi a etapelor ce urmează a fi parcurse de către elevi, alegerile făcute şi gradul de implicare permite obținerea unor informații necesare atât la nivel macro, general de prezentare obiectivă a situației şi luarea unor măsuri pe baza unor date concrete, dar şi la nivel micro, de gestionare la nivelul unor grupuri mai mici, cu un grad mai mare de risc, sau în abordarea individuală a unor cazuri particulare care evolutiv pot manifesta modificări.

Propunerea sistemului de monitorizare presupune şi constanța aplicării unor instrumente şi înregistrarea unor date, compararea rezultatelor pe anumite criterii, perioade, regiuni etc.

Permite de asemenea distincții de ordin calitativ necesare unei abordări a educației permanente nu doar numeric ci şi pe criterii mai sensibile din punct de vedere a conținutului în vederea flexibilizării măsurilor.

Pilotarea sistemului de monitorizare pe un eşantion reprezentativ de elevi a condus la câteva concluzii importante din punctul de vedere al derulării unuor *studii longitudinale* similare în viitor. Astfel putem trasa câteva recomandări pentru a facilita derularea unor cercetări similare în viitor:

1. Este necesar ca studiul să se desfăşoare în două etape. În prima etapă a studiului sunt necesar a fi monitorizate:

Diferite aspecte de ordin educațional: opinia elevilor cu privire la gardul de pregătire pe care îl oferă învățământul preuniversitar sau învățământul obligatoriu, relația cu profesorii, gardul de satisfacție față de conținutul curriculum-ului, activități extra-curriculare.

Aspirații şi intenții de continuare a studiilor exprimate de elevi înainte de finalizarea şcolii. Acest aspect este important întrucât se pot observa deficiențele şi neconcordanțe în informarea şi aspirațiile elevilor şi, ca atare, pot fi trasate planuri de acțiune eficientă pentru sistemele de consiliere, dar rezultatele pot fi utilizate şi de către cadrele didactice, care îşi vor adapta mai bine metodele de predare şi conținuturile la nevoile şi aşteptările elevilor.

2. În a doua etapă a studiului, realizată la un interval de 6 luni sau 1 an se impune a fi monitorizată:

Concretizarea opțiunilor de continuare a studiilor: monitorizarea rutelor educaționale pe care le-au urmat elevii pentru a vedea concordanțele sau discrepanțele cu aspirațiile identificate în prima fază a cercetării. Această etapă este deosebit de importantă deoarece vor putea fi formulate răspunsuri concrete la întrebări precum: absolvenții unei filiere educaționale continuă studiile în aceeaşi direcție? Profilul/specializarea unei filiere sau al unei clase influențează alegerile educaționale pe care elevul le face după absolvirea învățământului obligatoriu sau învățământului preuniversitar? Există diferențe privind continuarea studiilor în funcție de mediu de rezidență sau genul elevilor? De asemenea, vor putea fi formulate planuri de acțiune concrete pentru serviciile de consiliere pentru facilitarea procesului de alegere a rutei educaționale de către elevi, în concordanță cu interesele, aspirațiile, dar şi cu performanțele şcolare reale ale acestora.

Etapa de cercetare care se referă la *consultarea opiniilor consilierilor şcolari şi ale cadrelor didactice* este în continuare necesară, constituind o fază importantă pentru identificarea elementelor şi dezvoltarea sistemului de monitorizare.

Monitorizarea trebuie să se refere pe lângă aspectele de ordin educațional şi la cele de inserarea pe piața muncii şi la problemele de tineret. *Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților* reprezintă o altă direcție de cercetare şi monitorizare, preferabil a fi realizată printr-o cercetare distinctă, realizată/coordonată de către instituții specializate ale Ministerului Munci (Agenția Națională de Ocupare a Forței de Muncă - ANOFN, Institutul Național de Cercetări în Domeniul Muncii şi Protecției Sociale etc.). Sugerăm acest lucru deoarece monitorizarea simultană a mai multor

aspecte în cadrul aceleiaşi cercetări ar îngreuna atât munca de colectare a datelor, cât şi interpretarea acestora, resursa umană specializată în acest sens trebuind să fie mult mai numeroasă şi să deţină competenţe solide în domeniile respective.

Sarcina coordonării unei astfel de cercetări ar trebui să revină unei instituţii domeniul educaţiei.

Un studiu recent al ISE, finanţat printr-un proiect Leonardo da Vinci a proiectat un sistem de Centre de consiliere la nivel regional denumite *Centre de Inovare în Consiliere* care ar avea ca atribuţii facilitarea relaţiei, comunicării, informaţiilor dintre organismele centrale şi cele locale de educaţie şi consiliere. Una dintre atribuţiile acestor centre ar putea deveni derularea anuală a unor astfel de studii longitudinale şi chiar de coordonare a sistemului de monitorizare la nivel local. Se pune problema înfiinţării legale şi a finanţării lor, în condiţiile în care există deja un studiu transnaţional de fezabilitate al unor astfel de Centre.

O altă instituţie cu rol de coordonare în derularea unor astfel de cercetări ar pute fi Centrele de Judeţene de Resurse şi Asistenţă Educaţională - CJRAE, centre existente la nivelul fiecărui judeţ şi deplin funcţionale, având în coordonare o structură bine definită de cabinete de consiliere la nivel local. CJRAE ar putea colecta datele la nivel judeţean, iar colectarea datelor la nivel naţional să se realizeze la nivelul unui departament al Ministerului Educaţiei. Institutul de Ştiinţe ale Educaţiei ar fi responsabil de coordonarea metodologică şi punerea la dispoziţie a întregului studiu de pilotare.

ANEXE

ANEXA 1 CHESTIONAR ELEVI

Dragi viitori absolvenți,

Vă invităm să ne ajutați la realizarea unui studiu despre opțiunile şcolare şi profesionale ale generației voastre. Această cercetare se desfăşoară in perioada mai-octombrie 2007, fiind implicați adolescenți din întreaga țară.

Studiul are 2 etape.

*În **prima etapă** (până la 15 iunie 2007) vă invităm să completați acest chestionar despre opțiunile voastre de studiu sau muncă.*

*Pentru **a doua fază**, vă vom contacta în perioada 1 - 15 octombrie 2007 pentru a afla cum s-au realizat planurile voastre. De aceea, vă rugăm să completați cu atenție datele de identificare (telefon fix, mobil, email şi adresa poştală) la finalul acestui chestionar.*

Suntem încrezători că vom colabora bine şi vă asigurăm că vom păstra confidențialitatea asupra datelor cercetării. Rezultatele studiului (fără a apărea numele voastre!) vor fi accesibile pe www.ise.ro în cursul anului următor.

Mulțumim şi mult succes!

Te rugăm să răspunzi cu sinceritate la următoarele întrebări, încercuind o <u>singură variantă</u> la fiecare întrebare (este permisă încercuirea mai multor variante de răspuns numai acolo unde se precizează acest lucru).

1. Ce intenționezi să faci după încheierea acestui an şcolar?
    a. continui şcoala
    b. mă angajez
    c. continui şcoala şi lucrez în acelaşi timp
    d. nu m-am hotărât

Dacă ai încercuit **variantele a, c sau d** continuă cu **întrebarea 2** până la **întrebarea 17 inclusiv**.

Dacă ai încercuit **varianta b**, continuă cu **întrebarea 10** până la **întrebarea 28 inclusiv**.

2. Daca doreşti să continui studiile după terminarea acestui an şcolar, menționează unde:

a. SAM (an de completare)
b. la liceu
c. la o scoală postliceală
d. la o facultate

3. Enumeră primele trei opțiuni de continuare a studiilor:

……
……
……

4. Intenționezi să obții diplomă de bacalaureat:

a. da
b. nu

5. După terminarea acestui an şcolar doreşti să continui studiile:

a. în localitatea în care ai domiciliul
b. în altă localitate
c. în străinătate
d. la distanță (on-line, prin corespondență)

6. De ce dorești să continui studiile după terminarea acestui an şcolar? (pentru fiecare din cele 12 motive bifează în coloana potrivită):

	Motive	total de acord	parțial de acord	nu sunt de acord
1	îmi place viața de elev/student			
2	îmi place să învăț, să descopăr lucruri noi			
3	dacă fac mai multă şcoală am şanse mai mari să mă angajez			
4	este o legătură directă între şcoală şi salariul pe care îl pot obține ulterior			
5	este bine să ai o diplomă			
6	tinerii cu şcoală sunt mai bine văzuți în societate			
7	admir oamenii de succes care au studii			
8	sunt prea tânăr/ă să mă angajez			
9	nu sunt pregătit/ă profesional să mă angajez			
10	mai pierd timpul 3-4 ani			
11	mă obligă părinții			
12	nu ştiu ce altceva aş putea face la vârsta asta			

7. După ce criterii îți alegi şcoala/facultatea pentru continuarea studiilor după încheierea acestui an şcolar? (ierarhizează în ordinea importanței, unde 12 = cel mai important, 1 = neimportant, fără să acorzi acelaşi punctaj de două ori):

	Criterii	punctaj
a	apropierea de domiciliu	
b	media de intrare	
c	locurile disponibile	
d	prestigiul instituției	
e	prestigiul profesiei	
f	prestigiul profesorilor care predau acolo	
g	sfaturile familiei	
h	sugestia profesorilor	
i	recomandarea consilierului şcolar	

j	moda generației mele	
k	aspirații proprii	
l	profilul şcolii pe care am absolvit-o	
m	câştigul material pe care-l voi obține după ce mă angajez	

8. Consideri că ai primit în şcoală pregătirea necesară pentru continuarea studiilor după încheierea acestui an şcolar?

a. da

b. parțial

c. nu

Motivează răspunsul

……..……
…

9. În şcoală ai primit informații despre (încercuieşte una sau mai multe variante):

a. şcolile/liceele/facultățile din oraşul/ județul meu

b. şcolile/liceele/facultățile din țară

c. şcolile/liceele/facultățile in străinătate

d. burse de studiu în străinătate

e. resurse Internet utile pentru continuarea studiilor

f. publicații utile pentru continuarea studiilor

g. târguri ale educației

h. alte servicii de informare pentru continuarea studiilor

i. altele

……..……
…

10. Ai dobândit în şcoală competențele de mai jos? (pentru fiecare dintre competențele a-h bifează în coloana potrivită):

	Competențe	da	parțial	nu
a	comunicarea în limba maternă			
b	comunicarea în limbi străine			
c	competențe de utilizare a tehnologiilor informatice şi de comunicare			
d	competențe de bază în matematică, ştiință şi tehnologie			
e	spirit antreprenorial			
f	competențe interpersonale şi civice			
g	competența de a învăța să înveți			
h	deschidere spre alte culturi şi creativitate artistică			

11. Apreciază care din competențele din lista de mai jos îți sunt utile in găsirea unui loc de muncă (ierarhizează în ordinea importanței, unde 8 = foarte utilă, 1 = inutilă, fără să acorzi acelaşi punctaj de două ori):

	Competențe	punctaj
a	comunicarea în limba maternă	
b	comunicarea în limbi străine	
c	competențe de utilizare a tehnologiilor informatice şi de comunicare	
d	competențe de bază în matematică, ştiință şi tehnologie	
e	spirit antreprenorial	
f	competențe interpersonale şi civice	
g	competența de a învăța să înveți	
h	deschidere spre alte culturi şi creativitate artistică	

12. În ce domeniu doreşti să urmezi cursuri/stagii de formare după terminarea acestui an şcolar (încercuieşte maxim 3 răspunsuri):

a. limba maternă
b. limbi străine
c. calculator
d. matematică, ştiință şi tehnologie
e. cum să-mi deschid o afacere
f. comunicare şi relații sociale
g. dezvoltare personală
h. cultură şi creativitate artistică
i. specializare într-o meserie
j.
altele……
…

13. Cunoşti instituții/ organizații unde ai putea să te înscrii pentru astfel de cursuri?

a. da Enumeră cel puțin 2:

……...……

……

……

b. nu

14. Unde ți-ar plăcea să faci astfel de cursuri (încercuieşte maxim 2 răspunsuri):

a. la şcoala unde studiez în prezent

b. la universitate

c. la locul de muncă

d. la instituții private

e. la agențiile pentru şomaj

f.altundeva……...…

…

15. Ştii ce înseamnă învățarea pe tot parcursul vieții (lifelong learning)?

a. da

b. parțial

c. nu

16. Ai primit informații despre învățarea pe tot parcursul vieții de la:

a. diriginte

b. alți profesori

c. consilierul şcolar

d. familie

e. massmedia

f. alte surse

……

……

17. Eşti dispus să îți continui educația şi pregătirea profesională pe tot parcursul vieții?

a. da

b. nu

c. nu ştiu

Motivează răspunsul

……..……..……
……

Cei care au răspuns la **întrebările 2 – 17** completați acum **datele de identificare** din finalul chestionarului.

18. Consideri că ai primit în şcoală pregătirea necesară pentru angajare?

a. da

b. parțial

c. nu

Motivează răspunsul

……
……

19. În acest moment, ce crezi că te ajută cel mai mult pentru angajare? (bifează în coloana potrivită pentru fiecare din cei 12 factori):

	Factorii angajării	foarte important	important	parțial important	deloc important
1	cunoştințele teoretice				
2	experiența practică				
3	tehnicile de căutare a unui loc de muncă (CV, scrisoare de intenție, etc.)				
4	informațiile despre locuri de muncă				
5	calitățile personale (inițiativă, inteligență etc.)				
6	modelele persoanelor de succes				
7	sfaturile consilierului				

8	sprijinul familiei				
9	diploma obținută				
10	pilele				
11	norocul				
12	Altele				

20. Din ce surse ai informații despre ocupația pe care dorești să o practici după încheierea acestui an școlar? (încercuiește maxim trei răspunsuri)

a. familie

b. mass media

c. școală

d. consilier școlar

e. prieteni

f. colegi

g. experiență personală

h. altele

……..……

…

21. După ce criterii îți vei alege ocupația după încheierea acestui an școlar? (încercuiește maxim trei variante):

a. apropierea de domiciliu

b. prestigiul instituției

c. prestigiul profesiei

d. sfaturile familiei

e. sugestia profesorilor

f. recomandarea consilierului școlar

g. moda generației mele

h. aspirații proprii

i. câștigul material

j. locuri de munca disponibile pe plan local

k. în funcție de ocaziile care apar

l.altele……
……

22. Enumeră primele trei opțiuni pentru angajare după încheierea acestui an şcolar:

1. ……..…….
2……
3……

23. Cum vei proceda pentru angajare după încheierea acestui an şcolar? (din fiecare grup de afirmații încercuieşte una singură):

a.1. mă angajez în țară
a.2. mă angajez în străinătate

b.1. mă angajez la o instituție publică
b.2. mă angajez la o instituție privată

c.1. mă angajez pe specializarea mea
c.2. mă angajez într-o meserie diferită de specializarea mea

d.1. mă angajez cu un salariu mare
d.2. mă angajez, dar nu contează salariul

e.1. mă angajez ca voluntar
e.2. mă angajez cu jumătate de normă
e.3. mă angajez cu normă întreagă
e.4. îmi deschid o afacere
e.5. desfăşor activități în propria gospodărie

24. Ți-ai schimbat opțiunea profesională pe parcursul şcolii?

a. da
b. nu

Motivează răspunsul

……
…

25. Te imaginezi în acelaşi loc de muncă peste 5 ani?

a. da

b. nu

Motivează răspunsul

……
……

26. Ce ocupație crezi că vei avea peste 5 ani? Motivează răspunsul.

……
……

27. Dacă ți-ai schimba ocupația către ce domenii te-ai îndrepta? Motivează răspunsul.

……
……

28. Crezi că una din activitățile tale preferate de timp liber ar putea deveni sursă de existență?

a. da

b. nu

Motivează răspunsul

……..……
…

Date de identificare:
Nume, prenume: ……..…….
Telefon fix:……..... **Telefon mobil**: ……...…….. **Email**: ……..……
Adresa poştală: …..……..……..……..……..……..……..…..
…….
Elev de: **Liceu** **SAM**

Clasa	**a X-a,**	**XI-a,**	**XII-a,**	**XIII-a**

Îți mulțumim pentru completarea chestionarului şi îți dorim succes pe drumul pe care ți l-ai ales!

ANEXA 2 CHESTIONAR CONSILIERI

Stimați colegi,

Acest chestionar face parte din cercetarea "Sistem de monitorizare a absolvenților în perspectiva consilierii pe toată durata vieții" 2007.

După cum vă amintiți, în prima fază a acestei cercetări am aplicat un chestionar elevilor claselor terminale (X-XI SAM, XII-XIII liceu) pentru a vedea ce trasee educaționale sau profesionale intenționează aceştia să aleagă după finalizarea anului de studiu 2006-2007. Urmează ca aceluiaşi lot de elevi să îi fie administrat un chestionar de monitorizare, pentru a vedea concret care au fost alegerile făcute de absolvenți şi în ce măsură intențiile lor s-au materializat. La momentul potrivit, vă vom solicita din nou ajutorul pentru aplicarea acestui chestionar de monitorizare.

Pe lângă monitorizarea efectivă a absolvenților, cercetarea în ansamblu urmăreşte şi un alt obiectiv, acela de a propune, la nivel național, un ***sistem de monitorizare*** *eficient şi util şcolilor, elevilor, părinților şi nu în ultimul rând sistemului național de educație.*

În acest scop, vă solicităm opinia cu privire la aspectele funcționale ale acestui sistem. Părerile dumneavoastră vor fi luate în considerare în conturarea modelului final în calitate de colaboratori în cercetarea realizată de Institutul de Ştiințe ale Educației.

Vă mulțumim!

În România, nu există un sistem coerent de monitorizare a absolvenților sistemului educațional, prin urmare, lipsesc informațiile cu privire la eficiența acțiunilor de consiliere şi orientare, la deciziile privind traseele profesionale, la activitățile de educația permanentă a tinerilor în perioada de tranziție de la diferitele niveluri educaționale şi de formare (liceu, Şcoli de arte şi meserii, şcoli postliceale, colegii, universități, studii postuniversitare) spre piața muncii. Considerăm aceste date foarte importante din perspectiva feed-back-ului oferit serviciilor de consiliere şi sistemului educațional în ansamblu – cu privire la calitatea serviciilor oferite şi necesitatea ajustării conținuturilor, metodelor şi instrumentelor utilizate pentru pregătirea şi inserarea absolvenților, rapidă şi de succes, pe piața muncii.

În sensul cercetării noastre monitorizarea reprezintă urmărirea consecventă a procesului consilierii şi învățării permanente pe baza unei agende de lucru care să conțină indicatorii de performanță stabiliți inițial prin proiect.

1. Considerați necesar un sistem de monitorizare a absolvenților în perspectiva consilierii pe parcursul întregii vieți?

a) Da

b) Nu

Motivați răspunsul……

1. Până în prezent ați derulat activități de monitorizare a elevilor sau absolvenților în perspectiva consilierii pe parcursul întregii vieți?

a) Da

b) Nu

2. Dacă ați răspuns afirmativ la întrebarea 2, specificați ce tipuri de activități ați desfăşurat (ierarhizați de la 1 la 6, unde 1 este cel mai important, iar 6 cel mai puțin important):

a. completarea de fişe şcolare	
b. înregistrarea într-o bază de date	
c. participarea la consiliul de orientare al şcolii	
d. colaborarea cu cadrele didactice	
e. colaborarea cu familia elevului	
f. colaborarea cu alte organizații (centrele de consiliere AJOFM, centre/ cabinete de asistență psihopedagogică, centre de tineret ANSIT etc.)	

4. Sistemul de monitorizarea absolvenților în perspectiva consilierii pe parcursul întregii vieți ar trebui să funcționeze în baza (ierarhizați de la 1 la 6, unde 1 este cel mai important, iar 6 cel mai puțin important):

a. unei legi/ ordin la nivel național	
b. codului etic	
c. regulamentelor interne de funcționare	
d. sarcină implicită în fişa postului	

e. acorduri de colaborare	
f. altele niveluri/ instituții	

5. Monitorizarea elevilor/ absolvenților ar trebui să se realizeze la nivel (ierarhizați de la 1 la 4):

a. local	
b. județean	
c. regional	
d. național	

Motivați răspunsul……

6. Care sunt grupurile țintă care ar trebui monitorizate (încercuiți una sau mai multe variante):
   a) elevi clasa a VIII-a
   b) elevi clasa a X/XI-a SAM
   c) elevi clasa a XII/ XIII-a liceu

7. Ce aspecte considerați că ar trebui monitorizate (încercuiți una sau mai multe variante):
   a) ruta educațională aleasă de către elev/ absolvent
   b) inserția profesională a elevilor/ absolvenților
   c) relația profesor – elev
   d) relația şcoală – familie
   e)alte aspecte legate de sistemul educațional (care anume?)…….

Menționați care sunt acestea……

8. Monitorizarea elevilor/ absolvenților în perspectiva consilierii pe parcursul întregii vieți trebuie să se desfăşoare (alegeți una sau mai multe variante):
    a. în fiecare an terminal (al fiecărui ciclu)
    b. numai după absolvirea unor trepte/ cicluri
    c. înaintea absolvirii
    d. pe o perioadă de 1 – 3 luni
    e. pe o perioadă de 4 – 6 luni
    f. pe perioada unui an şcolar/ universitar
    g. pe o durată mai mare de un an

9. Cine ar trebui să realizeze procesul de monitorizare (încercuiți una sau mai multe variante):
    a) specialişti din domeniul educației (consilieri şcolari, directori cu munca educativă, profesori diriginți)
    b) consilieri pentru orientare profesională (din cadrul agențiilor de ocupare)
    c) specialişti din mai multe domenii (muncă, educație)
    d) alte persoane (cine anume?)

    ……..……
    …

10. Ce sursă de finanțare ar trebui să susțină funcționarea sistemului de monitorizare a elevilor/ absolvenților:
    a. bugetară
    b. privată
    c. mixtă

11. Ce documente/ instrumente ar putea susține un astfel de sistem (alegeți una sau mai multe variante):
    a. documente/ instrumente centralizate la nivel național
    b. documente/ instrumente specifice consilierii carierei
    c. documente/ instrumente specifice educației
    d. instrumente/ tehnici manageriale
    e. documente/ instrumente din mai multe domenii

f. documente/ instrumente la alegerea consilierilor

Motivați răspunsul……

…

12. Considerați că realizarea eficientă a unui sistem de monitorizare a elevilor/ absolvenților în perspectiva consilierii pe toată durata vieții ar trebui să fie realizat prin (încercuiți o singură variantă):
    a. portal Internet (cu acoperire națională)
    b. completarea informațiilor în baze de date electronice locale
    c. completarea informațiilor pe suport hârtie

Date de identificare

Funcția: a) Director b) Consilier şcolar c) Cadru didactic d) Coordonator CJAPP e) Director CRAE	Unitate de învățământ …….. Localitate……..……..… **Județ**…….....
Genul: a) Feminin b) Masculin	**Vârsta:**

VĂ MULȚUMIM!

ANEXA 3 FIŞA de instructaj pentru coordonatorul CJAP

Stimați colegi şi colege,

INSTITUTUL DE ŞTIINȚE ALE EDUCAȚIEI realizează în anul 2007 cercetarea cu tema **Sistem de monitorizare a absolvenților în perspectiva consilierii pe toată durata vieții**. Cu această ocazie vă invităm să ne ajutați la realizarea unui studii privind opțiunile şcolare şi profesionale ale elevilor din județul dumneavoastră.

La cercetare vor participa **2400** de elevi din toate cele **8 regiuni de dezvoltare**, reprezentate prin județele: Brăila, Cluj, Dolj, Mureş, Prahova, Timiș, Vaslui şi municipiul Bucureşti.

Din **fiecare județ** vor participa un număr de **300 de elevi** aflați în pragul absolvirii (clasele X şi an de completare SAM, şi clasele XII/XIII liceu), repartizați astfel:

- **Şcoala de arte şi meserii** (SAM) **100 de elevi**;
- Liceu filiera **vocațională**: **20 de elevi**;
- Liceu filiera **tehnologică**: **90 de elevi**;
- Liceu filiera **teoretică**: **90 de elevi**.

Vă rugăm să selectați şcolile şi elevii astfel încât să fie respectată, pe cât posibil, următoarea distribuție: **75% dintre elevi să provină din mediul urban (aproximativ 225 de elevi) şi 25% dintre elevi să provină din mediul rural (aproximativ 75 de elevi).**

Pentru fiecare județ repartizarea pe clase de studiu este următoarea:

- **SAM clasa a X-a 85 de elevi**,
- **clasa a XI-a (an de completare) 15 de elevi**,
- **liceu: clasa a XII-a 170 de elevi** (clasă terminală)
- **liceu: clasa a XIII-a 30 elevi** (clasă terminală)

Cercetarea se va face în **două etape**:

I. Prima etapă se va desfăşura în perioada 5 mai - 15 iunie 2007. Presupune aplicarea chestionarului, în fiecare judeţ, pe un număr de 300 de elevi, respectând proporţiile eşantioanelor descrise mai sus.

II. A doua etapă se va desfăşura între 1-30 octombrie 2007 şi presupune recontactarea tuturor elevilor pentru completarea chestionarului de monitorizare (încercăm să vedem cum s-au materializat planurile pe termen scurt ale elevilor).

Rolul coordonatorului CJAP pentru prima etapă a cercetării

- Fiecare CJAP din județele implicate în cercetare va primi prin poştă **300 chestionare** (plus 10 rezerve).
- Vă rugăm să stabiliți cel puțin 3 licee (1 teoretic, 1 vocațional, 1 tehnologic) şi 3 SAM, repartizându-le în mediile rural-urban, conform proporțiilor mai sus menționate. Contactați liceele şi SAM respective şi stabiliți profesorii/diriginții/consilierii care vor aplica efectiv chestionarele.
- În stabilirea SAM, aveți în vedere că: există şcoli cu clasele 1-10 în mediul rural care au IX-X SAM, există clase SAM în cadrul Grupurilor Şcolare sau secții la liceele tehnologice, sau există unități şcolare SAM independente. Vă rugăm să alegeți elevi pe cât posibil de la toate aceste forme de SAM.
- Comunicați profesorilor/diriginților/consilierilor numărul exact de chestionare pe care trebuie să le aplice şi numărul de clase (6 elevi/clasă de la cât mai multe profiluri şi specializări).
- Distribuiți fiecărui profesor **chestionarele**, o **fişă** de instructaj şi **Anexa 1** care conține tabelul cu date de identificare ale elevilor şi profesorului care a aplicat chestionarele.
- Citiți cu atenție chestionarul pentru a înțelege logica acestuia şi a-l putea **explica** profesorilor/diriginților/consilierilor.
- La sfârşitul chestionarului există o secțiune privitoare la datele de contact ale elevilor. Acestea **trebuie completate obligatoriu de elevi** (sunt utile pentru recontactarea acestora în vederea aplicării chestionarului de monitorizare). Datele finale ale cercetării NU vor menționa numele elevilor, ci numai pe cele ale şcolilor, profesorilor, diriginților, coordonatorului CJAP care au participat la cercetare.

- Coordonatorul CJAP va centraliza la nivel de județ toate chestionarele şi Anexele 1 şi le va expedia prin poştă pe adresa ISE în perioada **4-15 iunie.** Nu trebuie să faceți un raport/sinteză asupra chestionarelor, ci să le trimiteți ca atare. Plata coletelor se va face ramburs din partea Institutului de Ştiințe ale Educației.
- Explicați profesorilor/diriginților/consilierilor că trebuie să aplice chestionarele, dar şi să completeze Anexa 1 cu datele de contact ale elevilor care au răspuns la chestionare, date indispensabile pentru etapa a doua a cercetării.

Institutul de Ştiințe ale Educației va oferi adeverințe de colaborare pentru toate cadrele didactice care au participat la cercetare.

Rolul coordonatorului CJAP în a doua etapă a cercetării

- ISE va contacta între 1 – 15 octombrie 2007 prin corespondență poştală, telefon sau email toți elevii care au participat la prima fază a cercetării, pentru a completa chestionarul de monitorizare.
- Pentru elevii pe care ISE nu-i va putea contacta vă vom solicita sprijinul. În perioada 15 – 30 octombrie vă vom trimite lista nominală a elevilor şi chestionarele de monitorizare pentru a-i contacta la nivel local prin intermediul profesorilor/dirigiților/consilierilor cu care ați colaborat în prima etapă.

Pentru orice informații sau nelămuriri va rugam să ne contactați la următoarele adrese: Speranta Tibu c_speranta@ise.ro; Angela Musca angela_musca@ise.ro; Petre Botnariuc bpetre@ise.ro.
Tel: 021.3142782; Fax: 021.3121447

Vă mulțumim pentru colaborare!

ANEXA 4 FIŞA de instructaj pentru profesorii diriginți

Stimați colegi şi colege,

INSTITUTUL DE ŞTIINȚE ALE EDUCAȚIEI realizează în anul 2007 cercetarea cu tema **Sistem de monitorizare a absolvenților în perspectiva consilierii pe toată durata vieții**. Cu această ocazie vă invităm să ne ajutați la realizarea unui studiu privind opțiunile şcolare şi profesionale ale elevilor din județul dumneavoastră.

La cercetare vor participa **2400** de elevi din toate cele **8 regiuni de dezvoltare**, reprezentate prin județele: Brăila, Cluj, Dolj, Mureş, Prahova, Timiş, Vaslui şi municipiul Bucureşti.

Din **fiecare județ** vor participa un număr de **300 de elevi** aflați în pragul absolvirii, provenind din Şcoli de arte şi meserii (clasele X şi an de completare) şi licee filierele teoretică, tehnologică şi vocațională (clasele XII/XIII).

Cercetarea se va desfăşura în **două etape**:

III. Prima etapă se va desfăşura în perioada 5 mai - 15 iunie 2007. Presupune aplicarea chestionarului, în fiecare județ, pe un număr de 300 de elevi.

IV. A doua etapă se va desfăşura între 1-30 octombrie 2007. Presupune recontactarea tuturor elevilor pentru completarea chestionarului de monitorizare (încercăm să vedem cum s-au materializat planurile pe termen scurt ale elevilor).

Ce trebuie să facă profesorul diriginte/consilier în etapa 1

Prima etapă se va desfăşura între **5 mai - 15 iunie 2007**. Vă rugăm să aplicați viitorilor absolvenți chestionare privitoare la opțiunile de studiu şi/sau muncă. La sfârşitul chestionarului există o secțiune în care elevilor le sunt solicitate **datele de contact** necesare celei de a doua etape a cercetării. Rolul dumneavoastră va fi unul important: vă rugăm să verificați corectitudinea acestor informații, asigurându-i pe elevi de confidențialitatea acestora şi utilizarea lor în scopul exclusiv al cercetării.

- Explicați clar elevilor scopul cercetării, confidențialitatea datelor, cele 2 faze ale cercetării.
- **Aplicați** în instituția dvs. **chestionarele** pe care le-ați primit de la coordonatorul CJAP.
- Aplicați chestionarul la **maxim 6 elevi dintr-o clasă**, astfel încât să aveți răspunsuri de la elevi înscrişi la cât mai multe profiluri şi specializări .
- Asigurați-vă că elevii au completat cu seriozitate chestionarul şi că au înțeles care este setul de întrebări la care trebuie să răspundă:
    - fie întrebările de la 1 la 17 pentru cei care au încercuit varianta 1.a;
    - fie întrebările 1, 10 până la 28 pentru cei care au încercuit 1.b sau 1.c sau 1.d.
- Explicați elevilor că trebuie să încercuiască o singură variantă de răspuns la fiecare întrebare şi că este permisă încercuirea mai multor variante doar la întrebările unde se precizează acest lucru.
- Vă asigurați că TOȚI elevii au completat TOATE datele de contact aflate în finalul chestionarului.
- Completați Anexa 1 (tabelul cu datele de identificare ale elevilor. Atenție, sunt necesare mai multe informații decât au notat elevii în chestionare!).
- Completați în anexa 1 datele dvs. de identificare (necesare în etapa a doua a cercetării).
- Colectați toate chestionarele şi Anexa 1 şi le trimiteți coordonatorului CJAP din județul dvs. până la data limită transmisă de acesta. Nu trebuie să faceți un raport /sinteză a chestionarelor, ci să le trimiteți ca atare.

Ce trebuie să facă profesorul diriginte/consilier în etapa 2

- ISE va contacta între 1 – 15 octombrie 2007 prin corespondență poştală, telefon sau email toți elevii care au participat la prima fază a cercetării, pentru a completa chestionarul de monitorizare.
- Pentru elevii pe care ISE nu-i va putea contacta vă vom solicita sprijinul. În perioada 15 – 30 octombrie vă vom trimite lista nominală a elevilor şi chestionarele de monitorizare pentru a-i contacta la nivel local.

- Institutul de Științe ale Educației va oferi adeverințe de colaborare pentru toate cadrele didactice care au participat la cercetare.
- Pentru alte informații sau nelămuriri va rugam să contactați coordonatorul CJAP din județul dvs.

Vă mulțumim pentru colaborare!

ANEXA 5 CHESTIONAR DE MONITORIZARE

Dragi elevi,
Aţi participat în perioada mai-iunie 2007 la cercetarea Institutului de Ştiinţe ale Educaţiei Bucureşti "Sistem de monitorizare a absolvenţilor în perspectiva consilierii pe toată durata vieţii" şi aţi completat un chestionar despre ce anume doriţi să faceţi după ce veţi încheia anul şcolar 2006-2007.
Chestionarul pe care vă rugăm să-l completaţi acum face parte din a doua etapă a cercetării noastre, etapă în care dorim să aflăm cum s-au materializat intenţiile pe care le aveaţi înainte de terminarea şcolii: în ce măsură ceea ce vă doreaţi s-a realizat? Pentru aceasta, vă rugăm să încercuiţi, la fiecare întrebare din chestionar, o singură variantă care vi se potriveşte cel mai bine şi care corespunde realităţii.
Vă asigurăm că informaţiile pe care ni le veţi oferi sunt confidenţiale şi vor fi utilizate numai în scopul cercetării noastre.
Vă mulţumim şi vă dorim succes în tot ceea ce veţi face!

Te rugăm să răspunzi cu sinceritate la următoarele întrebări, încercuind o <u>singură variantă</u> la fiecare întrebare (este permisă încercuirea mai multor variante de răspuns numai acolo unde se precizează acest lucru).

<u>Anul şcolar 2006-2007</u>

1. Care este media cu care ai terminat anul şcolar (2006-2007)?

   …….

2. Ai dat examenul de Bacaluareat?
   a. Da
   b. Nu

3. Ai obţinut diploma de Bacalaureat?
   a. Da
   b. Nu

4. Intenţionezi să obţii în viitor diploma de Bacalaureat?
   a. Da
   b. Nu

5. Ai participat la sesiunea de Bacalureat (dacă ai participat la ambele sesiuni, scrie media obţinută la ambele examene)
   a. iunie 2007 media……..
   b. septembrie 2007 media……..

6. Daca eşti absolvent de clasa a XII-a liceu tehnologic, ai urmat clasele IX-X la:
   a. Liceu tehnologic

b. SAM

<u>Opțiunile educaționale și/sau profesionale</u>

7. În acest moment:
    a. îți continui studiile
    b. eşti angajat
    c. îți continui şcoala şi lucrezi în acelaşi timp
    d. eşti şomer (cu indemnizație)
    e. altele. Specifică situația ta:……..

Dacă ai încercuit **variantele a sau c** continuă cu **întrebarea 8** până la **întrebarea 12 inclusiv**.
Dacă ai încercuit **variantele b, d sau e**, continuă cu **întrebarea 14** până la finalul chestionarului.

8. Unde studiezi în acest moment (menționează școala / universitatea, profilul, specializarea):
    …….
    …….
    …….
9. Şcoala la care studiezi acum este:
    a. şcoală / instituție de stat
    b. şcoală / instituție privată

10. Şcoala /instituția unde studiezi acum se află:
    a. în localitatea în care ai domiciliul
    b. în altă localitate
    c. în străinătate

11. În acest moment studiezi:
    a. la zi
    b. fără frecvență
    c. seral
    d. la distanță (on-line, prin corespondență)

12. A fost specializarea pe care o urmezi acum prima ta opțiune?
    a. Da
    b. Nu

13. Apreciază pe o scală de la 1 la 5 (1=minim, 5=maxim) gradul cu satisfacție privind şcoala/instituția unde studiezi acum:

……

Cei care au răspuns la **întrebările 1– 12** continuați acum cu întrebarea **18** până la finaul chestionarului.

14. În acest moment eşti angajat (alege o singură variantă din fiecare grup):

a.1. în țară
a.2. în străinătate

b.1. la o instituție publică
b.2. la o instituție privată

c.1. pe specializarea mea
c.2. într-o meserie diferită de specializarea mea

d.1. cu un salariu mare
d.2. cu un salariu decent
d.3. cu un salariu mic

e.1. voluntar
e.2. cu jumătate de normă
e.3. cu normă întreagă
e.4. mi-am deschis o afacere
e.5. desfăşor activități în propria gospodărie

15. Acesta este:

a. primul loc de muncă după terminarea anului şcolar 2006-2007

b. al doilea loc de muncă după terminarea anului şcolar 2006-2007

c. am schimbat mai mult de 2 locuri de muncă după terminarea anului şcolar 2006-2007 până m-am angajat aici.

16. După ce criterii ți-ai ales ocupația actuală:

a. apropierea de domiciliu
b. prestigiul instituției
c. prestigiul profesiei
d. sfaturile familiei
e. sugestia profesorilor
f. recomandarea consilierului şcolar
g. moda generației mele
h. aspirații proprii
i. câştigul material
j. locurilee munca disponibile pe plan local
k. în funcție de ocaziile care au apărut
l.atele……

17. Ce te-a ajutat cel mai mult în obținerea actualului loc de muncă?

	Factorii angajării	foarte important	important	parțial important	deloc important
1	cunoştinţele teoretice				
2	experiența practică				
3	tehnicile de căutare a unui loc de muncă (CV, scrisoare de intenție, etc.)				
4	informațiile despre locuri de muncă				
5	calitățile personale (inițiativă, inteligență etc.)				
6	modelele persoanelor de succes				
7	sfaturile consilierului				
8	sprijinul familiei				
9	diploma obținută				
10	pilele				
11	norocul				
12	altele				

Cei care au răspuns la **întrebările 14 -17** continuați acum cu întrebarea **18** până la finaul chestionarului.

Formare continuă

18. Ai urmat cursuri de formare după încheierea anului şcolar 2006-2007?

a. Da. Continuă chestionarul cu întrebarea 19.

b. Nu. Continuă chestionarul cu întrebarea 22.

19. Câte cursuri de formare ai urmat după încheierea anului şcolar 2006-2007?

a. 1

b. 2-3

c. mai mult de 3

20. Te rugăm să specifici în ce domeniu (poți încercui mai multe variante, conform domeniilor în care ai urmat cursuri de formare după încheierea anului şcolar 2006-2007):

a. limba maternă

b. limbi străine

c. calculator

d. matematică, ştiință şi tehnologie

e. cum să-mi deschid o afacere

f. comunicare şi relații sociale

g. dezvoltare personală

h. cultură şi creativitate artistică

i. specializare într-o meserie

j. altele……

21. Unde ai urmat aceste cursuri:

a. la şcoala unde am studiat până în iunie 2007

b. la universitate

c. la locul de muncă

d. la o instituție privată

e. la o agenție pentru şomaj

f. altundeva……....

22. Consideri că este util să urmezi şi alte cursuri de formare în continuare?

a. Da

b. Nu

Consiliere şcolară şi profesională

23. Ai avut un consilier şcolar în şcoala în care ai învățat în anul şcolar 2006-2007?
    a. Da
    b. Nu

24. Ai fost la cabinetul de consiliere în anul şcolar 2006-2007?
    a. Da
    b. Nu

25. Ai fost vreodată la cabinetul de consiliere şcolară până acum?
    a. Da
    b. Nu

26. Ştii ce este acela un portofoliul de educație permanentă?
    a. Da
    b. Nu

Date de identificare

Nume, prenume: ……..…….

Telefon fix:…….…..... **Telefon mobil**: ……..…….. **Email**: ……..……

Elev de: **Liceu** **SAM**

Clasa	**a X-a, XI-a, XII-a, XIII-a**

Studiile părinților

	Mama	Tata
Nu are şcoală		
8 clase		
Liceul		
Facultatea		
Masterat/studii aprofundate		
Doctorat		
Altele. Care?		

Ocupația părinților:

a. Mama……..
b. Tata……..

Numărul de frați/surori:

a. sunt singurul copil la părinți
b. 1 frate/soră (în afară de tine)
c. 2 frați/surori (în afară de tine)
d. 3 sau peste 3 frați/surori (în afară de tine)

Îți mulțumim pentru completarea chestionarului!

ANEXA 6 Adaptarea pentru mediul online a bazei de date existente în rețeaua CAPP (PICC)

Cod individual de identificare (CNP) ……

Data şedinţelor de consiliere
an ..... lună ..... zi .....
an ..... lună ..... zi .....
an ..... lună ..... zi .....
an ..... lună ..... zi .....
Număr total şedinţe…….

Date biografice
Numele ..... Prenumele ..... Sexul: M ... F ...
Data naşterii: an ..... / lună ...../ zi .....
Locul naşterii: Localitatea ..... Judeţul .....
Naţionalitatea ..... ……Cetățenia……
Locuieşte: cu părinţii ..... cu colegii ..... la cămin.....singur.....alte cazuri
Domiciliul stabil:
Localitatea..... Judeţul.....Strada ..... Nr..... Bl..... Ap.....Cod poştal .....

Telefon (prefix + număr) ..... E-mail
Fişa medicală:…… ……
Observaţii

Date despre familie
Tipul familiei: legitimă ..... nelegitimă ..... coezivă…….dezbinată……..
Părinţi: adoptivi ..... divorţaţi ..... decedaţi ..... recăsătoriţi .....
Tatăl: Vârsta ..... Profesia ...…….. Locul de muncă……..
Mama: Vârsta..... Profesia..... ..Locul de muncă.....
Fraţi: Nr. ..... B.....F.....Locul în fratrie:…….Locuiesc cu părinţii:……
Surse de venit:…… ……
Situaţia material-financiară a familiei:……
Climatul socio-educaţional:……
Activităţi de timp liber:……..
Observaţii

Date despre studii
Liceu
Şcoală postliceală
Învăţământul universitar
- de zi ...
- seral ...
- cu frecvenţă redusă / IDD ...

De scurtă durată
- cu certificat de studii universitare ...
- cu diplomă de absolvire ...
- fără diplomă de absolvire ...
- la o universitate de stat…
- o universitate privată…

De lungă durată
- cu certificat de studii universitare ...
- cu examen de licenţă ...
- fără examen de licenţă ...
- la o universitate de stat…
- o universitate privată…

Este prima facultate
.....
Este a doua facultate
.....
A schimbat facultatea
.....
A întrerupt studiile pe motiv de: boală……..angajare……..căsătorie……..apariţia unui copil……. alte cazuri……
A urmat studii / cursuri în străinătate…….....
Rezultate deosebite:……
Observaţii

Date despre ruta profesională

Data angajării.....
Profesia / ocupația.....
Funcția.....
Locul de muncă.....
Venit mediu / membru de familie .....
Angajat cu normă întreagă.....
Angajat cu 1/2 normă....
Angajat temporar...
Angajat sezonier...
Angajat fără contract de muncă...

Nu a fost niciodată angajat....
A schimbat meseria.....de câte ori.....Motivul…….
A schimbat locul de muncă..... de câte ori..... Motivul…….
A schimbat statutul profesional..... Motivul…….
Alte surse de venit……
Şomaj:

- durata; ..... - de câte ori .....; - motivul .....; - participare la cursuri de reconversie profesională

Invaliditate:

- permanentă
- temporară
- gradul de invaliditate

Angajări anterioare

perioada……...… locul de muncă .....întreprinderea…..... funcția
perioada……...… locul de muncă .....întreprinderea…..... funcția
perioada……...… locul de muncă .....întreprinderea…..... funcția

Observații

Informații privind trăsăturile de personalitate

Interese ……
…….
Motivații ……
…….
Aptitudini ……
…….
Atitudini ……

Evaluări obiective (testări psihologice, realizate cu personal calificat şi instrumentar şi metodologie adecvate):
Observații: ……
Concluzii şi recomandări: ……

BIBLIOGRAFIE

Baker, S. B. *School Counselling for the Twenty-first Century*. Wiltshire: PCCS Books: 1997.

Chiru, M. (et all) *Folosirea tehnologiilor informației şi comunicării în consiliere, competențele şi formarea practicienilor*. AFIR, Bucureşti: 2003.

Collins, Sandra.; Hiebert, B. *Developing a Competency Framework for Career Counsellor Training*, Calgary.: Athabasca University, 2002. Online: http://www.contactpoint.ca/natcon-conat/2002/pdf/pdf-02-08.pdf

Egan, G. *The Skilled Helper. A problem-management approach to helping*. Sixth edition, Brooks/Cole Publishing Company, Pacific Grove, CA, USA, 1998.

Jarvis, P. S. *Career Information and Counselling in the Internet Era*. In: AIOSP, Educational and Vocational Guidance Buletin 61/1998.

Jigău, Mihai (coord.) *Consiliere şi orientare. Ghid*. AFIR, Bucureşti: 2000.

Jigău, Mihai. *Consilierea carierei*. Sigma, Bucureşti: 2001.

Jigău, Mihai (coord.) Codul etic în consiliere. Standarde de calitate în consiliere, AFIR, Bucureşti: 2004.

Jigău, M.; Chiru, M. *Consilierea la distanță - manual*. AFIR, Bucureşti: 2004.

Jigău, Mihai. *Consilierea carierei. Un model deschis şi flexibil.* AFIR, Bucureşti: 2005.

Jigău, Mihai (coord.). *Aria curriculară Consiliere şi Orientare*. AFIR, Bucureşti: 2005.

Jigău, M. (coord.) *Consilierea carierei adulților*. AFIR, Bucureşti: 2003.

Jigău, M. (coord.) *Tehnologiile informatice şi de comunicare în consilierea carierei*. Bucureşti: AFIR, 2003.

Jigău, M. (coord.) *Consilierea carierei. Compendiu de metode şi tehnici*. AFIR, Bucureşti: 2003.

Nanu, Mihaela. *Managementul de proiect*. Edit. Per Omnes Artes, Bucureşti, 1998.

Nireşteanu, Aurel; Ardelean, Mihai. *Personalitate şi profesie*. Târgu Mureş, University Press: 2001.

Singer, Mihaela, Sarivan, Ligia *Quo vadis, Academia? Repere pentru o reformă de profunzime în învățământul superior*. Bucureşti, Sigma: 2006.

*** *Analiza sistemului de educație permanentă în România,* Institutul de Ştiințe ale Educației, , Bucureşti, 2006.

*** *Ancheta Forței de Muncă în Gospodării* – INS, AMIGO 2006.

*** Curriculum național. Cadru de referință, MEN-CNC, Bucureşti, 1998.

*** *Career Guidance and Public Policy - Bridging the Gap*, OECD, 2004.

*** *Career Guidance. A Handbook for Policy Makers.* OECD: 2004.

*** *Decentralization and the Governance of Education, The State of Education Systems in Bosnia and herzegovina, Poland and Romania,* Open Society Institute. Edit. OSI – LGI, 2004.

*** *Dezvoltări recente în domeniul educației şi ocupării în perspectiva țintelor europene. Cazul României* (Institutul de Ştiințe ale Educației, 2006).

*** Eurydice, Direction générale de l'éducation et de la culture *Compétences clés.* Eurydice, Bruxelles: 2002.

*** *Facing the Challenge: The Lisbon strategy for growth and employment (November 2004).*

*** *From Initial Education to Working Life - Making Transitions Work*, OECD, 2000.

*** *Helsinki Communique on Enhanced European Cooperation in Vocational Education and Training,* 2006.

*** HG 1257/2005 şi 1258/2005 pentru ARACIS şi, respectiv, pentru ARACIP.

*** *Învățarea permanentă - prioritate a politicii educaționale din România*. ISE, Bucureşti: 2001.

*** *Learning for employment- Second report on vocational education and training policies in Europe,* Cedefop, 2004.

*** Legea nr. 87/2006 privind asigurarea calității educației.

*** Legea Nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă.

*** Legea nr. 350/2006, legea tinerilor.

*** Ministerul Educației şi Cercetării, Consiliul Național pentru Curriculum (2006) *Programe şcolare pentru Aria curriculară Consiliere şi orientare, clasele a IX-a – a XII-a,* OMEC Nr. 5287/2006, Bucureşti.

*** Ministerul Educației şi Cercetării, Consiliul Național pentru Curriculum, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional şi Tehnic (2006) *Programă şcolară pentru clasele a IX-a – a X-a, Şcoala de arte şi meserii, Consiliere şi orientare vocațională,* OMEC Nr. 3552/2004.

*** Ministerul Educației şi Cercetării, Consiliul Național pentru Curriculum, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional şi Tehnic (2006) *Programă şcolară pentru anul de completare, Clasa a XI-a, Orientare şi consiliere vocațională,* OMEC Nr. 3872/ 2005.

*** Ministerul Educației şi Cercetării, Consiliul Național pentru Curriculum, Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional şi Tehnic (2006) *Programă şcolară pentru ciclul superior al liceului, Orientare şi consiliere vocațională, Filiera tehnologică, Clasele a XI-a şi a XII-a, ruta directă de calificare, Clasele a XII-a şi a XIII-a, ruta progresivă de calificare,* OMEC *Nr. 3488/2006.*

*** *Ordin privind organizarea ciclului de studii universitare de licență, Ministerul Educației şi Cercetării,* Nr. 3235/2005.

*** *Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane* (Ministerul Muncii, Solidarității Sociale şi Familiei, 2006).

*** Programul operațional sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013, Proiect oficial, Guvernul României, Ministerul Muncii, Solidarității Sociale şi Familiei, ianuarie 2007.

*** Raport Național privind implementarea în România a programului de lucru Educație şi Formare 2010, ISE, Bucureşti, 2007.

*** *Raport Național, Procesul Lisabona 2002 – 2004*, Bucureşti, Ministerul Educației şi Cercetării, 2005.

*** *Programe şcolare pentru Aria curriculară Consiliere şi orientare*, Clasele I - a IV-a, Clasele a V-a – a VIII-a, OMEC Nr. 5286/2006.

*** Resolution 9286/04 EDUC 109 SOC 234 on Strengthening Policies, Systems and Practices in the field of Guidance throughout life in Europe.

*** *Resolution on Lifelong Guidance of the EU Council of Education Ministers*, 2004.

*** *Rolul părinților în sistemele educaționale din Uniunea Europeană*. Agenția Națională Socrates, Unitatea Eurydice România: 2000.

*** *Starea învățământului din România – 2006*, Ministerul Educației şi Cercetării, 2006.

*** *Transition from the world of education to the world of work,* Jagellonian University, Austria, 2005.

*** *Zooming in on 2010- Reassessing vocational education and training",* Cedefop, 2007.

Referințe electronice

http://www.bib-infonet.at

http://www.education.gouv.fr/orient/cio.htm

http://www.oecd.org/oecd/pages/home/displaygeneral/0,3380,EN-document-592-17-no-21-17182-592-no-no,FF.html

http://www.acop.asso.fr/

http://www.cimo.fi/dman/Document.phx/~public/Julkaisut+ja+tilastot/English/guidance-eng-2003.pdf

http://www.oecd.org/dataoecd/50/26/1961288.pdf

http://www.ekep.gr/english/Guidance/main.asp

http://www.ncge.ie

http://www.cnrop.ise.ro/resurse/capp/articole/evg_s/evg_s_it.doc

http://www.centrorisorse.org/it/chi/nazionale.htm

www.coraonlus.it

http://www.cnrop.ise.ro/resurse/capp/articole/evg_s/evg_s_la.doc

http://www.cnrop.ise.ro/resurse/capp/articole/evg_s/evg_s_li.doc

http://www.oecd.org/dataoecd/20/0/4536941.pdf

http://www.oecd.org/dataoecd/38/24/1937973.pdf

http://www.oecd.org/oecd/pages/home/displaygeneral/0,3380,EN-document-592-17-no-21-17182-592-no-no,FF.html

http://www.cnrop.ise.ro/resurse/capp/articole/evg_s/evg_s_pt.doc

http://www.eurydice.org/Eurybase/Application/frameset.asp?country=PT&language=EN

http://www.cnrop.ise.ro/resurse/capp/articole/evg_s/evg_s_ro.doc

http://www.oecd.org/dataoecd/5/17/2410278.pdf

http://www.npk.hu

ANEXA PRELUCRAREA STATISTICĂ CHESTIONAR ELEV

		Populație școlară			Eșantion			Reprezentati eșantion	
	Nivel	Rural	Urban	Total	Rural	Urban	Total	Hi-pătrat	Te
Populația 1	Liceal	19298	251720	271018	61	645	706		
Populația 2	SAM – an II	18987	67371	86358	88	218	306		
Populația 3	SAM – an de completare	6934	63094	70028	12	190	202		

	Liceal	7,1%	92,9%	100,0%	**8,6%**	**91,4%**	**100,0%**	1,11	
	SAM – an II	22,0%	78,0%	100,0%	**28,8%**	**71,2%**	**100,0%**	3,21	
	SAM – an de completare	9,9%	90,1%	100,0%	5,9%	94,1%	**100,0%**	2,09	
Total		10,6%	89,4%	100,0%	**13,3%**	**86,7%**	**100,0%**	4,01	

Populația investigată

		Volum eşantion	Eroare de selecție
Populația 1	Liceal	706	3,7%
Populația 2	SAM – an II	306	5,6%
Populația 3	SAM – an de completare	202	6,9%
Total populație investigată		1214	

Kod	Profil/domeniu	**LIC**	**SAM-2**	**SAM-3**	TOT
1	umanist	118			118
2	real	238			238
3	tehnic	136	8	4	148
4	servicii	76			76
5	res. naturale, prot. mediului	52			52
7	teologic	1			1
8	artistic	18			18
9	pedagogic	32			32
10	sportiv	9			9
11	mecanica	2	105	68	175
12	electromecanica	10	27	12	49
13	electronica-automatizari	1	12	12	25
16	electric		12	12	24
17	constructii,instalatii si lucrari publice		19	14	33
18	agricultura		22		22
19	silvicultura	2	12	2	16
20	comert	2	12	4	18
21	turism si alimentatie	1	7	2	10
22	industrie alimentara	7	28	22	57
23	fabricarea produselor din lemn	1	22	34	57
24	ind. textila, pielarie		14	8	22
26	estetica, igiena corpului omenesc		2	8	10
27	teologic SAM		4		4
		706	306	202	1214

		LIC	SAM-2	SAM-3	TOTAL	LIC	SAM-2	SAM-3	TOTAL
mediu	Urban	645	218	190	1053	**61,3%**	**20,7%**	**18,0%**	100,0%
	Rural	61	88	12	161	**37,9%**	**54,7%**	**7,5%**	100,0%
nivel ed.	Liceu	706			706	**100,0%**			100,0%
	SAM		306	202	508		**60,2%**	**39,8%**	100,0%
filiera	Teoretic	356			356	**100,0%**			100,0%
	Tehnologic	279			279	**100,0%**			100,0%
	Vocational	71			71	**100,0%**			100,0%
	SAM-10		306		306		**100,0%**		100,0%
	SAM-			202	202			**100,0%**	100,0%

	compl								
gen	masculin	292	177	132	601	**48,6%**	**29,5%**	**22,0%**	100,0%
	feminin	414	129	70	613	**67,5%**	**21,0%**	**11,4%**	100,0%
Profil/	umanist	118			118	**100,0%**			100,0%
domeniu	real	238			238	**100,0%**			100,0%
	tehnic ind.g.	149	183	122	454	**32,8%**	**40,3%**	**26,9%**	100,0%
	tehnic ind.u.	8	64	64	136	**5,9%**	**47,1%**	**47,1%**	100,0%
	tehnic agro-silvic	2	34	2	38	**5,3%**	**89,5%**	**5,3%**	100,0%
	res. naturale, prot. mediului	52			52	**100,0%**			100,0%
	comert-servicii	79	21	14	114	**69,3%**	**18,4%**	**12,3%**	100,0%
	pedagogic	32			32	**100,0%**			100,0%
	voc. (artistic/ sportiv/teol)	28	4		32	**87,5%**	**12,5%**		100,0%
	Total	706	306	202	1214	**58,2%**	**25,2%**	**16,6%**	100,0%

		LIC	SAM-2	SAM-3
mediu	Urban	91,4%	71,2%	94,1%
	Rural	8,6%	28,8%	5,9%
nivel ed.	Liceu	100,0%		
	SAM		100,0%	100,0%
filiera	Teoretic	50,4%		
	Tehnologic	39,5%		
	Vocational	10,1%		
	SAM-10		100,0%	
	SAM-compl			100,0%
gen	masculin	41,4%	57,8%	65,3%
	feminin	58,6%	42,2%	34,7%
Profil/	umanist	16,7%		
domeniu	real	33,7%		
	tehnic ind.g.	21,1%	59,8%	60,4%
	tehnic ind.u.	1,1%	20,9%	31,7%
	tehnic agro-silvic	0,3%	11,1%	1,0%
	res. naturale, prot. mediului	7,4%		
	comert-servicii	11,2%	6,9%	6,9%
	pedagogic	4,5%		
	vocational	4,0%	1,3%	
	Total	100,0%	100,0%	100,0%

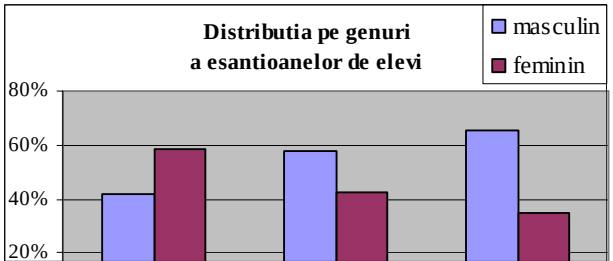

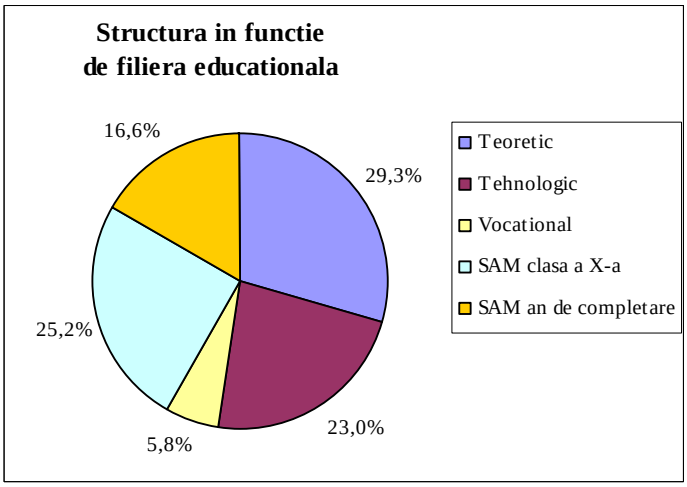
Structura in functie
de filiera educationala
16,6%
29,3%
25,2%
23,0%
5,8%
Teoretic
Tehnologic
Vocational
SAM clasa a X-a
SAM an de completare

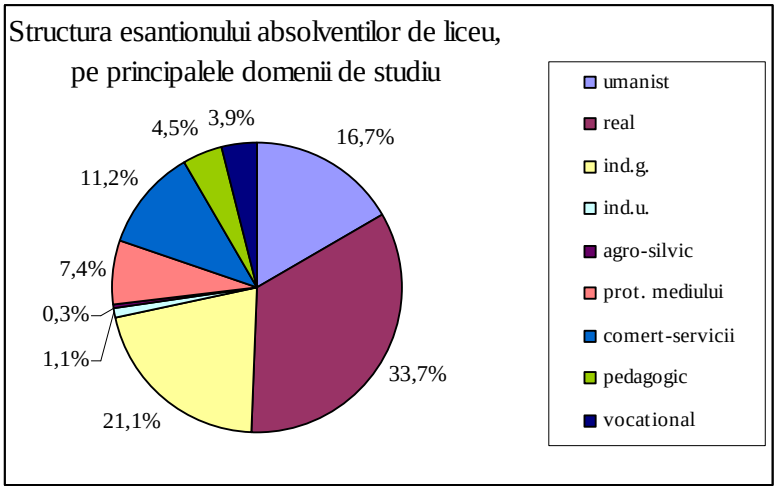
Structura esantionului absolventilor de liceu,
pe principalele domenii de studiu
4,5%
3,9%
16,7%
11,2%
7,4%
0,3%
1,1%
33,7%
21,1%
umanist
real
ind.g.
ind.u.
agro-silvic
prot. mediului
comert-servicii
pedagogic
vocational

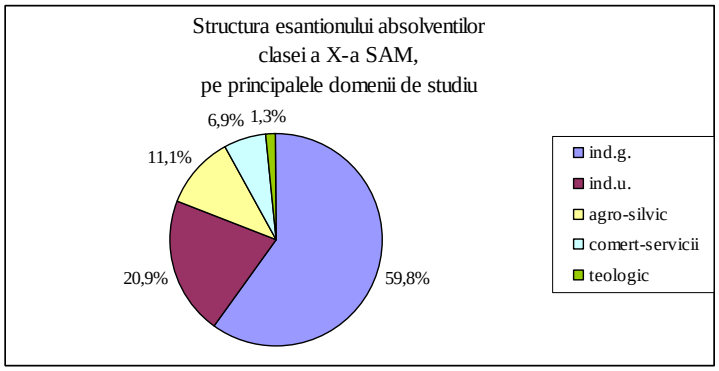
Structura esantionului absolventilor
clasei a X-a SAM,
pe principalele domenii de studiu
6,9%
1,3%
11,1%
20,9%
59,8%
ind.g.
ind.u.
agro-silvic
comert-servicii
teologic

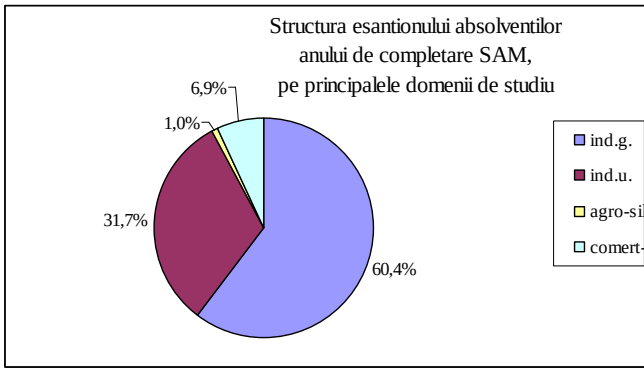
Structura esantionului absolventilor
anului de completare SAM,
pe principalele domenii de studiu
6,9%
1,0%
31,7%
60,4%
ind.g.
ind.u.
agro-si
comert-

<u>Cred</u> că analiza ar trebui abordată astfel:

1. Opțiuni şcolare şi profesionale (item 1)

2. Cererea de educație
- **opțiuni imediate – anul următor (item 2, item 5, item 6, item 7, item 9) pentru item 1 = 1&3**
- **opțiuni pt.viitorul apropiat – diploma de bacalaureat (item 4) pentru toți subiecții**
- **opțiuni de viitor / educația permanentă (item 15, item 16, item 17) pentru toți subiecții**

3. Satisfacția față de pregătirea oferită de școală – competențe dobândite
- **competențe profesionale (item 8) pentru toți subiecții**
- **competențe extraprofesionale (item 10, item 11, item 13, item 14) pentru toți subiecții**

4. Angajați

Opțiuni şcolare şi sau profesionale

Item 1 Ce intenționezi să faci după încheierea acestui an școlar?

It.1		LIC	SAM-2	SAM-3	Total	LIC	SAM-2	SAM-3	Total	LIC	SAM-2	SAM-3
1	Continuă școala	275	179	114	568	39,0%	58,5%	56,4%	46,8%	48,4%	31,5%	20,1%
2	Se angajează	74	48	26	148	10,5%	15,7%	12,9%	12,2%	50,0%	32,4%	17,6%
3	Continuă+job	340	54	48	442	48,2%	17,6%	23,8%	36,4%	76,9%	12,2%	10,9%
4	Nehotărât	17	25	14	56	2,4%	8,2%	6,9%	4,6%	30,4%	44,6%	25,0%
Total		706	306	202	1214	100%	100%	100%	100,0%	58,2%	25,2%	16,6%

		LIC	SAM-2	SAM-3	Total	LIC	SAM-2	SAM-3	To
	Opțiuni de continuare (1+3)	615	233	162	1010	60,9%	23,1%	16,0%	10
	Opțiuni de angajare (2+3)	414	102	74	590	70,2%	17,3%	12,5%	10

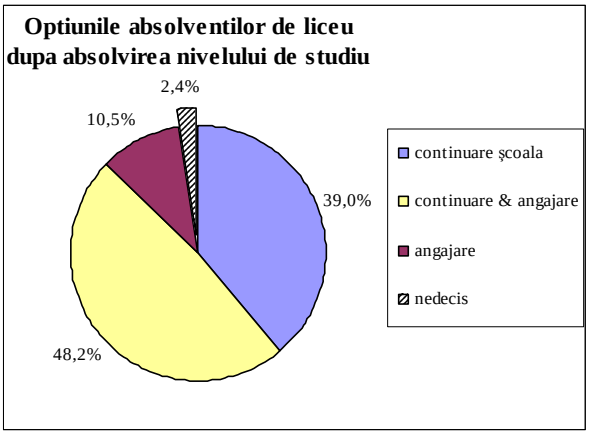

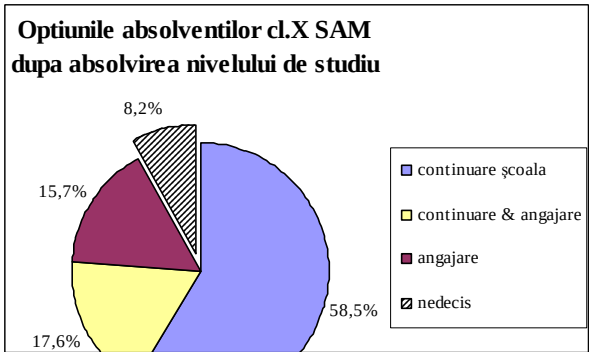

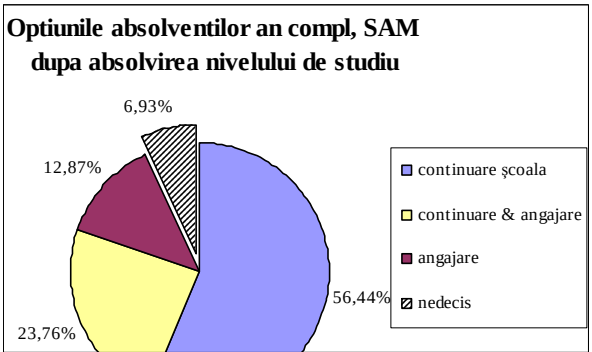

		Total	1	2	3	4	1	2	3	4	
mediu	Urban	**1053**	508	102	398	45	**48,2%**	**9,7%**	**37,8%**	**4,3%**	
	Rural	**161**	60	46	44	11	**37,3%**	**28,6%**	**27,3%**	**6,8%**	
nivel ed.	Liceu	**706**	275	74	340	17	**39,0%**	**10,5%**	**48,2%**	**2,4%**	
	SAM	**508**	293	74	102	39	**57,7%**	**14,6%**	**20,1%**	**7,7%**	
filiera	Teoretic	**356**	163	15	176	2	**45,8%**	**4,2%**	**49,4%**	**0,6%**	
	Tehnologic	**279**	81	58	127	13	**29,0%**	**20,8%**	**45,5%**	**4,7%**	
	Vocational	**71**	31	1	37	2	**43,7%**	**1,4%**	**52,1%**	**2,8%**	
	SAM clasa a X-a	**306**	179	48	54	25	**58,5%**	**15,7%**	**17,6%**	**8,2%**	
	SAM an de completare	**202**	114	26	48	14	**56,4%**	**12,9%**	**23,8%**	**6,9%**	
Gen	masculin	**601**	284	81	212	24	**47,3%**	**13,5%**	**35,3%**	**4,0%**	
	feminin	**613**	284	67	230	32	**46,3%**	**10,9%**	**37,5%**	**5,2%**	
Profil/	umanist	**118**	61	5	52		**51,7%**	**4,2%**	**44,1%**	**0,0%**	
domeniu	real	**238**	102	10	124	2	**42,9%**	**4,2%**	**52,1%**	**0,8%**	
	tehnic ind.g.	**454**	231	63	128	32	**50,9%**	**13,9%**	**28,2%**	**7,0%**	
	tehnic ind.u.	**136**	66	27	27	16	**48,5%**	**19,9%**	**19,9%**	**11,8%**	
	tehnic agro-silvic	**38**	21	14	2	1	**55,3%**	**36,8%**	**5,3%**	**2,6%**	
	res. naturale, mediu	**52**	14	19	18	1	**26,9%**	**36,5%**	**34,6%**	**1,9%**	
	comert-servicii	**114**	45	9	56	4	**39,5%**	**7,9%**	**49,1%**	**3,5%**	
	pedagogic	**32**	14	1	17		**43,8%**	**3,1%**	**53,1%**	**0,0%**	
	vocational	**32**	14		18		**43,8%**	**0,0%**	**56,3%**	**0,0%**	
	Total	**1214**	568	148	442	56	**46,8%**	**12,2%**	**36,4%**	**4,6%**	

		Total	**Continuare**	**angajare**	**Continuare**	**angajare**	**Continuare**	**angajare**
			1+3	**2+3**			**%**	**%**
mediu	Urban	**1053**	906	500	**89,7%**	**84,7%**	**86,0%**	**47,5%**
	Rural	**161**	104	90	**10,3%**	**15,3%**	**64,6%**	**55,9%**
nivel ed.	Liceu	**706**	615	414	**60,9%**	**70,2%**	**87,1%**	**58,6%**
	SAM	**508**	395	176	**39,1%**	**29,8%**	**77,8%**	**34,6%**
filiera	Teoretic	**356**	339	191	**33,6%**	**32,4%**	**95,2%**	**53,7%**
	Tehnologic	**279**	208	185	**20,6%**	**31,4%**	**74,6%**	**66,3%**
	Vocational	**71**	68	38	**6,7%**	**6,4%**	**95,8%**	**53,5%**
	SAM clasa a X-a	**306**	233	102	**23,1%**	**17,3%**	**76,1%**	**33,3%**
	SAM an de completare	**202**	162	74	**16,0%**	**12,5%**	**80,2%**	**36,6%**
Gen	masculin	**601**	496	293	**49,1%**	**49,7%**	**82,5%**	**48,8%**
	feminin	**613**	514	297	**50,9%**	**50,3%**	**83,8%**	**48,5%**
Profil/	umanist	**118**	113	57	**11,2%**	**9,7%**	**95,8%**	**48,3%**
domeniu	real	**238**	226	134	**22,4%**	**22,7%**	**95,0%**	**56,3%**
	tehnic ind.g.	**454**	359	191	**35,5%**	**32,4%**	**79,1%**	**42,1%**
	tehnic ind.u.	**136**	93	54	**9,2%**	**9,2%**	**68,4%**	**39,7%**
	tehnic agro-silvic	**38**	23	16	**2,3%**	**2,7%**	**60,5%**	**42,1%**
	res. naturale, mediu	**52**	32	37	**3,2%**	**6,3%**	**61,5%**	**71,2%**
	comert-servicii	**114**	101	65	**10,0%**	**11,0%**	**88,6%**	**57,0%**
	pedagogic	**32**	31	18	**3,1%**	**3,1%**	**96,9%**	**56,3%**
	vocational	**32**	32	18	**3,2%**	**3,1%**	**100,0%**	**56,3%**
	Total	**1214**	1010	590	**100,0%**	**100,0%**	**83,2%**	**48,6%**

Cererea de educație

a) Opțiuni imediate

Ponderea elevilor care doresc să continue educația în următorul an şcolar, total şi pe factori (semnificația diferenței între procente se calculează cu ajutorul testului z de comparare a două proporţiii sau a testului hi-pătrat pentru compararea mai multor proporţii)

		Total	**Continuare**	**%**	**Test z / hi-pătrat**
Mediu	Urban	**1053**	906	**86,0%**	**5,47**
	Rural	**161**	104	**64,6%**	
Nivel ed.	Liceu	**706**	615	**87,1%**	**19,92**
	SAM clasa a X-a	**306**	233	**76,1%**	
	SAM an de completare	**202**	162	**80,2%**	
Gen	masculin	**601**	496	**82,5%**	**0,62**
	feminin	**613**	514	**83,8%**	
Filiera liceu	Teoretic	**356**	339	**95,2%**	**225,1**
	Tehnologic	**279**	208	**74,6%**	
	Vocational	**71**	68	**95,8%**	
Profil/	umanist	**118**	113	**95,8%**	
domeniu	real	**238**	226	**95,0%**	
	tehnic ind.g.	**454**	359	**79,1%**	
	tehnic ind.u.	**136**	93	**68,4%**	
	tehnic agro-silvic	**38**	23	**60,5%**	
	res. naturale, mediu	**52**	32	**61,5%**	
	comert-servicii	**114**	101	**88,6%**	
	pedagogic	**32**	31	**96,9%**	
	vocational	**32**	32	**100,0%**	
	Total	**1214**	1010	**83,2%**	

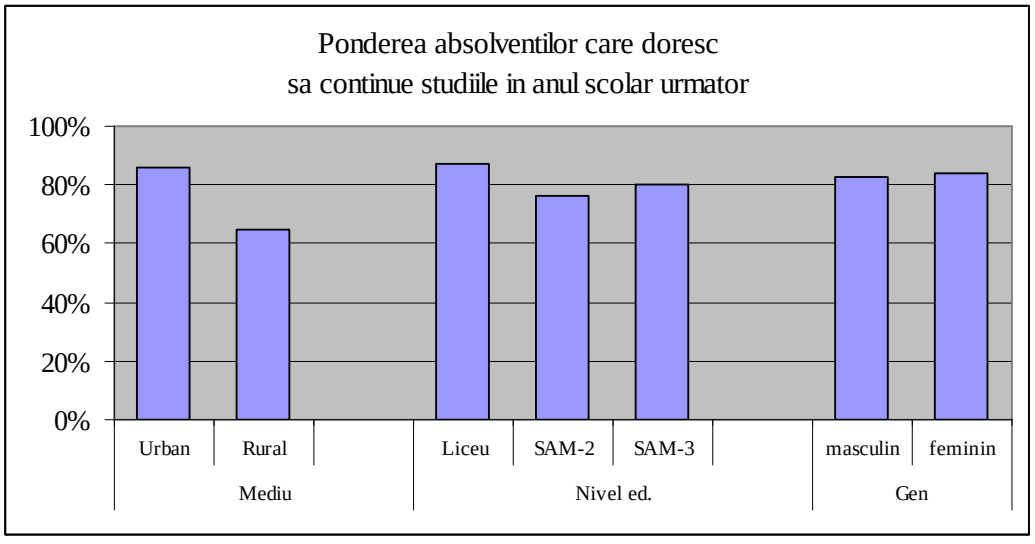

2. Daca doreşti să continui studiile după terminarea acestui an şcolar, menționează unde:

		LIC	SAM-2	SAM-3	LIC	SAM	
1	SAM (an de completare)		233			**100,0%**	
2	la liceu			162			**100,0%**
3	la o scoală postliceală	37			**6,0%**		
4	la o facultate	568			**92,4%**		

5	Neprecizat	10			**1,6%**		
	Total	615	233	162	**100,0%**	**100,0%**	

~~3. Enumeră primele trei opțiuni de continuare a studiilor:~~

5. După terminarea acestui an şcolar doreşti să continui studiile:

		Rural	Urban	Total	Rural	Urban	Tot
1	în localitatea în care ai domiciliul	456	36	492	**50,3%**	**34,6%**	**48,7**
2	în altă localitate	411	60	471	**45,4%**	**57,7%**	**46,6**
3	în străinătate	22	2	24	**2,4%**	**1,9%**	**2,4**
4	la distanță (on-line, prin corespondență)	16	6	22	**1,8%**	**5,8%**	**2,2**
	NonR	1		1	**0,1%**	**0,0%**	**0,1**
	Tot	906	104	1010	**100,0%**	**100,0%**	**100,**

Item 2 / It.5	localitatea de domiciliu	altă localitate	în străinătate	la distanță	NonR	Total
SAM (an de completare)	148	74	4	6	1	233
la liceu	98	60	4			162
la o scoală postliceală	17	17	1	2		37
la o facultate	225	314	15	14		568
Neprecizat	4	6				10
Total	492	471	24	22	1	1010

6. De ce doreşti să continui studiile după terminarea acestui an şcolar?:

	Motive	Total de acord	Parțial de acord	nu sunt de acord	
It.6-01	îmi place viața de elev/student	595	359	40	
It.6-02	îmi place să învăț, să descopăr lucruri noi	610	353	32	
It.6-03	dacă fac mai multă şcoală am şanse mai mari să mă angajez	746	224	26	
It.6-04	este o legătură directă între şcoală şi salariul pe care îl pot obține ulterior	568	350	66	
It.6-05	este bine să ai o diplomă	885	102	9	
It.6-06	tinerii cu şcoală sunt mai bine văzuți în societate	745	226	23	
It.6-07	admir oamenii de succes care au studii	672	262	57	
It.6-08	sunt prea tânăr/ă să mă angajez	200	403	393	
It.6-09	nu sunt pregătit/ă profesional să mă angajez	242	421	329	
It.6-10	mai pierd timpul 3-4 ani	99	156	730	
It.6-11	mă obligă părinții	49	117	819	
It.6-12	nu ştiu ce altceva aş putea face la vârsta asta	211	304	477	

	Total de acord	Parțial de acord	nu sunt de acord	NonR	medie
Punctaj	**2**	**1**	**0**	**0**	
It.6-01	58,9%	35,5%	4,0%	1,6%	**1,558**
It.6-02	60,4%	35,0%	3,2%	1,5%	**1,581**
It.6-03	73,9%	22,2%	2,6%	1,4%	**1,723**
It.6-04	56,2%	34,7%	6,5%	2,6%	**1,510**
It.6-05	87,6%	10,1%	0,9%	1,4%	**1,880**
It.6-06	73,8%	22,4%	2,3%	1,6%	**1,726**
It.6-07	66,5%	25,9%	5,6%	1,9%	**1,621**
It.6-08	19,8%	39,9%	38,9%	1,4%	**0,806**
It.6-09	24,0%	41,7%	32,6%	1,8%	**0,912**

It.6-10	9,6%	15,3%	73,0%	2,1%	**0,353**
It.6-11	4,9%	11,6%	81,4%	2,1%	**0,218**
It.6-12	20,4%	30,3%	47,7%	1,6%	**0,723**

	TOT	urban	rural	LIC	SAM2	SAM3	masculin	feminin
It.6-01	1,558	1,536	1,643	1,510	1,610	1,593	1,499	1,593
It.6-02	1,581	1,544	1,807	1,578	1,514	1,640	1,475	1,664
It.6-03	1,723	1,707	1,816	1,636	1,843	1,839	1,749	1,691
It.6-04	1,510	1,506	1,469	1,471	1,532	1,573	1,557	1,451
It.6-05	1,880	1,872	1,946	1,829	1,932	1,989	1,903	1,859
It.6-06	1,726	1,712	1,779	1,667	1,776	1,826	1,739	1,701
It.6-07	1,621	1,607	1,667	1,626	1,603	1,581	1,545	1,677
It.6-08	0,806	0,791	1,000	0,612	1,124	1,092	0,873	0,758
It.6-09	0,912	0,899	1,072	0,825	1,085	1,012	0,939	0,896
It.6-10	0,353	0,338	0,652	0,188	0,682	0,614	0,477	0,275
It.6-11	0,218	0,206	0,420	0,121	0,441	0,325	0,286	0,176
It.6-12	0,723	0,716	0,955	0,496	1,153	1,047	0,838	0,651

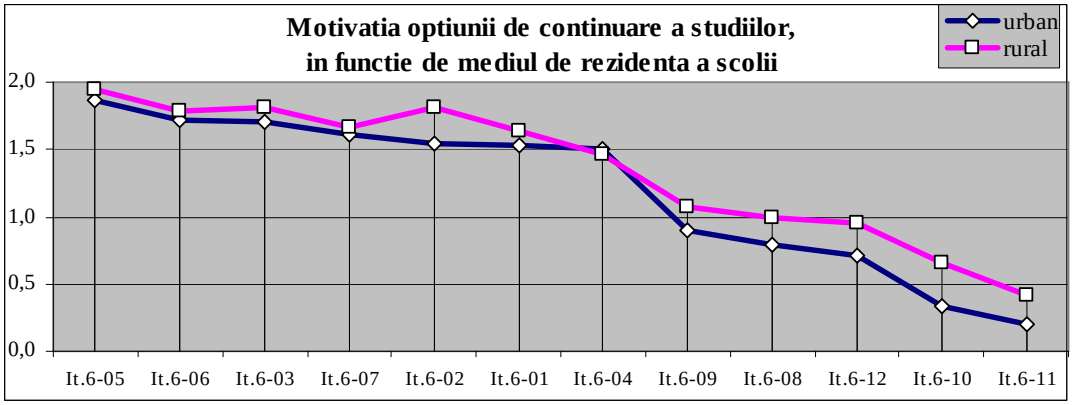

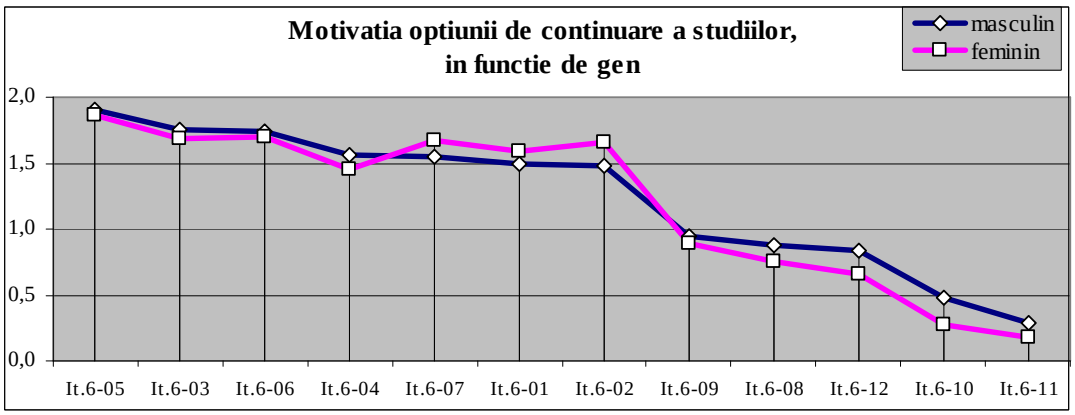

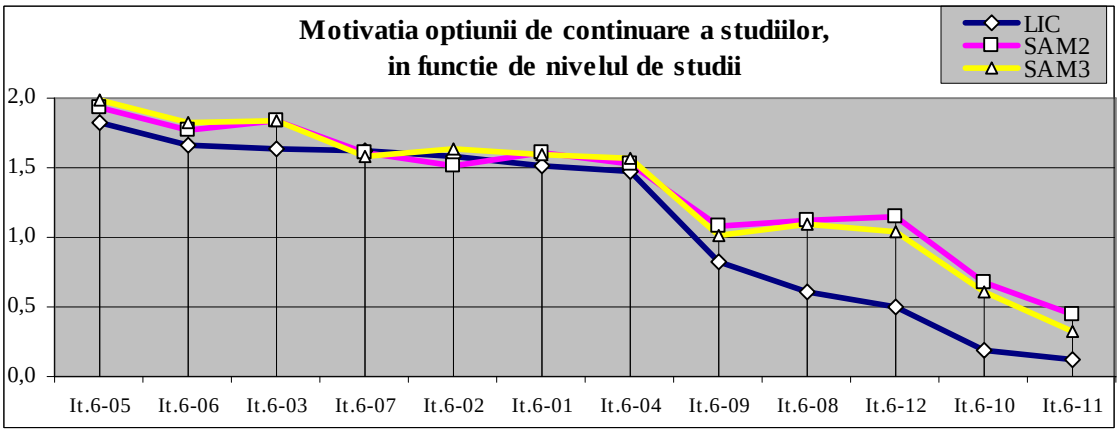

7. După ce criterii îți alegi școala/facultatea pentru continuarea studiilor după încheierea acestui an școlar?

	Criterii	Loc mediu atribuit							
		TOT	**urban**	**rural**	**LIC**	**SAM2**	**SAM3**	**masculin**	**feminin**
It.7-01	apropierea de domiciliu	5,629	5,550	6,326	4,727	7,339	6,520	6,368	5,151
It.7-02	media de intrare	7,699	7,662	8,021	7,267	8,357	8,427	7,494	7,919
It.7-03	locurile disponibile	6,775	6,825	6,356	6,733	6,991	6,641	6,684	6,956
It.7-04	prestigiul instituției	7,140	7,311	5,594	7,659	6,646	5,760	6,886	7,239
It.7-05	prestigiul profesiei	7,731	7,877	6,480	8,249	7,059	6,709	7,556	7,741
It.7-06	prestigiul profesorilor care predau acolo	6,016	6,042	5,779	6,019	6,109	5,865	6,023	6,012
It.7-07	sfaturile familiei	6,807	6,759	7,216	6,378	7,439	7,544	6,968	6,751
It.7-08	sugestia profesorilor	5,538	5,408	6,680	4,928	6,350	6,757	5,522	5,589
It.7-09	recomandarea consilierului școlar	4,935	4,844	5,734	4,511	5,516	5,712	4,967	4,908
It.7-10	moda generației mele	4,952	4,982	4,700	4,610	5,815	4,957	5,407	4,438
It.7-11	aspirații proprii	8,640	8,791	7,292	9,669	6,674	7,342	8,209	8,894
It.7-12	profilul școlii pe care am absolvit-o	7,137	7,027	8,095	6,799	7,293	8,187	7,400	6,899
It.7-13	câștigul material ulterior	8,946	9,009	8,329	9,266	8,335	8,470	8,820	8,984

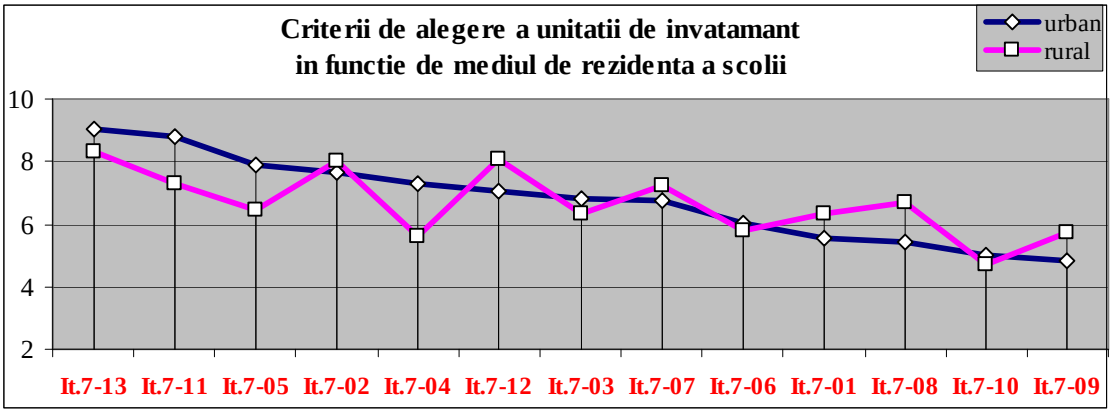

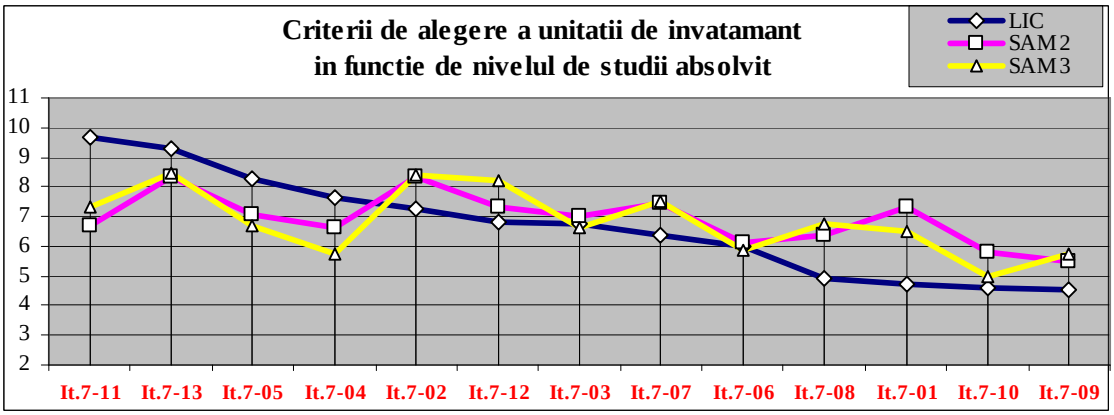

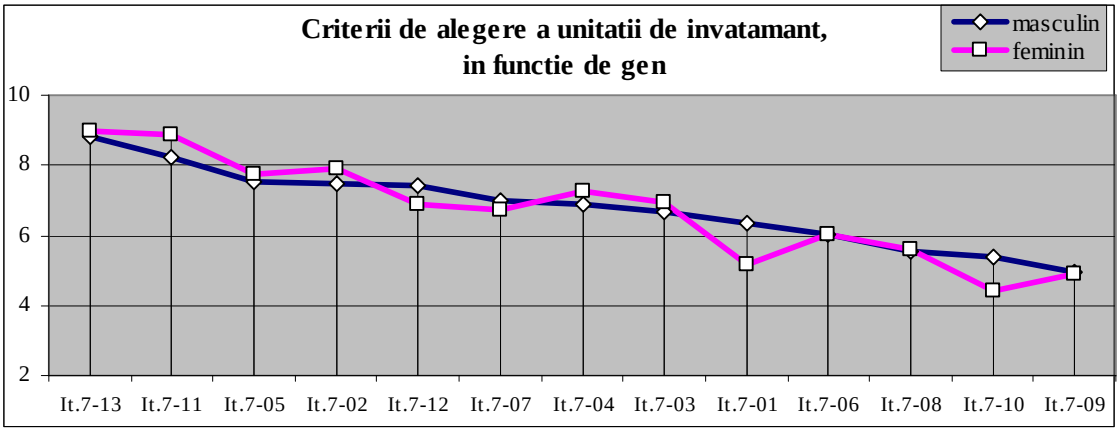
Criterii de alegere a unitatii de invatamant, in functie de gen
masculin
feminin
10
8
6
4
2
It.7-13
It.7-11
It.7-05
It.7-02
It.7-12
It.7-07
It.7-04
It.7-03
It.7-01
It.7-06
It.7-08
It.7-10
It.7-09

Total	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
It.7-01	271	69	66	50	70	27	37	38	43	83	44	123	17
It.7-02	47	67	55	41	62	64	68	103	85	110	101	141	18
It.7-03	37	81	83	69	97	80	98	88	81	101	76	59	12
It.7-04	40	52	62	87	71	80	82	111	125	101	71	68	13
It.7-05	26	38	45	71	76	69	101	104	110	121	109	96	12
It.7-06	85	66	84	88	96	123	94	82	89	56	48	34	5
It.7-07	35	48	73	83	95	109	131	96	88	98	64	50	5
It.7-08	77	99	109	112	110	110	80	85	41	54	32	33	8
It.7-09	121	128	128	119	71	82	64	53	70	32	20	26	9
It.7-10	199	104	90	76	70	52	46	49	31	50	36	38	22
It.7-11	44	62	37	40	48	51	48	44	69	66	109	287	51
It.7-12	97	89	54	48	51	52	53	64	73	76	112	131	21
It.7-13	43	29	34	35	36	39	45	46	63	102	144	227	51

Total	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1
It.7-01	26,8%	6,8%	6,5%	5,0%	6,9%	2,7%	3,7%	3,8%	4,3%	8,2%	4,4%	12,2%	1,7
It.7-02	4,7%	6,6%	5,4%	4,1%	6,1%	6,3%	6,7%	10,2%	8,4%	10,9%	10,0%	14,0%	1,8
It.7-03	3,7%	8,0%	8,2%	6,8%	9,6%	7,9%	9,7%	8,7%	8,0%	10,0%	7,5%	5,8%	1,2
It.7-04	4,0%	5,1%	6,1%	8,6%	7,0%	7,9%	8,1%	11,0%	12,4%	10,0%	7,0%	6,7%	1,3
It.7-05	2,6%	3,8%	4,5%	7,0%	7,5%	6,8%	10,0%	10,3%	10,9%	12,0%	10,8%	9,5%	1,2
It.7-06	8,4%	6,5%	8,3%	8,7%	9,5%	12,2%	9,3%	8,1%	8,8%	5,5%	4,8%	3,4%	0,5
It.7-07	3,5%	4,8%	7,2%	8,2%	9,4%	10,8%	13,0%	9,5%	8,7%	9,7%	6,3%	5,0%	0,5
It.7-08	7,6%	9,8%	10,8%	11,1%	10,9%	10,9%	7,9%	8,4%	4,1%	5,3%	3,2%	3,3%	0,8
It.7-09	12,0%	12,7%	12,7%	11,8%	7,0%	8,1%	6,3%	5,2%	6,9%	3,2%	2,0%	2,6%	0,9
It.7-10	19,7%	10,3%	8,9%	7,5%	6,9%	5,1%	4,6%	4,9%	3,1%	5,0%	3,6%	3,8%	2,2
It.7-11	4,4%	6,1%	3,7%	4,0%	4,8%	5,0%	4,8%	4,4%	6,8%	6,5%	10,8%	28,4%	5,0
It.7-12	9,6%	8,8%	5,3%	4,8%	5,0%	5,1%	5,2%	6,3%	7,2%	7,5%	11,1%	13,0%	2,1
It.7-13	4,3%	2,9%	3,4%	3,5%	3,6%	3,9%	4,5%	4,6%	6,2%	10,1%	14,3%	22,5%	5,0

9. În şcoală ai primit informaţii despre

		LIC	SAM2	SAM3	**TOT**	LIC	SAM	SAM3	
1	şcolile/liceele/facultăţile din oraşul/ judeţul meu	403	166	104	673	65,5%	71,2%	64,2%	
2	şcolile/liceele/facultăţile din ţară	326	50	28	404	53,0%	21,5%	17,3%	
3	şcolile/liceele/facultăţile in străinătate	92	14	12	118	15,0%	6,0%	7,4%	
4	burse de studiu în străinătate	114	25	16	155	18,5%	10,7%	9,9%	
5	resurse Internet utile pentru continuarea studiilor	141	64	26	231	22,9%	27,5%	16,0%	
6	publicaţii utile pentru continuarea studiilor	137	49	26	212	22,3%	21,0%	16,0%	
7	târguri ale educaţiei	126	43	32	201	20,5%	18,5%	19,8%	
8	alte servicii de informare pentru continuarea studiilor	90	83	48	221	14,6%	35,6%	29,6%	
9	altele.	30	15	8	53	4,9%	6,4%	4,9%	
	Total	615	233	162	1010	**100%**	**100%**	**100%**	

		rural	urban	**TOT**	rural	urban	
1	şcolile/liceele/facultăţile din oraşul/ judeţul meu	78	595	673	75,0%	65,7%	6
2	şcolile/liceele/facultăţile din ţară	53	351	404	51,0%	38,7%	4
3	şcolile/liceele/facultăţile in străinătate	9	109	118	8,7%	12,0%	1
4	burse de studiu în străinătate	8	147	155	7,7%	16,2%	1
5	resurse Internet utile pentru continuarea studiilor	32	199	231	30,8%	22,0%	2
6	publicaţii utile pentru continuarea studiilor	20	192	212	19,2%	21,2%	2
7	târguri ale educaţiei	8	193	201	7,7%	21,3%	1
8	alte servicii de informare pentru continuarea studiilor	31	190	221	29,8%	21,0%	2
9	altele.	13	40	53	12,5%	4,4%	

	Total	104	906	1010	**100,0%**	**100,0%**	**1**

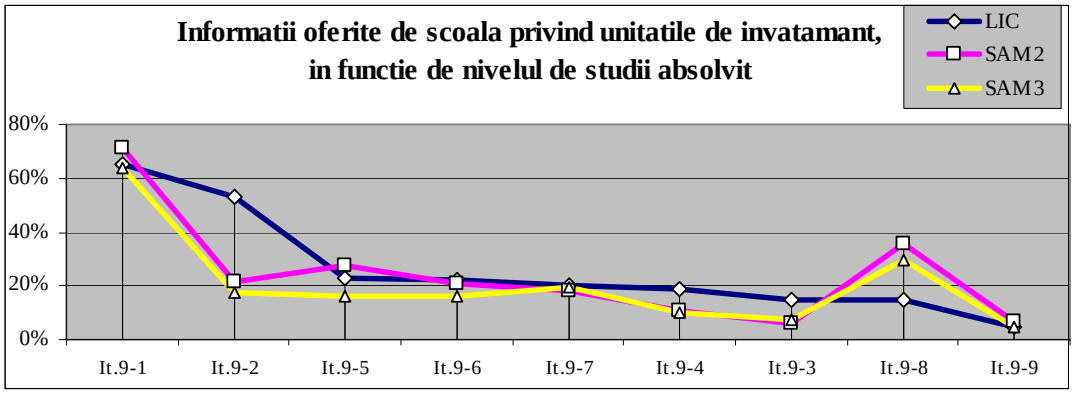

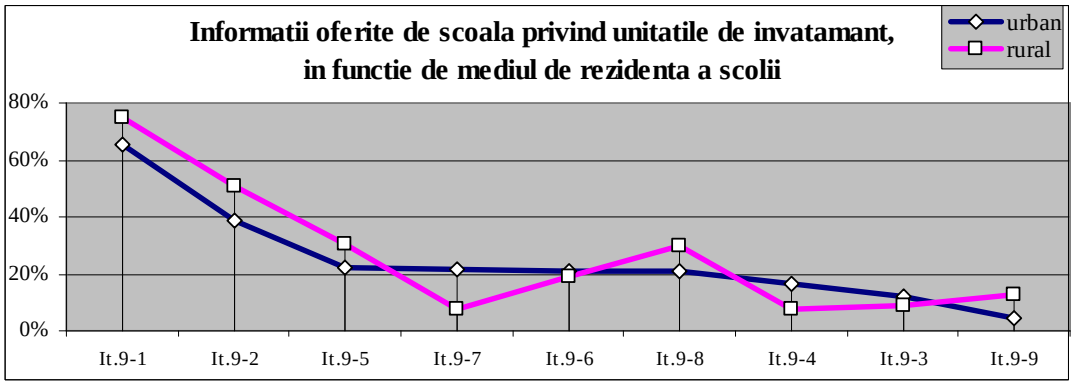

b) Opțiuni pentru viitorul apropiat – obținerea diplomei de bacalaureat

Item 4.

		LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total	LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total
1	Da	632	223	172	107	920	1027	**89,5%**	**72,9%**	**85,1%**	**66,5%**	**87,4%**	**84,6%**
2	NU		35	4	8	31	39	**0,0%**	**11,4%**	**2,0%**	**5,0%**	**2,9%**	**3,2%**
3	NonR	74	48	26	46	102	148	**10,5%**	**15,7%**	**12,9%**	**28,6%**	**9,7%**	**12,2%**
	Total	706	306	202	161	1053	1214	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

c) Educația permanentă

15. Ştii ce înseamnă învățarea pe tot parcursul vieții (lifelong learning)?

		LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total	LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total
1	Da	316	106	66	58	430	488	44,8%	34,6%	32,7%	**36,0%**	**40,8%**	**40,2%**
2	Parțial	314	145	102	77	484	561	44,5%	47,4%	50,5%	**47,8%**	**46,0%**	**46,2%**
3	NU	68	51	32	23	128	151	9,6%	16,7%	15,8%	**14,3%**	**12,2%**	**12,4%**
4	NonR	8	4	2	3	11	14	1,1%	1,3%	1,0%	**1,9%**	**1,0%**	**1,2%**
	Total	706	306	202	161	1053	1214	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

16. Ai primit informații despre învățarea pe tot parcursul vieții de la:

		LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total	LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban
1	diriginte	181	131	64	70	306	376	25,6%	42,8%	31,7%	43,5%	29,1%
2	alți profesori	161	65	42	43	225	268	22,8%	21,2%	20,8%	26,7%	21,4%
3	consilierul școlar	59	26	16	14	87	101	8,4%	8,5%	7,9%	8,7%	8,3%
4	familie	286	158	108	79	473	552	40,5%	51,6%	53,5%	49,1%	44,9%
5	massmedia	170	20	24	20	194	214	24,1%	6,5%	11,9%	12,4%	18,4%
6	alte surse	47	15	4	11	55	66	6,7%	4,9%	2,0%	6,8%	5,2%
	Total	706	306	202	161	1053	1214	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

17. Eşti dispus să îţi continui educaţia şi pregătirea profesională pe tot parcursul vieţii?

		LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total	LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total
1	Da	466	163	122	90	661	751	66,0%	53,3%	60,4%	55,9%	62,8%	61,9%
2	Parțial	39	40	6	16	69	85	5,5%	13,1%	3,0%	9,9%	6,6%	7,0%
3	NU	196	102	74	54	318	372	27,8%	33,3%	36,6%	33,5%	30,2%	30,6%
4	NonR	5	1		1	5	6	0,7%	0,3%	0,0%	0,6%	0,5%	0,5%
	Total	706	306	202	161	1053	1214	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

		It.17-kod	**Da**	**Parțial**	**Nu**	**Da**	**Parțial**
LIC	101	nevoia de autoperfecționare / de a învăța	213	1	4	45,7%	2,6%
	102	dezvoltarea carierei	97	1	6	20,8%	2,6%
	103	adaptare la schimbare/ la cerințele societății	59			12,7%	0,0%
	104	beneficii economice	8		1	1,7%	0,0%
	105	nevoia de statut social/ autorealizare/ independență	33	1	3	7,1%	2,6%
	106	responsabilitatea pentru viitor/ calitatea vieții	15		1	3,2%	0,0%
	107	acces pe piața muncii	12		8	2,6%	0,0%
	108	reticență față de continuarea educației şi pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții	1	27	108	0,2%	69,2%
	109	indecizie	2			0,4%	0,0%
		Total	**466**	**39**	**196**	**100,0%**	**100,0%**
SAM2	101	nevoia de autoperfecționare / de a învăța	49		1	30,1%	0,0%
	102	dezvoltarea carierei	28		2	17,2%	0,0%
	103	adaptare la schimbare/ la cerințele societății	8	2	1	4,9%	5,0%
	104	beneficii economice	5			3,1%	0,0%
	105	nevoia de statut social/ autorealizare/ independență	16	2	1	9,8%	5,0%
	106	responsabilitatea pentru viitor/ calitatea vieții	11		1	6,7%	0,0%
	107	acces pe piața muncii	3	2		1,8%	5,0%
	108	reticență față de continuarea educației şi pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții	4	15	6	2,5%	37,5%
	109	indecizie	4		39	2,5%	0,0%
		Total	**163**	**40**	**102**	**100,0%**	**100,0%**
SAM3	101	nevoia de autoperfecționare / de a învăța	44			36,1%	0,0%
	102	dezvoltarea carierei	28		2	23,0%	0,0%
	103	adaptare la schimbare/ la cerințele societății	10			8,2%	0,0%
	104	beneficii economice	2			1,6%	0,0%
	105	nevoia de statut social/ autorealizare/ independență	10			8,2%	0,0%
	106	responsabilitatea pentru viitor/ calitatea vieții	10			8,2%	0,0%
	107	acces pe piața muncii	8			6,6%	0,0%
	108	reticență față de continuarea educației şi pregătirii profesionale pe tot parcursul vieții		2		0,0%	33,3%

	109	indecizie	6		36	4,9%	0,0%	
		Total	**122**	**6**	**74**	**100,0%**	**100,0%**	

Satisfacția față de pregătirea oferită de şcoală

Echivalări item 12 cu item 10/11

	Item 12	Item 10/11
It.12-1	limba maternă	comunicarea în limba maternă
It.12-2	limbi străine	comunicarea în limbi străine
It.12-3	calculator	competențe de utilizare TIC
It.12-4	matematică, ştiință şi tehnologie	competențe de bază în matematică, ştiință şi tehnologie
It.12-5	cum să-mi deschid o afacere	spirit antreprenorial
It.12-6	comunicare şi relații sociale	competențe interpersonale şi civice
It.12-7	dezvoltare personală	competența de a învăța să înveți
It.12-8	cultură şi creativitate artistică	deschidere spre alte culturi şi creativitate artistică
It.12-9	specializare într-o meserie	competențe profesionale (Item 8)
	Maxim	

Competențe dobândite în şcoală:			da	parțial	nu	NonR
Profes.	**It.08**	competențe profesionale	583	443	32	156
Extra-prof.	**It.10-1**	comunicarea în limba maternă	1005	118	75	16
	It.10-2	comunicarea în limbi străine	708	442	55	9
	It.10-3	competențe de utilizare TIC	623	480	99	12
	It.10-4	competențe de bază în mate., ştiință,tehnologie	616	443	145	10
	It.10-5	spirit antreprenorial	404	486	299	25
	It.10-6	competențe interpersonale şi civice	432	522	233	27
	It.10-7	competența de a învăța să înveți	705	384	106	19
	It 10-8	deschidere spre alte culturi şi creativ.artistică	386	473	333	22

Competențe dobândite în şcoală:			da	parțial	nu	NonR	Medi
		Punctaj	**2**	**1**	**0**	**0**	
Profes.	**It.08**	competențe profesionale	48,0%	36,5%	2,6%	12,9%	**1,521**
Extra-prof.	**It.10-1**	comunicarea în limba maternă	82,8%	9,7%	6,2%	1,3%	**1,776**
	It.10-2	comunicarea în limbi străine	58,3%	36,4%	4,5%	0,7%	**1,542**
	It.10-3	competențe de utilizare TIC	51,3%	39,5%	8,2%	1,0%	**1,436**
	It.10-4	competențe de bază în mate., ştiință,tehnologie	50,7%	36,5%	11,9%	0,8%	**1,391**
	It.10-5	spirit antreprenorial	33,3%	40,0%	24,6%	2,1%	**1,088**
	It.10-6	competențe interpersonale şi civice	35,6%	43,0%	19,2%	2,2%	**1,168**
	It.10-7	competența de a învăța să înveți	58,1%	31,6%	8,7%	1,6%	**1,501**
	It 10-8	deschidere spre alte culturi şi creativ.artistică	31,8%	39,0%	27,4%	1,8%	**1,044**

Competenţe dobândite în şcoală – niveluri medii:			**LIC**	**SAM2**	**SAM3**	**Rural**	**Urban**	**Masc**	**Fem**	**Total**
Profes.	**It.08**	competenţe profesionale	1,461	1,609	1,609	1,558	1,516	1,550	1,493	**1,521**
Extra-prof.	**It.10-1**	comunicarea în limba maternă	1,797	1,726	1,782	1,804	1,772	1,776	1,776	**1,776**
	It.10-2	comunicarea în limbi străine	1,610	1,459	1,430	1,488	1,550	1,513	1,570	**1,542**
	It.10-3	competenţe de utilizare TIC	1,358	1,554	1,525	1,594	1,412	1,465	1,408	**1,436**
	It.10-4	competenţe de bază în mate.,ştiinţă,tehnologie	1,393	1,430	1,327	1,463	1,380	1,384	1,399	**1,391**
	It.10-5	spirit antreprenorial	1,096	1,430	1,327	1,076	1,090	1,062	1,114	**1,088**
	It.10-6	competenţe interpersonale şi civice	1,169	1,220	1,082	1,369	1,137	1,116	1,219	**1,168**
	It.10-7	competenţa de a învăţa să înveţi	1,447	1,566	1,592	1,788	1,457	1,466	1,536	**1,501**
	It.10-8	deschidere spre alte culturi şi creativ.artistică	1,062	1,106	0,888	1,214	1,019	1,020	1,068	**1,044**

Urban	da	parţial	nu	NonR	da	parţial	nu	NonR	**medi**
	2	**1**	**0**	**0**	**2**	**1**	**0**	**0**	
It.10-1	865	113	62	13	82,1%	10,7%	5,9%	1,2%	**1,77**
It.10-2	621	378	46	8	59,0%	35,9%	4,4%	0,8%	**1,55**
It.10-3	520	431	91	11	49,4%	40,9%	8,6%	1,0%	**1,41**
It.10-4	529	383	132	9	50,2%	36,4%	12,5%	0,9%	**1,38**
It.10-5	342	440	249	22	32,5%	41,8%	23,6%	2,1%	**1,09**
It.10-6	350	471	209	23	33,2%	44,7%	19,8%	2,2%	**1,13**
It.10-7	573	362	100	18	54,4%	34,4%	9,5%	1,7%	**1,45**
It.10-8	324	410	304	15	30,8%	38,9%	28,9%	1,4%	**1,01**

Rural	da	parţial	nu	NonR	da	parţial	nu	NonR	**medi**
	2	**1**	**0**	**0**	**2**	**1**	**0**	**0**	
It.10-1	140	5	13	3	87,0%	3,1%	8,1%	1,9%	**1,80**
It.10-2	87	64	9	1	54,0%	39,8%	5,6%	0,6%	**1,48**
It.10-3	103	49	8	1	64,0%	30,4%	5,0%	0,6%	**1,59**
It.10-4	87	60	13	1	54,0%	37,3%	8,1%	0,6%	**1,46**
It.10-5	62	46	50	3	38,5%	28,6%	31,1%	1,9%	**1,07**
It.10-6	82	51	24	4	50,9%	31,7%	14,9%	2,5%	**1,36**
It.10-7	132	22	6	1	82,0%	13,7%	3,7%	0,6%	**1,78**
It.10-8	62	63	29	7	38,5%	39,1%	18,0%	4,3%	**1,21**

		It.8-motive / argumente	**Da**	**Parţial**	**Nu**	**Da**	**Parţial**
LIC	1	Cadrele didactice- aspecte pozitive	143	13		45,0%	4,5%
	2	Cadrele didactice – aspecte negative	10	44	6	3,1%	15,4%
	3	Profilul şcolii, materiile studiate etc., sprijină opţiunea de continuare a studiilor	49	8		15,4%	2,8%
	4	Profilul şcolii, materiile studiate etc., diferite de profilul pe care doreşte să îl urmeze	6	48	10	1,9%	16,8%
	5	Probleme ale învăţământului preunivsitar	2	81	6	0,6%	28,3%
	6	Aspecte de autoevaluare – pozitive	123	25	1	38,7%	8,7%

	7	Aspecte de autoevaluare negative	1	35	2	0,3%	12,2%	
	8	Răspunsuri ocazionale nerelevante	2	14	1	0,6%	4,9%	
		Total	**318**	**286**	**27**	**100,0%**	**100,0%**	
SAM2	1	Cadrele didactice- aspecte pozitive	60	2		37,7%	2,2%	
	2	Cadrele didactice – aspecte negative	1	17	2	0,6%	19,1%	
	3	Profilul şcolii, materiile studiate etc., sprijină opţiunea de continuare a studiilor	11	3		6,9%	3,4%	
	4	Profilul şcolii, materiile studiate etc., diferite de profilul pe care doreşte să îl urmeze		4	2	0,0%	4,5%	
	5	Probleme ale învăţământului preunivsitar		21	1	0,0%	23,6%	
	6	Aspecte de autoevaluare – pozitive	48	5		30,2%	5,6%	
	7	Aspecte de autoevaluare negative	4	11	1	2,5%	12,4%	
	8	Răspunsuri ocazionale nerelevante	7	8		4,4%	9,0%	
		Total	**159**	**89**	**6**	**100,0%**	**100,0%**	
SAM3	1	Cadrele didactice- aspecte pozitive	32			30,2%	0,0%	
	2	Cadrele didactice – aspecte negative		12	2	0,0%	17,6%	
	3	Profilul şcolii, materiile studiate etc., sprijină opţiunea de continuare a studiilor	12			11,3%	0,0%	
	4	Profilul şcolii, materiile studiate etc., diferite de profilul pe care doreşte să îl urmeze				0,0%	0,0%	
	5	Probleme ale învăţământului preunivsitar		26		0,0%	38,2%	
	6	Aspecte de autoevaluare – pozitive	30	12		28,3%	17,6%	
	7	Aspecte de autoevaluare negative		8		0,0%	11,8%	
	8	Răspunsuri ocazionale nerelevante	2	4		1,9%	5,9%	
		Total	**106**	**68**		**100,0%**	**100,0%**	

Competenţe extraprofesionale necesare angajării:		**LIC**	**SAM2**	**SAM3**	**Rural**	**Urban**	**T**
It.11-1	comunicarea în limba maternă	5,545	5,902	5,455	5,733	5,603	**5,**
It.11-2	comunicarea în limbi străine	6,208	5,431	5,693	5,814	5,944	**5,**
It.11-3	competenţe de utilizare TIC	5,339	5,255	5,406	5,335	5,328	**5,**
It.11-4	competenţe de bază în matematică, ştiinţă, tehnologie	4,054	4,369	4,752	4,335	4,236	**4,**
It.11-5	spirit antreprenorial	3,873	3,618	3,624	3,851	3,754	**3,**
It.11-6	competenţe interpersonale şi civice	3,582	3,739	3,248	3,509	3,575	**3,**
It.11-7	competenţa de a învăţa să înveţi	3,948	4,340	4,050	4,323	4,024	**4,**
It.11-8	deschidere spre alte culturi şi creativitate artistică	2,996	3,621	3,248	3,155	3,201	**3,**

		1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
Total	**It.11-1**	63	48	60	83	121	212	444	63
	It.11-2	67	59	64	89	170	348	335	67
	It.11-3	75	103	112	163	306	201	184	75
	It.11-4	107	137	158	273	165	89	97	107
	It.11-5	178	171	233	178	82	78	85	178
	It.11-6	201	272	185	133	104	70	56	201
	It.11-7	228	193	174	126	108	118	125	228
	It.11-8	183	127	120	94	92	67	97	183
Urban	**It.11-1**	114	57	43	52	77	111	188	371
	It.11-2	41	57	52	52	75	144	307	294
	It.11-3	27	62	89	103	137	271	171	159
	It.11-4	134	94	114	135	236	143	77	85
	It.11-5	141	159	154	197	153	69	71	71
	It.11-6	126	173	237	151	119	89	64	50
	It.11-7	91	199	162	158	113	88	95	109
	It.11-8	331	155	113	111	79	82	60	80
Rural	**It.11-1**	22	6	5	8	6	10	24	73
	It.11-2	6	10	7	12	14	26	41	41

	It.11-3	5	13	14	9	26	35	30	25
	It.11-4	14	13	23	23	37	22	12	12
	It.11-5	23	19	17	36	25	13	7	14
	It.11-6	18	28	35	34	14	15	6	6
	It.11-7	7	29	31	16	13	20	23	16
	It.11-8	54	28	14	9	15	10	7	17

		1	2	3	4	5	6	7	8	Loc mediu
Total	**It.11-1**	11,2%	5,2%	4,0%	4,9%	6,8%	10,0%	17,5%	36,6%	**5,620**
	It.11-2	3,9%	5,5%	4,9%	5,3%	7,3%	14,0%	28,7%	27,6%	**5,927**
	It.11-3	2,6%	6,2%	8,5%	9,2%	13,4%	25,2%	16,6%	15,2%	**5,329**
	It.11-4	12,2%	8,8%	11,3%	13,0%	22,5%	13,6%	7,3%	8,0%	**4,250**
	It.11-5	13,5%	14,7%	14,1%	19,2%	14,7%	6,8%	6,4%	7,0%	**3,767**
	It.11-6	11,9%	16,6%	22,4%	15,2%	11,0%	8,6%	5,8%	4,6%	**3,566**
	It.11-7	8,1%	18,8%	15,9%	14,3%	10,4%	8,9%	9,7%	10,3%	**4,063**
	It.11-8	31,7%	15,1%	10,5%	9,9%	7,7%	7,6%	5,5%	8,0%	**3,195**
Urban	**It.11-1**	10,8%	5,4%	4,1%	4,9%	7,3%	10,5%	17,9%	35,2%	**5,603**
	It.11-2	3,9%	5,4%	4,9%	4,9%	7,1%	13,7%	29,2%	27,9%	**5,944**
	It.11-3	2,6%	5,9%	8,5%	9,8%	13,0%	25,7%	16,2%	15,1%	**5,328**
	It.11-4	12,7%	8,9%	10,8%	12,8%	22,4%	13,6%	7,3%	8,1%	**4,236**
	It.11-5	13,4%	15,1%	14,6%	18,7%	14,5%	6,6%	6,7%	6,7%	**3,754**
	It.11-6	12,0%	16,4%	22,5%	14,3%	11,3%	8,5%	6,1%	4,7%	**3,575**
	It.11-7	8,6%	18,9%	15,4%	15,0%	10,7%	8,4%	9,0%	10,4%	**4,024**
	It.11-8	31,4%	14,7%	10,7%	10,5%	7,5%	7,8%	5,7%	7,6%	**3,201**
Rural	**It.11-1**	13,7%	3,7%	3,1%	5,0%	3,7%	6,2%	14,9%	45,3%	**5,733**
	It.11-2	3,7%	6,2%	4,3%	7,5%	8,7%	16,1%	25,5%	25,5%	**5,814**
	It.11-3	3,1%	8,1%	8,7%	5,6%	16,1%	21,7%	18,6%	15,5%	**5,335**
	It.11-4	8,7%	8,1%	14,3%	14,3%	23,0%	13,7%	7,5%	7,5%	**4,335**
	It.11-5	14,3%	11,8%	10,6%	22,4%	15,5%	8,1%	4,3%	8,7%	**3,851**
	It.11-6	11,2%	17,4%	21,7%	21,1%	8,7%	9,3%	3,7%	3,7%	**3,509**
	It.11-7	4,3%	18,0%	19,3%	9,9%	8,1%	12,4%	14,3%	9,9%	**4,323**
	It.11-8	33,5%	17,4%	8,7%	5,6%	9,3%	6,2%	4,3%	10,6%	**3,155**

Opțiuni de completare a formării		**LIC**	**SAM2**	**SAM3**	**Rural**	**Urban**	**Masc**	**Fem**	**Total**
	Total subiecți	101	97	62	42	218	127	133	260
It.12-1	limba maternă	291	86	62	39	400	178	261	439
It.12-2	limbi străine	224	122	74	52	368	243	177	420
It.12-3	calculator	123	22	18	12	151	82	81	163
It.12-4	matematică, știință și tehnologie	280	144	96	75	445	292	228	520
It.12-5	cum să-mi deschid o afacere	252	44	18	37	277	80	234	314
It.12-6	comunicare și relații sociale	138	75	50	42	221	146	117	263
It.12-7	dezvoltare personală	88	18	8	8	106	43	71	114
It.12-8	cultură și creativitate artistică	247	172	132	97	454	301	250	551
It.12-9	specializare într-o meserie	66	21	18	22	83	56	49	105
It.12-10	alte	101	97	62	42	218	127	133	260

	LIC	**SAM2**	**SAM3**	**Rural**	**Urban**	**Masc**	**Fem**	**Total**
It.12-1	14,3%	31,7%	30,7%	26,1%	20,7%	21,1%	21,7%	**21,4%**
It.12-2	41,2%	28,1%	30,7%	24,2%	38,0%	29,6%	42,6%	**36,2%**
It.12-3	31,7%	39,9%	36,6%	32,3%	34,9%	40,4%	28,9%	**34,6%**

It.12-4	17,4%	7,2%	8,9%	7,5%	14,3%	13,6%	13,2%	**13,4%**
It.12-5	39,7%	47,1%	47,5%	46,6%	42,3%	48,6%	37,2%	**42,8%**
It.12-6	35,7%	14,4%	8,9%	23,0%	26,3%	13,3%	38,2%	**25,9%**
It.12-7	19,5%	24,5%	24,8%	26,1%	21,0%	24,3%	19,1%	**21,7%**
It.12-8	12,5%	5,9%	4,0%	5,0%	10,1%	7,2%	11,6%	**9,4%**
It.12-9	35,0%	56,2%	65,3%	60,2%	43,1%	50,1%	40,8%	**45,4%**
It.12-10	9,3%	6,9%	8,9%	13,7%	7,9%	9,3%	8,0%	**8,6%**

Total

	Variabile de cercetare			Valori relative		
	Item 10	Item 11	Item 12	Item 10	Item 11	
comunicarea în limba maternă	1,776	5,620	21,4%	100,0%	94,8%	
comunicarea în limbi străine	1,542	5,927	36,2%	86,8%	100,0%	
competențe de utilizare TIC	1,436	5,329	34,6%	80,9%	89,9%	
competențe de bază în mate., ştiință,tehnologie	1,391	4,250	13,4%	78,3%	71,7%	
spirit antreprenorial	1,088	3,767	42,8%	61,3%	63,6%	
competențe interpersonale şi civice	1,168	3,566	25,9%	65,8%	60,2%	
competența de a învăța să înveți	1,501	4,063	21,7%	84,5%	68,6%	
deschidere spre alte culturi şi creativ.artistică	1,044	3,195	9,4%	58,8%	53,9%	
competențe profesionale	1,521		45,4%	85,6%	0,0%	
Maxim	**1,776**	**5,927**	**45,4%**	100,0%	100,0%	

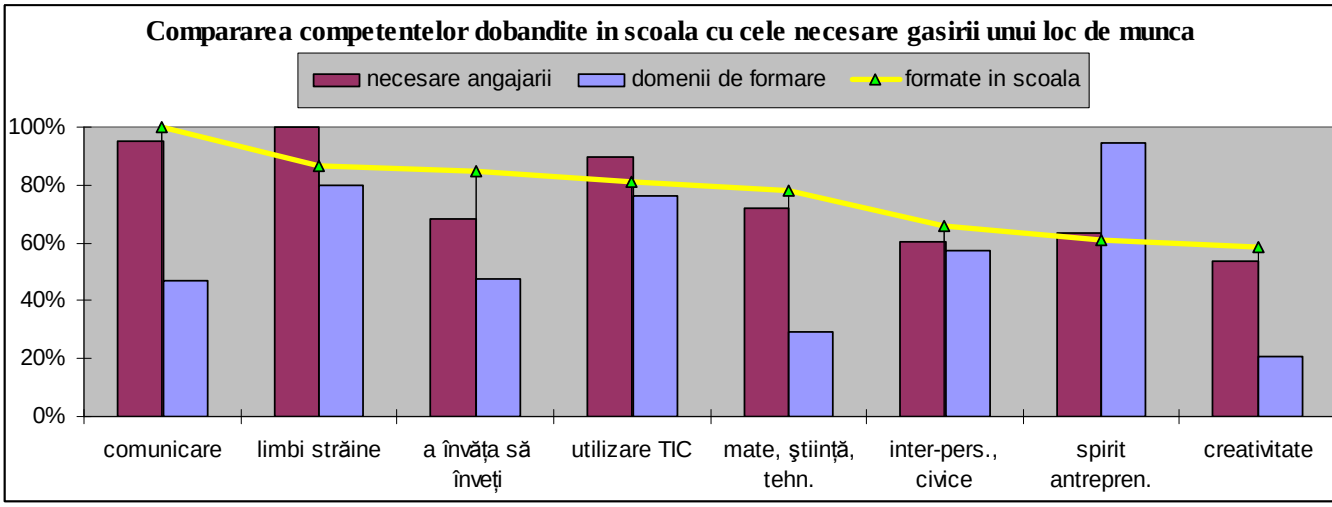

Pop-1. Absolvenții de liceu

	Variabile de cercetare			Valori relative		
	Item 10	Item 11	Item 12	Item 10	Item 11	
comunicarea în limba maternă	1,797	5,545	14,3%	100,0%	89,3%	
comunicarea în limbi străine	1,610	6,208	41,2%	89,6%	100,0%	
competențe de utilizare TIC	1,358	5,339	31,7%	75,6%	86,0%	
competențe de bază în mate., ştiință,tehnologie	1,393	4,054	17,4%	77,5%	65,3%	
spirit antreprenorial	1,096	3,873	39,7%	61,0%	62,4%	
competențe interpersonale şi civice	1,169	3,582	35,7%	65,1%	57,7%	
competența de a învăța să înveți	1,447	3,948	19,5%	80,5%	63,6%	
deschidere spre alte culturi şi creativ.artistică	1,062	2,996	12,5%	59,1%	48,3%	
competențe profesionale	1,461		35,0%	81,3%	0,0%	
Maxim	**1,797**	**6,208**	**41,2%**	100,0%	100,0%	

Pop-2. Absolvenții de SAM cls.X

	Variabile de cercetare			Valori relative		
	Item 10	Item 11	Item 12	Item 10	Item 11	
comunicarea în limba maternă	1,726	5,902	31,7%	100,0%	100,0%	
comunicarea în limbi străine	1,459	5,431	28,1%	84,5%	92,0%	
competențe de utilizare TIC	1,554	5,255	39,9%	90,0%	89,0%	
competențe de bază în mate., ştiință,tehnologie	1,430	4,369	7,2%	82,9%	74,0%	
spirit antreprenorial	1,430	3,618	47,1%	82,9%	61,3%	
competențe interpersonale şi civice	1,220	3,739	14,4%	70,7%	63,4%	
competența de a învăța să înveți	1,566	4,340	24,5%	90,7%	73,5%	
deschidere spre alte culturi şi creativ.artistică	1,106	3,621	5,9%	64,1%	61,4%	
competențe profesionale	1,609		56,2%	93,2%	0,0%	
Maxim	**1,726**	**5,902**	**56,2%**	100,0%	100,0%	

Pop-3. Absolvenţii de SAM an de completare

	Variabile de cercetare			Valori relative		
	Item 10	Item 11	Item 12	Item 10	Item 11	
comunicarea în limba maternă	1,782	5,455	30,7%	100,0%	95,8%	
comunicarea în limbi străine	1,430	5,693	30,7%	80,2%	100,0%	
competenţe de utilizare TIC	1,525	5,406	36,6%	85,6%	95,0%	
competenţe de bază în mate., ştiinţă,tehnologie	1,327	4,752	8,9%	74,5%	83,5%	
spirit antreprenorial	1,327	3,624	47,5%	74,5%	63,7%	
competenţe interpersonale şi civice	1,082	3,248	8,9%	60,7%	57,1%	
competenţa de a învăţa să înveţi	1,592	4,050	24,8%	89,3%	71,1%	
deschidere spre alte culturi şi creativ.artistică	0,888	3,248	4,0%	49,8%	57,1%	
competenţe profesionale	1,609		65,3%	90,3%	0,0%	
Maxim	**1,782**	**5,693**	**65,3%**	100,0%	100,0%	

13. Cunoşti instituţii/ organizaţii unde ai putea să te înscrii pentru astfel de cursuri?

		Urban	**Rural**	Total	Urban	**Rural**	Total
1	Da	397	44	441	**37,7%**	**27,3%**	**36,3%**
2	Nu	640	116	756	**60,8%**	**72,0%**	**62,3%**
3	Nonr	16	1	17	**1,5%**	**0,6%**	**1,4%**
	Total	1053	161	1214	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

		Urban	**Rural**	Total	Urban	**Rural**	
1	firme, companii, ong-uri, ANFM	75	14	89	**7,1%**	**8,7%**	
2	instituţii de învăţământ superior	219	16	235	**20,8%**	**9,9%**	**1**
3	organizaţii de educaţie (informală, nonformală)	23	4	27	**2,2%**	**2,5%**	
4	instituţii de învăţământ postliceal	19	2	21	**1,8%**	**1,2%**	
5	licee, grupuri şcolare	1	1	2	**0,1%**	**0,6%**	
6	la locul de muncă	2		2	**0,2%**	**0,0%**	
7	în străinătate	56	10	66	**5,3%**	**6,2%**	
	Total	1053	161	1214	**100,0%**	**100,0%**	**1**

14. Unde ţi-ar plăcea să faci astfel de cursuri (încercuieşte maxim 2 răspunsuri):

		LIC	SAM2	SAM3	Urban	Rural	Total	LIC	SAM2	SAM3	Urban	Rural	
1	la şcoala unde studiez	93	215	138	374	72	446	**13,2%**	**70,3%**	**68,3%**	**35,5%**	**44,7%**	
2	la universitate	516	58	24	545	53	598	**73,1%**	**19,0%**	**11,9%**	**51,8%**	**32,9%**	
3	la locul de muncă	183	122	82	317	70	387	**25,9%**	**39,9%**	**40,6%**	**30,1%**	**43,5%**	
4	la instituţii private	174	51	28	220	33	253	**24,6%**	**16,7%**	**13,9%**	**20,9%**	**20,5%**	
5	la agenţiile pentru şomaj	22	20	6	35	13	48	**3,1%**	**6,5%**	**3,0%**	**3,3%**	**8,1%**	
6	altundeva.	35	25	16	64	12	76	**5,0%**	**8,2%**	**7,9%**	**6,1%**	**7,5%**	
	Total	706	306	202	1053	161	1214	100%	100%	100%	100%	100%	

Itemul 18 ANGAJARE

	rural	urban	Total	rural	urban	Total
Angajare	46	102	148	51,1%	20,4%	25,1%
Angajare&studii	44	398	442	48,9%	79,6%	74,9%
Total	90	500	590	100,0%	100,0%	100,0%

		Total	**Angajare**	**%**

Mediu	Urban	**1053**	500	**47,5%**
	Rural	**161**	90	**55,9%**
Nivel ed.	Liceu	**706**	414	**58,6%**
	SAM clasa a X-a	**306**	102	**33,3%**
	SAM an de completare	**202**	74	**36,6%**
Gen	masculin	**601**	191	**53,7%**
	feminin	**613**	185	**66,3%**
Filiera liceu	Teoretic	**356**	38	**53,5%**
	Tehnologic	**279**	293	**48,8%**
	Vocational	**71**	297	**48,5%**
Profil/	umanist	**118**	57	**48,3%**
domeniu	real	**238**	134	**56,3%**
	tehnic ind.g.	**454**	191	**42,1%**
	tehnic ind.u.	**136**	54	**39,7%**
	tehnic agro-silvic	**38**	16	**42,1%**
	res. naturale, mediu	**52**	37	**71,2%**
	comert-servicii	**114**	65	**57,0%**
	pedagogic	**32**	18	**56,3%**
	vocational	**32**	18	**56,3%**
	Total	**1214**	590	**48,6%**

18. Consideri că ai primit în școală pregătirea necesară pentru angajare?

		LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total	LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total
1	Da	24	21	6	17	34	51	32,4%	43,8%	23,1%	37,0%	33,3%	34,5%
2	Parțial	36	16	14	23	43	66	48,6%	33,3%	53,8%	50,0%	42,2%	44,6%
3	NU	12	10	4	6	20	26	16,2%	20,8%	15,4%	13,0%	19,6%	17,6%
4	NonR	2	1	2		5	5	2,7%	2,1%	7,7%	0,0%	4,9%	3,4%
	Total	74	48	26	46	102	148	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	100,0%	100,0%	100,0%

It. 18-kod	Total	
101	13	8,8%
102	3	2,0%
103	3	2,0%
104	1	0,7%
105	9	6,1%

It. 18-kod	Total	
201	8	5,4%
202	15	10,1%
203	1	0,7%
204	1	0,7%
205	1	0,7%
207	2	1,4%
208	1	0,7%

It. 18-kod	Total	
301	7	4,7
302	4	2,7
303	3	2,0
304	1	0,7
305	4	2,7
NonR	71	48,(
Total	148	100,

19. În acest moment, ce crezi că te ajută cel mai mult pentru angajare?:

	Factorii angajării	foarte important	important	parțial important	deloc important	
1	cunoștințele teoretice	39	69	25	5	
2	experiența practică	95	35	8	2	
3	tehnicile de căutare a unui loc de muncă (CV, scrisoare de intenție, etc.)	60	49	28	2	
4	informațiile despre locuri de muncă	48	62	28	2	
5	calitățile personale (inițiativă, inteligență etc.)	58	64	13	7	
6	modelele persoanelor de succes	17	31	60	30	
7	sfaturile consilierului	24	52	48	15	
8	sprijinul familiei	72	42	21	4	
9	diploma obținută	86	36	10	6	
10	pilele	24	28	53	34	
11	norocul	52	43	31	14	
12	Altele	15	31	33	33	

	Factorii angajării	foarte important	important	parțial important	deloc important	NonR	
	Punctaj	**3**	**2**	**1**	**0**	**0**	
1	cunoștințele teoretice	26,4%	46,6%	16,9%	3,4%	6,8%	
2	experiența practică	64,2%	23,6%	5,4%	1,4%	5,4%	
3	tehnicile de căutare a unui loc de muncă	40,5%	33,1%	18,9%	1,4%	6,1%	
4	informațiile despre locuri de muncă	32,4%	41,9%	18,9%	1,4%	5,4%	
5	calitățile personale (inițiativă, inteligență etc.)	39,2%	43,2%	8,8%	4,7%	4,1%	
6	modelele persoanelor de succes	11,5%	20,9%	40,5%	20,3%	6,8%	
7	sfaturile consilierului	16,2%	35,1%	32,4%	10,1%	6,1%	
8	sprijinul familiei	48,6%	28,4%	14,2%	2,7%	6,1%	
9	diploma obținută	58,1%	24,3%	6,8%	4,1%	6,8%	
10	pilele	16,2%	18,9%	35,8%	23,0%	6,1%	
11	norocul	35,1%	29,1%	20,9%	9,5%	5,4%	
12	Altele	10,1%	20,9%	22,3%	22,3%	24,3%	

20. Din ce surse ai informații despre ocupația pe care dorești să o practici după încheierea acestui an școlar?

a. familie	107	72,3%
b. mass media	30	20,3%
c. școală	50	33,8%
d. consilier școlar	14	9,5%
e. prieteni	75	50,7%
f. colegi	18	12,2%
g. experiență personală	54	36,5%
h. altele	6	4,1%

21. După ce criterii îți vei alege ocupația după încheierea acestui an şcolar?

a. apropierea de domiciliu	40	27,0%
b. prestigiul instituției	17	11,5%
c. prestigiul profesiei	25	16,9%
d. sfaturile familiei	66	44,6%
e. sugestia profesorilor	6	4,1%
f. recomandarea consilierului şcolar	5	3,4%
g. moda generației mele	15	10,1%
h. aspirații proprii	38	25,7%
i. câştigul material	85	57,4%
j. locuri de munca disponibile pe plan local	27	18,2%
k. în funcție de ocaziile care apar	40	27,0%
l. altele	6	4,1%

22. Enumeră primele trei opțiuni pentru angajare după încheierea acestui an şcolar:

1. ……
2……
3……

23. Cum vei proceda pentru angajare după încheierea acestui an şcolar?):

a.1.	mă angajez în țară	95	64,2%
a.2.	mă angajez în străinătate	39	26,4%
b.1.	mă angajez la o instituție publică	57	38,5%
b.2.	mă angajez la o instituție privată	78	52,7%
c.1.	mă angajez pe specializarea mea	73	49,3%
c.2.	mă angajez într-o meserie diferită de specializarea mea	64	43,2%
d.1.	mă angajez cu un salariu mare	102	68,9%
d.2.	mă angajez, dar nu contează salariul	35	23,6%
e.1.	mă angajez ca voluntar	24	16,2%
e.2.	mă angajez cu jumătate de normă	5	3,4%
e.3.	mă angajez cu normă întreagă	88	59,5%
e.4.	îmi deschid o afacere	13	8,8%
e.5.	desfășor activități în propria gospodărie	2	1,4%

24. Ți-ai schimbat opțiunea profesională pe parcursul şcolii?

		LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total	LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total
1	Da	29	10	4	9	34	43	39,2%	20,8%	15,4%	19,6%	33,3%	29,1%
2	NU	42	36	20	37	61	98	56,8%	75,0%	76,9%	80,4%	59,8%	66,2%
	NonR	3	2	2		7	7	4,1%	4,2%	7,7%	0,0%	6,9%	4,7%
	Total	74	48	26	46	102	148	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**	100,0%	100,0%	100,0%

It. 24-kod	Total	
101	7	4,7%
102	16	10,8%
103	3	2,0%
104	1	0,7%
105	1	0,7%
106	1	0,7%

It. 24-kod	Total	
201	3	2,0%
202	10	6,8%
203	17	11,5%
204	9	6,1%
205	1	0,7%
206	1	0,7%
NonR	78	52,7%

25. Te imaginezi în acelaşi loc de muncă peste 5 ani?

		Masculin	Feminin	LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total
1	Da	45	26	39	22	10	23	48	71
2	NU	31	36	29	24	14	22	45	67
	NonR	5	5	6	2	2	1	9	10
	Total	81	67	74	48	26	46	102	148

		Masculin	Feminin	LIC	SAM2	SAM3	Rural	Urban	Total
1	Da	55,6%	38,8%	52,7%	45,8%	38,5%	50,0%	47,1%	48,0%
2	NU	38,3%	53,7%	39,2%	50,0%	53,8%	47,8%	44,1%	45,3%
	NonR	6,2%	7,5%	8,1%	4,2%	7,7%	2,2%	8,8%	6,8%
	Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Cod	**Itemul 25**		
99	Nu ştiu	2	1,4%
101	Daca iţi place locul de muncă.	16	10,8%
102	Daca se câştigă bine/ salariu atractiv.	6	4,1%
103	Cu condiţia să îmi păstrez starea de sănătate (construcţii).	2	1,4%
104	Vreau să am un loc de muncă stabil.	23	15,5%
105	Am calităţi personale (muncitor, cinstit) şi nu cred că voi avea probleme./ Climat pozitiv la locul de muncă (Dacă şi ceilalţi se comportă bine cu mine).	9	6,1%
201	Îmi doresc altceva (exp. antreprenoriat); poate găsesc ceva mai bun/ alte condiţii financiare/ Vreau să mă perfecţionez şi să mă angajez la o firmă cu profit mare.	19	12,8%
202	Nu ştiu dacă pot sta într-un loc aşa de mult timp.	4	2,7%
203	Pot apărea locuri de muncă noi.	1	0,7%
204	Nu ştiu dacă va mai fi până atunci.	16	10,8%
205	Specializarea prin continuarea studiilor (la facultate).	1	0,7%
	NonR	52	35,1%
	Total	148	100,0%

26. Ce ocupaţie crezi că vei avea peste 5 ani? Motivează răspunsul.

Cod	**Itemul 26a- Cod calificare**		
1	Nu ştiu; nu-mi place să fac planuri; nu m-am gândit; depinde ce-mi rezervă viitorul; poate mă înscriu la facultate.	53	35,8%
2	Voi lucra in acelaşi loc (condiţii bune si salariu atractiv)/ Aceeaşi ocupaţie	3	2,0%
3	Propria mea afacere.	7	4,7%
4	Transporturi auto (şofer, manager firmă de transport	9	6,1%

	internațional)		
5	Armată/ poliție/ pompieri/ pază și protecție	5	3,4%
6	Mecanic (utilaje, ……)	5	3,4%
7	Sport (fotbal	2	1,4%
8	Medical (farmacist, tehnician veterinar)	5	3,4%
9	Turism (agent turism)	2	1,4%
10	Educație (director școală)	1	0,7%
11	Servicii (Barman, ospătar, bucătar, cosmeticiană) și industrie alimentară	8	5,4%
12	Nu sunt sigur.	1	0,7%
13	Informatică	3	2,0%
14	Finanțe	1	0,7%
15	Construcții, prelucrarea lemnului (tâmplar)	5	3,4%
16	Amenajări interioare/ artă	1	0,7%
17	Agricultură	2	1,4%
	NonR	35	23,6%
	Total	148	100,0%

Cod	**Itemul 26b- Cod motivație**		
1	Pentru ca îmi place meseria.	14	9,5%
2	Sunt condiții bune și salariu atractiv;	5	3,4%
3	Mi-am descoperit abilități manageriale.	4	2,7%
4	Mai târziu intenționez să mă înscriu la facultate.	18	12,2%
5	Depinde ce îmi rezervă viitorul.	2	1,4%
6	Sunt mai multe joburi pe care le iau în calcul.	3	2,0%
7	Mă interesează dezvoltarea în plan personal (aptitudini, competențe, etc.)	6	4,1%
8	Nevoia de stabilitate/ continuitate/ avansare profesională.	1	0,7%
9	Am deja o specializare în domeniu	95	64,2%
	NonR	14	9,5%
	Total	148	100,0%

27. Dacă ți-ai schimba ocupația către ce domenii te-ai îndrepta? Motivează răspunsul.

Cod	**Itemul 27a - Cod calificare**		
101	Nu știu	33	22,3%
102	Intr-un domeniu unde se câștigă la fel de bine.	1	0,7%
103	Transporturi (șofer, mecanic auto, CFR, vopsitor auto)	12	8,1%
104	Electricitate	1	0,7%
105	Telecomunicații	1	0,7%
106	Construcții, tâmplărie, tehnicieni	4	2,7%
107	Exploatare lemn	1	0,7%
108	Turism	4	2,7%
109	Inginerie (calculatoare, domeniul tehnologic)	4	2,7%
110	Confecții	1	0,7%
111	Servicii (distribuitor, maseur)/ Alimentație publică (barman, bucătar, ospătar); industrie alimentară	18	12,2%
112	Armată/ poliție/ pompieri	5	3,4%
113	Social (psiholog,	2	1,4%
114	Agricultură (inginer)/ Silvicultură (pădurar)	4	2,7%
115	Sport		
116	Economic (Marketing, contabilitate, vânzări)	3	2,0%
117	Domeniul privat/ Afaceri	9	6,1%
118	Medicină (veterinar)	4	2,7%

119	Artă (muzică)	1	0,7%
201		1	0,7%
202		2	1,4%
207		1	0,7%
	NonR	37	25,0%
	Total	148	100,0%

Cod	**Itemul 27b- Cod motivație**		
201	Nu îmi schimb meseria / Îmi place meseria aleasă.	9	6
202	Meserie căutată (şi în străinătate)/ meserie plăcută/ cerută pe piață	7	4
203	Salariu atractiv, meserie bine plătită	14	9
204	Păstrez profilul pregătirii din şcoală	1	0
205	Meserie stabilă	3	2
206	Meserie mai uşoară (alimentația publică decât construcțiile)	2	1
207	Îmi schimb meseria cu alta care îmi place.	9	6
208	Îmi schimb meseria cu alta în care am experiență.	4	2
209	Este o meserie pentru care eşti bine îmbrăcat, elegant (ospătar).	1	0
210	Utilitatea meseriei (Prefer o meserie din alimentația publică, deoarece înveți bunele maniere la masă şi cum să mănânci sănătos.)	2	1
211	Este o meserie frumoasă/ Am un model de succes (psihologul Cristian Andrei)	2	1
	NonR	97	65
	Total	148	100

28. Crezi că una din activitățile tale preferate de timp liber ar putea deveni sursă de existență?

		Rural	Urban	Total	Rural	Urban	Total
1	Da	24	56	80	52,2%	54,9%	54,1%
2	NU	22	37	59	47,8%	36,3%	39,9%
	NonR		9	9	0,0%	8,8%	6,1%
	Total	46	102	148	100,0%	100,0%	100,0%

Cod	**Itemul 28a**		
101	Activitățile de timp liber (exp. telecomunicații) sunt bine plătite./căutate pe piața muncii./ Pentru un câştig suplimentar.	12	8
102	Pasiune (muzică, fac parte dintr-o formație de instrumentişti, sport, mecanică, şofat).	10	6
103	Îmi ajut părinții în gospodărie.	1	0
104	Se poate îmbina utilul cu plăcutul/ îmi place activitatea/ doresc să dobândesc experiență.	18	12
105	Atunci când îți dorești un lucru şi ți-l dorești, vei reuşi.	2	1
106	Nu ştii niciodată ce îți oferă viitorul.	2	1
107	Pentru că niciodată nu ştii dacă ai o slujbă sigură.	1	0
108	Lucrez deja în domeniul construcțiilor.	2	1
201	În timpul liber îmi place să mă distrez/ mă recreez.	8	5
202	Nu înveți nimic dacă petreci.	2	1
203	Îmi place să citesc şi să călătoresc, dar acestea nu sunt surse de existență.	2	1
204	Statul pe net nu poate fi o sursă de existență.	1	0
205	E doar un hobby.	1	0
206	Nu mi-ar aduce nici un câştig.	2	1
207	Nu am activități extraşcolare/ Am rare activități de timp liber.	8	5
	NonR	76	51
	Total	148	100